WILLIAM GOLDING

ROMAN

Geçiş Ayinleri*

Deniz Üçlemesi: 1

Türkçesi: Bülent O. Doğan

SEL YAYINCILIK

William Golding

Deniz Üçlemesi:

1

GEÇİŞ AYİNLERİ

Türkçesi: Bülent O. Doğan

**Sel Yayıncılık*

(1)

Saygıdeğer Vaftiz Babacığım,

Sizin için tutmaya başladığım günlüğe bu sözlerle başlıyorum, daha uygun bir başlangıç olabilir miydi!

Pekâlâ. Yer: Nihayet geminin güvertesi. Yıl: Zaten biliyorsunuz. Tarih mi? Kuşkusuz, önemli olan şu ki bugün dünyanın öbür ucuna yapacağım yolculuğun ilk günü; bunu belirtmek için sayfanın başına biraz önce "bir" rakamını koydum. Ne de olsa şimdi yazacaklarım, *birinci günümüzde* neler olduğuyla ilgili. İngiltere'nin güneyinden Avustralya'ya uzanan yolculuğumuz boyunca dört mevsimi de yaşayacağımızdan, hangi ayda ya da haftanın hangi gününde olduğumuzun pek bir anlamı yok.

Bu sabah evden ayrılmadan önce küçük kardeşlerimi görmeye gittim, yaşlı Dobbie'yi canından bezdirmişler vallahi! Genç Lionel, Aborjin savaş dansını yapacağım diye ortalığı birbirine kattı. Genç Percy sırtüstü uzanıp midesini ovuştururken bir yandan da beni yemiş olmasının karnını ne denli ağrıttığım göstermek için acayip iniltiler çıkarıyordu! Birer tokatta ikisini de yola getirip adam gibi üzülmelerini sağladıktan sonra, beni beklemekte olan annemin ve babamın yanına indim. Annemin döktüğü bir iki damla gözyaşının ardından çıkıp gittim mi? Ah, ne gezer! Onun halini görür görmez göğsümde pek de erkekçe sayılmayacak bir sıcaklık peyda oldu. Babam bile... Sanıyorum biz ailecek, Fielding[1] ve Smollett'ın[2] neşeli tarzından çok, duygusal Goldsmith[3] ve Richardson'ın[4] tarzını benimsemişiz. Benim için okunan duaları bir duysalar, lort cenaplarının dahi koltukları kabarırdı; o kadar üzülüyorlardı ki, sanki majestelerinin kolonilerinden birinin valisine idari işlerde yardım etmeye giden genç bir beyefendi değil, zincire vurulmuş ölüme giden bir mahkûmdum. Ebeveynlerimin hislerini böyle açıkça göstermeleri ve tabii benim de karşılık vermem, kendimi çok daha iyi hissetmemi sağladı. Vaftiz oğlunuz gerçekten çok sağlam bir adamdır. O coşkuyla kulübeleri geçerken, değirmenin oradan dönerken, adeta ayaklarım yerden kesilmişti!

Her neyse, konuya dönelim: Artık güvertedeyim. Gençliğinde İngiltere'nin en heybetli ahşap kalelerinden biri olan geminin, kavisli ve katran kaplı karnına tırmandım. Basık bir kapıdan geçerek bir güvertenin karanlığına girdim ve daha ilk soluk alışımda öğürdüm. Aman Tanrım, o ne iğrenç kokuydu öyle! İçerideki yapay alacakaranlıkta telaşlı bir koşuşturmadır gidiyordu. Uşağım olduğunu söyleyen bir adam önüme düşüp geminin gövdesine bitişik bir tür kümese götürdü ve burasının benim kamaram olduğunu söyledi. Topallaya topallaya yürüyen, keskin yüz hatlarına sahip, şakaklarında birer tutam ak saç olan yaşlıca bir adam. İki tutam ak saçının arasında cascavlak kellesi pınl pırıl parlıyor.

"Eyvahlar olsun, nedir bu koku?" dedim.

Burnunu havaya dikti, gözlerini kısıp çevrede gezdirdi, kokuyu görmeye çalışıyor gibiydi. "Koku mu, efendim? Ne kokusu?"

Elimle ağzımı burnumu örtmeye çalışırken bir daha öğürerek, *"Koku"* dedim. "Leş kokusu, lağım kokusu, adı her neyse artık!"

Doğrusu neşeli bir adam şu Wheeler. Bana öyle bir gülümsedi ki tepemizdeki basık tavan yarıldı da içeri biraz ışık girdi sandım.

"Lordum, efendim!" dedi. "Çok yakında alışacaksınız buna."

"Alışmaya hiç niyetim yok! Nerede bu geminin kaptanı?"

Wheeler"ın yüzündeki gülümseme siliniverdi, girmem için kamaranın kapısını açtı.

"Kaptan Anderson'ın bu konuda yapabileceği hiçbir şey yok, efendim" dedi. "Aşağıdaki kum ve çakılın kokusu bu. Yeni gemilere demirden safra koyuyorlar, ama bu gemi eskidir. Hani şöyle orta yaşlı filan olsaydı, safrayı çoktan çıkarmışlardı. Ama maalesef. Epeyce eskidir yani. Kimse aşağı inip de onlarla uğraşmak istemez.

“Tam bir yüzen tabuttayız desene!"

Wheeler durup düşündü.

"Onu bilemem, efendim, ben de ilk defa biniyorum ne de olsa. Siz beş dakika şöyle oturun, ben biraz konyak getireyim."

Böylece, yeniden söze başlayıp, biraz daha alt güverte havası solumama meydan vermeden çıkıp gitti, işte artık buradayım.

Daha konforlu hale getirinceye kadar yaşayacağım bu yerin nasıl bir yer olduğunu anlatayım. Kamaranın içinde, geminin gövdesine yaslanmış,

yalağa benzeyen bir ranza ve ranzanın altında da iki tane çekmece var. Bir uçta, indirilince çalışma masası olarak kullanılabilecek olan duvara paralel bir kapak, diğer uçta yelken bezinden yapılmış bir lavabo ve onun altında bir kova. Zorunlu ihtiyaçlarımızı giderebilmemiz için gemide daha *kullanışlı* yerler olduğunu varsaymam bekleniyor herhalde! Leğenin üstünde ayna konabilecek kadar bir boşluk, ranzanın ayak ucunda kitapların konabileceği iki raf var. Bu seçkin apartman dairesindeki tek hareket ettirilebilecek eşya, yine yelken bezinden yapılmış bir koltuk. Kapıda, göz hizasına gelen yerde bir gözetleme deliği var, buradan biraz ışık sızıyor içeri; kapının iki yanındaki duvarlara ise kancalar takılmış. Yerde, daha doğrusu güvertede, tam ayak kırmalık oluklar var. Herhalde bu oluklar, geminin her türlü silahı bulundurabilecek kadar yeni ve güçlü olduğu dönemde topların demir tekerleri tarafından açılmış. Kamara yeni görünüyor, ancak tavan -başaltı mı deniyordu?- ve ranzamın yaslanmış olduğu gövde yıpranmış, yarılmış, her yanı kocaman yamalarla dolu. Bir düşünsenize, böyle bir kümeste, bu daracık ağılda yaşamam bekleniyor. Neyse, kaptanla görüşünceye kadar metanetimi koruyarak göğüs gerebilirim bunlara. Sürekli soluk alıp vermekten, kokuya olan duyarlılığımı biraz yitirdim bile, Wheeler'ın kocaman bir bardakta getirdiği konyağın da bu konuda epeyce yardımı oldu.

Yarabbim, bu ahşap dünya ne kadar da gürültülüymüş! Demiri almamızı engelleyen lodos, donanımın arasından geçerken uğulduyor, ıslık çalıyor, geminin/bizim (çünkü bu uzun yolculuğu değerlendirip denizciliği en ince ayrıntısına kadar öğrenmek niyetindeyim) sarılı duran yelkenlerimizde gümbürdüyor. Zaman zaman artan yağmur, her seferinde geminin herbir santiminde adeta trampet çalıyor. Tüm bunlar yetmezmiş gibi, bizim güvertenin baş tarafından koyunların melemesi, sığırların böğürmesi, erkeklerin bağrış çağrışları ve kadınların, evet, kadınların canhıraş çığlıkları geliyor! Benim bulunduğum kısım da daha sessiz sayılmaz. Kümesim ya da ağılım, güvertenin bu tarafındaki on kamaradan biri, öbür tarafta da aynı miktarda kamara var. Bu iki dizi kamarayı sadece bir koridor ayırıyor, dümdüz giden bu koridordaki tek engel, heyula gibi yükselen heybetli *mizana direğimiz*. Wheeler’ın dediğine göre, koridorun kıç tarafında yolculara ayrılmış yemek salonu bulunuyor ve bu salonun her iki yanında zorunlu ihtiyaçlar için ayrılmış odalar var. Koridordan bulanık figürler gelip geçiyor ya da ikişerli üçerli toplaşmış konuşuyor. Herhalde bunlar da (yani biz) yolcular. Düşünüyorum da, bunun gibi ön saflarda savaşmış eski bir

savaş gazisinin nasıl olup da bir yük, hayvan ve yolcu taşıtına dönüştürüldüğünün tek akla uygun açıklaması, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın sefere hazır altı yüz savaş gemisi bulundurmasının yarattığı mali yük olsa gerek.

Az önce Wheeler gelip bir saat sonra, yani saat dörtte yemek yeneceğini haber verdi. Daha konforlu bir yer isteyeceğimi belirtince bir an durup düşündü, sonra bunun pek kolay olmayacağını söyleyerek biraz daha beklememi öğütledi. Çıkacağımız yolculuk için bu kadar yıpranmış bir geminin kullanılmasına serzenişte bulunduğumu duyunca, kolunda peçeteyle kamaramın kapısında dikilirken denizcilik felsefesini elinden geldiğince açık bir şekilde yorumladı: "Lordum, efendim, bu gemi batıncaya kadar yüzecek nasılsa; zaten bir gün batması için inşa edildi." Bu cümlenin ardından, lostromo ve marangoz dışında herkesin limanda keyif çattığı sefer izni bekleme dönemleri ve ibret-i âlem olsun diye darağacında bırakılmış bir ceset gibi takır takır bir demir zincir yerine *eski günlerdeki gibi* palamarla gemiyi eğlendirmenin rahatlığı üzerine öyle bir söylev verdi ki, pislik içindeki safrasına kadar yüreğime yerleştirdi gemiyi. Bakırlanmış teknelere binmeyi aklına bile getirmiyordu! Anladığım kadarıyla bu gemi *hem içten, hem dıştan ziftlenmiş,* bunun ötesinde bir şey kullanılmamıştı, tıpkı gemilerin en eskisi gibi, herhalde ilk kaptanı da Nuh Peygamberin ta kendisiydi! Wheeler’ın çıkmadan önceki son sözü, bu geminin "bir fırtınada diğer yeni ve pahalı gemilere göre çok daha güvenli" olduğuydu. *Güvenli!* "Çünkü fırtına patlayınca tıpkı eski bir çizme gibi dayanacaktır" diye ekledi. Doğrusunu isterseniz, Wheeler çıktığı sırada konyağın rahatlatıcı etkisinin büyük bir kısmı uçup gitmişti. Bu söylevin ardından iyimserliğim tuttu ve sandıklarım *ambara gömülmeden* önce yolculuk sırasında ihtiyaç duyabileceğim her şeyi çıkarmam gerektiğini hatırladım. Bu gemide öyle bir karmaşa var ki, bu saçma sapan emri geri alacak bir yetkili bulmaya imkân yok. Bu yüzden ben de boyun eğdim, bazı eşyaları Wheeler”a çıkarttırdım, kitapları kendim toparladım, ardından sandıklarımı almalarına izin verdim. Durum bu kadar komik olmasaydı küplere binerdim herhalde. Gerçi sandıkları alan adamların aralarında konuşma biçimleri çok hoşuma gitti, kullandıkları kelimeler tam bahriyelilere göreydi. Falconer'ın *Denizcilik Sözlüğü*'nü başucuma koydum, çünkü gemici dilini en az şu gür gür gürleyen adamlar kadar iyi konuşmaya kararlıyım.

SONRA

İki uzun masaya sıralanarak genişçe bir kıç penceresinden sızan ışıkta, tam bir curcuna eşliğinde yemeğimizi yedik. Kimsenin bir şeyden haberi yoktu. Tek bir subay bile gelmemişti yemeğe, hizmetkârlar sarsak, yemek kötü, yolcular öfkeliydi ve hanımların bir çoğu kriz geçirmek üzereydi. Ama kıç penceresinden bakıp da demir atmış diğer gemileri görmek gerçekten heyecan vericiydi. Hem uşağım hem de rehberim olan Wheeler, onların, konvoyun geri kalanı olduğunu söylüyor. Gemideki karmaşanın yakında son bulacağına beni inandırmaya çalışıyor, dediğine *göre çalkalana çalkalana oturacakmışız* - herhalde kumun ve çakılın sarsıntıyla yerleşmesi gibi ya da bazı yolcuların haline bakılırsa, hepimiz tıpkı geminin içi gibi kokmaya başlayınca da denebilir. Lort cenapları, bu sözlerimden, biraz huzursuz olduğumu fark edeceklerdir. Aslında şarabın tadı biraz iyi olmasa çileden çıkmam işten bile değildi. Bizim Nuh, Kaptan Anderson, lütfedip aramıza katılmadılar. İlk fırsatta ona kendimi tanıtacağım, ama şimdi hava karardı. Yarın sabah geminin her tarafım gezip görmeyi, eğer varsa işe yarar subaylarla tanışmayı umuyorum. Aramızda kadınlar var, kimi genç, kimi orta yaşlı, kimi kocamış; birkaç olgunca beyefendi, gençten bir deniz subayı ve ondan da genç bir vaiz. Bu sonuncusu yemekten önce dua okutmak istedi, ancak çaresizce oturup yemeye başladığında taze bir gelin kadar mahcup görünüyordu. Bay Prettiman'la karşılaşma şansım olmadı, ancak onun da gemide olduğunu sanıyorum.

Wheeler rüzgârın gece *döneceğini,* bu sayede demir alabileceğimizi, yelkenleri fora edip biraz açılacağımızı, deniz yükselince de uzun yolculuğumuza başlayacağımızı söylüyor. Ona iyi bir gemici olduğumdan söz ettiğimde yüzünde yine o tuhaf ışıltıyı gördüm, gülümseme diyemem, daha çok gönülsüz bir genişleme bir çırpıda yüzünü yalayıp geçti. Hemen o anda, karşıma çıkan ilk fırsatta bu adama bir görgü dersi vermeyi kararlaştırdım - fakat ben bu satırları yazarken ahşap dünyamızın biçimi değişiyor. Fora edilen yelkenlerin patırtıları ve gümbürtüleri geliyor yukarıdan. Düdüklerin çalındığını duyuyorum. Hey Tanrım, bir insanın nefesi bu kadar ses çıkarabilir mi? İşte, *şu* ve *şu* işaret atışları olmalı! Kamaramın dışında bir yolcu takılıp düştü ve bir sürü küfür savurdu, kadınlar feryat figan, inekler böğürüyor, koyunlar meliyor. Her şey karmakarışık. Belki de inekler meliyor, koyunlar böğürüyor, kadınlar geminin her tahtasının bir bir cehennem ateşine atılması için Tanrıya yakarıyor. Wheeler'in kullanmam için içine biraz su döktüğü lavabo, *yalpalık*'tan hafifçe kaydı ve şimdi biraz yamuk duruyor.

Çapamız İngiltere'nin kumundan çakılından sökülüp çıkartıldı. Doğduğum toprakları üç yıl, hatta belki dört, beş yıl göremeyeceğim. İtiraf etmeliyim ki beni bekleyen ilginç ve kârlı görevin tüm çekiciliğine rağmen epeyce uzun görünüyor bu süre.

Ciddiyetten söz açılmışken, denizdeki ilk günüm üzerine yazdıklarımı en derin minnettarlık duygularımı ifade etmeden bitirebilir miyim! Merdivenin ilk basamağına ayağımı koyan siz oldunuz, ne kadar yükseğe çıkarsam çıkayım -şevkimin sonu olmadığı konusunda lort cenaplarını uyarmalıyım- bana ilk elini uzatan kişiyi unutamam. Lort cenaplarının minnettar vaftiz oğlunun tek duası -ya da *niyeti*- hiçbir zaman bu yardıma değmediğinin düşünülmemesi, bunu düşündürtecek bir iş yapmamasıdır.

EDMUND TALBOT

(2)

Bu bölümün başına "2" rakamını koyduysam da bugün ne kadar yazabileceğimi bilemiyorum. Koşullar özene bezene yazmaya hiç müsait değil. Kollarım ve bacaklarım öyle dermansız ki -tuvalet, yüz numara- bu sözcüğü kullanmamı bağışlayın, nasıl ifade edeceğimi bilemiyorum, çünkü denizci lügatine göre *kenef*, geminin baş tarafında kalıyor, oysa genç beyefendilerin *kamarası* kıç güvertesinde olmalı, subayların ise - subayların nerede olmalı bilmiyorum. Geminin sürekli olarak hareket etmesi ve bedenimi sürekli olarak ona göre ayarlama ihtiyacı...

Lort cenapları hiçbir şeyi saklamamamı öğütlemişlerdi. Kolunuzu dostça omzuma atıp beni kütüphaneden çıkarırken her zamanki şen şakrak tavımızla söylediklerinizi hatırlasanıza: "Hepsini anlat, evlat! Tek bir ayrıntıyı dahi atlama! Bırak yazdıkların sayesinde her şeyi yeniden yaşayayım!" O yüzden katlanmak durumundasınız şimdi anlatacaklarıma. Fena halde deniz tuttuğundan ranzama mıhlanmış durumdayım. Ne de olsa, Seneca da Napoli'den ayrıldığında aynı belaya bulaşmıştı, değil mi? Siz de hatırlayacaksınız; stoacı bir filozof bile üç beş millik çırpıntılı denizde o hale düştüyse, açık denizde seyreden biz zavallı kullar ne etsin? Gerçi şimdiden bitkinlikten gözlerimin yaşardığını ve beyefendiliğe hiç yakışmayan bir halde yatarken Wheeler tarafından basıldığımı da itiraf etmek zorundayım. Neyse ki anlayışlı bir adammış. Gözümdeki yaşların bitkinlikten olduğunu söyleyince neşeyle başını salladı.

"Siz bütün bir gün at üstünde avlanıp sonra da gece boyunca dans edebilirsiniz, efendimiz. Ama tutup beni ya da başka bir denizciyi atın üstüne koyarsanız, çok geçmeden böbreklerimiz sarsıntıyla dizlerimize kadar iner."

Cevap yerine bir şeyler mırıldandığım sırada Wheeler"ın bir şişenin tapasını açtığını duydum.

"Bunu gemiyi sürmeyi öğrenmenin bir aşaması olarak görün, efendim. Çok geçmeden öğrenmiş olacaksınız."

Bu düşünceyle biraz rahatladım, ama asıl keyfimi yerine getiren, *güneyin ılıklığı gibi ruhumu sarıveren o* nefis koku oldu. Gözlerimi açtım ki bir de ne göreyim! Wheeler kocaman bir kaşığa ağrı kesici olarak kâfurlu afyon tentürü doldurmamış mı! İlacın tadını alınca büyüdüğüm çocuk odasına geri dönmüş gibi oldum, hem *bu* sefer çocukluk ve ev anılarına eşlik eden melankoli de yoktu! Wheeler"ı gönderdim, biraz hayal âleminde dolaştıktan sonra uykuya daldım. Aslım isterseniz, yaşlı Seneca da felsefe yapacağına birazcık haşhaş alsa çok daha iyi edermiş gibi geliyor bana!

Tuhaf rüyalardan uyandığımda, önce zifiri karanlığın içinde nerede olduğumu bilemedim, ama çok geçmeden her şeyi hatırladım ve hızımızın da epeyce artmış olduğunu fark ettim. Hemen Wheeler"a seslendim. Üçüncü seslenişimde -hem sağduyuya, hem de beyefendice davranışlara uygun düşen küfürleri biraz aştığımı kabul etmeliyim- kamaramın kapısmı açtı.

"Çıkar beni buradan, Wheeler! Biraz temiz havaya ihtiyacım var!"

"Biraz daha uzanın, efendim, az sonra sacayağı kadar iyi olacaksınız! Biraz su getireyim size."

Bir sacayağma benzetilmek kadar rahatlatıcı olmaktan uzak, aptalca bir şey olabilir mi? Akıl gözümle baktığımda, bir Metodist vaizin sağlam duruşu ve bilgiç bilgiç konuşmasını hatırlatır bana. Hiç çekinmeden sövüp saydım adamın suratına karşı.

Yine de, gayet aklı başında bir adamdı. Fırtına çıktığını bildirdi. En kaliteli kumaştan yapılmış olan paltomun, havada uçuşan deniz suyu zerrelerine çıkarılmayacak kadar değerli olduğuna kanaat getirmiş. Hemen kulağıma eğilip, bir vaize benzememi istemediğini ekledi. Elinde sarı muşambadan kullanılmamış bir takım varmış. Ne yazık ki, giymesi için satın aldığı beyefendi bir sebepten ötürü gemiye binememiş. Tam benim bedenime göreydi ve satın aldığı fiyata verecekti bana. İstersem yolculuk sona erince takımı ona ikinci el fiyatına geri satabilecektim. İçeride boğulmama ramak kaldığı ve bir an önce açık havaya çıkmak istediğimden, bu kârlı teklifi hemen oracıkta kabul ettim. Beni hiç sıkıntıya sokmadan takımı giydirip iplerini bağladı, lastik çizmeleri ayağıma geçirdi ve kafama da yine muşambadan bir şapka uydurdu. Lort cenaplarının o halimi görmesini isterdim; her ne kadar kendimi berbat hissetsem de tam bir denizciye benzemiştim çünkü. Wheeler koluma girip beni sular içindeki koridora çıkardı. Bu sırada, dağ koyunları gibi bir ayağımızı diğerinden kısa

tutmayı öğrenmemiz gerektiği gibisinden zırvalara devam ediyordu. Biraz içerleyerek, son barış sırasında Fransa'ya gittiğimden bu yana yan yatmış güvertenin ne olduğunu bildiğimi söyledim; yolculuğu su üstünden yürüyerek yapmamıştım herhalde. Çukur güverteye çıktım, iskele tarafındaki, yani güvertenin aşağıda kalan kısmındaki küpeşteye yaslandım. Ana zincirler ve devasa *ıskalaryalar*[5] -ah Falconer! Falconer!- başımın üstünden uzanıyor, daha yukarılarda bir sürü adı sanı belirsiz halat vınlıyor, gıcırdıyor, ötüyordu. Görüş mesafesi pek fena değildi, ama daha yukarıda kalan sancak tarafından serpintiler geliyor, üstümüzden hızla geçen bulutlar direklerden daha yüksekteymiş gibi görünmüyordu. Yalnız değildik elbette, iskele tarafından konvoyun geri kalanı geliyor, serpintiler ve yağmura karışan yoğun bir sis görüşü azaltsa da ışıkları seçilebiliyordu. Kamaramdaki berbat kokudan kurtulmanın sevinciyle derin derin nefes aldım; bu sert, hatta fırtınalı havanın, kamaramdaki kokunun da birazını alıp götüreceğini ummaktan başka çarem yoktu anlaşılan. Biraz toparlanmış olarak çevreme bakındım ve demir alındığından beri ilk defa kafamın çalışmaya başladığını, merakımın geri döndüğünü fark ettim. Başımı arkaya çevirip biraz yukarı bakınca dümencileri gördüm: Yüzleri aşağıdan aydınlanan bulanık, *kapaleli*[6] karaltılar, bir önlerindeki ışıklı pusulaya, bir yukaridaki yelkenlere bakıyorlardı. Yelkenlerimizin çok azı açıktı, önce bunu havanın sertliğine bağladım, ama sonra Wheeler -o ayaklı *Denizcilik Sözlüğü*- bunun konvoydan kopmamamız için olduğunu, çünkü sadece birkaçının "*ayağına* uyduğumuzu" söyledi. Sözünü ettiği şeyleri nereden bildiği, yani eğer gerçekten biliyorsa, tam bir sır, ama dediğine göre Ushant açıklarındaki donanmayla konuşabilirmişiz, diğer savaş gemisini onlara verip yerine onların donanmasından bir gemi alabilir, Cebelitarık enlemine kadar onun eşliğinde ilerleyebilirmişiz, ondan sonra birkaç top ve ürkütücü görüntümüz dışında hiçbir korumamız olmadan yolumuza yalnız devam edecekmişiz. Bu adil mi, doğru mu? Lort cenapları gelecekteki bir Hükümet Sözcüsü'nü denizler içinde kaderine terk ettiklerinin farkındalar mı? Dileyelim ki İncil'deki ekmek mucizesinde olduğu gibi boğulup öldükçe yenilenebileyim! Her neyse, ok yaydan çıktı ve şansımı denemek zorundayım. Sırtımı küpeşteye yaslayıp orada öylece durdum, rüzgârı ve yağmuru içime sindirdim. Aşırı bitkinliğimin, geminin hareketinden çok kamaramdaki berbat kokudan kaynaklandığını işte o zaman anladım.

Karanlık basmak üzereyken direncimin ödülünü, benim az önce kurtulduğum hastalığa tutulmuş birinin görüntüsüyle aldım. Birisi

koridordan çukur güvertenin rüzgârına, yağmuruna çıktı, bir vaiz! Galiba ilk akşam yemeğimizde bize dua ettirmeye çalışan, ancak sesini Yaradan'dan başka kimseye duyuramayan adamdı bu. Külot pantolonunun üstüne uzun bir cüppe giymiş ve boynuna, kıstırılmış bir kuş gibi rüzgârda çırpınan şeritler takmıştı. Şapkasını ve onun altındaki perukasını iki eliyle birden kafasına bastırarak, tıpkı *sarhoş bir yengeç* gibi, önce bir yana, sonra öbür yana sendeledi! (Lort cenaplarının daha önce sarhoş yengeç gördüğüne hiç kuşkum yok!) Vaiz, yana yatmış bir güverteye alışkın olmayan herkes gibi döndü ve aşağıya doğru gideceğine yukarıya gitmeye kalktı. Yüzünün beyazla küflü peynir yeşili arası bir renge kestiğini görünce kusmak üzere olduğunu anladım. Seslenmeme kalmadan gerçekten de kustu, sonra güverteye kapaklandı. Dizlerinin üstünde doğruldu -herhalde ibadet etmek amacıyla değil- ve tam geminin *traverse çıkmasıyla*[8] sarsıntının arttığı anda ayağa kalktı. Yarı koşarak, yarı uçarak güvertenin alçak kısmına doğru geldi, son anda yakasından tutmasam iskele *ıskalaryasının* arasından geçip suya düşecekti! Sırılsıklam olmuş yemyeşil suratını şöyle bir görebildim, bizim Wheeler'ın iskele tarafındaki yolculara verdiği hizmeti sancak tarafındaki yolculara veren adam koridordan dışarı fırladı, çelimsiz vaizi koltuk altlarından yakaladı, benden özür diledikten sonra sürükleyip götürdü. Muşamba giysimi berbat ettiği için vaize lanetler okurken, önce bir traverse çıkma, sonra bir sarsıntı ve ardından deniz suyuyla karışık biraz yağmur bana onu unutturuverdi. Nedense yüzüme çarpan sular canımı yakmasına rağmen neşem yerine gelmişti. Felsefe ve din - rüzgâr eser, kocaman yağmur damlaları her yanı yıkarken ne anlamları kalıyor? Bir elimle küpeşteye tutunarak orada dikilirken, günün son demleriyle aydınlanan bu curcunanın tadını çıkarmaya başladım. Yağmur sularının çağıldadığı kimisi toplanmış yelkenleriyle kocaman yaşlı gemimiz, rüzgâra karşı ilerlerken tıpkı kalabalığın içinde kendine yol açan bir külhanbeyi gibi dalgaları omuzluyordu. Ama nasıl külhanbeyi bu şekilde ilerlerken zaman zaman kendisi gibi birine çatarsa, gemimiz de ara ara durduruluyor, bastırılıyor, kaldırılıyor, hatta bazen öyle bir sille yiyordu ki önce baş kasara güvertesi,[9] ardından çukur güverte[10] ve kıç güvertesi bembeyaz köpükler içinde kalıyor, sularla yıkanıyordu. Wheeler"ın dediği gibi *artık gemiyi sürmeye* başlamıştım. Direkler biraz yana yattı. Rüzgârüstündeki[11] çarmıklar[12] gerildi, rüzgâraltındakiler[13] sarktı, yani hemen hemen sarktı. *Anaprasya*,[14] direklerin arasında rüzgâraltına savruldu; işte tam bu noktada söylemem gereken bir şey var. Bu devasa mekânizmanın, zaman içinde

görüp öğrenerek ya da *Denizcilik Sözlükleri*'ni karıştırıp şemalara uzun uzun bakarak anlaşılması olanaksız! Her şey bir anda insanın karşısına çıkıveriyor! Bir dalgayla sonraki arasındaki alacakaranlıkta geminin ve denizin anlaşılabilir olduğunu gördüm, mekânik dehanın bir ürünü olarak değil - peki nasıl? Bir küheylân, bir araba, bir yere gitme aracı gibi. Hiç beklemiyordum bu kadar hoşuma gideceğini. Kavrayışımın yanına biraz da gönül rahatlığı eklenmişti sanki! Tek bir yelken ıskotası, yani yelkenin alt köşesine, rüzgâraltma bağlanmış bir halat, birkaç seren[15] yukarıda aniden gevşedi; hızlı fakat görülebilir bir hareket! Ben o halatı ve işlevini incelerken, her şeyi tastamam anlamam için kasıtlı yapılmış gibi, baş taraftan bir gümbürtü geldi; bir su ve serpinti patlaması. İşte o an halat hızla gerilerek uç uca eklenmiş iki kavis gibi göründü- hatta bu gördüğüm şey *birinci harmonikti*, keman telinin, doğru bir şekilde dokunulduğunda çalan kişiye açık notanın bir oktav üstünü veren yeri.

Ama bu geminin bir kemandan, lavtadan, hatta bir harptan daha çok teli var ve rüzgârın talimatları doğrultusunda kudurmuşçasına müzik yapıyor. Bir süre sonra başkalarıyla yarenlik etmeyi özleyeceğimi inkâr edemem, fakat ne kiliseden hayır var, ne de askerlerden. Hanımlar desen... aklı başında olanlar şimdi ranzalarında uzanmış yatıyorlar. Donanmaya gelince - tam havasını bulmuş, denebilir. Üyeleri şurada burada muşambalar içinde dikiliyor, suratlarını daha da solgun gösteren bir siyahlık içindeler. Biraz uzaktan bakınca tıpkı dalgalarla yıkanan kayalara benziyorlar.

Hava iyice kararınca kamarama döndüm ve Wheeler'a seslendim. Hemen gelip beni muşambalarımdan çıkardı, kancaya astığı muşamba takım anında çarpılıp tuhaf bir şekle girdi. Bir fener getirmesini istedim ama buna imkân olmadığını söyledi. Sinirlendiğimi görünce gayet sabırlı bir şekilde anlattı sebebini. Bir kere, devrildi mi söndürmek zor olduğundan fenerler hepimiz için tehlikeliydi. Ancak, parasını ödersem mum alabilirdim, çünkü mum devrildiği zaman sönüyordu, hem zaten her koşulda yangın çıkmasını önlemek için birkaç önlem almak zorundaydım. Wheeler'ın elinde bir miktar mum vardı. Bu tür malzemelerin genellikle gemi veznedarından alındığını sandığımı söyledim. Wheeler kısa bir duralamanın ardından bana hak verdi. Herkesten ayrı yaşayan ve çok nadir ortaya çıkan veznedarla doğrudan alışveriş yapmayı isteyeceğimi düşünememişti. Beyefendiler onunla doğrudan görüşmez, alışverişin hilesiz yapılmasını sağlayan hizmetkârlarım görevlendirirlermiş. "Zira, veznedarların nasıl olduğunu

herkes bilir!" dedi. Hiç söylenmeden kabul ettim -dikkat ederseniz, artık kendime geliyorum, efendimiz- ve bu arada Wheeler'a olan güvenimi de tazelemiş oldum, bir baba gibi beni kolladığına, bana gönüllü olarak hizmet ettiğine inandım. Onun beni kollayıp koruyacağından daha çok onu kollayıp korumaya karar verdim. Ve işte, gecenin saat on birinde -kitaba göre *altı çanda*- kapaktan bozma masamda oturmuş önümde açık duran bu günlüğün üstüne haldeyim. Ama görüyorum ki okumaya değecek hiçbir şey yok bu sayfalarda! Lort cenaplarını eğlendirme yönündeki büyük tutkumun ispatı sayılabilecek ilginç olayları, derinlikli tespitleri ve en önemlisi de, zekâ kıvılcımını görmek mümkün değil. Gerçi yolculuğumuz daha yeni başlıyor.

(3)

Üçüncü gün ilk iki günden bile kötü geçti. Gemimiz ya da benim görebildiğim kısmı, sözcüklere sığmayacak bir sefalet içinde yüzüyor. Güverte, hatta koridorumuz, yağmur suyu, deniz suyu ve daha kötü kokulu sular tarafından istila edilmiş durumda; bu sular kamaralarımızın eşiğinin altından içeri giriyor. Doğal olarak hiçbir şey yerine oturmuyor. İyi ki de oturmuyor, bu kahrolası alet dev bir dalganın zirvesine tırmandıktan sonra çukura doğru inerken meyli değişince ne yapardık yoksa! Bu sabah büyük zorluklarla yemek salonuna ulaştıysam da -bu arada, içecek sıcak bir şey bulmak ne mümkün- geri dönmeyi başaramayıp bir süre mahsur kaldım. Kapı sıkışmıştı. Kapı kolunu açmak için uğraşmaya başladım, tam bütün gücümle kola asıldığım sırada geminin bir dalgayı aşmasıyla kolun ucunda sallanmaya başladım. Bununla baş edebilirdim, ama hemen ardından olan şeyi hiç beklemiyordum. Kapı aniden açılıverdi ve kedilerin dört ayak üstüne düşmesi gibi yalnızca içgüdülerim sayesinde ölümden ya da ciddi bir biçimde yaralanmaktan kurtuldum. Bir kapının -daha önce hiç bu kadar ilgi göstermediğim, gündelik hayatın sıradan bir parçası- önce inat edip sonra aşırı bir uysallıkla isteklerime cevap vermesi; eski yurtlarını bırakmayı reddedip bizimle denize açılan, yüzen kutumuzun yapısını oluşturan maddenin içindeki cinlerin, orman perilerinin birkaç tahta parçasını kullanarak yaptıkları münasebetsizliğin canlı bir ifadesi gibi göründü bana.

Ama hayır, bu sadece -sevgili Tanrım bu nasıl bir dünya!- "sadece" Wheeler'ın "eski bir çizme gibi dayanmak" dediği şeyi yapan güzel gemimizin marifetiydi.

Delirmiş gibi kahkahalar atmama yol açan bir karaltı koridorda göründüğünde, ben dört ayak üzerindeydim, kapı da bir *pürmeçe halatı halkasına* muntazaman takılı bir halde (Falconer'ın sözlüğüne göre) *perdeye*[16] paralel olarak açık duruyordu. Gelen, subaylardan biriydi, güverteyle öyle bir açı yaparak -referans noktam güverte olduğundan- yürüyordu ki, (bilinçsizce yapmasına rağmen) alabildiğine gülünç görüntüsü, tüm ağrılarımı sızılarımı unutup gülmeme neden olmuştu. İki yemek masasından, daha küçük ve muhtemelen daha seçkin olanına -yani büyük kıç penceresinin tam altında olana- tırmandım ve tekrar oturdum. Her şey sağlam bir biçimde bulunduğu yere tutturulmuştu. Lort cenaplarma *"armador mengenesi"* denen şeyler üstüne bir söylev çekmeme gerek var mı? Hiç sanmıyorum. Pekâlâ, sonra da oturup bu subayla birlikte bira içmeye başladık. Adı Bay Cumbershum, bir arabacının umursamazlığıyla insanın içini bulandıran bir tarzda birasını mideye indiriyor olsa da, majesteleri kendisine rütbe ve görev bahşettiğine göre bir beyefendi olarak değerlendirilmesi gerekiyor. Kırk yaşlarında, kısacık kesilmiş siyah saçları adeta kaşlarına kadar kaplamış alnını. Başında bir kılıç yarasının izi var, yani adab-ı muaşeretten habersiz olmasına karşın kahramanlarımızdan biri. Bu masadan kalkmadan yarasının hikâyesini duyacağımdan zerre kadar kuşkum yok. Yine de arayıp bulamadığım bir kişi, ne de olsa ondan bilgi alabilirim. Havanın sert olduğunu, ama çok da sert olmadığını söyledi. Ranzalarında kalan ve orada yiyip içen yolcuların -burada bana anlamlı bir bakış fırlattı- akıllıca davrandığını düşünüyormuş, çünkü gemide doktor olmadığından kırılan bir kol ya da bacak, herkese sıkıntı verirmiş. Bana kalırsa doktorumuz olmamasının asıl sebebi, en acemi doktorun bile karada hem daha rahat çalışacağının, hem de daha fazla para kazanacağının farkında olması. Aklıma gelen bu fikir, geçmişte hep idealistlerin seçimi olarak gördüğüm bu mesleğe yeni bir gözle bakmamı sağladı. Bunun üzerine ben de, bu koşullar altında gemide her an beklenmedik ölümler olabileceğini ve başından sonuna bütün ayinleri gerçekleştirecek bir vaizimiz olduğu için çok şanslı olduğumuzu söyledim. Cumbershum bunu duyunca irkildi, içmek üzere kaldırdığı bardağı masaya bırakarak hayretler içinde yüzüme baktı.

"Bir vaiz mi dediniz, beyefendi? Burada hiç vaiz yok!"

"İnanın bana, gözlerimle gördüm."

"Hayır, efendim, olamaz."

"Ama yasalara göre her savaş gemisinde bir tane olması gerekmiyor mu?"

"Kaptan Anderson onlardan uzak durmayı tercih eder. Vaizler de en az doktorlar kadar az bulunduğundan, birini gemiye almak ne kadar zorsa, ötekini uzak tutmak da o kadar kolaydır."

"Yapmayın, Bay Cumbershum! Denizcilerin batıl inançlı olduğunu herkes bilir. Uslu durmaları için zaman zaman vaaz dinlemeleri gerekmez mi?"

"Kaptan Anderson'ın böyle şeylere ihtiyacı yok. Bilmelisiniz ki büyük Kaptan Cook'un da yoktu. Kendisi tanınmış bir ateistti ve gemisine bir vaiz almaktansa kara veba almayı tercih ederdi."

"Yüce Tanrım!"

"Bundan emin olabilirsiniz, beyefendi."

"İyi ama nasıl olur, beyefendiciğim? Düzeni nasıl sağlayacaksınız? Kilit taşını çekerseniz bütün kemer yıkılır gider!"

Bay Cumbershum son söylediğimi anlamamış gibi görünüyordu. Onunla konuşurken mecazlara pek başvurmamamın iyi olacağına kanaat getirerek cümleyi yeniden kurdum.

"Mürettebat sadece subaylardan oluşmuyor! Düzenin selameti, bu yolculuğun selameti ön taraftaki güruhun itaatkârlığma bağlı!"

"Onların durumu gayet iyi."

"Fakat beyefendi, bir ülkede kilisenin bekasının bir elinde kırbaç, öteki elinde hayali bir ödül taşımasına bağlı olduğunu öne sürenlerin dayandığı nokta..."

Ama Bay Cumbershum elinin tersiyle ağzını silip ayağa kalkmaya davrandı.

"Ben böyle şeylerden anlamam" dedi. "Eğer elinde olsaydı, Kaptan Anderson gemide bir vaiz bulunmasını istemezdi, hatta gelmek istese bile almazdı. Gördüğünüz adam bir yolcuydu, vaizlikte de epeyce acemi olduğuna kuşkum yok."

Zavallı adamın nasıl güvertenin ters tarafına yöneldiğini ve tam fırtınaya doğru kustuğunu hatırladım.

"Hakkınız var, beyefendiciğim. Aslını isterseniz deniz yolculuklarında daha da acemi."

Bunun ardından Bay Cumbershum'a uygun bir zamanda kendimi kaptana tanıtmak istediğimi bildirdim. Yüzündeki şaşkınlığı görünce kim olduğumu açıkladım, lort cenaplarının ve kardeşiniz majestelerinin adlarını verdikten sonra valinin maiyetinde alacağım görevden kısaca bahsettim - daha doğrusu resmi olarak bilmesi gerekenleri söyledim, başka hangi işlerle görevlendirildiğimi siz de biliyorsunuz. Bu tanışmadan edindiğim izlenime göre, tüm deniz subayları Bay Cumbershum gibiyse, eski bir deniz subayı olan valinin yanında beni zor bir görev bekliyordu.

Verdiğim bilgiler Bay Cumbershum'm bir nebze olsun bana yakınlaşmasını sağladı. Tekrar oturdu. Daha önce ne böyle bir gemiye bindiğini, ne de bu tür bir yolculuğa çıktığını itiraf etti. Tüm bunlar ona yabancıydı ve diğer subayların da kendisinden farklı olmadığını düşünüyordu. Bu gemi hem savaş gemisi, hem yük gemisi, hem posta gemisi, hem de yolcu gemisiydi, bunların hepsiydi ki, bunun anlamı da - ilerlemiş yaşına rağmen yerinde sayan subaydan beklenebilecek bir sabit fikirlilik algıladığımı belirtmeden geçemeyeceğim- hiçbiri olmadığıydı. Bu yolculuğun sonunda geminin limana bağlanacağını, gabya çubuklarının[17] indirileceğini, vali şehre gelip giderken onuruna top atışları yaparak onu hoşnut etmekten başka bir işe yaramayacağını düşünüyordu.

"En iyisi bu, Bay Talbot" dedi gizemli bir ifadeyle, "en iyisi bu!"

"Daha açık konuşunuz, beyefendi."

Bay Cumbershum, garsonun oraya buraya tutuna tutuna biralarımızı tazelemesini bekledi. Ardından gözlerini kapıya çevirip bomboş ve sular içindeki koridora baktı.

"İçinde kalan birkaç büyük topu ateşlemeye kalkarsak gemiye neler olacağını yalnız Tanrı bilir, Bay Talbot."

"Demek o kadar kötü!"

"Yalvarırım bu düşüncemi sıradan yolculara açmayın. Telaşa kapılmalarını istemeyiz. Zaten size de gerekenden çok şey anlattım."

"Düşman saldırısı tehdidine karşı kendimi az çok hazırlamıştım; ama cesurca yapacağımız bir saldırının bizi daha zor duruma sokacağını bilmek..."

"Savaş böyledir, Bay Talbot. Ayrıca hem savaşta, hem de barışta, bir gemi daima tehlikededir. Bu uzun yolcuğu deneyen bizim sınıfımızdan tek gemi, yani dönüştürülmüş bir savaş gemisi, deyim yerindeyse genel amaçlar için dönüştürülmüş tek gemi -yanılmıyorsam adı *Guardian'* dı... evet, *Guardian*- gideceği yere ulaşamamıştı. Ha, şimdi hatırladım; Güney Denizi'nde bir buzdağına çarpmıştı, bu yüzden bizim türümüzden olması ya da yaşı önemli değil."

Bir kez daha nefesimi tuttum. Adamın vurdumduymaz görünüşünün altında beni huzursuz etme çabasını fark etmek çok zor değildi, ki bunun tek nedeni de konumumun önemini ona açıkça belirtmiş olmamdı. Saf saf gülüp konuyu geçiştirdim. Bir an aklıma lort cenaplarının maymuncuk niyetine kullanmamı öğütlediği, henüz acemisi olduğum pohpohlamayı kullanmak geldi.

"Böylesine sadık ve yetenekli subaylarla, hiçbir şeyden korkmamıza gerek yok, beyefendiciğim."

Cumbershum sanki sözlerimin altında gizli ve muhtemelen alaycı bir anlam arıyormuş gibi dik dik baktı.

"Sadık mı dediniz, beyefendi?"

Biz denizcilerin dediği gibi, "tiramola atmanın"[18] zamanı gelmişti.

"Şu sol elimi görüyor musunuz, beyefendiciğim? Şuradaki kapı yüzünden. Bakın elimin içi nasıl sıyrılmış ve morarmış, herhalde iskele tarafındaki el, derdiniz siz. İskele tarafındaki elimde bir çürük var! Tam bir gemiciye göre, değil mi? Ama ilk öğüdünüzü tutacağım. Önce biraz yiyecekle bir bardak konyak alacağım, sonra da uzuvlarımı sağlam tutmak için kamarama döneceğim. Birer bardak daha içelim mi, beyefendiciğim?"

Cumbershum başını iki yana salladı.

"Nöbeti devralmalıyım" dedi. "Ama siz gidip karnınızı doyurun. Yalnız son bir şey var. Ne olur Wheeled"ın ağrı kesicisini dikkatli kullanın. Çok etkilidir ve yolculuk sırasında fiyatı gittikçe artacak, inanılmaz miktarlara çıkacaktır. Garson! Bay Talbot'a bir kadeh konyak!"

Ancak tavan kirişi kadar eğilebilen bir kişiden beklediğim nezaketi göstererek, başıyla selam verip çıktı. Adam giderken yine güleceğim tuttu. Hakikaten, sert içkilerin verdiği sıcaklık, karada hiç olmadığı kadar çekici olabiliyor denizde. Bu yüzden içmekte olduğum kadehten sonra olur olmaz içmemeye karar verdim. Yere tutturulmuş sandalyemde dikkatle döndüm ve kıç penceresinden görünen azgın sular diyarının engin ve çarpık manzarasını izlemeye başladım. Pek teselli vermediğini itiraf etmeliyim, özellikle de birkaç yıl içinde aksi yönde geçeceğim tek bir dalga, çırpıntı, karıntı ya da soluğan olmamasının, bu yolculuğun en iyi neticesi olduğunu düşündüğümde. Uzunca bir süre konyak kadehine gözlerimi dikmiş, içindeki rayihalı içeceği izler vaziyette oturdum. Diğer yolcuların benden daha uyuşuk olduğu gerçeği dışında pek az şeyde teselli bulabildim. Bu düşünceyle birlikte bir şeyler yemeye karar verdim. Birkaç dilim taze sayılabilecek ekmek ve bir parça peyniri mideye indirdim. Bunların üstüne konyağı kafaya dikerek mideme meydan okudum; onu önce biraya, sonra konyağa, ardından Wheeler”ın ağrı kesicisine alışmakla, son olarak da afyon müptelalığı ile nihai yok oluşun yolunu tutmakla tehdit ettim; böylece zavallı, hor kullanılmış organ, hizmetçinin ateşi yakmaya geldiğini duyan bir fare kadar sessiz kaldı! Uyukladım, kendime geldim ve yine bir şeyler atıştırdım; sonra mum ışığında bu sayfaları yazmaya koyuldum - hiç kuşku yok ki lort cenaplanna da hayli mide bulandırıcı bir "benim üzerimden yaşama" imkânı verdim ki, ben de en az sizin olacağınız kadar yürekten üzüntü duyuyorum bundan dolayı. Çiftlik hayvanlarından sizin sadık kulunuza kadar, gemideki tüm canlıların bir dereceye kadar midesinin bulanmış olduğu kanaatindeyim - elbette, her zaman olduğu gibi hiç durmadan çalışan gemiciler hariç.

(4)

Lort cenapları bugün nasıllar? Umarım benim gibi sizin de sağlığınız düzelmiş, moraliniz yerine gelmiştir! Kafamın içinde, dilimin altında, kalemimin ucunda o kadar çok şey var ki, şimdi asıl sorun bunları bir düzene sokup kâğıda dökmekte. Ahşap dünyamızda her şey iyiye gidiyor.

Fırtınalı havalarda güvertede dolaşabilme becerisini elde ettiğim anlamına gelmiyor bu, çünkü artık ilerleyişin fiziki kanunlarını anlamış olmama rağmen bitkinlikten kurtulabilmiş değilim. Ama ilerleyişin kendisi daha tahammül edilebilir hale geldi. Gecenin bir vakti uyandığımda -emir veren bir ses yüzünden herhalde- bu sallantılı, hantalca ilerleyişin ıstırabını daha da derinden hissetmiştim. Ben uzanmış yatarken günler boyu su dağlarını omuzlayıp durduk, sanki arabamızın tekerleri bir an çamura saplanıyor, sonra aniden kurtuluveriyordu. Bu öyle bir hareketti ki, yalağımda, ya da ranzamda ayaklarım pupaya başım pruvaya çevrili yatarken başımı sıkıca yastığa bastırıyor, yastık da muhtemelen granitten yapılmış olduğundan o baskıyı bütün vücuduma yayıyordu.

Artık sebebini kavramış olmama rağmen, bunun sürekli yinelenmesi inanılmaz bir bitkinlik veriyordu. Bu kâbuslu uykudan, güvertede kıyamet koptuğu sanısıyla uyandım, pek çok ayağın patırtısını, kulağa lanetlenmişlerin çığlıkları gibi gelen yüksek sesli emirler duyuyordum. Basit bir emirden nasıl müthiş bir *aryaya* varılabileceğini o güne dek bilmiyordum (Manş Denizi'ni geçerken bile), "Iskotaları gevşetin!" sonra, "Rüzgâr yönüne!" Tam başımın üstünde bir ses -muhtemelen Cumbershum'ın sesi- gürledi: "Vira edin!" Daha bir çok bağırış çağırış vardı yukanda. Serenlerin çıkardığı gıcırtılara gücüm yetse, dişlerimi sevinçle gıcırdatarak karşılık verecektim; ama sonra, ah sonra! O güne kadarki yolculuğumuzda hiç bu kadar neşe verici, hoş bir şey olmamıştı! Vücudumun, ranzanın, tüm geminin hareket yönü bir anda, göz açıp kapayıncaya dek değişiverdi -ama kinayeyi çok fazla süslememe gerek yok. Bu mucizeye neyin yol açtığını çok iyi biliyordum. Rotamızı biraz daha güneye çevirmiştik ve gemici dilinde ifade etmek gerekirse -bu dili konuşurken gittikçe daha fazla haz aldığımı itiraf etmeliyim- rüzgârı *iskele kemeresinin*[19] *bodoslamasından*[20] *değil sancak kemeresinin arkasından* almaya başlamıştık! Hızından hiçbir şey kaybetmeyen ilerleyişimiz artık daha uysal ve ılımlıydı. Huzur içinde tekrar uykuya daldım.

Uyandığım zaman ne ranzamdan zıpladım, ne de şarkı söylemeye başladım, ama Wheeler"a seslendim, hem de kolonideki işimin olağandışı içeriğini öğrendiğim günden bu yana attığım en neşeli narayı atarak.

Ama durun! Yolculuğumun an be an çetelesini tutmayı hem beceremem, hem de buna pek gönüllü değilim; keza sizin de böyle bir şey istediğinizi sanmıyorum. Günlüğü doldurdukça günlük tutmanın sınırlarını algılamaya

başladım. Artık *Pamela*'nın, efendisinin her girişimine hesaplı bir şekilde direnirken, her hareketini dokunaklı sözcüklerle aktarmış olmasını pek değerli bulmuyorum. Tek bir cümlede yataktan kalkıp rahatlayacak, tıraş olup kahvaltımı yapacağım bundan böyle. İşte sonraki cümlede muşamba giysilerim içinde güverteye çıktım bile. Yalnız da değilim hani. Hava henüz hiçbir düzelme ibaresi göstermemesine rağmen, rüzgân arkamıza almıştık, sırtımıza almıştık da denebilir, duvarın önünde olduğumuz için rahat rahat ayakta durabiliyorduk, duvar dediysem kıç güvertesi ve kıçüstü güvertesine doğru yükselen şu *bölme perdelerini* kastediyorum. Çevreme bakındığımda insanların iyileşmeye başladığını görebiliyordum, hepsi ayağa kalkmış dolaşıyordu, fakat sendelemeden yürümek konusunda aynı beceriyi gösteremiyorlardı.

Yüce Tanrım! Zaman nasıl da geçiyor! Ne yazacağıma karar vermem biraz daha sürerse size aynı günün değil bir ya da iki gün öncesinin olaylarını anlatmam gerekecek. Çünkü gün boyunca yürüdüm, konuştum, yedim, içtim, araştırdım - ve işte yine buradayım, boş sayfanın çekiciliğine kapılarak ranzamdan kalkıp başına oturdum! Yazmanın tıpkı içki içmek gibi olduğunu fark ediyorum. İnsanın ölçülü olmayı bilmesi gerek.

Devam edelim. Çok geçmeden muşamba giysilerin içinde sıcaklayarak kamarama geri döndüm. Deyim yerindeyse resmi bir ziyaret yapacağımdan, kaptanın üstünde iyi bir etki bırakmak için özenle giyindim. Sırtıma paltomu geçirdim ve kastor şapkamı kafama taktım - tabii şapkam kafamdan uçmasın diye tepesinden bir flar geçirdim ve çenemin altında uçlarım bağladım. Önden Wheeler”ü gönderip haber vermenin uygun olup olmayacağım düşündüm, ama bu koşullar altında fazla resmi davranmanın gereksiz olduğuna karar verdim. Eldivenlerimi giydim, paltomun omuzlarım silkeledim, çizmelerimi gözden geçirdim. Soma kıç güvertesine ve ardından kıçüstü güvertesine çıkmak için yola koyuldum. Yardımcısıyla birlikte ayakta duran Bay Cumbershum'ın yanından geçerken bir selam verdim. Ama selamımı görmezden geldi, önceki günkü karşılaşmamızda görgü kurallarım pek bilmediği ve sağının solunun belli olmadığını bilmesem, bunu bir hakaret sayardım. Hırpani görünse de özenle işlenmiş üniformasından şıp diye tanıdığım kaptana yaklaştım. Kıçüstü güvertesinin sancak tarafında dikiliyordu, rüzgâra sırtını dönmüş, ellerini arkasında kavuşturmuştu, yüzünü hafifçe yukan kaldırdı, sanki karşısında olmamdan dolayı afallamış gibi gözlerini dikip beni süzmeye başladı.

Bu noktada lort cenaplarıyla can sıkıcı bir gözlemimi paylaşmak zorundayım. Donanmamız ne kadar görkemli ve yenilmez olsa da, subayları ne kadar yiğit ve erleri ne kadar sadık olsa da, bir savaş gemisinde alçakça bir despotizm uygulanıyor! Tam eldivenimle şapkamın kenarına dokunup selam vererek adımı söylemek üzereyken, Kaptan Anderson'ın söyledikleri -böyle bir hırıltıya söz denebilirse- kabalığın dik âlâsıydı desem yeridir.

"Kim bu lanet herif, Cumbershum? Emirlerimi okumamışlar mı?"

Söyledikleri beni öylesine şaşırtmıştı ki, Cumbershum bir cevap verdiyse dahi duymadım. İlk aklıma gelen şey, ne olduğunu bilemediğim bir yanlış anlaşılma yüzünden Kaptan Anderson'ın bana saldırmak üzere olduğuydu. Sesimi yükselterek alelacele kendimi tanıttım. Kaptan karşıma dikilip öfkeyle söylenirken ortaya çıkan manzaranın saçmalığını fark etmesem ben de öfkelenip ters bir hareket yapabilirdim. Ben, kaptan, Cumbershum ve yardımcısı, dördümüz de güvertede ayaktaydık; bir ayağımızı kazık gibi dimdik yere basmış, ötekini geminin hareketine göre esnetiyorduk. Bu yüzden, kabalığı yüzünden onu paylamam gerekirken ansızın gülmeye başladım. Güldüğümü görünce yüzü kızardı, söylenmeyi kesti; ben de bunu fırsat bilerek sizin ve ekselansları ağabeyinizin adını söyleme fırsatı bulabildim, tıpkı bir haydudu yanına yaklaştırmamak için hızla tabancalarını çeken bir yolcu gibi. Kaptanımız gözlerini kısarak önce -yakıştırmamı ne olur bağışlayın lort cenaplarının suratına baktı ve dolu olduğuna karar verdi, sonra da diğer yanımdaki sefire korkulu bir bakış fırlattı ve sapsarı dişlerini göstererek çekildi! Bir insanın yüzünün aynı anda hem sakıngan, hem de küstahlıkla dolu olduğunu ilk defa görüyordum. İnsan davranışlarını inceleyen bilim adamları için gerçek bir hazine! Bu karşılaşma ve sonrakilerde, onun despotluğunun ulaşamayacağı bir düzlükte oldum hep; çevresinde kelleler uçuşurken, kendini rahatsız da olsa güvenli bir konumda gören bir *İskenderiye elçisi* gibi hissettim kendimi. Sağgörüsü tam o anda devreye girmemiş olsa Kaptan Anderson'ın beni vuracağına, asacağına, bir halatla suda sürükleyeceğine, ıssız bir adaya bırakacağına yemin edebilirdim. Yine de, bugün halı kaplı odanızdaki Fransız saati on kez, gemimizin çanı dört kez çaldığı sırada lort cenaplarına ferahlık ve hoşnutluk içinde yazabiliyorsam, bunu orta sınıftan insanlar üstünde soylu bir adın yarattığı etkiye borçlu olduğumu itiraf etmeliyim.

Kaptan Anderson tükürdüğünü yalamak için yutkunurken birkaç saniye bekledim. Efendim, meğerse kendisinin lort cenaplarına karşı büyük bir

saygısı varmış, ona ya da muhterem temsilcisine ne dediyse sırf dalgınlığından ötürü demiş. Gemisinde rahatımın yerinde olduğunu umuyormuş ve benim durumdan haberdar olmamamı anlayışla karşılıyormuş. Kurallara göre yolcular ancak davet edildikleri takdirde kıçüstü güvertesine çıkabilirlermiş - elbette ben bir istisnaymışım. Benimle daha sık görüşmeyi (bunu söylerken gözlerinde parlayan kıvılcım bir aslanı korkudan öldürebilirdi) cam gönülden istiyormuş. Bir ayağımızı dimdik yere basıp diğerini rüzgârdaki sazlar gibi esneterek karşılıklı dikilirken, *bocurum yelkeni*[21] (sağ ol, Falconer!) tepemizde birkaç dakika daha gümbürdedi. Sonra kaptan bir geri adım daha attı, elini şapkasına götürdü, lort cenapları hatırına yaptığı bu sadakat gösterisini şapkasını düzeltiyormuş gibi yaparak elinden geldiğince gizledi ve ardından arkasını döndü. Küpeşteye doğru yürürken arkasında kavuşturduğu elleri huzursuzluğunun bilinçsiz bir delili gibi açılıp kapanıyordu. Aslında adam için biraz üzüldüm, küçük krallığının hayali güvenliğine müdahale etmem canım sıkmış olmalıydı. Ama gönlünü almanın sırası değildi. Siyaset arenasında da istediğimiz sonuca ulaşmak için yalnızca gerektiği kadar güç harcamaz mıyız? Yaptığımız konuşmanın etkisini göstermesi için biraz beklemeye, kötücül kafasında ilişkimizin nasıl olması gerektiği iyice şekillenince ipleri biraz gevşetmeye karar verdim. Önümüzde uzun mu uzun bir yol var ve hayatı onun için çekilmez kılmak gibi bir görevim de yok, zaten olsaydı da yapamazdım bunu. Tahmin edebileceğiniz gibi bugün iyiliğim üstümde. Salyangoz adımlarıyla ilerleyen zaman -bir yengeç sarhoş olabiliyorsa salyangoz da adım atabilir herhalde- şimdi alabildiğine hızlandı, hatta soluksuz kaldığım bile söylenebilir. Gün boyunca olanların ancak onda birini kâğıda dökebiliyorum! Artık geç oldu, yarın devam etmeliyim.

(5)

Dördüncü günü -aslında beşinci günde olmamıza rağmen- anlatmaya devam ediyorum.

Kaptan küpeşteye doğru uzaklaşınca bir süre orada durup Bay Cumbershum'la sohbet etmeye çalıştım. Mümkün olduğu kadar az kelimeyle cevap verdiğini görünce kaptanın yanında pek rahat olmadığını anladım. Yine de, kıçüstü güvertesini geri çekiliyormuş gibi terk edemezdim.

"Cumbershum" dedim, "gemi artık daha az sallanıyor. Bana biraz çevreyi gezdirin. Fakat geminin yönetiminde bir boşluk doğmasının iyi olmayacağını düşünüyorsanız şu genç adamı yanıma verin."

Sözünü ettiğim genç adam, Cumbershum'ın yardımcısı, bir asteğmendi - sizin şu yıllanmış kalın kafalılardan değil, her annenin, yokluğunda gözyaşı dökeceği türden genç bir adam. Tek cümleyle ifade etmek gerekirse on dört on beş yaşlarında sivilceli bir oğlandı ve gelecek vaat ettiğini belirtircesine, "Genç Beyefendi" diye çağrılıyordu. Cumbershum vereceği cevabı düşünürken çocuk da bir ona bir bana bakıyordu. Nihayet Bay Cumbershum, Bay Willis'in (çocuğun adı buydu) bana eşlik etmesine razı oldu. Böylece amacıma ulaştım. Kutsal Toprakları itibarımı zedelemeden terk ederken, en sadık yurttaşlarından birini de yanıma almış oldum. Merdivenden indiğimiz sırada Bay Cumbershum arkamızdan seslendi.

"Bay Willis, Bay Willis! Bay Talbot'ı kaptanın Daimi Emirlerini okumaya davet etmeyi unutmayın sakın. Emirlerin iyileştirilmesi konusundaki tavsiyelerini daha sonra bana iletirsiniz."

Bu nükteli sözlere yürekten gelen bir gülüşle karşılık verdim, fakat Willis pek eğleniyormuş gibi durmuyordu. Çocukcağız sadece sivilceli olmakla kalmıyor, benzi de solgun ve ağzını kapatmasını sık sık unutması biraz şaşkın olduğunu gösteriyor. Öncelikle nereyi görmek istediğimi sorunca hiçbir fikrim olmadığını fark ettim, tek yapmak istediğim kıçüstü güvertesinden uygun bir şekilde inmek için onu kullanmaktı. Başımla geminin baş tarafını işaret ettim.

"Şuraya doğru gidelim ve insanlar neler yapıyor bakalım."

Ben önde Willis arkada, bumbaların[22] üstünde duran filikaların gölgesinde yürüyerek, ana direğin oradaki beyaz çizgiyi aştık, hayvanların konduğu kafeslerin arasından ilerledik. Sonra önüme geçti ve beni bir merdivenden çıkararak, bocurgatın,[23] birkaç aylağın ve tavuk yolan bir kadının olduğu *baş kasara güvertesine* götürdü. Cıvadraya[24] yaklaşıp aşağı baktım. Bu kocamış geminin yaşı konusunda giderek daha fazla fikir sahibi

oluyordum, *gagası*, geçen yüzyılda kullanılan bir tarzda yapılmıştı, üstelik görebildiğim kadarıyla baş tarafı da hayli dayanıksızdı. Kocaman gemi aslanına ve alt sınıfların gündelik konuşmada açık saçık bir hale getirdiği isim armasına baktım, ama sözü uzatarak lort cenaplarım huzursuz etmek istemem. Keneflere çömelmiş işlerini gören adamları izlemek mide bulandırıcıydı, kimileri başlarını kaldırıp küstahça bakışlar bile fırlattılar. Başımı çevirip geminin engin güvertesine ve her yanımızı saran daha da engin lacivert okyanusa baktım.

"Evet, beyefendi," dedim Willis'e, kesinlikle, [Yunanca Yazı. Sayfa 34, son satır], haksız mıyım?"

Willis Fransızca bilmediğini söyledi.

"Peki ne biliyorsunuz, çocuğum?"

"Donanımı, efendim, geminin parçalarını, bağlayıp düğüm atmayı, pusulaya bakmayı, iskandil savlosu[25] üstündeki işaretleri, bir kara parçasından ya da belli bir cisimden kerteriz[26] almayı ve güneşi vurmayı."

"Desenize emin ellerdeyiz."

"Başka şeyler de biliyorum, efendim, mesela bir topun parçalarım, ayrıca Savaş Sanatları'ın, sintine suyunu[27] yumuşatmak için kullanılacak tozun içeriğini."

"Savaş Sanatları'nı yumuşatmamalısınız" dedim sesimi biraz sertleştirerek. "Fransızların bize davrandığından daha iyi davranmamalıyız birbirimize! Anladığım kadarıyla hanım annemin dikiş kutusu gibi tepeleme bilgiyle doldurulmuşsunuz! Peki ya güneşi vurmanızı sağlayan şu tozun içeriği nedir, hem ışık kaynağımıza zarar verip gündüzü geceye çevirmemek için daha dikkatli olmanız gerekmez mi?"

Willis kahkahayı bastı.

"Beni deniyorsunuz, efendim. Bağışlayın ama en acemi denizci bile güneşi vurmanın ne demek olduğunu bilir."

"Şu bile' kelimesini bağışlıyorum, beyefendi! Peki ne zaman vuracaksınız güneşi?"

"Görmek mi istiyorsunuz, efendim? Öğle saatinde, birkaç dakika sonra yani. Navigasyoncu Bay Smiles ve diğer iki asteğmen, Bay Davies ile Bay Taylor da orada olacak; gerçi Bay Davies çok yaşlı olduğundan bu işin nasıl yapıldığını pek bilmiyor, arkadaşım Bay Taylor ise -ne olur bunu kaptana

söylemeyin- babasının verdiği sekstantı[28] rehin bıraktığı için sapma payı büyük bir sekstant kullanıyor. Biz de oturup düşündük ve iki derece eksik yükseklik vermeyi uygun bulduk."

Elimi alnıma vurdum.

"Ve hayatımız da buna bağlı, öyle mi?"

"Efendim?"

"Konumumuz, oğlum! Yarabbim, bu işi küçük kardeşlerim yapsa kendimi daha güvende hissederdim! Yani konumumuz yıllanmış bir asteğmen ve çalışmayan bir sekstantla mı belirleniyor?"

"Tanrım, hayır, efendim! Tommy Taylor ve ben, Bay Davies'i çalışan sekstantı bizimkiyle değişmeye ikna edebileceğimizi düşünüyoruz. Bay Davies için hangisini kullandığı pek fark etmez ne de olsa. Üstelik Kaptan Anderson, Bay Smiles ve subaylardan birkaçı daha seyir ölçümleri yapıyor. "

"Anlıyorum. Sadece güneşi vurmakla kalmıyorsun. Onu bir İngiliz bordasına tabi kılıyorsun! Sizi ilgiyle izleyeceğim, belki çevresinde döndüğümüz güneşi vurmanız için yardımım bile olabilir."

"Çevresinde dönmüyoruz ki, efendim" dedi Willis çekingence. "Güneşin göğe tırmanmasını bekleriz ve bize en yakın olduğu anda açısını ölçerek saati de öğreniriz."

"Şimdi olmadı, çocuğum" dedim. "Bizi ortaçağın karanlığına geri götürdünüz! Korkarım şimdi de Ptolemy'den[29] alıntılar yapacaksınız."

"Kendisini tanımam, efendim. Ama güneşin göğe yükselmesi için biraz daha beklemeliyiz."

"Bu yalnızca görünüşte bir hareket," dedim sabırla. "Galilei'den ve onun 'Eppur si muove'sinden haberiniz yok mu? Dünya güneşin çevresinde döner! Copernicus bunu bulmuş, Kepler de ispatlamıştır!"

Oğlan katışıksız bir bayağılık, cehalet ve kibirle cevap verdi.

"Karadaki beyefendiler arasında güneşin nasıl davrandığını bilemem, efendim, ama Kraliyet Donanması'nda güneş göğe yükselir."

Tekrar güldüm ve elimi çocuğun omzuna koydum.

"Öyle olsun bakalım! Bırakalım istediğini yapsın! Doğrusunu isterseniz, Bay Willis, onun, çevresinde bembeyaz bulutlarla ortaya çıkıp *cig* dansı

yapmasını tercih ederdim! Bakın, dostlarınız toplanmaya başlamış bile. Hadi gidip onlara katılın ve aletinizi kullanın!"

Teşekkür edip uzaklaştı. Baş kasaranın gerisine geçip töreni izlemeye başladım, hoşuma gittiğini de inkâr edemeyeceğim. Kıçüstü güvertesinde birkaç subay vardı. Pirinç üçgenleri yüz hizalarında tutarak güneşi beklediler. Gemide tuhaf bir hava oluştu. Güvertedeki bütün gemiciler ve göçmenlerden bazıları dönüp pür dikkat bu *ayini* izlediler. Bu işlem için yapılan matematiksel hesaplamalar konusunda bir fikirleri olmadığını biliyordum. Benim de şöyle böyle bir fikir sahibi olmam da ancak eğitimim, içime kök salmış merakım ve öğrenme konusunda bana sunulan kolaylıklar sayesindeydi. Yolcular bile -en azından güvertede olanları- gözlerini dikmiş izliyorlardı. Beyefendilerin şapkalarını çıkardıklarını görsem hiç şaşırmayacaktım doğrusu! Öte yandan halktan olanlar, yani hayatları en az bizim kadar bu ölçümlerin doğruluğuna bağlı alt tabakalar, kapasitelerinin çok ötesindeki bu hesaplamaları, onlara Çin yazısından daha karmaşık görünen formüllerin uygulanışını, kilisede vaaz dinlerken takındıkları bir hürmet ifadesiyle baştan sona izlediler. Siz de benim gibi bu parıltılı aletlerin onların Mumbo Jumbo'su olduğunu düşünebilirsiniz. Doğrusu, Bay Davies'in cehaleti ve Bay Taylor"ın arızalı aleti kulluk etmeye değmez, ama daha yaşlı subayların imana layık oldukları söylenebilir. Bir de seyircilerin duruşları! Kadın kucağında yan yolunmuş tavulda onları izliyordu. Hasta bir kızı aşağı taşımakta olan iki adam - onlar bile sanki birisi "Hişt, hişt!" demiş gibi, talihsiz yükleri çaresizce aralarında asılıyken durup izlediler. Sonra kız da başını çevirdi ve onlarla birlikte izlemeye başladı. Dikkatli bakışlarında dokunaklı ve sevimli bir zavallılık vardı, tıpkı hiçbir şey anlamadığı bir konuşmayı izleyen bir köpek gibi. Lort cenaplarının da bildiği gibi şu utanmaz arlanmaz demokrasi havarilerinden pek hoşlanmam. Ama güvertedeki gemicilerin nasıl derin bir merakla yukarıda olup biteni izlediklerini görünce "görev", "ayrıcalık", "otorite" gibi kavramları yeni bir açıdan görmenin kıyısına geldim diyebilirim. Kitaplarm tozlu sayfalarından, üniversitenin dar odalarından çıkıp günlük hayatın engin manzarasının bir parçası haline gelmişlerdi. Hakikaten, bu adamları Milton'ın aç koyunları gibi "yukarı bakarken" görünceye kadar şahsi tutkularım üzerine düşünmemiş, orada öylece duruşlarının nedenlerini merak etmemiştim. Lort cenaplarını gayet iyi bildiği bir konudaki bulgularımla sıktığım için bağışlanmayı diliyorum.

Ne muhteşem bir manzaraydı! Gemimiz uygun bir rüzgârla ilerliyordu; dalgalar güneşle ışıldıyor, suyun üstüne ak bulutlar vuruyordu. Güneş pek fazla çaba göstermeden gelip bordamıza dayandı! Merdivenden indim, saflarını terk edip kıçüstü güvertesinden inmeye başlayan navigasyon ustalarımıza doğru yürüdüm. Navigasyoncu Bay Smiles yaşlı bir adamdı, ama gemiyle aynı yaştaymış gibi görünen *kıdemli* asteğmenimiz Bay Davies kadar yaşlı değildi. Benim de inmekte olduğum çukur güverteye inmekle kalmayıp tabutuna dönmekte olan bir hayalet gibi yavaş ve sarsak adımlarla daha da aşağı indi. Dağılma emrini almış olan Bay Willis, küçük bir merasimle arkadaşını bana tanıttı. Bay Tommy Taylor en az iki yaş daha küçüktü, ama Bay Willis'te eksik olan canlılık ve kuvvet adeta her yanından fışkırıyordu. İlk olarak Bay Willis'ın çatısının pek sağlam olmadığını ve kiremitlerinin yenilenmesi gerektiğini söyledi. Navigasyon konusunda bir şeyler öğrenmek istiyorsam kendisini takip etmeliydim, çünkü Bay Willis çok geçmeden gemiyi kayalara oturtuverirdi. Daha evvelki gün Bay Deverel'a altmış derece kuzey enleminde bir derecelik boylamın yarım deniz mili düşürüleceğini söylemişti. Bay Deverel'ın ona altmış derece güneyde ne kadar düşürüleceğini sorması üzerine -şu Bay Deverel çok şakacı biriydi-Bay Willis daha kitabın orasına gelmediklerini söylemişti. Bay Taylor bu korkunç hatayı hatırlayınca kanuni tuta tuta gülmeye başladı, Bay Willis de hiç gücenmeden ona katıldı. Genç dostunu çok sevdiği, ona hayranlık duyduğu, onunla gururlandığı her halinden belli oluyor. Halimi bir düşünsenize; kıç güvertesiyle ana direk arasında bir oraya bir buraya giderken iki yanımda iki genç rehber; *sancak tarafımdaki* daha genç olanı heyecan içinde, bilgi veriyor, fikirlerini söylüyor, gezinin sefasını sürüyor, ötekiyse ses çıkarmıyor, ama genç arkadaşının mevcut bütün konular hakkında söylediklerine baş sallıyor, sürekli sırıtıyor ve ağzını kapatmak bir türlü aklına gelmiyor.

Bu iki çiçeği burnunda denizciden yolcular hakkında biraz bilgi edindim, elbette yolcular derken kıç tarafındaki kamaralara yerleştirilmiş olan saygıdeğer insanları kastediyorum. Öncelikle, birbirine yürekten bağlı Pike Ailesi var. Sonra ikimizin de tanıdığı Bay Prettiman geliyor. Büyümüş de küçülmüş Bay Taylor'dan öğrendiğime göre benim kamaramla yemek salonu arasındaki kamaralarda bir portre ressamı, eşi ve kızları kalıyor. Taylor'a bakılırsa genç kız adamın başım belaya sokacak türdenmiş. Dişilerin çekiciliği üzerine Bay Taylor'm en güzel tarifi bu olsa gerek. Lort

cenapları gemide hoş bir *incognita*'run var olduğu haberinin içgüdülerimi nasıl harekete geçirdiğini takdir edecektir!

Bay Taylor bana yolcuların eksiksiz bir listesini vermeye niyetliydi; fakat yirminci kez ana direk çizgisinden döndüğümüz sırada, daha önce coşkuyla kendi yüzüne kusan vaizin alt güverteden çıktığını gördük. Kıç güvertesinin merdivenine yönelmek üzereydi, ama genç dostlarımın arasında beni görüp de önemli bir kişi olduğuma kanaat getirince duraladı ve önümde saygıyla eğildi. Dikkat edin, selam verdi demiyorum. Tüm bedeniyle yılankavi bir biçimde eğilmişti ve bu bedenin en tepesinde de solgunluk ve bayağılıkla yoğrulmuş bir gülümseme vardı, tıpkı eğilişinin de geminin hareketlerinden duyduğu ürpertiyle yoğrulmuş olması gibi.

Bir beyefendinin öyle bir harekette bulunması insanın midesini kaldırmaktan başka bir işe yarayamazdı. Elimi üstünkörü şapkama dokundurarak bu hareketini cevapladıktan sonra onu izlemeye başladım. Merdivenden yukarı çıktı. Baldırları kalın ve yünden çoraplarla örtülmüştü, ağır görünüşlü ayakkabıları tuhaf bir açıyla birbirini takip ediyordu; öyle ki, uzun ve kapkara giysisi tarafından örtülmüş olmasına rağmen dizlerinin epeyce çarpık olduğunu tahmin edebildim. Yuvarlak bir peruğun üstüne kürek biçimli bir şapka geçirmişti ve pek yüz göz olmaya gelmeyecek bir tip gibi görünüyordu. İşitme mesafesinden yeni çıkmıştı ki Bay Taylor *gök kılavuzu*'nun Kaptan Anderson'la görüşmek için kıçüstü güvertesine gittiğini ve böyle bir işe kalkışmasının mahvolması anlamına geldiğini söyledi.

"Kaptanın Daimi Emirleri'ni okumamış herhalde," dedim, sanki kaptanları, emirlerini ve savaş gemilerini eskiden beri tanıyıp bilen bir kişiymişim gibi. "Bir halata bağlanıp geminin ardından sürüklenecek şimdi."

Bir vaizin halata bağlanıp suda sürükleneceği fikri Bay Taylor"ı fena bunaltmış görünüyordu. Bay Willis onu sırtına vurarak kendine getirdiğinde, aslında uygun bir spor faaliyeti olduğunu söyledi, ama tekrar suratını astı. Tam bu sırada kıçüstü güvertesinden gelen bir kükremeyle bembeyaz kesildi. Sanıyorum -hayır eminim- bu kükreme vaize yönelikti, ama iki genç beyefendi aynı anda korkuyla sıçradılar, tıpkı kaptanın ateş ettiği yerden fırlayan taş parçaları ya da kıymıklar gibi. Görünüşe göre Kaptan Anderson'ın, Cumbershum'dan bu küçük askerlere kadar, subayları

üstündeki otoritesi kesinlikle tartışılmazdı. Kendi adıma onunla günde bir kereden fazla görüşmeyi pek istemediğimi itiraf etmeliyim.

"Hadi çocuklar" dedim. "Bu iş Kaptan Anderson ile vaiz arasında. Gelin onları duymayacağımız ve güvende olacağımız bir yere gidelim."

Adeta koşturarak koridora girdik. Tam çocukları savacakken başımızın üstündeki güvertede sendeleyen ayak sesleri duyuldu, ardından koridorun girişindeki merdivenden bir çatırtı geldi; aniden ayak sesleri hızlandı, kabaralı çizmeler basamaktan kaydı ve bir patırtıyla dibe vurdu! Her ne kadar adamın, deyim yerindeyse, *aşırı yağcılığından* hiç hoşlanmamış olsam da insaniyet namına dönüp yardıma ihtiyacı var mı diye bakmaya karar verdim. Ama daha o yöne doğru bir adım atmıştım ki adam sendeleyerek içeri girdi. Kürek biçimli şapkası bir elinde, perukası öbür elindeydi. Vaizlik şeritleri bir yana doğru çarpılmıştı. Ama hepsinden çarpıcı olanı -hayır, yüzündeki ifade değildi- yüzündeki bozukluktu. Nasıl anlatacağımı bilemiyorum. Doğanın yüz hatlarını rastgele yerleştirmenin ötesinde bir özellik bahşetmediği solgun ve bitkin bir yüz düşünün; et ve kas yönünden esirgediğini kemik yönünden bol bol verdiği bir yüz. Sonra bu yüzün ağzını iyice açın, basık alnının altındaki çukurlara her an yaşlar içinde kalacakmış gibi duran bir çift göz yerleştirin - tüm bunları yapsanız bile bir an için benimle göz göze gelen gülünç suratı gözünüzde canlandırmanız zor olacaktır. Adam beceriksizce kamarasının kapısına ulaştı, arkasından kapattı ve zar zor sürgüyü çekti.

Genç Bay Taylor yine gülmeye başladı. Kulağını yakaladığım gibi gülüşü acı dolu bir çığlığa dönünceye kadar kıvırdım.

"Şimdi beni dinleyin, Bay Taylor" dedim durumun gerektirdiği kadar alçak bir sesle, "beyefendiler başkalarının yanında insanların talihsizliklerine gülmez. Şimdi selam verip gidebilirsiniz, ikiniz de. Daha sonra yine birlikte geminin içinde dolaşacağız, unutmayın."

"Evet, efendim" dedi kulağını kıvırmış olmamı bir şefkat gösterisi olarak alan genç Tommy. "Ne zaman isterseniz, efendim."

"Çok haklısınız, gitmeliyiz" dedi Willis o güzelim sadeliğiyle. "Navigasyon derslerinden birini kaçırdık."

Asteğmen kamarası olduğu söylenen ve pislik içinde bir çukurdan başka bir şey olmadığımı düşündüğüm yere doğru merdivenler indiler. O gün duyduğum son sözlerini Bay Taylor yüksek sesle Bay Willis'e söylüyordu:

"Hayatta en nefret ettiği şey bir vaiz, değil mi?"

Kamarama döndüm, Wheeler” çağırıp çizmelerimi çıkartırdım. İsteklerimi o kadar hızlı yerine getiriyor ki, diğer yolcuların onun hizmetlerinden yararlanıp yararlanamadıklarını merak ediyorum. Onların kaybı benim kazancım. Başka bir adam -sanırım adı Phillips- koridorun diğer tarafındaki kamaralara hizmet veriyor.

Wheeler daracık kamaranın içine çömeldiği sırada sordum: "Söylesene Wheeler, Kaptan Anderson neden vaizlerden nefret ediyor?"

"Ayağınızı biraz daha kaldırır mısınız, efendim? Teşekkür ederim, efendim. Şimdi lütfederseniz diğer ayağınız."

"Wheeler!"

"Ne diyebilirim ki, efendimiz? Demek öyle yapıyor? Size öyle mi dedi, efendim?"

"Öyle olduğunu biliyorum! Gemideki herkes gibi ben de duydum."

"Donanmada pek vaiz yoktur, efendim. Sayıları yeterli değil zaten. Sayıları yetse bile muhterem beyefendiler denize çıkmayı istemez. Şunları bir daha fırçalayacağım, efendim. Paltonuzu da alayım mı?"

"Sadece duymakla kalmadım, genç beyefendilerden biri, Kaptan Anderson'ın din adamlarından hiç hoşlanmadığını doğruladı, daha önce Bay Cumbershum da söylemişti, şimdi hatırlıyorum."

"Öyle mi yaptı, efendim? Teşekkür ederim, efendim."

"Yani doğru değil mi bu?"

"Hiç bilmiyorum, Bay Talbot, efendim. Peki size birkaç yudum ağrı kesici getirmemi ister misiniz, efendim? Çok rahatlatıcı bulacağınızdan hiç kuşkum yok."

"Hayır, Wheeler, teşekkür ederim. Farkındaysan bu beladan yakamı sıyırmaya çalışıyorum."

"Bay Cumbershum'ın size söylediği gibi çok etkili bir ilaçtır, efendim. Elbette stok miktarı azaldıkça veznedar fiyatını artıracaktır. Bu doğal bir şey, efendim. Hatırladığım kadarıyla karada yaşayan bir beyefendi bu ilaç üzerine bir kitap bile yazmıştı."

Çıkmasını söyledikten sonra bir süre ranzamda uzandım. Hatıraların içine dalıp gitmişim -yolculuğun kaçıncı gününde olduğumuzu bir türlü

hatırlayamadım- sonra bu günlüğü elime aldım, altıncı gündeymişiz gibi görünüyor, demek ki hem lort cenaplarını, hem de kendimi yanıltmışım. Gelişen olaylara ayak uydurmak mümkün değil, zaten bunun için çabaladığım söylenemez. Yaklaşık bir hesapla, şimdiden on bin kelime yazdım ve sizin hediyeniz olan bu mükemmel defter bitmeden yolculuğu tamamlamak istiyorum. Kim bilir, belki de afyon denen şeytandan kurtuldum, ama şimdi de yazma çılgınlığına tutuldum. Siz bana bakmayın lort cenapları, okumaya devam edin.

Kapı çalındı. Gelen, yolcu salonunda garsonluk yapan Bates'ti.

"Bay Summers Bay Talbot'a selamlarını gönderdiler. Bay Talbot kendisiyle birlikte bir bardak şarap içmek için salona teşrif eder mi diye sormamı istediler?"

"Bay Summers mı?"

"Birinci subay, efendim."

"Kaptandan sonra gelen kişi, öyle değil mi? Bay Summers'a on dakika içinde kendisine katılmaktan şeref duyacağımı iletiniz."

Davet kaptandan gelmiyordu, ama bu da ondan sonra olabilecek en iyi şeydi doğrusu. Hadi bakalım! Topluma kazandırılıyoruz!

(X)

Sanıyorum yedinci -ya da beşinci- ya da sekizinci gündeyiz - en iyisi bırakalım bu bilinmeyen niceliği temsil etmek için "X" işareti matematiksel işlevini yerine getirsin. Zaman öylesine durağan ki, akşam ya da gece uyku ihtiyacı duymadan yazarken kamaramdaki mum anlaşılmaz bir şekilde mağaradaki sarkıtlar ve dikitler misali uzayıp kısalıyor. Şu tanımı olmayan şey, yani zaman, o kadar az ki ben farkına bile varmadan saatler geçip gidiyor.

Nerede kalmıştık? Hah tamam! Devam edelim...

Birinci subayla olan randevuma yetişmek için yolcu salonuna gittiğimde, davetinin bu kısımda kalan tüm yolcular için geçerli olduğunu ve akşam

yemeği öncesinde bir toplantı niteliği taşıdığım gördüm! Posta ve yolcu gemilerinde, daha doğrusu beyefendilerin ve hanımefendilerin deniz yolculuğuna çıktığı her gemide böylesi davetler verildiğini duymuş olmalıydılar. Subaylarımız bu gemide de aynı şeyi yapmaya karar vermişlerdi; korkarım bu nezaket gösterisinin amacı, "Gemide Yolculuk Etmesine İzin Verilen Bay ve Bayanların Davranışlarıyla İlgili Emirler"le - dikkatinizi çekerim "yolculuk eden" değil, "yolculuk etmesine izin verilen"- kaptanın dayattığı kati ve küstahça yasaklamaları biraz çekilir hale getirmekten başka bir şey değildi.

Adım uygun bir şekilde takdim edilip girmem için kapı açıldı; adım attığım salondaki curcuna, ancak ve ancak arabacıların uğradığı bir handa görülebilecek türdendi. Burayı bir halk pazarından farklı kılan tek şey, kalabalığın başları üstündeki geniş pencere camından belli belirsiz görünen masmavi ufuk çizgisiydi. Adımın takdim edilmesinin yarattığı birkaç saniyelik sessizlikte, karşıma saf saf dizilmiş solgun yüzleri pek ayırt edemeden şöyle bir süzdüm. Ardından sağlam yapılı, benden bir iki yaş büyük görünen üniformalı genç bir adam ileri çıktı. Kendisini Summers olarak tanıttıktan sonra Bay Deverel'la tanışmam gerektiğini bildirdi. Bu sayede, gemide o ana kadar gördüğüm en saygıdeğer subayla tanışmış oldum. Summers'tan daha ince yapılı, saçları ve gür favorileri kestane rengi, fakat tüm diğerleri gibi onun da çenesi ve dudağının altı sinekkaydı tıraş edilmiş. Kısa bir sohbetin ardından hemen birbirimizle yakınlaşıverdik. Fakat Summers şimdi de bayanlarla tanışmam gerektiğini söyleyerek beni etrafta görebildiğim tek bayanın yanına götürdü. Kadın salonun sancak tarafında, bir tür bankta oturuyordu; çevresini saran ya da ona eşlik eden birkaç beyefendinin varlığına rağmen, yaşı belirsiz bu kadın, bonesini izleyenlerin merakım artırıcı bir tuzak biçiminde değil, sahiden yüzünün mahremiyetini sağlamak için takıyordu. Elbisesinin kurşuni rengi, onda Kuvey kırca[30] bir şeyler sezinlememe yol açtı. Ellerini kucağında kavuşturmuş, çenesini yukarı kaldırmış, ona gülümseyen uzun boylu subayla konuşuyordu. Biz de saygıyla konuşmasını bitirmesini bekledik.

"... daima onlara böyle oyunlar öğretirdi. Her genç beyefendi için zararsız bir eğlence kaynağı, farklı kurallar konusunda bilgi edinmek, genç bir bayanın eğitiminde hiç değilse münasip sayılmalıdır. Bu sayede, müzik yeteneğinden yoksun bir bayan, başkasının harp ya da başka bir müzik enstrümanı çalarak eğlendirdiği gibi eğlendirebilir çevresindekileri."

Genç subay gülümserken çenesini yakalarının arasına gömdü.

"Böyle söylediğinize çok sevindim, hanımefendiciğim. Ama kâğıt oyunlarının bazı tuhaf yerlerde oynandığını da gördüm, diyorum size."

"Elbette bu konuda hiçbir bilgim yok, beyefendi. Fakat oyunların içeriği oynandığı yere göre değişecek değil herhalde. Seçkin insanların evlerinde oynandığı şekliyle bilirim ben bu oyunları, başka türlü değil. Fakat her genç bayanın -diyelim ki- vist[31] kuralları konusunda biraz bilgi sahibi olmasını beklerim, tek şartla..." tam bu anda göremediğim yüzünde bir değişiklik olduğunu sanıyorum, çünkü sesinde tuhaf bir ironi sezinledim, "tek şartla; sevimliliğini bozmadan kaybetmeyi bilmeli."

Uzun boylu subay, onun gibi adamların gülmeye çalışırken yaptığı gibi, horoz ötüşüne benzer sesler çıkardı ve Bay Summers bu fırsattan istifade beni bayanla, yani Bayan Granham'la tanıştırdı. Sohbetlerinin bir kısmına kulak misafiri olduğumu ve sözünü ettikleri oyunlar konusunda engin bir bilgiye sahip olmadığım için kendimi pek cahil hissettiğimi belirttim. Bayan Granham yüzünü bana çevirdiğinde, Bay Taylor"ın sözünü ettiği "adamın başını belaya sokacak türden bir kız" olmadığını hemen anlasam da sıcak bir gülümsemenin yüzüne çok yakıştığını fark ettim. Kağıt oyunlarıyla vakit öldürerek eğlenmenin güzelliği üzerine birkaç şey söyledikten sonra, uzun yolculuğumuz sırasında bir ara Bayan Granham'dan bu konuda dersler almak isteyeceğimi belirttim.

Fakat bilmeden bir pot kırmış olmalıydım. Çünkü gülümsemesi kayboldu. Benim düz anlamda kullandığım "ders" sözcüğü onun için bir yan anlam ifade ediyordu.

"Doğru, Bay Talbot" dediği sırada yanaklarında iki pembe leke belirdi. "Sizin de fark ettiğiniz gibi, ben bir mürebbiyeyim."

Bu benim hatam mıydı? Dikkatsiz mi davranmıştım? Bu kadar sivri dilli olduğuna göre, hayattan beklentileri elde ettikden çok öte olmalıydı. Bana göre böylesi insanlar için yapacak bir şey yoktur, onlara kendinizi kabul ettirmenin tek yolu dilinizi tutmaktır. Tıpkı her şeyden habersiz yürürken pusuya ya da tuzağa düşen zavallılar gibi, onların böyle olduğunu ilk başta anlayamazsınız. Bir adım atarsınız ve bam! Karabina patlar ya da tuzağın keskin ağzı ayağınızın etrafında kapanıverir. Üstün konumları sayesinde bu türden önemsiz ayrımlarla uğraşmak zorunda olmayanlar için her şey çok kolaydır. Ama biz, geçimini sağlamak için bu sonsuz sayıdaki farklı

tabakalardan insanların içinde çalışmak ya da iş görmek zorunda olanlar, Katoliklerin "ruhların idraki" dedikleri şey kadar zorlukla görürüz bir adım sonra başımıza gelecekleri.

Neyse, konumuza dönelim. "Ben bir mürebbiyeyim" sözünü duyar duymaz, hatta bu sözler ağzından çıkarken anlamıştım bilmeden kadıncağızı rencide ettiğimi.

"Böyle söylemeyin, hanımefendi" dedim en az Wheeler”ın ağrı kesicisi kadar yatıştırıcı bir sesle, "bir bayanın yapabileceği en değerli ve zarif işi yapıyorsunuz. Bayan Dobson ya da bizim deyimimizle Yaşlı Dobbie'nin bana ve küçük kardeşlerime ne kadar yakın olduğunu bilemezsiniz. Sizin de ilgilendiğiniz küçük beyefendiler ve hanımefendilerle aynı derecede samimi bir dostluk kurmanın rahatlığını yaşayacağınızdan hiç kuşkum yok."

Hoş bir iltifat değil miydi? Elime tutuşturulan kadehi bu yararlı mesleğin şerefine kaldırdım, gerçi aslında karabinanın menzilinden çıkmakta ve tuzağa basmamakta gösterdiğim başarıya içiyordum.

Ama işler umduğum gibi gitmedi.

Bayan Granham sert bir sesle cevap verdi: "İlgilendiğim küçük beyefendiler ve hanımefendilerle samimi bir dostluk kurmak, herhalde elde edebileceğim tek rahatlık olacaktır. Exeter Katedrali'nin muhterem kanonlarından[32] birinin kızı olan bir bayan, koşullar gerektirdiği için Avustralya'daki bir ailenin iş teklifini kabul ediyorsa, küçük hanımefendilerin ve beyefendilerin samimi dostluğuna sizin kadar değer vermemesini hoş karşılarsınız umarım."

İşte tuzağa düşmüş, karabinaya hedef olmuştum - bu hanımın koltuklarını kabartmak için ne kadar çabaladığım düşünülürse, büyük bir haksızlıktı bu. Önünde eğilerek daima hizmetinde olacağımı belirttim, uzun boylu subay, yani Oldmeadow, çenesini daha da içeri çekti, Bates ise elinde sherry kadehiyle yanı başımda dikiliyordu. Elimdeki içkiyi kafama dikip sherry'yi alırken rahatsızlığımı pek gizleyememiş olacağım ki Summers benimle tanışma zevkine erişmek isteyen başkaları olduğunu söyleyerek beni kurtardı. Bu kadar kalabalık olmamızın memnuniyet verici olduğu cevabını verdim. Al yanaklı, tombul bir beyefendi, eşinin ve kızının tüm itirazlarına rağmen, hepimizi içine alacak bir tablo yapmak istediğini bildirdi. Bay Weekes adında, ıslahevinden çıkmışa benzeyen solgun benizli bir delikanlı,

göçmenlerin bu tabloya çok hoş bir fon oluşturacağını söylemek gafletinde bulundu.

"Olmaz, olmaz" dedi tombul beyefendi, "soylu ve kibar kimseler dışında kimseyle işim olmaz."

"Göçmenler mi?" diye söze girdim konunun değişmesine için için sevinerek. "Tayfadan biriyle kol kola bir resmim yapılsın daha iyi."

"Öyleyse beni tablonuza dahil etmemelisiniz" dedi Summers yüksek sesle gülerek. "Ben de eskiden sizin deyiminizle 'tayfadan biri'ydim."

"Siz mi, beyefendiciğim? İnanmıyorum!"

"Kesinlikle doğruyu söylüyorum."

"Ama nasıl olur?"

Summers neşeyle çevresine bakındı.

"Benim gibilerin yaptığı işe 'loça ağzından kıça çıkmak' denir. Baş kasaradan ya da sizin dediğiniz gibi 'tayfa'nın içinden terfi ettirildim."

O anda bu sözlerin beni nasıl şaşırttığını ve çevremizdekilerin çıt çıkarmadan benim cevabımı beklemesinden ne kadar huzursuz olduğumu tahmin etmeniz çok zor. Biraz fazla buyurucu bir kendine güvenle söylemiş olsam da verdiğim cevabın yeterince ustalıklı olduğunu sanıyorum.

"Pekâlâ, Summers" dedim. "İçine doğmuş olduğunuz koşulları aşıp daha yüksek bir mevkiye geldiğiniz, bu mevkinin gerektirdiği davranışlara ve konuşma biçimine büyük bir başarıyla uyum sağladığınız için sizi kutlarım."

Summers biraz abartılı bir minnettarlıkla bana teşekkür ettikten sonra çevremizdeki kalabalığa seslendi.

"Baylar bayanlar, artık oturabilirsiniz. Herhangi bir protokol sırası yok. Herkes istediği yere oturabilir. Uzun yolculuğumuz boyunca böyle toplantıları sık sık tekrarlayabileceğimiz! umuyorum. Bates! Söyle de çalmaya başlasınlar."

Koridordan bir kemanın ve başka bir takım enstrümanların ıstırap verici iniltileri gelmeye başladı. Az önceki, *sıkıntıya* yol açabilecek gerilimi atmak için elimden ne geliyorsa yaptım.

"Hadi Summers" dedim, "birlikte resmimizi yaptıramayacaksak, gelin bundan istifade edelim ve Bayan Granham'a aramızda oturmasına memnun

olacağımızı bildirelim. Müsaade edin, hanımefendiciğim."

Böyle yapmakla bir kez daha terslenme tehlikesini göze almış olmuyor muydum? Yine de, Bayan Granham'ı geniş pencerenin altına, en soylu kadınlara bile göstermeyeceğim bir nezaketle götürdüm ve kazasız belasız yerlerimize oturmayı başardık. Tabaklarımıza konan etin tazeliği hakkında gayri ihtiyari birkaç söz söylemem üzerine sol yanımda oturan Bay Deverel, son fırtınada ineklerimizden birinin bacağının kırıldığını ve önümüzdeki günlerde biraz süt sıkıntısı çekecek olsak da son çare ondan bu şekilde yararlandığımızı belirtti. Bayan Granham sağ tarafında oturan Bay Summers"la hararetli bir sohbete daldığından, Bay Deverel'la tayfadan ve bacağı kırılan bir inek karşısındaki aşırı duygusallıklarından, iyi kötü her türlü zanaattaki akıl almaz becerikliliklerinden, sert içkilere olan düşkünlüklerinden, ahlaksızlıklarından, gözü pekliklerinden ve yarı şaka yarı ciddi gemi aslanına olan ilgilerinden söz ettik. Katı ama basiretli bir idareyle toplumdaki sorunların azalacağı konusunda fikir birliğine vardık. Deverel, özellikle gemilerde bunun önemini vurguladı. Ben de katılığa yeterince şahit olduğum, fakat henüz basireti göremediğim cevabını verdim. Biz sohbet ederken masalardakilerin gürültüsü öyle artmıştı ki koridordan gelen müziğin sesi neredeyse hiç duyulmuyordu. Laf lafı açtı, Deverel'la ben, karşılıklı anlayışımızı hızla artırdık. Hiç çekinmeden kendini bana açtı. Gerçek bir gemide olmayı tercih ediyordu, sayıca yetersiz tayfası bir iki günde oradan buradan toparlanmış üçüncü sınıf modası geçmiş bir gemide değil. Benim yıllardır tanışık olduğunu sandığım subaylar ve tayfa, gemi hazırlanmaya başladığından beri, yalnızca bir iki haftadır birbirini tanıyordu. Bundan utanç duyuyordu, babasımn onun için daha iyi bir görev ayarlayacağını düşünmüştü. Getirildiği görev, beklentilerini karşılayacak düzeyde değildi, üstelik savaş devam ediyordu ve yakında kurulmuş bir saat gibi duracaktı. Deverel, konuşması ve tavırlarıyla, hatta her yönüyle seçkin bir insandı. Hakikaten donanmanın mücevherlerinden biri o.

Yemek salonu artık her kamuya açık yer kadar gürültülüydü. Kahkahalar ve küfürler eşliğinde bir şeyin devrildiği duyuldu. Ufak tefek bir çift olan Bay ve Bayan Pike minik ikiz kızlarını da alıp kaçarcasına salondan çıktılar, ardından bir kahkaha tufanı kopunca kalkmaya niyetlenen Bayan Granham'ı tutmak için Summers ve ben epeyce dil döktük. Summers, deniz subaylarının alışkanlık edindikleri için artık bilinçsizce yaptıkları münasebetsizlikleri dikkate almamasını rica etti. Bana soracak olursanız, münasebetsizce davranışların gemi subaylarından çok yolculardan geldiğini

düşünüyordum. Yüce Tanrım, dedim kendi kendime, subaylar arasında bu kadar huzursuz oluyorsa tayfa arasında ne yapardı kim bilir! Bayan Granham tüm ısrarlarımıza rağmen kalkmak üzereyken kapı açıldı ve tamamen farklı görünümde bir bayan içeri girdi. Hem genç görünüyordu, hem de cafcaflı bir elbise giymişti. İçeri öyle bir azamet ve kibirle girdi ki bonesi ensesine kayarak altın renkli buklelerini ortaya çıkarıverdi. Derhal ayağa fırladık -yani hemen hemen hepimiz- fakat hayranlık uyandıracak kadar kibar bir el hareketiyle bizi tekrar sandalyelerimize çiviledikten sonra dosdoğru al yanaklı beyefendiye gitti, omzuna doğru eğildi, enfes güzellikte, hatta muhteşem bir sesle şu cümleyi fısıldadı:

"Bay Broclebank, nihayet bir kaşık et suyu içirmeyi başardık!"

Bay Broclebank gür sesiyle bize bir açıklama yaptı:

"Kızım, benim küçük Zenobia'm!"

Bayan Zenobia'ya bir anda sürüyle yer gösterildi. Bayan Granham kalkmakta olduğunu ve fazladan bir minder getirildiği takdirde yerini ona bırakabileceğini bildirdi. Fakat genç bayan, çapkınca bir gülüşle bu kadar tehlikeli beyefendinin arasında iffetini korumak için Bayan Granham'a güvendiği cevabını verdi.

"Çok saçma, hanımefendi" dedi Bayan Granham, naçizane kulunuzla konuşurken kullandığından daha sert bir sesle, "kesinlikle çok saçma! İffetiniz geminin her yerinde olduğu gibi burada da güvendedir!"

Genç bayan yılgın bir sesle cevapladı: "Sevgili Bayan Granham, sizin iffetinizin her yerde güvende olacağından eminim!"

Ne ağır bir söz, değil mi? Yine de üzüntüyle bildirmek zorundayım ki salonun hiç değilse bir bölümünden kahkahalar yükseldi, ne de olsa kadınların artık ayak altından çekilmesi gereken, yalnızca son. gelen genç bayan gibilerin tercih edildiği kısmına gelinmişti yemeğin. Deverel, ben ve Summers çabucak ayağa kalktık, fakat Bayan Granham'a eşlik eden kişi ordu subayı Oldmeadow oldu. Gür sesli beyefendinin sesi yine salonda yankılandı. "Yanıma otur, Zenobia, kızım."

Bayan Zenobia geniş kıç penceresinden içeri süzülen yakıcı ikindi güneşinin altında aceleyle ilerlerken yüzünü korumak için o sevimli ellerim siper etti.

"Burası çok aydınlık, Bay Broclebank, baba!"

"Saygıdeğer hanımefendi, gölgelerin içinde kalarak biz zavallı bayları size bakma zevkinden yoksun bırakmaya gönlünüz elverecek mi?" diye araya girdi Deverel.

"Bayan Granham'ın kalktığı yere oturmak zorundayım, en iyisi bu."

Kanat çırpan bir kelebek gibi masanın çevresini döndü, belki boyalı bir kelebek. Herhalde Deverel onun yanına oturmasına memnun olurdu, ama o, gelip Summers'la benim aramıza oturdu. Bonesi hâlâ gevşek bir kurdelenin ucunda ensesinde duruyordu, bu sayede yanaklarının ve kulaklarının üstündeki çekici bukleleri görebiliyordum. Yine de daha ilk görüşte gözlerindeki parlaklığın -ya da zaman zaman bana baktığı zaman gördüğüm ışıltının- giyim tarzının gizemlerine çok şey borçlu olduğu ve dudaklarının biraz yapay bir mercan renginde olduğu izlenimine kapılmıştım. Parfümüne gelince...

Lort cenapları bu satırları okurken sıkılıyorlar mı acaba? Pek çok güzel hanımefendinin lort cenaplarının gözünün içine baktığını -belki de boşuna- sık sık görsem de - lanet olsun, nasıl dalkavukluk edebilirim ki vaftiz babama, hem de doğru olan şeyler konusunda...

Her neyse. Genç bir bayanın görünümü üzerine uzun uzadıya yazmak doğru görünüyor bana. Asıl tehlike, olmayan şeyler görmekte. Ne de olsa genç bir adamım ben! Heyecana kapılmam mümkün, çünkü gemideki *tek katlanılabilir dişi nesne* yanımda oturuyor! Oysa şimdi burada o siyasetçi yönümün, en sevdiğim yazarın diyeceği gibi, o iğrenç siyasetçi yönümün zihnimi işgal ettiğini hissediyorum. Yapmacık tavırlar gösteremem. Boş yere coşkuya yol veremem. Ne de olsa Bayan Zenobia orta yaşa doğru yaklaşmakta, izleyeni yorduğu kadar onu da gün geçtikçe tüketen daimi bir parıltıyla, tamamen silinip gitmeden çekici yönlerini korumak zorunda. Hiç durmadan ışıldayan bir simayı kılı kırk yararak araştırmak mümkün mü? Ebeveynleri onu

Avustralya'ya götürmekle son sığınağına doğru yola çıkarmış olmasın? Nasılsa tüm o mahkûmların ve Aborjinlerin arasında, göçmenlerin, emekli askerlerin, gardiyanların, basit memurların... hayır olamaz. Çok güzel olduğu için haksızlık yapıyorum bir hanımefendiye. İnsanlarımız arasından bazı sütü bozukların, ona merakın ötesinde bir ilgi göstereceğine hiç kuşkum yok!

Bir an için onu bir yana bırakalım. Gelelim onun babasına ve ayağa fırladığı için görüş alanıma giren, tam karşısındaki adama. Uğultunun tekrar

başlamış olmasına karşın kelimesi kelimesine duydum söylediklerini:

"Bay Broclebank, her türden hurafenin amansız düşmanı olduğumu bilmenizi isterim!"

Bu sesin sahibi Bay Prettiman'dı elbette. Onun da yemekte olduğunu yazmayı unuttum galiba. Ama bunun tek suçlusu Bayan Zenobia. Kısa boylu, etine dolgun, hırçın bir beyefendi. Onu tanıyorsunuz. Avustralya'ya bir matbaa makinesi götürüyor, her ne kadar makinesi el ilanları basmak dışında pek az iş görebiliyor olsa da, Luther İncili'nin de aşağı yukarı bu tip bir makineyle basıldığını hatırlatmak isterim.

Fakat Bay Broclebank gürleyerek cevap verdi. Aklına bile gelmemişti. Çok önemsiz bir şeydi. Başkalarının hassasiyetlerini görmezden gelecek en son kişiydi o. Sadece bir alışkanlık...

Hâlâ dikilmekte olan Bay Prettiman öfkesinden titriyordu.

"Gözümün önünde yaptınız efendim! Omzunuzun üstünden tuz serptiniz!"

"Haklısınız, beyefendiciğim. Yaptım, itiraf ediyorum. Bir daha tuzu boş yere harcamam."

Bay Bronclebank'in, Bay Prettiman'ın sözlerini zerre kadar anlamadığının açık seçik ifadesi olan bu sözler, toplum filozofunu utandırdı. Bay Prettiman ağzı hâlâ açık, yavaş yavaş yerine çöktü ve böylece hemen hemen görüş alanımdan çıktı. Bayan Zenobia kocaman gözlerinde sevimli bir ciddiyetle bana döndü. Kaşlarının altından, kirpiklerinin arasından bana bakarak... Yok yok, hayır. Kanmayacağım bu katışıksız hayvani içgüdüye...

"Şu Bay Prettiman ne kadar da hırçın, Bay Talbot! Öfkelendiği zaman hakikaten dehşet verici oluyor!"

O tuhaf filozoftan daha az dehşet verici olan bir şey hayal etmek zor. Fakat ne olursa olsun, çok eski bir dansın ilk adımlarını atmaya başladığımızı hissediyordum. Bay Prettiman ve sizin vaftiz oğlunuz gibi devasa erkek varlıkların huzurunda, saygıdeğer hammefendi savunmasız dişi rolünü gittikçe daha fazla benimsiyordu. Biz tehdit edici hoş mizaçlarımızla ilerlerken o dehşet içinde kalacak, merhametimize bırakacaktı kendini; cömertliğimize, belki de şövalyelik ruhumuza seslenecekti. Hiç peşimizi bırakmayan hayvani içgüdüler, Dr. Johnson'ın[33] sözlüğünde yazdığı şekliyle, her iki cinsin "âşıkane eğilimleri"

körüklenerek öyle bir aşamaya, öyle bir ambiyansa varacaktı ki bu saygıdeğer hanımefendi gibi canlılar tam da orada sürdürürler varlıklarını.

Bu düşünceyle biraz kendime geldiğimde başka bir gerçeği gördüm. Boyut, ya da ölçek yanlıştı. Gereğinden fazla büyüktü. Bu kadın bir oyuncu değilse bile en azından tiyatroyla içli dışlıydı! Sıradan bir karşı karşıya geliş değildi bu - çünkü şimdi de son fırtınada yaşadığı dehşeti tarif etmeye koyulmuştu. Sadece beni değil, yanında oturan Summers'ı, ayrıca karşımızdaki Oldmeadow'u ve Bay Bowles adındaki adamı, kısacası işitme mesafesindeki herkesi kapsıyordu sözleri. Oynamamız gerekiyordu. Ne var ki, daha birinci perde başlamadan -itiraf etmeliyim ki tam o sırada ben de uzun yolculuğumun bunaltıcılığını bu hanımefendi sayesinde gidermeyi düşünmeye başlamıştım- Bay Prettiman'ın tekrar sesini yükseltmesi, Bay Brocklebank'in baskın çıkan konuşması, hatta gürlemesi onu tekrar kendine getirdi. Hanımefendi zaman zaman tahtaya vurduğunu itiraf etti. Ben de önümden kara kedi geçmediğinde kendimi daha iyi hissettiğimi kabul ettim. Şanslı rakamı yirmi beşti. Hiç duraksamadan, yirmi beşinci doğum gününde şansının döneceğini söyledim, neyse ki kimse bu saçmalığın üstüne gitmedi, çünkü bu sırada Bay Bowles (ucundan kıyısından hukuk okumuş, tam bir tatsızlık abidesi) tahtaya vurma adetinin Katoliklerin haça tapınıp onu öpme alışkanlığından kalma olduğunu açıklıyordu. Ben de dadımın, kavga belirtisi saydığı elden ele bıçak alışverişinden korktuğu, felaket alameti saydığı için ters dönmüş ayakkabılar karşısında dehşete kapıldığım anlattım. Ben felaket der demez Bayan Zenobia hafif bir çığlık atarak çaresizce Bay Summers'a döndü. Bay Summers Fransızlardan hiçbir şekilde korkmaması gerektiğini, çünkü bu sıralar durumlarının kötü olduğunu söyledi; ama sadece Fransızların sözünün geçmesi bile genç hanımın kendini kaybetmesine yetti ve kamarasının karanlığında nasıl tir tir titrediği üzerine yeni bir hikâye dinlemek zorunda kaldık. Tek başına bir gemiydik. İnsanın kanını donduran o satırlarda dediği gibi:

"... Yalnız, yapayalnız,

Yalnız, kimsesiz

Dört yanımda engin deniz!"[34]

Köle taşıyan gemiler ya da hapishane gemileri dışında, güvertesi ve kamaraları insan kaynayan bu gemiden daha kalabalık bir yer düşünemiyorum. Ah, evet, Bay Coleridge'le tanışmıştı. Bay Broclebank

onun bir portresini yapmış, resimli bir baskı üzerine görüşmeleri olmuş, ama sonra vazgeçilmişti.

Tam bu sırada Bay Broclebank, kızının ezberden okuduğu kısım kulağına çalınmış olacak ki, gür sesiyle ahenkli bir biçimde şiirden parçalar okumaya başladı. Zamanında resimlemeye niyetlendiyse büyük bir kısmı ezberinde olmalıydı. Ardından filozofla yeniden laf yarıştırmaya koyuldular. Salondaki herkes sustu ve onları dinlemeye başladı.

"Hayır efendim, yapmayacağım" diye gürledi ressam. "Hiçbir koşulda olmaz!"

"O zaman tavuk yemekten kaçının efendim, hiçbir kuşun etini yemeyin!"

"Hayır efendim."

"Tabağınızda duran inek etini de yemeyin o zaman! Bunu yaptığınız için boğazınızı kesecek on milyon Brahman yaşıyor Doğu'da."

"Ama bu gemide tek bir Brahman yok."

"Dürüstlük..."

"Son kez söylüyorum efendim, kesinlikle bir albatros[35] vurmam. Ben barışçıl bir insanım, Bay Prettiman, albatros vurmakla sizi vurmak birdir benim için."

"Silahınız var mı efendim? Çünkü ben bir albatros vuracağım ve gemiciler de sonuçlarına katlanacaklar..."

"Hiç kullanmamış olsam da bir silahım var efendim. Siz bir nişancı mısınız?"

"Hayatımda bir kez bile ateş etmedim!"

"O zaman tamam efendim. Bir silahım var. Onu kullanabilirsiniz.

"Ciddi misiniz efendim?"

"Hiç kuşkunuz olmasın efendim!"

Bay Prettiman yeniden ayağa fırlayarak görüş alanıma girdi. Gözlerinde buz gibi bir parıltı gördüm.

"Çok teşekkür ederim efendim, vuracağım ve siz de göreceksiniz! Gemiciler de görecek..."

Oturmakta olduğu sıranın diğer tarafına geçti ve yemek salonundan fırlayıp çıktı. Birkaç gülüşme ve biraz mırıltı oldu, fakat kimse sesini yükseltmedi. Bayan Zenobia bana döndü:

"Babam Avustralya'da güvende olacağımızdan emin."

"Yerlilerin arasına karışmayı düşünmüyor herhalde!"

"Onları portre sanatıyla tanıştırmayı düşünüyor. Bunun onlara kendileriyle barışık olma imkânı vereceği ve uygarlığa açılan kapının eşiğine götüreceği kanaatinde. Gerçi kara bir yüzü çizmenin özel bir zorluğu olduğunu kabul ediyor."

"Bana kalırsa bu tehlikeli olacaktır. Zaten vali de izin vermez."

"Fakat Bay Broclebank -babam- validen bir izin koparabileceğini düşünüyor."

"Yüce Tanrım! Valinin adına konuşamam, fakat... Ne kadar tehlikeli olduğunu bir düşünün, sevgili hanımefendiciğim!"

"Din adamları gidebiliyorsa..."

"Tabii ya, nerede o?"

Deverel koluma dokundu.

"Vaiz kamarasından çıkmadı. Tanrıya ve kaptanımıza şükürler olsun ki, onu pek görmeyeceğiz. Onu hiç özlemiyorum doğrusu, sizin özlediğinizi de sanmıyorum."

Bırakın vaizi, o sırada Deverel'in yaşadığını bile unutmuştum. Onu da sohbetin içine çekmeye çalıştım, fakat ayağa kalktı ve manalı manalı izin istedi.

"Nöbeti devralmalıyım. Ama siz ve Bayan Broclebank'in birbirinizi eğlendirmekte zorluk çekmeyeceğinizden eminim."

Hanıma askerce bir selam verip çıktı. Başımı çevirip Bayan Broclebank'e baktığımda düşüncelere dalmış olduğunu gördüm. Ciddileşmiş demek istemiyorum - hiç ilgisi yok! Fakat yüzünün yapay hareketliliğinin ardında, yabancısı olduğum bir ifade vardı. İnsanların yüzlerini okumamı öğütlediğinizi hatırlıyor musunuz? Göz yuvarlarında ve göz kapaklarında öyle bir durgunluk gördüm ki, cinsiyetinin gerektirdiği sıradan oyunlar ve cilvelerin ardında bambaşka, sakıngan bir kişilik olduğu hissine kapıldım. Deverel'ın eğlenmek konusunda söyledikleri miydi bu farkı yaratan? Ne düşünüyordu, acaba? Bir aşk ilişkisinin iç hesaplaşması mıydı? Kuşkusuz içinden şöyle diyordu: *pour passer le temps.*

(12)

Lort cenaplarının da bu bölümün başlığındaki rakamdan anlayacağı gibi, günlüğe istediğim gibi özen gösteremiyorum... maalesef mazeretimin de pek hoş olduğunu söyleyemem. Hava yine kötüleşti, geminin sallanıp durması da, geçmişi rahmetli, yası tutulmamış Bessie'ye kadar uzanan karın ağrısını artırıyor. Gerçi şimdi deniz biraz duruldu. Havanın ve karnımdaki ağrının iyileşmesi aynı süreçte oldu, günlüğü ve yazı takımım bir tepsiye koyup yazmaya başladım, fakat biraz yavaş gidiyorum, isteksizliğimi biraz azaltan tek şey benim uzun hastalığım sırasında geminin epeyce yol almış olması. Rüzgârın etkisiyle Akdeniz enleminden aşağı indik ve belli bir hızın üstüne çıkamamamız, Wheeler'a (o ayaklanmış Falconer) göre rüzgârın azlığından çok geminin eksikliğinden kaynaklanıyor. Tayfa sürekli pompa başındaydı. Pompaların "tangırtı" çıkaracağım, devamlı olarak melankolik bir ses duyacağımı sanıyordum, ama yanılmışım. Havanın en berbat olduğu zamanda beni ziyarete gelen Bay Summers'a gayet endişeli bir şekilde pompalama yapılmamasının nedenini sorduğumda, tayfanın hiç durmadan pompaladığı cevabını aldım. Hastalığım yüzünden hayaller gördüğümü, geminin suya gömülmediğini söyledi. Galiba geminin sallantısına karşı hassasiyetim artmış, bunu itiraf etmek gerek. Summers denizcilerin böyle bir rahatsızlığı utanç verici bulmadığım, Lort Nelson'ın[36] buna örnek gösterildiğini söyleyerek beni avutmaya çalışıyor. Yine de rahatsızlığım yüzünden gemide olan biteni kaçırdığımı bilmek beni huzursuz ediyor. Bay Broclebank ile La Belle Broclebank'in de evden ayrıldığımızdan beri talihsiz Bayan Broclebank'in içinde bulunduğu duruma düşmüş olmaları bir şey ifade etmiyor. O ailenin yaşadığı iki kamaranın halini düşünmek bile istemiyorum.

Sözünü etmem gereken bir şey daha var. Ben bu iğrenç rahatsızlığın pençesinde kıvranmaya başlamadan hemen önce -halen biraz bitkin olmama rağmen şimdi gayet iyiyim- küçük topluluğumuz *politik* bir olayla sarsıldı. Vaizin ayin yapma isteğini Bay Summers aracılığıyla geri çeviren kaptan, Daimi Emirler'e ters düştüğü iddiasıyla onun kıçüstü güvertesine çıkmasını da yasakladı. Bu adam küçük bir tiran! Elinde karabinayla kıç güvertesini arşınlayan Bay Prettiman sayesinde olup biteni öğrendik. Zavallı Prettiman kiliseye olan nefretiyle, kendi deyimiyle *özgürlük aşkı* arasında sıkışıp

kaldı! Bu iki tavır ya da duygu arasındaki çelişki yüzünden acılar içindeydi. Onu avutmaya çalışan kişi ise, başka kimse yokmuş gibi, Bayan Granham oldu! Bu komik ve olağandışı haberleri duyduğum zaman ranzamdan kalktım, tıraş olup giyindim. Hem görev aşkım, hem de vicdanım bir şeyler yapmamı gerektiriyordu. Bu ahmak kaptan bana zorbalık yapmaya kalkamayacaktı! Ne demek! Bir ayine katılıp katılmayacağıma nasıl karar verebilir? Yolcu salonunu ayin için kullanabilirdik ve emir verme tutkusu sapıklık derecesine ulaşmamış bir kişi, işimize karışmaya cüret edemezdi.

Vaizden yolcular için kısa bir akşam ayini yapmasını istemek işin kolay yanıydı. Kendime hâkim olmaya çalışarak koridor boyunca yürüdüm ve vaizin kamarasının kapısını vurdum.

Kapıyı açtı ve her zamanki gibi yılankavi bir biçimde eğildi. Adama karşı hissettiğin tiksinti bir kez daha içimde kabardı.

"Bay... şey..."

"James Colley, Bay Talbot, efendimiz. Muhterem Robert James Colley hizmetinizdedir, beyefendiciğim."

"Ben de tam hizmetten bahsedecektim, beyefendi."

Şimdi tam bir çarpıklık meydana gelmişti işte! Bu kelimeyi hem kendisi, hem de Yaradan adına bir övgü olarak aldı.

"Bay Colley, Sebt Günü ne zaman?"

"Bugün efendimiz, yani Bay Talbot, beyefendiciğim."

Bana bakan gözlerde öyle bir şevk, öyle bir yaltaklanma ve boyun eğiş vardı ki, paltomun cebinde servet değerinde bir bilezik var sanırdınız! Bunun üzerine iyice tedirgin oldum, hatta neredeyse vazgeçecektim.

"Biraz rahatsız olmasam bu öneriyi daha önce yapardım, Bay Colley. Yolcu salonunda ikindi nöbetinde yedi çanla, ya da karada yaşayanların deyimiyle üç buçukta kısa bir ayin düzenlemeniz, aramızda bulunan saygıdeğer hanımefendilerden ve beyefendilerden bir kısmı için hayli sevindirici olacaktır."

Adam aniden uzayıverdi sanki! Gözleri yaşlarla doluydu.

"Bay Talbot, size ne kadar... ne kadar minnet duysam azdır!"

Çileden çıkmak üzereydim. Bana minnet duysan ne olur duymasan ne olur, dememek için kendimi zor tuttum. Başımla bir selam verip uzaklaşırken arkamdan *hasta ziyaretiyle* ilgili bir şeyler mırıldandığını

duydum. Yüce Tanrım, bunu yapmaya kalkarsa ona haddini bildiririm! Yolcu salonuna kadar sağ salim ulaşmayı başardım, ne de olsa bitkinliğin ilaçlarından biri de öfkedir. Summers'ın orada olduğunu görünce yaptığım ayarlamayı anlattım. Hiç sesini çıkarmadan dinledi. Gerçi, kaptanı da davet etmesini söylediğimde alayla gülümsedi ve zaten her koşulda kaptana bilgi vermek durumunda olduğunu açıkladı. Daha geç bir saat ayarlamaya çalışacağını da ekledi. Ayin saatinin benim için tamamen önemsiz olduğunu söyledikten sonra kamarama döndüm; koltuğuma oturduğumda kendimi yorgun, fakat hayli toparlanmış hissettim. Öğle olmadan Summers geldi, önemsemeyeceğimi düşünerek mesajımı birazcık değiştirmişti. Kaptana ayinin tüm yolcuların isteği olduğunu iletmişti! Bunun *açık deniz ayini* geleneklerine daha uygun olduğunu da hemencecik ekledi. Tuhaf ama kesinlikle açıklayıcı olan gemici dilini (sizin için, özel bir takım deyimleri yazabilmeyi umuyorum) duymaktan zevk alan benim gibi biri için, açık deniz ayininin geleneklerine uymak, uğruna baş konacak bir şeydi elbette. Yine de bücür vaizin ayin düzenlemesine izin verildiğini duyduğumda, içgüdüsel bir hareketle araya girdiğime pişman olmadım desem yalan olur, Kilise'nin tüm ıvır zıvırından uzakta geçirdiğim birkaç haftada ne kadar mutlu olduğumu şimdi fark ediyordum.

Ne olursa olsun, geri adım atmayı adaba aykırı bulduğumdan, cüce din adamımızın düzenlemesine izin verilen ayine katıldım. Bir ayinden hiç bu kadar tiksinmemiştim. Hemen ayin öncesinde Bayan Broclebank'in boya kutusuna batmış yüzünü gördüm. Herhalde Mecdelli Meryem[37] de şehir duvarına sırtını dayamış dururken böyle görünüyordu. Doğrusu Colley de verdiği vaazla onu daha edepli görünmeye ikna edebileceğe pek benzemiyordu. Daha sonra Bayan Broclebank'in hem zekâsını, hem de deneyimini küçümsediğimi anladım. Çünkü ayin zamanı gelip de salondaki mumların loş ışığı yüzünü aydınlattığında, yıpratıcı yıllar silinip gitti, daha önce aşırı makyajlı görünen yüzü büyülü bir gençlik ve güzellikle donandı. Yüzünü bana çevirdi. Bakışının bende yarattığı şoktan henüz kurtulmuştum ki, Bay Summers'ın kaptana gönderdiğim mesaja bir ekleme daha yapmış olduğunu fark ettim. Bizimle birlikte ibadet etmeleri için göçmenlerden saygıdeğer olanları da içeri almıştı. Nalbant Grant, kâtip oldukları kanısına vardığım Filton ve Whitlock, yaşlı karısıyla gelmiş olan yaşlı Bay Grainger. O da bir arzuhalci. Elbette her köy kilisesinde böyle farklı tabakalardan kimseler olur; fakat burada, yolcu salonundaki topluluk, gerçeğinin karikatürü gibi duruyor... onlara iyi örnek olduğumuzu söyleyemem! Tam

bu istilanın etkisinden kurtulmak üzereydim ki, ayakta bekleyen cemaatin önüne bir buçuk metre boyunda bir papaz parçası çıktı. Beyaz cüppesi, yuvarlak perukanın üstüne oturtulmuş takkesi, uzun pelerini ve kabaralı çizmeleriyle tam tekmil giyinmiş vaizin yüzüne çekingenlik, dindarlık, zafer sevinci, gönül rahatlığı hep beraber gelip yerleşmişti. Lort cenapları aynı takkenin altına tüm bu ifadelerin sığmayacağını söyleyerek itiraz edebilirler. Normal bir yüze bunların hepsinin birden sığmayacağına, genelde sadece birinin ağır bastığına katılıyorum. Çoğu yüzde durum böyledir. Gülümsediğimiz zaman bunu ağzımız, yanaklarımız, gözlerimiz, hatta çenemizden saç tellerimize kadar tüm yüzümüzle gülümsemez miyiz? Ama bu Colley denen adamın yaradılışında Doğa'nın olağanüstü bir cimrilik yaptığını söylemeliyim. Doğa onu bir anda fırlatıp atmıştı - yok, yok, bu bile abartı olur. Diyelim ki Zaman'ın sahilinin bir köşesinde ya da küçük bir derenin ağzındaki batağın içinde, Doğa'nın hiçbir yaratıkta kullanılmaz diye bir yana attığı nitelikler tamamen rastlantısal olarak bir araya gelmişti. Aslında bir koyuna dönüşmesi gereken bir yaşam kıvılcımı da yine tesadüf eseri bu nitelikleri kendine mal etmişti. Neticede ortaya çıkan, bu din adamı parçasıydı işte.

Lort cenapları bundan sonraki satırlarda güzel yazmaya özen gösterdiğimi görecektir: Kendimi övmek gibi olmasın, ama başarılı olduğum kanısındayım. İçinde bulunduğumuz durumu gözden geçirirken, Colley'in, Aristoteles'in ünlü sözünün canlı bir kanıtı olduğu hiç aklımdan çıkmıyordu. Bir yanlışlık eseri yüksek bir mevkie getirilmiş olsa da kişinin doğuştan ait olduğu bir konum vardır. Bu türden konumlar, renklerde gölgelendirmenin, çizimde perspektifin olmadığı ortaçağ el yazmalarında bulunabilir ancak. Sonbahar tasvir edilecekse tarlada mahsul toplayan adamlar, köylüler, seriler çizilir, bunların yüzü tıpkı Colley'inki gibi yarım yamalak ve diken diken figürler olarak resmedilmiştir başlıklarının altında. Vaizin gözleri çekingenlik ve muhtemelen hatırlama çabasıyla yere dikilmişti. Ağzının kenarlan yukan kıvrılmıştı - işte zafer sevinci ve gönül rahatlığı! Yüzünün geri kalanı hayli belirgin kemiklerle kaplıydı. Aslında onun eğitimi tarlalarda olmalıydı, taş toplamalı, kuşları kovalamalı, üniversiteye gitmek yerine saban sürmeyi öğrenmeliydi. Zamanm süprüntüsü olan tüm o nitelikleri, tropikal güneşe maruz kalıp esmerleşerek tekliğe varmış, bütünü hareket ettiren mütevazı bir yüz ifadesine dönüşmüştü.

Tekrar güzel yazmaya başladık, değil mi? Fakat o anki huzursuzluğum ve kızgınlığım hâlâ geçmiş değil. Bana önem vermesi gerektiğini bir an bile unutmadı. Kimi zaman vaizin Edmund Talbot'a mı, yoksa Yaradan'a mı hitap ettiği anlaşılmaz oluyordu. En az Bayan Broclebank kadar yapmacıktı bu adam. Sinirli bir kahkaha patlatmamı engelleyen tek şey, dini törenlere olan saygımdı. Ayine katılan saygın göçmenler arasında, güçlü kollar tarafından taşınıp arkamızdaki bir sıraya oturtulan yoksul ve solgun bir kız vardı. İlk fırtına sırasında düşük yaptığmı öğrendiğim bu kızın solgunluğu, La Brocklebank'in yapma çekiciliğiyle tam bir karşıtlık oluşturuyordu. Kızı getirenlerin içtenlik ve saygıyla dikkatli dikkatli vaizi dinlemeleri, hesapta onlardan daha soylu olan bu yaratıklar tarafından alaya alınıyordu sanki - boyalı olan ibadet eder görünüyordu, elinde kitap olan diğeriyse bir kutsallık perdesinin ardına sığınmıştı. Ayinin başlamasıyla, o gülünç akşamın en gülünç olaylarından biri de başlamış oldu. Bay Prettiman'ın din adamlarına karşı olduğunu kıç güvertesinde olabildiğince gürültülü bir biçimde gösterdiği yerde, yani tam başımızın üstündeki sert ayak seslerini bir yana bırakıyorum. Nöbet değişimlerindeki koşuşturmacayı ve bağırış çağırışı hiç saymıyorum - kaptan ya bunun için emir vermiş, ya da gürültücü gemicileri olabildiğince bıçkın davranmaları için yüreklendirmiş, sesini çıkarmayarak rıza göstermişti. Sadece nazlı nazlı sallanan salonu, solgun kızı ve onun önünde sahnelenen tuluatı düşünüyorum. Çünkü Bay Colley bir kez Bayan Broclebank'i gördükten sonra bir daha ondan gözlerini alamadı. Bayan Broclebank payına düşen ibadet eden kadın rolünü tıpkı gezici tiyatroların derme çatma sahnelerindeki aktrisler gibi oynuyordu. Gözlerini, cennete kaldırdığı zamanlar dışında bir an bile vaizin yüzünden ayırmadı. Tutkulu bir "Amin!" demek için açılıp kapandıkları zamanlar dışında dudakları soluksuz kalmış gibi sürekli aralıktı. Bir ara Bay Colley'in vaazındaki dindarca bir sözün Bayan Broclebank tarafından "Amin!" diye tasdiklenmesi, Bay Broclebank'in seslice yellenmesiyle vurgulanınca (evet salyangozlar adım atabilir!), sıralarda oturanlar okul çocukları gibi kıs kıs gülmeye başladı.

Bundan etkilenmemek için ne kadar çabalarsam çabalayayım, utançtan başımı önüme eğdim, sonra da utancım yüzünden kendi kendime kızdım. Yine de rahatsızlığım için yeterli bir sebep buldum ve o anda hislerimin aklımdan daha doğru bir tavır aldığı kanaatindeyim. Dediğim gibi aramızda halktan insanlar vardı. Geminin kıç tarafına girme sebeplerinin, lort cenaplarının Canaletto”larını görmek istediklerini söyleyen, fakat gerçekte

soyluları görmek için yanıp tutuşan ziyaretçilerle aynı olması mümkün. Fakat bana kalırsa sadece ibadet için oraya gelmiş olmaları daha büyük bir ihtimal. O zavallı solgun kızın, dinin tesellisini bulmaktan başka bir amacı olamaz! Her ne kadar sahte de olsa, acılar içindeki bir insandan böyle bir şey nasıl esirgenir? Aslında vaizle Mecdelli Meryem'in berbat gösterisi o kızcağızla yakarışlarının hayali hedefi arasına girmemiş olabilir, peki ya kızı getiren dürüst adamcağızlara ne demeli? Sadakat ve bağlılığın en hassas yerinden yara almış olabilirler.

Kaptan Anderson hakikaten kiliseden nefret ediyor! Onun bu tavrı insanları da etkilemiş. Hiçbir emir vermediği söyleniyor, fakat onun sapkınlıklarına katılsalar da katılmasalar da subayları üstünde tahakküm kurmaktaki ustalığı ortada. Yalnızca Bay Summers ve uzun boylu kara subayı Bay Oldmeadow katılmıştı ayine. Benim neden orada olduğumu zaten biliyorsunuz! Asla tiranlığa boyun eğmem!

Adamın vaazı bitmek üzereyken, içinde bulunduğumuz durumu daha sağlıklı bir biçimde gördüm. Aktrisin boyalı yüzünün, muhterem beyefendinin gözünü meşgul ettiğini ilk fark ettiğimde, hissettiği tiksintinin istem dışı bir heyecanla karışmış olduğunu düşünmüştüm, içinden bir sıcaklık yükseldiğini -şehvet değil- kadının ulaşılabilir olduğunu ilanıyla erkeğin zihnini değil bedenini şevklendirecek apaçık ahlaksızlığına kandığını sanmıştım. Fakat çok geçmeden durumun böyle olmadığını gördüm. Bay Colley aktörlükten hiç anlamıyordu! Uzaktaki bir piskoposluk bölgemiz olan yerde, nereye ilerleyecekti, bir tiyatrodan *maison d'occasion'a* mı? Kutsal Kitap boyalı kadınlardan ve onların cehenneme gideceklerinden bahsediyorsa da mum ışığında böyle bir kadını nasıl ayırt edeceğini yazmıyordu. Bayan Broclebank'i, onun görünmeye çalıştığı biçimde görüyordu. Boyalardan, ziynetlerden bir zincirle bağlanmışlardı birbirlerine. Vaazın bir yerinde diğerlerine "beyefendiler" dedikten sonra ona döndü ve iç bayıltıcı bir çapkınlıkla, "Ya da hanımefendiler, madam, ne kadar güzel olurlarsa olsunlar," diye seslendi ve vaaza geri döndü. Bayan Granham'ın bonesinden esaslı bir tıslama geldi, Summers önce bacak bacak üstüne attı, sonra tekrar toparlandı.

Nihayet ayin bitti, kamarama dönüp bu satırları yazmaya başladım, fakat üzülerek ifade etmeliyim ki geminin gayet az sallanmasına rağmen huzursuzluğum gittikçe artıyor. Rahatsızlığıma neyin sebep olduğunu

bilemiyorum. Tatsız şeyler yazdım ve bende tatsız hissediyorum kendimi, herhalde durum bundan ibaret.

(17)

Sanıyorum on yedinci gündeyiz. Ama bunun bir önemi yok. Yine karın ağrısı çekiyorum. Ah Nelson, Nelson, o kadar uzun yaşamayı ve bu iğrenç kasılmalar yüzünden değil de daha acısız bir biçimde, düşman kılıcıyla ölmeyi nasıl başardın?

(?)

Artık ayağa kalktım ve yürüyebiliyorum, benzim sapsarı, hiç dermanım yok. ama iyileşme dönemine girdim. Hedefimize varana kadar hayatta kalacağım gibi görünüyor!

Bunları dün yazdım. Bay Sterne'nin bölümleri gibi kısa girdiler yapıyorum günlüğüme. Yine de, lort cenaplarıyla paylaşmak istediğim gülünç bir olay var. Ağrılarım doruğa ulaştığı bir sırada, Wheeler"ın ağrı kesicisinden koca bir kaşık almamdan hemen önce, kapım çekingence vuruldu. "Kim o?" diye bağırdım. Belli belirsiz bir cevap geldi: "Benim, Bay Talbot. Ben, Bay Colley, beyefendiciğim. Muhterem Bay Colley'i hatırlarsınız, hizmetinizdeyim." Onun içeri girmesini engelleyecek tek cevap, zekâmın keskinliğinden çok şansımın yaver gitmesi sonucu aklıma geliverdi.

"Ne olur beni yalnız bırakın, Bay Colley..." bağırsaklarımdaki korkunç bir kasılma yüzünden bir an duraladım, "... dua ediyorum."

Mahremiyetime saygısından mı, Wheeler' ın elinde koca bir kaşık ağrı kesiciyle yaklaşmasından mı bilinmez, beni rahat bıraktı. İlaç keskin ve tam

kıvamındaydı, yatağa yıkılıp gittim. Gerçi hayaller içinde yüzerken bir ara gözlerimi araladığımda yüz hatlarının o tuhaf birleşimini, Doğa'nın yarattığı o garabeti, yani Colley'i tepemde görür gibi oldum. Bunun ne zaman olduğunu Tanrı bilir, gerçekten olduysa tabii! Fakat şu anda yürümeye mecalim olsa da ayağa kalkabiliyorum. Bu adamın beni tekrar rahatsız etme küstahlığını göstermeyeceğinden eminim.

Ağrı kesicinin etkisinde gördüğüm rüyalarda, ilacın muhtevasındaki afyonun da bir etkisi olduğuna şüphe yok. Gözlerimin önünde o kadar çok kişinin yüzü geçiyordu ki onun yüzünü hayal meyal hatırlamamın da ilacın neden olduğu sersemliğin sonucu olması muhtemeldi. O zavallı solgun kız da rüyalarıma girdi - tüm içtenliğimle onun iyileşmesini diliyorum. Elmacık kemiklerinin altında iki derin çukur vardı, hayatımda gördüğüm hiçbir şeye bakmak o kadar acı vermemişti bana. Yanaklarındaki çukurlar ve içlerindeki etkileyici karanlık, başını çevirmek dışında bir şey yapmaktan acizliği, tarif edemeyeceğim kadar derinden yaralamıştı beni. Aslında ayini hatırlayıp kocasının kızcağıza ne berbat bir maskaralık izlettiğini düşününce daha da öfkeleniyordum. Yine de bugün bilincim yerine geldi. Böyle ürpertici düşünceler daha az rahatsız ediyor ruhumu. Tıpkı benim iyileşmem gibi, geminin ilerleyişi de hızlanıyor. Havadaki rutubetin ve sıcaklığın artmasına rağmen, Bay Prettiman'ın tepemde dolaşan ayak sesleri asabımı daha az bozuyor. İnatçı Broclebank'in sağladığı malzemelerle kuşanmış olarak bütün gün kıç güvertesinde elde silah geziyor, tüm çabası, Bay Broclebank, Bay Coleridge ve Hurafe'lere rağmen antika karabinasıyla bir albatros avlamak için! Akılcı bir filozofun gerçekte ne kadar akılsız olabileceğinin açık bir kanıtı bu adam!

(23)

Yirmi üçüncü günde olduğumuzu sanıyorum. Summers donanımın ana parçalarını tanıtacak bana. Bir kara adamının bilgisi karşısında şaşırtacağım onu - hayatında adını bile duymadığı kitaplar okudum ne de olsa! Ayrıca lort cenaplarına da gemici dilinden seçtiğim bazı kelimeler aktaracağım,

çünkü artık duraksayarak da olsa gemici dilini konuşabiliyorum! Bu soylu ifade biçiminin çok sınırlı bir kelime haznesi olması ne kadar fena!

(27)

İnsan hiç durmadan sayabilir mi? Bu sıcak ve nem...

Sorun Zenobia. Lort cenapları hiç dikkat ettiler mi - ama tabii ki ettiniz! Neler düşünüyorum böyle? Hakikaten dişilerin çekiciliğini algılama biçimimizde sert bir içkinin etkisi pek çokları tarafından denenmiş ve onaylanmıştır! Üçüncü kadehten sonra baharda eriyen karlar gibi yirmi yılın eriyip gittiğini gördüm bir yüzden! Ve bu uyarıcının üstüne eklenen deniz yolculuğunun -hem de bizi dünyanın en tropikal bölgelerinden nazlı nazlı geçiren bir yolculuk- erkek tabiatı üzerindeki etkisinin içeriği, belki anlaşılması güç bilimsel kitaplarda bulunabilir -tıp bilimidir sözünü ettiğim-, fakat başka bir dalda aldığım eğitimim sırasında bir kez bile rastlamadım buna. Belki Martial'ın eserlerinde -fakat onun kitapları yok yanımda- ya da Theocritus'un - siz de hatırlarsınız, gün ortası ve yaz sıcağı [Yunanca Yazı Sayfa 75,17, Satır]. Ah, evet, burada Pan'dan ya da denizlerdeki onun eşdeğeri tanrıdan da korkmamız gerekir. Ama deniz tanrıları ve nymphaları soğuk varlıklardır. Oysa bu kadında en lanetli, en yürek yakıcı güzellikler bir araya toplanmış, tüm o boyaya rağmen! Tekrar tekrar buluştuk. Nasıl buluşmayalım? İşte yine! Başıma gelen şey kendinden geçiş değilse de, çılgınlık, tropikal delilik, aklını yitirme! Fakat şimdi, yelkenlere tutunmuş yıldızların nazlı nazlı gökte salındığı tropikal bir gecede küpeşteye yaslanmış dururken, onun adı dudaklarımın arasından daha titrek çıksın diye sesimi kalınlaştırdığımı fark ediyorum. Ama çılgınlığımın nedeni ortada... Elbisesinin hemen hemen açık bıraktığı göğsünü gereğinden çok şişiriyor, sonra içli bir ah çekerek soluğunu bırakıyor. Divanelik benimkisi, ama sonra... Nasıl desem...

Soylu vaftiz babacığım, yanlış yapıyorsam ayıplayın beni. Karaya çıkınca aklım başıma gelecek, ayağını birinci basamağa koyduğunuz bilge ve yansız vekil olacağım yeniden - fakat siz değil miydiniz "Her şeyi yaz"

diyen? "Senin aracılığınla her şeyi yeniden yaşayayım" diyen siz değil miydiniz?

Ne de olsa genç bir adamım ben.

Asıl başımı ağrıtan mesele, bir türlü buluşma mekânı ayarlayamamaktı. O bayanla karşılaşmak gayet kolaydı, hatta zor olan ondan uzak durmaktı. Fakat bu, gemideki herkes için geçerliydi! Bay Prettiman kıç güvertesini arşınlıyor. Pike Ailesi, baba, anne ve küçük kızlar, sürekli olarak bir kıç güvertesine bir çukur güverteye inip çıkıyorlar, onlara seslenmemiz umuduyla zaman zaman başlarını çevirip bize bakıyorlar. Colley çukur güvertede her fırsatta yanımıza sokuluyor; bugünlerde beni her gördüğünde sadece reverans yapıyor, ama bu reveransı anlayışlı ve dindarca bir gülümsemeyle taçlandırıyor. *Mal de mer* için yürüyen bir davet. Ne yapabilirdim! Ender bulduğum fırsatlarda, eşlik ettiğim hanımefendiyi kargalığa[38] çıkarıyorum. Benim kamaramda ya da onun kamarasında buluşmamızın ne zararı olduğunu soracaksınız. Ne zararı yok ki! Bay Colley koridorun karşı tarafından "Hımm!" diyecek, hemen arkasındaki kamarada uyuyan Bayan Granham'ı uyandıracak. Bay Broclebank her sabah yedi çandan sonra yaptığı gibi yellenerek benim ve hemen önümdeki Bay Prettiman'ın kamarasının tahtalarını titretecek. İlişkimizi geliştirmek için daha uygun yerler bulmam gerekiyordu. Veznedarı bulup ona kendimi tanıtmayı düşündüm - fakat tüm subaylann ondan söz etmekten kaçındığını şaşkınlıkla gördüm, sanki adam çok kutsal ya da çok dalavereci bir kişiydi, hangisi bilemiyorum, ama güverteye hiç çıkmıyordu.

Bu konuyu zihnimde enine boyuna tartıp açıklığa kavuşturmam gerek - tabii zihnimi toparladığımda ve bu geçici deliliği...

(30)

Çaresizlik içinde, Bay Tonuny Taylor'dan beni asteğmen kamarasına götürmesini istedim. Gemide sadece üç asteğmen olduğundan burası kıdemli başçavuşlar tarafından da kullanılıyordu, çünkü onların sayıları çok fazlaydı -bunun siyasi sebepleri üzerinde duramayacağım- ve onlar da bir

nevi göçmen sayılıyordu. Yaşlı olanlar, topçu, marangoz ve navigasyoncu, bir masanın ardına yan yana dizilmiş sessiz sedasız beni izliyorlardı, bizim korkusuz Bayan Granham hariç gemideki herkesten daha şeytancaydı bakışları. Gerçi ilk başta Bay Willis'in kemikli vücudunu merdivene doğru hareket ettirmesiyle göz önüne çıkan olağandışı bir nesneye gözüm takıldığından onlara pek dikkat etmedim. Bir bitkiydi bu, bir tür asma, kökleri bir kabın içinden çıkıyordu ve gövdesi bir iki metre yukarıya kadar iple duvara bağlanmıştı. Üstünde tek bir yaprak bile yoktu; sürgünler ve dallar, bir şekilde desteklenmedikleri yerlerde yosun gibi yere sarkmışta - zaten burada yosun yetiştirmek çok daha uygun ve faydalı olurdu. Bu manzara karşısında hayretler içinde kaldım. Bay Taylor, kalınlaştırmaya çalıştığı sesiyle kahkahalar atarak bitkinin sahibi olmakla pek gururlanıyormuş gibi görünmeyen Bay Willis'i işaret etti. Bay Willis vakit kaybetmeden merdivenden çıkıp gözden kayboldu. Nihayet gözlerimi bitkiden ayırıp Bay Taylor'a döndüm.

"Bu lanet şey de nesi?"

"Haa!" dedi topçu. "Bizim asilzade için."

"Bay Deverel şaka yapmaya bayılır" dedi marangoz. "O söyledi bunu yetiştirmesini."

Yelken ustası anlaşılmaz bir sevecenlikle gülümsedi.

"Bay Deverel gemiye binmesi için şart olduğunu söylemiş."

Tommy Taylor'ın gülmekten yaş gelmişti gözlerinden. Öksürmeye başlayınca biraz hızlıca sırtına vurdum. Yüksek moralin fazlası başa bela açabilir. Gülmeyi kesti.

"Bu bir asma!"

"Sevgili asilzademiz" diye yineledi marangoz. "Güle güle öldüm. Kim bilir Bay Deverel *badger bag'de* nasıl bir şaka yapacak.

"Ne buyurdunuz, beyefendi?"

Topçu masanın altına eğilip bir şişe çıkarmıştı.

"Bir de şu camın içinden seyredin çevrenizi, Bay Talbot."

"Bu sıcakta!"

Yakıcı ve yapışkan bir romdu bu. Kanımı alevlendirdi, havanın bunaltıcılığını artırdı. Çavuşların yaptığı gibi ceketimi çıkarmak isterdim, ama yakışık almazdı.

"Burada hava çok ağır, beyler. Her gün burada durmaya nasıl dayanıyorsunuz?"

"Hayat zor, Bay Talbot" dedi topçu. "Bugün varız yarın yokuz."

"Sabah varız akşam yokuz," diye araya girdi marangoz. "Sefere hazırlandığımız sırada gemiye binen şu genç adamı hatırlasanıza, adı Hawthorne muydu neydi. Lostromo diğerleriyle birlikte halatın ucuna asılmaya göndermişti onu, en sonda duruyordu. Gözümün önünden gitmiyor, ne olursa olsun halatı bırakmayacaksın, denmişti. Halat vince dolandıktan sonra ucunu hızla çektiler. Genç Hawthorne ne zaman bırakması gerektiğini bilmiyormuş -bir çiftlikte büyümüş, eminim bundan- söylendiği gibi tutmaya devam etti."

Topçu başını salladıktan sonra bir yudum daha içti.

"Emirlere uymuş adam."

Hikâyenin sonuna gelmiştik anlaşılan.

"Peki sorun neydi? Ne oldu?"

"Anlamadınız mı" dedi marangoz, "halatın ucu makaraya gidiyor -fışt!- aynen böyle. Genç Hawthorne da uçundaydı. Bir mil gitmiş olmalı."

"Onu bir daha hiç görmedik."

"Yüce Tanrım."

"Dedim ya, sabah varız akşam yokuz."

"İsterseniz ben de size toplar hakkında bir iki hikâye anlatabilirim" dedi topçu. "Pek iğrenç şeyler şu toplar, bir sıkıştılar mı yandın, bin türlü nedenden oluyor. Bu yüzden, topçu olmak isterseniz, Bay Talbot, üzerinize çok iş düşecek."

Marangoz Bay Gibbs, navigasyoncuyu dirseğiyle dürttü.

"Topçu subayının da kafaya ihtiyacı olur," dedi. "Kafasını kaybeden topçu subayının hikâyesini duyan var mı? Yanılmıyorsam Alicante açıklarında geçiyordu..."

"Anlat o zaman George!"

"Elinde tabancasıyla topların arkasında bir ileri bir geri yürüyormuş. Bir kaleyle muharebe halindeymişler, bana sorarsanız akıl kârı değil. Kızgın bir top mermisi top deliğinden içeri girip topçu subayının kafasını Fransızların giyotini gibi uçurmuş. Mermi kızgın olduğundan boynunu dağlamış,

böylece subay da gidip gelmeye devam etmiş ve kimse durumun farkına varmamış. Birinci subay kıç güvertesinin sancak tarafındaki topların neden sustuğunu soruncaya kadar öylece beklemişler. Nihayet dönüp topçu subayına emirlerini sorduklarında, cevap verecek bir kafası olmadığını görmüşler."

"Gerçekçi olun, beyler! Olur mu öyle şey!

"Bir kadeh daha alır mısınız, Bay Talbot?"

"Burası iyice havasızlaştı."

Marangoz başını sallayarak yumruğuyla bir tahtaya vurdu.

"Terleyen hava mı, yoksa geminin ağacı mı bilmiyorum doğrusu."

Topçu, patlamayan bir dalga gibi kahkahasını bastırarak birkaç kez ıkındı.

"Bir pencere açmalıyız"dedi. "Kızları hatırlıyor musunuz, Bay Gibbs? 'Ne olur, bir pencere açamaz mısınız? Kendimi bir tuhaf hissediyorum'."

Bay Gibbs de tıpkı topçu gibi ıkındı.

"Kendini tuhaf mı hissediyorsun, güzelim? Gel yanıma, tatlım. Burada biraz temiz hava var."

"'Ay, neydi o, Bay Gibbs? Bir fare mi yoksa? Farelere dayanamam! Ay kesin fareydi o...'"

"Hayır, bir tanem, benim küçük köpeğim o. Gel bakalım. Dokun benim küçük kuçu kuçuma."

Yakıcı sıvıdan bir yudum daha aldım.

"Böyle bir gemide bile kadınlarla birlikte olunabiliyor demek? Kimse görmedi mi sizi?"

Navigasyoncu güzel bir gülümsemeyle cevap verdi.

"Ben onları gördüm."

Topçu onu dürttü.

"Kendine gel, kör sarhoş. Daha gemiye binmemiştik. Sefer izni bile çıkmamıştı."

"Sefer izni beklemek..." dedi Bay Gibbs. "Yaşadığını o zaman anlarsın. Ne rüzgâr, ne fırtına. Bir dere ağzında elinde geminin en güzel içkisinden bir bardakla, bir de hatun yanında... Donanmadaki en güzel rıhtımdaydım,

Bay Talbot, efendimiz. Onu çamurdan çıkarmaya gelmelerinden önce yedi yıl kaldım orada. Sonra baktılar kalafatlamadan olmayacak, çekme halatıyla aldılar karinadaki yosunun birazını. Ağır ağır gitmesi bu yüzden işte. Deniz suyunu görünce yine canlandı yosunlar. Şu Sydney Körfezi mi nedir, umarım oradaki rıhtımlarda tatlı su vardır.

"Yosunlarım tamamen temizlemeye kalksalardı, karinayı[39] da söküp alabilirlerdi" dedi topçu.

Asıl hedefime bir adım bile yaklaşamadığım ortadaydı. Tek bir olası kaynak kalmıştı elimde.

"Veznedar da bu konforlu daireyi sizinle paylaşmıyor muydu?"

Yine tuhaf, rahatsız edici bir sessizlik oldu. Nihayet Bay Gibbs cevap verdi.

"Su depolarının üstünde yeri var onun, panyol tahtalarının,[40] kargonun arasında."

"Hangi kargo?"

"Balyalar ve sandıklar" dedi topçu. "Top güllesi, barut, fünye, fitil, şarapnel ve zincir, otuz adet yirmi dört librelik top, tamamı tapalanmış, yağlanmış, tıkaçlanmış, bağlanmış."

"Kap kacak" dedi marangoz. "Aletler, keserler ve baltalar, çekiçler ve keskiler, testereler ve balyozlar, tokmaklar, çiviler, kavelalar, bakır levhalar, tıkaçlar, koşumlar, bukağılar, valinin balkonu için işlenmiş demir parmaklıklar, variller, fıçılar, çamçaklar, şişeler ve sandıklar, tohumluklar, numuneler, hayvan yemi, gazyağı, kâğıt, keten."

"Ve daha bin kalem mal" dedi navigasyoncu. "On bin kere on bin kalem."

"Beyefendiye yolu gösterin, Bay Taylor" dedi marangoz. "Feneri de alın. Çevreyi kolaçan eden bir kaptan gibi düşünün kendinizi."

Bay Taylor söyleneni yaptı ve yanlarından ayrıldık, belki de "bodoslamaya doğru süründük" desem daha doğru olur. Arkamızdan bir ses duyuldu.

"Belki veznedarı bile görebilirsiniz onca ıvır zıvırın içinde."

Esaslı farelerin cirit attığı yerlerden geçerek tuhaf, can sıkıcı bir yolculuk yaptık. Bay Taylor böyle yerlere alışkın olduğundan kolayca ilerliyordu. Yavaş olması için sesleninceye kadar o kadar uzaklaştı ki zifiri ve tahmin edebileceğiniz gibi kokuşmuş bir karanlığın içinde kaldım. Yarı yola kadar

döndüğünde feneri kaldırarak dar ve eğri büğrü yolumu aydınlattı. İki yanımız ve hatta üstümüz, ne idüğü belirsiz, nasıl bir düzenle istif edildikleri anlaşılmaz balyalar ve sandıklarla doluydu. Bir kez düştüm, çizmelerim, Wheeler'in bana ilk gün sözünü ettiği iğrenç kum ve çakıldan oluşan safraya gömülüyordu. El yordamıyla iki büyük kalasın arasından geçmek için uğraşırken ilk ve son kez veznedarı gördüm - ya da en azından onun veznedar olduğunu sanıyorum. Balyalar ya da raflar arasındaki bir tür delikten gördüm onu; diğer yolcular gibi tasarruflu davranması gerekmediğinden, güvertenin çok çok aşağısındaki yuvasını mumlarla doldurmuştu. Üstünde küçücük gözlükler olan kocaman kafasını bir hesap defterine eğmişti -başka bir şey göremedim. Fakat adının geçmesi yaşama ve ölüme zerre değer vermeyen insanlar arasında sessizliğe neden olan yaratık buydu işte!

Safranın içinden geçtim, bağlanmış topları örten kalasların üzerine çıktım ve küçük bir girintinin ışığı kestiği, fenerin ışığına mecbur kaldığımız bir yere kadar Bay Taylor'ı izledim. Geminin baş tarafına gelmiştik. Bay Taylor beni merdivene götürürken sesini tizleştirerek bağırdı: "Lumbar ağzı!" Rahat geçmem için bir mekânizmanın indirilmesini istediğini sanmayın. Gemici dilinde "lumbar ağzı" "kenara çekil!" uyarısı yerine de geçiyor, Taylor da kendini teşrifatçım ya da baltacım saydığından olsa gerek, beni alt tabakadan uzak tutmaya çalışıyordu. Böylece geminin derinliklerinden çıktık, her yaştan ve cinsiyetten insanlarla, kokular, sesler ve dumanla tıkıt tıkış güvertelerden geçerek kalabalık baş kasaraya, kamarasma, geldiğimizde, çukur güverteden gelen serin, taze havayı içime çektim! Yardımları için Bay Taylor'a teşekkür ettikten sonra kamarama gidip Wheeler'a çizmelerimi çıkartırdım. Üstümü çıkarıp yaklaşık yarım litre suyla üstümü başımı sildikten sonra az çok temizlenmiş hissettim kendimi. Ne var ki, çavuşların loş derinliklerde genç kadınlardan serbestçe faydalanmalarının aciz kulunuz için hiçbir anlamı yoktu. Koltuğuma gömülmüş yeni bir çaresizlik nöbetine yaklaşırken Wheeler'a açılmayı düşündüysem de sorunlarımı kendime saklayacak kadar basiretli davranmayı becerdim.

Yalnız şu "Badger Bag" sözüyle ne demek istediklerini anlayamadım. Falconer'da böyle bir deyim yok.

(Y)

Bir şimşek çakması gibi geliverdi aklıma, insan bir sorun üzerine uzun uzadıya düşünerek, yavaş yavaş ulaşamaz sonuca. Bir an çözümsüzlük içinde kıvranırken, bir an sonra çözüm karşınızdadır. Yeri ayarlayamıyorsan zamanı ayarlarsın olur biter! Bu yüzden, Summers tayfanın bizim için bir gösteri düzenleyeceğini söylediğinde, ilk başta bön bön yüzüne baktıysam da, geminin bana uygun bir yer sağlayamamasını uygun bir zaman sağlayarak telafi edeceğini fark ettim. Size mutlulukla bildiririm ki -hayır, neşe değil hissettiğim, onur demek daha doğru; Lordum, denizin üstünde Lort Nelson'a denk bir zafer kazandım! Bir asker olmadığıma göre bundan güzel zafer olur mu? Gemicilerin eğlence anlayışının bana uymadığım, üstelik başımın ağrıdığını mazeret ederek kamaramda kalacağımı bildirdim. Zenobia'nın duyabileceği kadar yüksek sesle elbet! Yolcular kıç güvertesine ve kıçüstü güvertesine giderken gözetleme deliğinden onları izledim, yolculuğun sıkıcılığından bir şekilde kurtulduğu için bayram eden yaygaracı bir güruh. Çok geçmeden koridorda hiç kimse kalmadı - benim istediğim de buydu zaten. Başımın üstünde bir oraya bir buraya giden, zaman zaman tempo tutan ayak seslerini dinleyerek bekledim, aradan çok uzun bir zaman geçmemişti ki, Bayan Zenobia çevik adımlarla aşağı indi, tropikal geceye karşı narin bedenini korumak için bir şal alacaktı belli ki. Kamaramdan çıktım, onu bileğinden yakaladığım gibi, bağıracakmış pozlarına girmesine dahi fırsat vermeden içeri çekiverdim! Geminin diğer kısımlarından gelen gürültü kulak zarımı patlatacakmış gibi çarpan kalbimin sesine karıştığından, sevgimi belirtirken hayli ateşli davranmış olmalıyım! Ranzanın yanında cebelleşirken, Zenobia elimden kaçmasına yetmeyecek tatlı bir direniş gösteriyor, ben de arttıkça artan bir tutkuyla bastırıyordum. Yalınkılıç borda ettim! Darmadağınık bir halde kamaranın diğer ucuna, kasnağın içine oturtulmuş yelken bezinden lavaboya doğru geriledi, ikinci saldıranda kasnak kırıldı. Kütüphane sarsıldı. Moll Flanders sayfaları açık bir halde yere düştü, Gil Blas onun üstüne indi, teyzemin yolculuk hediyesi, Hervey'in *Kabirler Arasında Düşünceler (MDCCLX) II cilt, Londra,* kendini onların tepesinde buluverdi. Onları ayağımla bir kenara itip Zenobia'yı tekrar yakaladım. Bileğini kıvırıp onu teslim olmaya zorladığımda, faydasız ama cesurca bir direnişle beni iyice ateşlendirdi.

Nihayet asıl hedefime karşı taarruza geçtim. Yere saçılmış duran kitapların üstünde, ayakta muharebeye devam ettik. Sonunda güçlü kollanma teslim oldu, savaşta mağlup olan tarafın verebileceği tüm güzellikleri önüme serdi.

Her ne kadar dilberleri yenilgiye uğratmak biz erkeklerin bir ayrıcalığıysa da zamanı gelince uysalca davranmak bir görevdir bana kalırsa. Tek cümleyle ifade etmek gerekirse; Venüs'ün lütuflarından faydalandıktan sonra *Lucina*'nın acısını vermek istemedim! Yine de kollanma teslim oluşu koşulsuz ve tutkuluydu. Onun da yaptığımız şeyden hayli zevk aldığını görebiliyordum - fakat kötü şans peşimi bırakmamıştı, tam o en kritik anda yukarıdaki güvertede esaslı bir patlama oldu.

Zenobia aklım yitirmiş gibi sıkıca sarıldı bana.

"Bay Talbot," dedi soluk soluğa. "Edmund! Fransızlar! Ne olur kurtar beni!"

Bu kadar zamansız ve gülünç bir şey olabilir mi? Güzel ve ateşli kadınların çoğu gibi, o da bir aptaldı; patlama ise (hemen o anda kaynağını anlamıştım) tam da onu korumak istediğim şeye maruz kalmasına yol açmıştı. Ama olmuştu bir kere. Hata onundu ve hazlarınm olduğu kadar aptallıklarının da bedelini ödemek zorundaydı. Ne kadar kötü bir duruma düşeceğini hesaplamalıydı. Dahası, ne yaptığının bilincinde olacak kadar deneyimli bir kadın olduğuna hiç kuşkum yoktu!

"Sakin ol, tatlım," diye zorlukla mırıldandım, ateşimi söndürmenin heyecanı yavaş yavaş azalırken. "Nihayet bir albatros gören Bay Prettiman'ın işi bu. Babanın karabinasını kuşun olduğu yöne doğru boşaltmış olmalı. Korkman gereken Fransızlar değil, onun ne yaptığını anlarlarsa asıl gemicilerin yapacaklarından kork."

(Aslını isterseniz gemide geçirdiğim zaman içinde, Bay Coleridge'in yanıldığına kanaat getirmiştim. Denizciler gerçekten de batıl inançlı, fakat hayat karşısındaki kaygısızlıkları bunun da ötesinde. Deniz kuşlarını vurmamalarının bir nedeni silah taşımalarına izin verilmemesi, diğeri de deniz kuşlarını pek lezzetli bulmamaları.)

Hemen kafamızın üstündeki güvertede koşuşmalar oluyor, gemideki gürültü de arttıkça artıyordu. Gösteriden herkesin zevk aldığını sanıyorum, ne de olsa daha iyisi için yandaki tiyatroya gidecek halleri yoktu.

"Şimdi tatlım, gidip yeniden insanların arasına karışmalısın. Birlikte görülmemiz ikimiz için de iyi olmaz."

"Edmund!"

Derin bir iç geçirirken rengi de kızardı. Hakikaten de o sırada çok nahoş bir durumdaydı.

"Ne oldu, sorun nedir?"

"Beni terk mi ediyorsun?"

Bir an durup düşündüm.

"Küpeşteden kendi gemime atlayıp kaçacak halim yok herhalde."

"Bu yaptığın zalimlik!"

Bu aşağılık dramın üçüncü sahnesine gelmiş olduğumuzu lort cenapları fark etmişlerdir. Şimdi o terk edilen kurban, ben de kalpsiz bir alçaktım.

"Saçmalıyorsun, tatlım! Yaşanan küçük kazaya rağmen, böyle durumlara alışkın değilmişsin gibi yapmanın bir anlamı yok, haksız mıyım?"

"Şimdi ne yapacağım ben?"

"Zırvalama kadın! Tehlikenin ne kadar az olduğunu sen de benim kadar biliyorsun. Yoksa beklediğin..."

Dilimi son anda tuttum. Bu ilişkide paranın adını anmak bile yok yere ona hakaret etmek olurdu. Gerçi içimde duyduğum tatmin olmuşluk ve zafer duygusu biraz huzursuzlukla bulanmaya başlamadı desem yalan olur; o an en çok istediğim şey onun bir sabun köpüğü ya da bir hayal gibi gözümün önünden kaybolup gitmesiydi.

"Neymiş beklediğim, Edmund?"

"Kimse görmeden kümesine -yani kamarana- geçip üstünü başmı düzeltmek için uygun zamanı bekliyorsun."

"Edmund!"

"Vaktimiz çok dar, Bayan Broclebank!"

"Yine de -kim bilebilir- istenmeyen sonuçlar meydana gelirse ne olacak?"

"Orasını düşünme, tatlım. Köprünün başına kadar gelirsen elbet geçeceğiz. Şimdi git, hadi git! Ben koridora bakayım... Tamam ufukta hiç yelkenli yok!"

Ona resmi bir selam verdikten sonra bir sıçrayışta kamarama geri girdim. Kitapları raflarına yerleştirdim ve lavabonun yalpalığını becerebildiğim kadarıyla düzelttim. Ardından ranzama uzandığımda, içimde Aristotelesçi

bir üzüntüden çok biraz önceki huzursuzluğun kalıntıları vardı. Bu kadın gerçekten de bir aptaldı! Fransızlar! Ona ihanet eden tam da içindeki oyunculuk ruhu olmuştu; düşünmesi pek hoş olmasa da, benim zararıma! Yukarıdaki güruh dağılıyordu. Koridordaki ışığın görünmekten çok gizlenmeye yaradığı vakitlerde kamaramdan çıkabileceğimi düşündüm. Doğru anı kollayacak ve doğruca yolcu salonuna yollanarak hâlâ demlenmekte olan bir beyefendi bulup ona eşlik edecektim. Mumu yakmaya bile gerek görmeden bekledim, ama nafile! Üst güvertelerden aşağı kimse inmedi. Bunun üzerine sessizce yolcu salonuna gittiğimde, bir elinde kadehi, ötekinde bir karnaval maskesiyle kıç penceresinin altındaki masada çoktandır kurulmuş oturan Deverel'ı görünce şaşırıp kaldım. Kendi kendine gülüp duruyordu. İçeri girdiğimi hemen gördü ve beni masasına çağırdı.

"Talbot, sevgili dostum! Garson, Bay Talbot'a da bir kadeh getir! Ne manzaraydı ama!"

Doğrusu neşesi yerindeydi. Sesi biraz pesleşmiş, daima tiril tiril görünen giysileri kırışmıştı. Abartılı bir nezaketle kadehini bana kaldırdı. Bir daha güldü.

"Böylesi eğlenceye diyecek yok!"

Önce Bayan Zenny'yle aramızda geçenleri kastediyor sandım. Ama hali tavırları böyle bir şeye pek uygun değildi, sorun başka bir şeydi herhalde.

“Haklısınız, gerçekten de diyecek yok."

Bir an için dondu kaldı. Sonra aniden söze başladı:

"Bir vaizden bu kadar *nefret* edilir!"

Küçüklüğümde çocuk odasında masal dinlerken olduğu gibi, gittikçe meraklanıyordum.

"Gösterişli kaptanımızdan söz ediyorsunuz galiba."

"Fasa fiso."

"Ben de kiliseden pek hoşlandığımı söyleyemem, Bay Deverel, fakat kaptanın nefreti her şeyin üstünde görünüyor, Basit bir dikkatsizlik yüzünden Bay Colley'in kıçüstü güvertesine çıkışını yasaklamış diye duydum."

Deverel bir kahkaha attı.

"Kıçüstü güvertesi... Colley'e bakarsanız bu yasak kıç güvertesini de kapsıyor. Çukur güverteye kısılıp kalmış halde adamcağız."

"Böylesine derinden bir nefretin gizemli bir sebebi olmalı. Ben de Colley'in nasıl bir yaratık olduğunu... fakat doğanın cimri davrandığı bir adama ceza vermek yerine onu görmezden gelmeyi daha uygun buluyorum."

Deverel boş kadehini masanın üstünde yuvarlamaya başladı.

"Bates! Bay Deverel'a bir kadeh konyak daha!" "Talbot, sen gerçek bir iyilik timsalisin. Sen... sen..."

Kendini tutamayıp yine gülmeye başladı.

"Dinliyorum, beyefendi."

Gerçi hayli geç fark etmiştim, ama adam küp gibi sarhoştu. Belki de durumun geç farkına varmamın nedeni onun her zaman neşeli ve coşkulu olmasıydı, kim bilir. Ben bunları düşünürken mırıldandı:

"Kaptanımız. Kahrolası kaptanımız."

Başı masaya düştü, kadehi yuvarlana yuvarlana masanın kenarına kadar geldikten sonra döşemede patladı. Onu uyandırmak için epeyce uğraştım, ama bir türlü uyanmak bilmedi. Nihayet bu türden durumlara alışkın olan garsonu çağırmayı akıl ettim. Merdivenlerde duyduğum ayak seslerine bakılırsa, yukarıdaki seyirciler dönmeleri gereken kamaraları olduğunu hatırlamayı akıl edebilmişlerdi. Salondan çıktığım zaman koridorun hayli kalabalık olduğunu gördüm. Bayan Granham yanımdan geçip gitti. Bay Prettiman elini onun omzuna atmış anlayamadığım bir konuda ona nutuk çekiyordu. *Père et mère* Stock'lar, işin çok ileri gittiği konusunda Pike'ın söylediklerine katıldıklarım belirtiyorlardı. Ve işte, kapkara gökte bir yıldız gibi hemen seçilen Bayan Zenobia da aralarmdaydı, sanki gösterinin başından beri katılımcılardan biriymiş gibi subayların arasında ışıl ışıl gülümsüyordu. Beni görünce hemen atıldı.

"Çok eğlenceliydi, değil mi Bay Talbot?"

Ben de gülümseyerek önünde eğildim.

"Hayatımda hiç bu kadar eğlenmemiştim, Bayan Broclebank."

Kamarama döndüğümde kadın parfüm kokusunun gitmemiş olduğu hissine kapıldım. Hissettiğim huzursuzluk zihnimi meşgul etse de oturup günlüğü yazmaya başladığımda -ve yazdığım sayfalar arttıkça-

huzursuzluğum yerini kozmik bir hüzne bıraktı - Yüce Tanrım! Aristoteles toplumsal tabakalar konusunda olduğu gibi cinsler arasındaki ilişki konusunda da haklı mı yoksa? Şu perişan cinsimizin gün ışığına sürüklenmesine yol açan bunaltıcı alışveriş mantığından kurtarmalıyım kendimi.

ZETA

Gece daha bitmedi ama ben her şeyi kötü yanından görmeme neden olan ruh halinden kurtulmayı başardım. Şu anda metodistlere yaraşır bir ahlakçılıktan çok, Wheeler'ın neler olduğunu keşfetmesi ve diğerlerine söylemesi ihtimali endişelendiriyor beni. Yalpalığı tam olarak yerine yerleştiremedim, ayrıca şu kahrolası parfümün kokusunu hâlâ alıyorum. Ah şu kadınların kahrolası ahmaklıkları! Geriye baktığımda, hayatım boyunca hatırlayacağım şeyin, yaşadığım eğlenceli deneyimin coşkulu ve geçici neşesinden çok, duygularına esir düşen -ya da onları tanımlanabilir kılan- Zenobia'nın tamamen rastlantısal ve hayret verici rol yapma çabası olduğunu fark ediyorum. Bir aktris tanımlanamayan bir duygu aktarabilir mi seyircisine? Duyguların doğrudan ve kesin olduğu bir durumu tam da bu yüzden minnettarlıkla karşılamaz mı? Sahnedeyken de doğru tavır bu değil midir zaten? Amatör tiyatroya naçizane bir giriş yaptığım üniversite yıllarımda, profesyonel danışmanlar olarak kiraladığımız kişiler, bize bu sanatın, zanaatın ya da esnaflığın tekniklerinden bir kısmını öğretmişlerdi. Bu bilgiler ışığında olayı tekrar değerlendirirsek, "Orasını düşünme, tatlım. Köprünün başına kadar gelirsen elbet geçeceğiz!" dediğimde sözlerle cevap vermeyip bana arkasını dönerek biraz uzaklaşması -kamaramda yer olsaydı daha da uzaklaşacağından emindim- tiyatroculuktaki *hüzünlü hüzünlü sahnenin sağına kayma* hareketine tıpatıp uyuyordu. Bunu hatırlayınca içimden güldüm ve biraz daha kendime geldim. Yüce Tanrım, kaptanın hakkı var, bir gemiye bir vaiz bile fazla gelir, üstelik tiyatro sahnesi, ahlakçılık bakımından rahatlıkla onun yerini tutabilir! Katlanmak zorunda kaldığımız o ayinde muhterem beyefendi ve Bayan Broclebank biz zavallılara gayet başarılı bir gösteri sunmamış mıydı? Shakespeare'in tiyatro

anlayışına sonuna kadar katılıyorum. Adam kadını çekici bulmuş, kadın da dişiliği gereği, bir rahibin önünde diz çökme konusundaki hevesini göstermişti -iyi bir çift olurlardı! Onlara hiç yardımımız olmaz mı- ya da cüce bir zebaninin kulağıma fısıldadığı gibi, üçümüze de iyiliğimiz dokunmaz mı? Bu kaybetmeye mahkûm Beatrice ile Benedict arasında derin bir muhabbet peydahlanamaz mı? "Kuzenimin iyi bir koca edinmesi için her türlü iffetli role hazırım." Bunu yazarken kahkahalar atıyorum -umarım gecenin bu vakti ranzalarında yatan yolcular, tıpkı Beatrice gibi uykumda güldüğümü zannederler. Gelecekte Bay Colley'e karşı olabildiğince itinalı davranmalıyım - yani en azından Bayan Brondebank'ın Fransızların tehdidi altında olmadığı anlaşılıncaya dek!

(Z)

"Z", çünkü kaçına günde olduğumuz konusunda bir fikrim yok - fakat ne curcuna! Neler neler oldu!

Her zamanki saatte kalktığımda karnımda belli belirsiz bir sancı hissettim. Bay Deverel'la içtiğim berbat konyağın marifeti olması kuvvetle muhtemel. Biraz rahatlamak için giyinip güverteye çıkmaya karar verdim. Tam koridora çıkmıştım ki kendisine hoş bir gelecek hazırlamayı planladığım muhterem beyefendiyle -ne talihsiz bir dünya bu!- burun buruna geldim. Önceki günkü hesaplarımı hatırlayarak kastor şapkamı çıkarıp iyi günler diledim. O da gülümseyerek üç kenarlı şapkasını çıkardı, ama her zamankinden çok daha azametli bir biçimde yaptı bunu. Yok canım, daha neler, dedim kendi kendime, Van Diemen'ın Topraklarında[41] bir piskoposa mı ihtiyaç var? Hiç sendelemeden yürüyüp üst güverteye çıkan merdivenlere yönelmesini şaşkın şaşkın izledim. Sonunda merakıma yenik düşerek peşine takılıp Bay Prettiman'ın elinde narin bir bebek gibi tuttuğu karabinasıyla beklediği üst güverteye çıktım. Sizin de bildiğiniz gibi Bay Colley'e şimdilik ihtiyacım olsa da Bay Prettiman'a daima ihtimam göstermem gerektiğinden hemen yanına yaklaşıp onu selamladım.

"Albatrosu vurdunuz mu, beyefendi?"

Bay Prettiman öfkeyle yerinde zıpladı.

"Vuramadım, efendim! Çünkü silahı elimden çekip aldılar. Ne yabanilik, ne sefalet! Böylesi bir cehalet olamaz! Batıl inançlar bundan daha korkunç ve vahşice gözler önüne serilemez!"

"Ona ne şüphe, ona ne şüphe" dedim avutucu bir sesle. "Fransa'da asla böyle şeyler olmaz, eminim."

Kıçüstü güvertesine doğru ilerledim; merdivenleri çıktığımda, Bay Colley'in de orada olduğunu görerek hayretler içinde kaldım. Yuvarlak peruğu, üç köşeli şapkasıyla karalar içinde Kaptan Anderson'ın karşısında, o tiranın kutsal saydığı kalasların tam üstünde duruyordu. Merdivenin son basamağına geldiğim sırada Kaptan Anderson aniden arkasını döndü, gidip korkuluğa ellerini dayayarak küpeşteden denize tükürdü. Kıpkırmızı olmuş yüzü, bir çörten gibi çarpılmıştı. Bay Colley ciddi bir ifadeyle şapkasını kaldırarak selam verdikten sonra merdivene doğru ilerledi. Orada Summers'ı görerek onun yanına gitti. Eşit düzeyde bir ciddiyetle selâmlaştılar.

"Bay Summers, herhalde Bay Prettiman'ın silahını siz ateşlediniz, doğru mu?"

"Evet, efendim."

"Kimse yaralanmadı, değil mi?"

"Kenardan ateş ettim."

"Bunun için size teşekkür etmeliyim."

"Bir şey değil, efendim. Bay Colley..."

"Buyurun, efendim."

"Size vereceğim öğüdü tutmanızı rica edeceğim."

"Ne öğüdü, efendim?"

"Hemen gitmeyin. Tayfayı pek iyi tanımıyoruz. Dün olanlardan sonra -her türden içkiyi, uyuşturucuyu düşman bildiğinizin farkındayım- tayfanın romu dağıtılıncaya kadar beklemelisiniz. Ondan sonra akla mantığa daha yakın olmasalar dahi, biraz daha sakin ve uyumlu olacaklardır..."

"Benim zırhım var, beyefendi."

"Ne olur inanın bana, ne dediğimi gayet iyi biliyorum. Bir zamanlar ben de onlardan biriydim..."

"Rabbin kalkanı daima yaramda olacaktır."

"Bay Colley! Kendiniz için değilse benim için yapın - sizden rica ediyorum, bir saat daha bekleyin!"

Bir sessizlik oldu. Bay Colley başını çevirince beni gördü ve yine ciddiyetle selam verdi. Ardından tekrar Bay Summers'a döndü.

"Öyle olsun beyefendi. Öğüdünüzü tutacağım."

Bay Colley bir kez daha eğildi, sonra bana doğru geldi ve ikimiz de eğildik! Versailles'da dahi daha iyisi yapılamazdı! Ardından sakin sakin merdivenleri indi. Bu kadan fazlaydı artık! Onun için yaptığım Shakespear'vari planları etkileyebilecek gizemli bir durum meydana çıkmıştı. Yüce Tanrım, diye düşündüm, tüm güney yarım küresinin bir başpiskoposa ihtiyacı olmalı! Arkasından gittim ve koridora girmek üzereyken onu yakaladım.

"Bay Colley!"

"Buyurun, efendim."

"Uzun zamandır sizinle daha yakından tanışıp görüşmek istiyorum, fakat talihsizce bir rahatsızlık yüzünden henüz böyle bir şey mümkün olmadı.

Bir sırıtış sırıttı ki otuz iki dişi birden meydana çıktı. Şapkasını çıkarıp karnının hizasına getirdi ve eğildi ya da yılankavi bir biçimde şapkasının üstünden reverans yaptı diyebilirim. Koskoca başpiskopos küçülmüş, bir köy rahibi, hatta bir çömez olmuştu. Tiksintim geri geldi ve merakımı bastırdı. Fakat Zenobia'nın onun hizmetlerine ne kadar çok ihtiyaç duyabileceğini ve onu yedekte tutmam gerektiğini -ya da denizcilerin deyimiyle "limanda" tutmam gerektiğini- hatırladım.

"Bay Colley. Artık birbirimizi tanıma zamanımız geldi. Gelin güvertede birlikte bir tur atalım."

Bu olağandışı bir durumdu. Tropikal güneşin altında kararmış, siğillerle kaplanmış yüzü daha da kızardıktan sonra birden soluverdi. Gözlerinin yaşlarla dolu olduğuna yemin edebilirim! Adem elmasının aşağı yukarı gidip gelmesinden sürekli yutkunduğu sonucunu çıkardım.

"Bay Talbot... kelimeler yetmez... ben de çok isterdim... ama böyle bir zamanda... siz ve soylu işvereniniz için her şeyi... çok cömertsiniz... hakiki Hıristiyan hayırseverliği bu olmalı... Tanrı sizi korusun, Bay Talbot!"

Tekrar yılankavi bir şekilde eğildikten sonra biraz geri çekildi, huzurdan çekiliyormuş gibi bir daha eğildi ve kamarasına girip gözden kayboldu.

Yukarıdan küçümseyici bir "Hıh!" geldi; başımı kaldırdığımda Bay Prettiman'ın kıç güvertesinin ön korkuluğuna yaslanmış bize baktığını gördüm. Bir sıçrayışta gözden kayboldu. Fakat o an zihnimi meşgul eden Bay Prettiman değildi. Sözlerimin Colley üzerindeki tuhaf etkisini düşünüyordum. Bir beyefendi gibi görünüyorum, üstüm başım da daima derli topludur. Boyum da biraz uzuncadır ve belki de -belki de diyorum- gelecekte başına geçeceğim görevin bilinciyle benim yaşımdaki insanlardan beklenmeyecek kadar olgun davranışlarda bulunmayı beceriyorum. Eğer böyleyse bunun suçlusu sîzsiniz, efendim - ah, sizi minnettarlığımla daha fazla meşgul etmeyeceğimi yazmamış mıydım ben? Konumuza dönelim o zaman, her şeye rağmen bu aptal herifin bana saray mensubu muamelesi yapmasını gerektirecek bir halim yoktu. Yarım saat kadar kıç güvertesi merdiveniyle ana direk arasında yürüdüm durdum, bir yandan karnımdaki ağrıyı gidermeye çalışıyor, bir yandan da bu gülünç durumu düşünüyordum. Bir şey olmuştu ve ben ne olduğunu bilmiyordum - hem de bu şey gemide eğlence düzenlendiği sırada, ben Nefis Düşmanım”la yakın harbe girerken olmuştu! Ne olmuştu bilemiyorum, Bay Colley'in bana daha da saygılı davranmasına ne sebep olmuştu, onu da bilemiyorum. Üstelik Bay Summers, Bay Prettiman'ın karabinasını kimseyi yaralamadan ateşlemişti! Bir bahriyelinin attığını vuramaması olağandışı bir durumdu? Ortada gizli kapaklı bir şeyler dönüyordu; Bay Colley'e ilgi göstermemin onu böylesine minnettar kılması... Karşı cinsle hoş münasebetlerim yüzünden olanları bilmediğimi açık edemeyeceğimden, bu bulmacayı çözmek için saygıdeğer beyefendilerden ya da subaylardan yardım isteyemeyecek olmam çok can sıkıcıydı. Uzun zaman kararsız kaldıktan sonra koridora girdim; yolcu salonuna gidip sohbetlere kulak misafiri olarak Bay Colley'in aşırı minnettarlığına ve ciddiyetine sebep olan şeyi öğrenmeyi umuyordum. Koridorda yürürken Bayan Broclebank aniden kamarasından fırladı ve beni kolumdan yakaladı.

"Bay Talbot... Edmund!

“Sizin için ne yapabilirim, hanımefendi?”

Gırtlaktan gelen, kısık değilse de kontralto bir sesle cevap verdi.

"Mektup - Yarabbim! Ne yapacağım şimdi?"

"Zenobia! Her şeyi anlat bana!"

Lort cenapları verdiğim cevapta bir teatrallik sezinliyorlar mı? Hakikaten de vardı. Bu kez de bir melodrama kapılmış gidiyorduk!

"Ne yapacağım... bir... bir pusula... kaybettim, Tanrım, kaybettim!"

Bir anda sahneden inerek, "Fakat tatlım" dedim, "ben sana hiç pusula yazmadım ki!"

Derin bir nefes alarak o güzelim göğsünü şişirdi.

“Şey…bu başkasındandı!

"Öyle mi" diye mırıldandım, "gemideki her beyefendiden ben sorumlu değilim herhalde! Benden değil de, pusulayı yazandan yardım isteseniz ya!"

Arkamı dönüp gitmeye davrandım, ama kolumu bırakmadı.

"Tamamıyla masum bir nottu, fakat yanlış anlaşılabilir. Sanırım onu düşürdüm - ah, Edmund, nerede düşürmüş olabileceğimi biliyorsun!"

"Kamaramı düzene sokarken böyle bir şeyle karşılaşmış olsam mutlaka hatırlardım, sizi temin ederim..."

"Ne olur! Ah, ne olur!"

Gözlerimin içine baktığında, sonsuz bir güven ve açık bir ıstırapla parlayan bir çift gözle karşılaştım. (Ama ben kimim ki bunları lort cenaplarına anlatıyorum. size ulasamayacaklarını bilseler de içinize düşecekmiş gibi sizi süzen onca âşığınız varken - bu arada, fazla pohpohlamadım ya? Gerçekle bir arada kullanıldığında ne kadar etkili olduğunu siz söylemiştiniz bana!)

Zenobia iyice yanıma sokuldu ve kulağıma fısıldadı.

"Senin kamaranda olmalı. Wheeler bulursa mahvolurum ben!"

Kahretsin, diye düşündüm. Wheeler bulursa asıl ben mahvolurum - bunu mu söylemeye çalışıyor acaba?

"Bu kadarı yeterli, Bayan Broclebank. Şimdi gider bakarım."

Sağa doğru çekildim - yoksa sola doğru mu çekilmeliydim? Sahnedeyken sağımı solumu hep karıştırırım. Diyelim ki geminin iskele tarafında bulunan ferah daireme doğru çekildim, kapıyı açtım, içeri girdim, kapıyı ardımdan kapattıktan sonra kamaranın zeminini araştırmaya başladım. Kapalı alanda bir şey aramaktan daha can sıkıcı bir şey var mıdır bilmiyorum. Gözlerim zeminde dolaşırken benimkiler dışında iki ayak daha gördüler. Başımı kaldırdım.

"Çık dışarı, Wheeler! Çık dışan!"

Hemen gitti. Tam aramayı bırakmış lavaboya su dökmeye başlıyordum ki, lavabonun en dibinde katlanmış bir kâğıt olduğunu fark ettim. Kağıdı aldığım gibi Zenobia'nın kamarasına yöneldiysem de, aklıma gelen bir fikir beni durdurdu. Sabahın erken saatlerinde elimi yüzümü yıkamıştım, oysa şimdi lavabo boştu ve yatağım yapılmıştı.

Wheeler!

Hemen kağıdı açtım, sonra derin bir nefes aldım.

Eğitimsiz birinin el yazısıydı.

EN GÜZEL, TAPILACAK KADIN BEKLEYEMİYORUM GAYRI! SONUNDA İÇİNDE KİMSENİN HİÇ OLMADIĞI BİR YER BULDUM! EN BÜYÜK TEHLİKELERLE YÜZ YÜZEYKEN DAHİ KALBİM BÖYLE GÜMBÜR GÜMBÜR ATMAMIŞTI SİNEMDE! SEN BANA ZAMANI SÖYLE Kİ BEN DE SENİ CENNETE UÇURAYIM! GEMİCİ KAHRAMANIN

Yüce Tanrım, Lort Nelson'ın berbat bir karikatürü olmalı bu adam! Bu kadın kendi çapında *Emma*'lık yapıyordu ve bu Adsız Gemici Kahraman'ı da etkisi altına almıştı! Tam bir şaşkınlık içindeydim. Bay Colley, o azametli hali -şimdi de bu not- Prettiman'ın, aslında Broclebank'in olan karabinasıyla ateş eden Summers - kendi kendime gülmeye başladım, sonra aniden gülmeyi kesip Wheeler”a seslendim.

"Wheeler, kamaramı düzenlemişsin. Sen olmasan ne yapardım ben!"

Bir şey söylemeden başını eğdi.

“Titizliğinden çok memnun kaldım. Bu yarım gineyi ödül olarak veriyorum. Ama bazen çok unutkan olabiliyorsun, değil mi?"

Adamın gözleri lavabonun olduğu tarafa doğru kaymadı bile.

"Sağ olun, Bay Talbot. Bana her konuda güvenebilirsiniz, efendim."

Sonra çekilip gitti. Notu bir kez daha inceledim. Deverel yazmış olamazdı, çünkü saygıdeğer bir beyefendiden beklenmeyecek kadar kötü yazılmıştı. Ne yapmam gerektiğini düşünmeye başladım.

Bir anda, bu tiyatro oyunu sayesinde hem Zenobia'dan hem de vaizden kolaylıkla kurtulabileceğim geldi aklıma. Gerçekten de bir süre sonra işlerin nasıl tam bir maskaralığa dönüştüğünü keyifle seyredecektim bir kenardan. Tek yapmam gereken bu notu vaizin kamarasına koyup sonra da orada

buluvermekti. Bu pusulayı Bayan Broclebank'e yazmadınız mı, muhterem beyefendi? Siz burada kilisenin bir temsilcisi olarak bulunuyorsunuz! İtiraf et, aşağılık köpek, itiraf et de sevgilini elde etmekte gösterdiğin başarı için seni kutlayalım!

Tam bu noktada hayret ve kızgınlıkla kendime geldim. Bir de kendime şerefli ve sorumluluk sahibi diyordum; oturmuş suç sayılmakla kalmayıp külliyen alçaklık olan bir plan yapıyordum! Nereden gelmişti bunlar aklıma? Görüyorsunuz, hiçbir şeyi saklamıyorum, lort cenapları. Ranzamın kenarına oturmuş beni bu noktaya getiren düşünceler zincirinin ilk halkasını bulmaya çalışırken, onu tam da Zenobia'nın yalvarışındaki dramatiklikte buldum -farsa ve melodrama kesin dönüş- tek kelimeyle; tiyatroya! Artık tüm okullarda şöyle okutulsun:

Platon haklıydı!

Kalkıp yandaki kamaraya giderek kapısını çaldım. Bayan Zenobia kapıyı açtı, pusulayı eline tutuşturup uzaklaştım.

(Ω)

Omega, omega, omega. Sonuncu sahne olduğuna kuşku yok! Yok bundan ötesi - ancak ve ancak yangın, deniz kazası, düşman saldırısı ya da esaslı bir mucize! Keza son durumda bile Yaradan, tiyatro sahnesine bizzat, *Deus ex Machina*[42] olarak, fırlayacaktır! Kendimi bununla küçültmeyi reddetsem bile, tüm gemiyi bir tiyatro sahnesi olarak görmeden edemeyeceğim! Ben de şimdi karşınıza çıkabilirim, sırtımda bir haberci peleriniyle, mesela sizin şu Racine gibi - "sizin" dememi affedin, ama onu başka türlü düşünemiyorum.

Ya da antik Yunan anlayışını mı seçsem? Bu bir oyun. Bir fars mı, yoksa trajedi mi? Trajedi olması için kahramanın azameti bir ön koşul sayılmaz mı? Büyük bir düşüş için, yüksekte olmak gerekmez mi? Bir fars diyelim o zaman, zira adam şimdi bir Punchinello gibi görünüyor. Düşüşü de toplumsal anlamda bir düşüş. Ölüm yok işin içinde. Kendi gözlerini oymayacak, Furia'lar[43] tarafından kovalanmayacak -ne bir suç işledi, ne de

kanunu çiğnedi- başımızdaki korkunç tiranın dikkatsizlikle ilgili yedekte tuttuğu birkaç kanunu yoksa tabii.

Pusuladan kurtulduktan sonra hava almak için kıç güvertesine, oradan da kıçüstü güvertesine çıktım. Kaptan Anderson yerinde yoktu, onun yerine nöbeti Deverel ile parlak gün ışığında daha da yaşlı görünen asteğmen Bay Davies almıştı. Deverel'a selam verip kıç güvertesine indim, çıldırmış gibi dolaşıp duran Bay Prettiman”la biraz laflamaya niyetliydim. (Bu adamın devlete herhangi bir tehdit oluşturamayacağına her geçen gün biraz daha ikna oluyorum. Kime sözünü dinletecek ki? Ama yine de, görevim gereği onunla belli bir mesafede durmalıyım.) Ona doğru ilerleyişimi pek umursuyormuş gibi görünmüyordu. Korkuluğa dayanmış çukur güverteyi izliyordu. Ben de onun baktığı yere çevirdim başımı.

Kıç güvertesinin altından çukur güverteye çıkıp tayfanın ve göçmenlerin bulunduğu kısma doğru ilerleyen Bay Colley'i sırtından tanıdığımda nasıl afalladığımı anlatamam! Oraya gitmesi bile tek başına hayret vericiydi, çünkü bizi alelade insanlardan ayıran, davet edilmedikleri ya da görevleri gerektirmediği sürece geçemedikleri ana direk çizgisini geçmişti. Colley'in en şaşalı dini kıyafeti ve aksesuvarlarıyla gidiyor olması daha da şaşırtıcıydı. Beyaz keten cüppesi, ayin kaftanı, kukuletası, perukası, başlığıyla, yakıcı güneşin altında tam bir ahmak gibi görünüyordu. Bir katedraldeymişçesine ağır adımlarla ilerledi. Güverteye yayılmış güneşlenenler, bana tam bir koyun sürüsünü anımsatacak şekilde, bir anda ayağa fırladı. Bay Colley, baş kasaranın oralarda bir yerde gözden kayboldu. Demek ki Summers'la konuştuğu şey buydu. Tayfaya romları dağıtılmış olmalıydı - hakikaten bir boru çalındığını ve birinin "Ruhumuzu şenlendirelim!" diye bağırdığını hatırlıyor gibiydim, o sırada hiç dikkatimi çekmeyen bu sesler şimdi anlam kazanmaya başlamıştı. Deniz durgun, hava bunaltıcıydı. İnsanlar hiçbir şey yapmadan pinekliyor ya da Summers'ın deyimiyle "ellerindekiyle idare ediyorlardı". Kıç güvertesinde beklemeye devam ettim, Bay Prettiman'ın barbarların süslenme tarzının devamı saydığı dini giysiler üzerine verdiği söylevi pek kendimi vererek dinleyemiyordum, çünkü merak içinde vaizin ne zaman dışarı çıkacağını bekliyordum. Orada uzun ve eksiksiz bir ayin düzenleyecek hali yoktu herhalde! Fakat öyle bir yere doğru bir iki adım atabileceğini bile ummadığım bir vaizi, ayin düzenlemek için ağır ağır yürürken -çevresine öyle bir hava yayıyordu ki insan koca bir kilise korosunun, kanonun, en azından bir başpapazın yanında yürümekte olduğunu sanabilirdi- görmek beni etkilemiş, hatta

hoşuma gitmişti. O zaman anladım onun hatasını. Bir beyefendinin doğuştan gelen otoritesine, saygıdeğerliğine sahip değildi ve gülünç bir şekilde bunu giysileriyle örtmeye çalışıyordu. Muhterem beyefendi Resmi Kilise'nin tüm ihtişamıyla alt katmanlara iniyordu. İngiliz -ya da müsaadenizle Britanya- Toplumu'nu bugünkü görkemine kavuşturan unsurlardan biri saydığım bu manzara karşısında ben de duygulanmıştım. İşte karşımdaki Kiliseydi; hemen arkamda, kamarasına oturmuş bir halde, Kaptan Anderson'ın kişiliğinde Devlet duruyordu. Hangi kırbacın daha etkin olduğu şimdi ortaya çıkacaktı. Dokuz kamçılı kırbaç, kızıl kalın kumaştan bir torbanın içinde kaptan kamarasında dursa da kullanılmasını emrettiğini hiç duymamıştım; peki ya kavramsal olan? Platoncu kırbaç İdeası, cehennem ateşi tehdidi mi daha etkiliydi? (Kaptanın karşısındayken duruşundaki azametten anladığım kadarıyla) tayfanm Bay Colley'i dünyevi ya da ruhani bir saygısızlığa maruz bıraktığına şüphe yoktu. Baş kasaradan tövbe feryatları da gelse, dehşet çığlıkları da gelse aynı derecede şaşırtıcı olacaktı benim için. Bir süre neler olacağmı bekledikten -ne kadar sürdü bilmiyorum- sonra hiçbir şey olmayacağma kanaat getirdim. Kamarama dönüp size bu içten sayfaları yazmaya devam ettim, hoşunuza gideceğine de kuşkum yok. Fakat bir gürültü kopunca ara vermek zorunda kaldım.

Lort cenapları bu gürültünün nereden geldiğini tahmin edebilirler mi? Hiç sanmıyorum, efendimiz. Sizin bile aklınıza gelmez! (Yazma tekniğimi geliştirdikçe daha incelikli bir biçimde pohpohlamayı öğrenmeyi umuyorum.)

İlk duyduğum ses baş kasarada kopan bir alkıştı! Bir aryadan sonra duyacağınız ve operanın birkaç dakikalığına durmasına yol açan alkışlara hiç benzemiyordu doğrusu. Bir galeyana geliş değildi, dinleyiciler kendilerinden geçmemişlerdi. Ne sahneye gül fırlatılıyordu, ne de çil çil gineler - bir keresinde bazı gençlerin Fantalini'nin kucağını gineyle doldurmaya çalıştıklarına şahit olmuştum. Kulaklarım beni yanıltmıyorsa, gayet düzeyli bir alkıştı bu. Sheldonian'da, saygıdeğer bir beyefendinin üniversite tarafından onur madalyasına layık görüldüğü ilan edildiğinde meslektaşlarımla birlikte alkışladığım gibi alkışlıyorlardı. Hemen güverteye çıktım, ama ilk alkıştan sonra her şey süt liman olmuştu. Muhterem beyefendinin konuşmasını duyabileceğimi düşündüm. Bir an için, oraya kadar gitmeyi, baş kasaranın duvarına kulağımı dayayıp olanı biteni dinlemeyi düşündüm. Ama hayatım boyunca dinlediğim ve muhtemelen dinleyeceğim vaaz sayısı aklıma gelince bundan vazgeçtim. Pek çok açıdan

sefalet içinde geçen yolculuğumuzun en sevdiğim yanı, bu türden ayinlerden ve törenlerden hemen hemen tamamıyla kurtulmuş olmamdı. Bu yüzden beklemeye karar verdim, en azından, taze muzaffer Colley'imiz, bu eski teknede herkesin katılacağı bir vaaz verilmesine ya da daha kötüsü, düzenli olarak vaaz verilmesine kaptanı ikna edinceye kadar. Endişeli gözlerimin önünde *Colley'in Vaazları* ya da *Hayat Yolculuğu Üzerine Colley* gibi saçma sapan isimler uçuşmaya başladı ve tüm bunlardan uzak durmaya ahdettim.

Yelkenlerin gölgesinde dikilip durmaktan sıkılıp da kamarama dönmeye karar verdiğim sırada, bu kez daha güçlü ve içten bir alkış koptu. Perukalı bir vaizin ya da genç Bay Taylor'ın tanımıyla "baştan aşağı donanmış" bir din adamının kalabalık tarafından alkışlanmasının ne kadar ender rastlanır bir durum olduğunu lort cenaplarına hatırlatmama gerek yok herhalde. Vaazı coşkuya yol açıyorsa bu, inlemelerle, gözyaşlarıyla, tövbelerle, hıçkırıklarla kendini gösterir. Sıkıcı ama saygın bir vaiz olmakla yetinecekse, ödülü sessizlik ve gizli saklı esnemelerdir. Ama benim baş kasaradan geldiğini duyduğum alkışlar, daha çok bir gösteriye uygundu. Sanki Colley'e değil de bir akrobata ya da soytarıya yönelikti. Bu ikinci alkış tufanı, (havada altı tane tabağı başarıyla çevirip ilk alkışı aldıktan sonra) kafasının üstüne yerleştirdiği ve döndürmeye başladığı bir lazımlığın üstüne bir de bilardo sopası ekleyen bir hokkabaza yakışırdı ancak.

İyice artan merakımı gidermek için tam baş tarafa doğru ilerlemeye başlıyordum ki Deverel nöbet yerinden ayrılıp yanıma geldi ve imalı imalı La Brocklebank'ten söz etmeye başladı. Foyamın meydana çıktığı duygusu gelip benliğimi kapladığında, aynı anda hem gençliğin etkisiyle koltuklarım kabardı, hem de onunla olan ilişkimin sonuçlarını düşününce biraz endişeye düştüm. Biz konuşurken, söz konusu hanımefendi de kıç güvertesinin sancak tarafında Bay Prettiman'ın söylevlerinden birini dinliyordu. Vakit kaybetmeden Deverel'ı koridora çekerek biraz gözlerden uzaklaştırdım. Bayan Broclebank hakkında öyle havadan sudan konuşurken, rahatsızlığım sırasında Deverel'ın, ima ettiğinden daha büyük bir başarı elde etmiş olduğu izlenimine kapıldım. Galiba ikimiz de aynı küpten su içiyorduk. Yarabbim! Ama her ne kadar bahriyeli de olsa, o bir beyefendiydi ve ikimiz de ne olursa olsun birbirimize sırlarımızı açık edemezdik. Yolcu salonunda birkaç kadeh içtikten sonra, o tekrar işinin başına döndü ve tam ben de kamarama doğru yola koyulmuştum ki baş kasaranın oradan gelen bir gürültüyle olduğum yerde sıçrayıverdim, olabilecek en beklenmedik şey: Bir kahkaha

tufanı. Bay Colley'in nihayet aklını başına aldığına ve onları kendi başlarına bıraktığına kanaat getirdim; şimdi de içeridekiler okul çocukları gibi onun vaazını taklit ederek eğleniyor olmalıydılar. Olanı biteni daha iyi görebilmek için önce kıç güvertesine, oradan da kıçüstü güvertesine çıktım, fakat baş kasara tarafına bakınca dışarıda nöbetçi bırakılan adam dışında kimseyi göremedim. Hepsi içerideydi, dağılmamışlardı. Colley komik bir şeyler söylemiş olmalı, diye düşündüm, şimdi de kamarasında o gülünç giysilerini çıkarıyordur. Ama bu kahkahalar gemidekileri de harekete geçirmişti. Hemen altımdaki kıç güvertesi hanımefendiler, beyefendiler ve subaylarla dolmaktaydı. Cesaret bulabilenler yukarı çıkıyor, benim yanıma gelip kıçüstü güvertesinin ön korkuluğuna yaslanıyordu. Zihnimi meşgul eden ve daha önceki olaylarda tahminlerimi renklendiren tiyatro sahnesi şimdi tüm gemiyi sarmış görünüyordu. Bir an için subayların bir isyan beklentisi içinde olabileceklerini bile düşündüm. Ama Deverel'ın böyle bir şeyden mutlaka haberi olurdu ve bana hiçbir şey söylememişti. Yine de herkes gözünü dikmiş, insanların ne idüğü belirsiz bir eğlenceyle meşgul olduğu geminin gizemli baş tarafına bakıyordu. Şimdi izleyiciler bizdik ve bumbaların üstündeki filikaların ve ana direğin yer yer gizlediği sahneye bakıyorduk. Baş kasaranın bize bakan tarafı bir evin duvarı gibiydi, ama iki merdiven ve iki girişle kışkırtıcı bir şekilde bir sahneye benziyordu - kışkırtıcı, çünkü bir gösteri olduğu kuşkuluydu ve beklentilerimiz hüsranla sonuçlanabilirdi. Türlü türlü hareketi, yetersiz teşhiri, huzursuz edici gizleri içindeki gerçek hayatın düzensizliğiyle, bir zamanlar onun kusursuz bir taklidi saydığım tiyatro sahnesi arasındaki uçurumu hiç bu kadar açık ve net görmemiştim. Kimseye bir şey sormaya cesaret edemiyordum ve yakışıksız bir merak göstermeden olanları nasıl öğreneceğim konusunda hiçbir fikrim yoktu. Elbette lort cenaplarının gözdesi, böyle bir durumda kadın kahramanı ve onun sırdaşını ön plana çıkarırdı - oysa benim izlediğim oyunda *sahneye iki denizci girer* kısmına gelinmişti. Baş kasarada gürültü artıyordu ve bizim yolcular ve subaylar arasında da bir uğultu başlamıştı. Bir şeyler olacak gibiydi ve beklenmedik bir anda bir şey oldu, iki miço - Genç Beyefendiler değil- baş kasaranın iskele tarafındaki kapısından fırlayıp ana direğin arkasında kaybolduktan sonra aynı hızla sancak tarafındaki kapıdan içeri girdi. İnsanları böyle dakikalarca kahkahalara boğan bir vaazın ne kadar uygunsuz olduğunu düşünürken, Kaptan Anderson'ın da kıçüstü güvertesinin ön korkuluğuna dayanmış, yüzünde anlaşılmaz bir ifadeyle baş tarafa baktığını fark ettim. Birinci Subay Bay

Summers, olağandışı bir endişe ve telaşla merdivenleri çıktı, doğruca kaptanın karşısına geçti.

"Evet, Bay Summers?"

"Müdahale etmeme izin vermenizi rica ediyorum, efendim."

"Kilisenin işlerine karışmamalıyız, Bay Summers."

"Efendim... mürettebat..."

"Ne olmuş mürettebata?"

"Sarhoşlar, efendim!"

"Öyleyse cezalarım verin, Bay Summers."

Kaptan Anderson, Bay Summers'a arkasını dönünce, sanki beni yeni görmüş gibi seslendi.

"İyi günler, Bay Talbot! Seyirden memnun olduğunuzu umarım."

Biraz sert ifadelerle memnun olduğumu belirttim, fakat ne söylediğimi şimdi hatırlamıyorum, çünkü konuşurken kaptandaki olağandışı değişikliği fark ederek hayretler içinde kalmıştım. Adamları yanına yaklaşırken her zaman takındığı ifade, ancak bir hapishanenin kapısı kadar dost canlısı sayılırdı. Alt damağım meydana çıkarır, suratını alabildiğine asar ve kaşlarını çatarak bakardı; böylece astlarını tam bir dehşete düşürdüğünü düşünürdüm. Ama bugün hem yüzünde, hem de konuşmasında bir tür neşe var gibiydi.

Ama Bay Summers tekrar söze girdi.

"En azından bir bakmama izin verin, efendim!"

Summers'm konuşurken eliyle işaret ettiği yere dönüp baktım.

Lort cenapları, akademik kariyerimizi ortaçağdan kalma bir kukuleta ve kafamızın üstündeki bir sıvacı tahtasıyla belirtiyor olmamızın tuhaflığı üzerine hiç durup düşündünüz mü? (Keza törende rektörün yürüyüşü sırasında, hemen önünde gümüş yaldızlı bir harç teknesi gitmez mi? Fakat konudan ayrılmamak gerek.) İskele tarafındaki kapıdan iki kişi çıkmıştı. Ben baktığım sırada sancak tarafındaki kapıya doğru tören adımlarıyla yürüyorlardı. Belki de onları acayip bir saatin parçalan sanmamın nedeni, onlar geçerken geminin çanlarının çalması ve o alaycı "Her şey yolunda!" haykırışının duyulmasıydı. Öndeki adamın kafasında, kenarları kürklü bir kukuleta vardı; kukuletayı arkaya atmak yerine, Chaucer zamanından kalma

el yazmalarındaki resimlerde gördüğümüz şekilde başına geçirmişti. Bu kukuletayla yüzünü neredeyse kapatmış, tam çenesinin altında bir eliyle tutuyordu. Adamın diğer eli belinde, tam kalça kemiğinin üzerindeydi. Kadın yürüyüşünün abartılı bir taklidiyle güverteyi boydan boya geçti. Diğer adamın üzerinde bu insanların gündelik giysisi olan bol yelken bezi çuval, başında da- fena halde yıpranmış görünen bir sıvacı tahtası vardı. O da ayaklarını sürüyerek öndekini takip ediyordu. İki adam baş kasaranın diğer kapısında kaybolduklarında yeni bir kahkaha fırtınası koptu ve arkasından alkışlar başladı.

Bu gösteri yalnızca baş kasaranın içindekilere yapılmamıştı. Aynı zamanda bize de yönelikti! Bir aktörün bilinçli olarak salonun sağına ya da soluna, balkonlara, hatta balkonun özellikle bir köşesine doğru oynadığına siz de şahit olmuşsunuzdur. Bu iki adam da, seçkin insanların toplandığı kıç tarafına doğru insani zaafları ve aptallığı resmederek önümüzde geçit resmi yapmışlardı! Lort cenapları bir gemide kepazeliklerin ne kadar hızlı duyulduğu konusunda en ufak bir fikre sahipse, baş kasarada her ne oluyorsa tüm gemiyi bir anda sardığını tahmin edecektir. Göçmenler, alt tabakadan insanlar, gemiciler- onların hayatta kendilerine özgü amaçları vardı. Hepsi heyecan içindeydi. Öte yandan biz de gemicilerin ve göçmenlerin içinden toplumsal düzene gelebilecek her türlü tehdide karşı hazırlıklıydık. Baş kasarada olanlar, sınırsız bir hoyratlık ve küstahlıktan başka bir şey değildi. Bunun suçlusu hem Bay Colley, hem de Kaptan Anderson'dı - biri böyle bir küstahlığa yol açmış, diğeri de buna izin vermişti. Bütün bir kuşak boyunca, uygar dünya Fransız Ulusu'nun disiplinsizliği yüzünden gözyaşı dökmüştü (gerçi bu, bizim başarılı ellerimize vermişti şeref payesini). Bana kalırsa, bir daha zor kendilerine gelirlerdi. Sağdan soldan gelen selamları zar zor alarak, bir bulantıyla indim kıçüstü güvertesinden. Bay Prettiman, şimdi yanında Bayan Granham'la kıç güvertesindeydi. Savunuculuğunu yaptığı özgürlüğün nasıl sonuçları olabileceğini gözleriyle görsün işte, diye düşündüm derin bir acı içinde. Kaptan Anderson kıçüstü güvertesini Summers'a bırakıp gitmişti. Summers da gözlerini dikmiş, düşmanın, bir baş tarafa bakıyordu. Tam çukur güverteye iniyordum ki Bay Cumbershum'ın bizim koridordan çıkmakta olduğunu gördüm. Bir an sorularımı ona yöneltmeyi düşünerek duraladım; ama ben öylece beklerken genç Tommy Taylor baş kasaradan fırlayıp koşarak kıça geldi. Cumbershum onu hemen yakaladı.

"Güvertede adaba uygun davranmalısınız, genç adam!"

"Birinci Subay'ı görmem gerek, efendim - Tanrı şahidim olsun ki..."

"Yine mi yemin ediyorsunuz? Şimdi cezayı hak ettiniz!"

"Vaizle ilgili, efendim, size söylemiştim!"

"Siz ona Bay Colley diyeceksiniz; ayrıca başlarım senin ciyak ciyak bağırmandan şimdi!"

"Doğru söylüyorum, efendim, doğruyu söylüyorum! Bay Colley baş kasarada ve küp gibi sarhoş!"

"Aşağı inin, yoksa direğin ucuna bekçi dikerim sizi!"

Bay Taylor hemen gözden kayboldu. Tüm o sesler gemide yankılanırken, iki adam oyunculuklarını, yani şarlatanlıklarını bize sergilerken vaizin baş kasarada olduğunu duyunca şaşkınlıktan donup kaldım. Kamarama çekilip dinlenme fikrini bir anda unuttum. Kalabalık kıçüstü güvertesinden, kıç güvertesinden taşmıştı. Gücü yetenler mizana çarmıklarına tırmanmış, çukur güvertedeki -tiyatro terimleriyle konuşmak gerekirse orkestra çukurundaki kalabalık iyiden iyiye artmıştı. Asıl tuhaf olan ise kıç güvertesini benimle birlikte doldurmuş olan hanımefendilerin de en az beyefendiler kadar alıkça bir neşe içinde görünmesiydi. Anlaşılan o ki, aldıkları haberin yanlış olduğunu duymaktan memnun olacaklardı... yani duymayı tercih ederlerdi... eğer doğruysa çaresizce bir hüzne kapılacaklardı... böyle bir şeyin olmasını dünyada istemezlerdi... yine de, tüm olasılıklara rağmen, olamazdı, ihtimal vardı, doğruydu, hayır olamazdı, olamazdı... Yalnızca Bayan Granham sıkıntılı bir yüz ifadesiyle kıç güvertesinden indi, arkasını dönüp koridorda kayboldu. Bay Prettiman elinde silahıyla bir baş kasaraya bir de ona baktıktan sonra, aceleyle peşinden gitti. Fakat bu ağırbaşlı çiftin gidişinden sonra öyle fısıltılar, öyle kaş göz işaretleri oldu ki, bir savaş gemisinin güvertesinden çok bir toplantı odasına yakışırdı. Aşağıda Bay Broclebank bastonuna dayanmış dikiliyordu, her iki yanında boneli başlarını sallayan kadınlar vardı. Cumbershum da hiç sesini çıkarmadan onların yanında duruyordu. Bu beklenti dolu anlar içinde bir noktada öyle bir sessizlik oldu ki geminin belli belirsiz sesleri -kalasları yalayan dalgalar, donanımın içinden nazlı nazlı geçen esinti- duyulur oldu. Bu sessizlikte, sanki bu sessizlikten dolayı kulağıma -kulaklarımıza- bir erkek sesinin uzaktan uzağa şarkı söylediği çalındı. Bay Colley'in sesini anında tanıdık. Melodiyi ve sözleri herkes çok iyi biliyordu. Meyhanelerde ya da hanlarda sık sık duyabilirdiniz. Ama Bay

Colley'in bunu nereden öğrenmiş olabileceği konusunda hiçbir fikrim yoktu.

"Gün boyunca neredeydin, ne yaptın kimlere gittin, Billy Boy?"

Kısa bir sessizliğin ardından, benim de bilmediğim başka bir şarkıya geçti. Sıcak, içli içli bir söyleyişi vardı, kırsal sorunlarla alakalı olmalıydı, çünkü yine kahkahalarla desteklendi. Taş toplayıp kuş kovalamak için doğmuş bir köylü, elbette onlarla bu kadar iyi anlaşacak, onların taşkınlaşmasına neden olacaktı.

Olanları yeniden zihnimde canlandırdığımda, Colley'in kabahatinin alabildiğine abartılıp aleyhinde kullanılacağını hissetmemizin nedenini bulamıyorum. Baş kasara sahnesinin bu dramın biçimini ve boyutlarını bize aktarmak için yeterince büyük olmadığını görünce rahatsız olmuştum. Oysa şimdi ben de herkes gibi bekliyordum. Lort cenapları gayet yerinde bir soru sorabilirler: "Daha önce sarhoş vaiz diye bir şey hiç duymadın mı?" Duydum, efendimiz, fakat hiç görmemiştim. Dahası, her şeyin bir yeri ve zamanı vardır.

Şarkı kesildi. Kahkahalar, alkışlar, haykırışlar tekrar başladı. Koltuklarımız için, mide bulantısı, tehlike ve sıkıntı olarak yüksek bedeller ödeyen biz izleyiciler, giderek aldatıldığımız duygusuna kapılmaya başlamıştık. Tam bu noktada Kaptan Anderson kamarasından kıçüstü güvertesine inip ön tırabzana ellerini dayadı, sahneyi ve izleyicileri şöyle bir gözden geçirdi. En az Bayan Granham'ınki kadar asılmıştı suratı. Nöbeti devralmış olan Bay Deverel'a sert bir ifadeyle (tüm bu olanların Bay Deverel”ın ihmalinden kaynaklandığını ima edercesine) *vaizin hâlâ orada olduğunu* bildirdi. Sonra güvertede bir iki tur attı, tekrar korkuluğa yaklaştı ve daha neşeli bir sesle Bay Deverel'la konuşmaya başladı.

"Bay Deverel. Vaize kamarasına dönmesi gerektiğini bildirmenizi rica ediyorum."

Bay Deverel emri Bay Willis'e tekrarlarken, o da, herkesin bakışları altmda öne doğru ilerlerken, kimse gözünü dahi kırpmadı. Bay Colley, kendisine emirleri iletmeye gelen Bay Willis'e öyle sevgi sözcükleriyle hitap etti ki, La Broclebank duyduysa kulaklarına dek kızarmış olmalı. Genç adam baş kasaradan tökezleyerek çıktı ve kıs kıs gülerek kıç tarafına geri döndü. Ama kimse ona dikkat etmiyordu. Çünkü baş kasarasın sol yandaki kapısında bir pigme Kiklop, hem acayip hem de iğrenç bir şey görünmüştü: Bizim vaiz. Tören cüppesi gitmişti, derecesini gösteren

işaretleri de. Perukası yoktu - külot pantolonunu, çoraplarını, ayakkabılarını almışlardı. Muhtemelen birileri ona acıyıp gemideki göçmenlerin giydiği türden geniş kesimli yelken bezi gömleklerden vermişti; altında bir şey yoktu ama boyunun epeyce kısa olması sayesinde edep yerleri örtülüydü. Yalnız değildi. Bir delikanlı yardım ediyordu yürümesine. Delikanlıya dayanarak yürümeye çalışan Bay Colley, başını da onun göğsüne yaslanmıştı. Bu acayip çift ana direk çizgisine gelirken, Bay Colley aniden çekildiği için durmak zorunda kaldılar. Aklını neredeyse tamamen yitirmiş olduğu açıkça görülebiliyordu. Sanki aşırı ve coşkulu bir neşe içindeydi. Gözleri çılgınca yuvalarında dönüyor, gördüğü hiçbir şeyin üzerinde durmuyordu. Ama böyle biçimsiz bir adamı neşelendirmeyi kim isteyebilirdi ki! Artık perukayla örtülmeyen kafası küçük ve basıktı. Bacaklarında zerre kadar et yoktu, fakat doğanın pek uçarı bir anına denk gelmiş olacak ki köylülükten geldiğini açıkça ilan eden kocaman ayaklara ve çıkık dizlere sahipti. Ağzında *fol de rol* ya da benzeri saçma bir şarkının sözlerini geveliyordu. Sanki izleyicilerini ilk defa görmüş gibi, yardımcısından uzaklaştı, çarpık bacaklarının üstünde dikilerek hepimizi kucaklamak ister gibi kollarım açtı.

"Ey Mutluluk!"

Sonra yüzü gölgelendi. Sağına döndü, ağır ağır küpeşteye kadar yürüdü ve işemeye başladı. Kadınlar çığlıklar atıyor, yüzlerini kapatıyordu; biz erkeklerden de homurtular yükseliyordu. Bay Colley tekrar bize döndü ve ağzım açtı. Herhalde kaptan bile istese bu kadar kısa zamanda sessizliği sağlayamazdı.

Bay Colley sağ elini kaldırıp biraz geveleyerek de olsa konuşmaya başladı.

"Tanrı Babamızın, Oğlu Rabbin ve Kutsal Ruhun inayeti sizinle olsun ve hep sizinle kalsın!"

Bunun üzerine tam bir şamata başladı. Bir adamın uluorta işediğini görmek hanımefendilerin nasıl şok ettiyse, üzerinde yelken bezinden bir gömlek dışında bir şey olmayan sarhoş bir adam tarafından takdis edilmek de çığlıklara, ayılıp bayılmalara, *evanouissement'lere* neden oldu. Birkaç saniye içinde uşak Phillips ve birinci subay Bay Summers zavallı sersemi tuttukları gibi göz önünden aldılar. Oraya kadar onu getiren gemici de öylece arkalarından bakakaldı. Colley gözden kaybolduğunda adam başını

kaldırıp kıçüstü güvertesine baktı, alelacele bir selam verip baş kasaraya geri döndü.

İzleyiciler, gösterinin bütününden yeterince memnun olmuşlardı bana kalırsa. Colley'in gösterisinden en çok faydayı gören de şu anda hanımların yanında duran Kaptan Anderson olmalıydı. Aniden hanımlarla konuşmaya başlamış, kıçüstü güvertesindeki kutsal mekânını gönüllü olarak teslim etmiş, içtenlikle davet etmişti onları. Yine de *l'affaire Colley'i* tartışmaktan kaçındığını nezaketle ama sertçe belirtmekten kendini alamadı, sanki yürüyüşü değişmiş, gözleri parlamaya başlamıştı; deniz subaylarında bunun yalnızca savaşın yaklaştığı anlarda olduğunu sanırdım oysa. Diğer subayların heyecanı balon gibi sönüp gitti. Hayatları boyunca epeyce sarhoş görmüş olmalıydılar ve bu olay da denizde geçirdikleri uzun zaman içinde anlatılacak bir hikâyeden başka bir şey değildi. Colley'in işemesi bir bahriyeli için nedir ki? Onlar güvertenin yoldaşlarının kanlarıyla yıkandığım, parça parça cesetleriyle kaplandığını görmüşlerdir. Size elimden geldiğince ayrıntılı bir şekilde olanları yazmak için kamarama döndüm. Gerçi ben bunları yazarken, vaizin düşüşüne başka vesilelerle de şahit olmaktan kurtulamadım. Tam baş kasaradan gelen tuhaf sesleri tarif etmeye uğraşırken, koridorun karşısında bir kapının hızla açıldığını duydum. Hemen sıçrayıp *louvre* ya da gözetleme deliğinden baktım. İşte, Colley kamarasından çıkmıştı! Elinde biraz kâğıt vardı ve hâlâ aynı memnuniyet ve neşeyle gülümsüyordu. Bu neşeli halini hiç bozmadan ihtiyaç gidermek için geminin ilgili bölümüne doğru yollandı. Hâlâ periler diyarında olmalıydı, fakat çok geçmeden büyü bozulacak ve tepetaklak düşecekti.

Nereye düşecekti? Alkollü içkilerle arasının ne kadar iyi olduğuna bağlıydı bu. Kendine geldiğinde nasıl bir ıstırap çekeceğini düşününce gülmeye başladım - sonra fikrimi değiştirdim. Kamaralarımızın yakınlığı yüzünden, ondan gelen berbat kokuları ben de çekecektim.

Yolculuğun elli birinci gününde olduğumuzu sanıyorum; ama belki de değilizdir. Takvime bakmayı bıraktım, yolculuk uzadıkça anlamını da yitirdi zaten. Gemide bir tür seyir takvimi var, ama bu da bana pek bir şey ifade etmiyor. Colley'in gösterisinden sonra dikkate değer hiçbir şey olmadı. Herkes ayıplıyor onu. Kaptan Anderson neşesinden bir şey kaybetmedi. Colley, sarhoş olduğu günden beri, yani dört gündür kamarasından çıkmıyor. Bu zaman zarfında uşaktan başka kimse görmedi onu, elinde kâğıtlarla yüz numaraya gittiği sırada onu izleyen aciz kulunuz hariç. Ama ondan bahsettiğim yeter artık.

Asıl sizi daha çok eğlendirecek olan, biz gençlerin La Broclebank çevresinde döne döne yaptığımız dans. Henüz *Gemici Kahraman'ın* kimliğini keşfedemedim, fakat Deverel'la aralarında bir ilişki olduğundan eminim. Onu üstü kapalı olarak biraz zorlayınca bunu kabul etti. O sahilde kayalara çarpmanın çok kolay olduğu ve böyle bir durum meydana gelirse birbirimize omuz vermemiz gerektiği konusunda fikir birliğine vardık. Karışık bir mecaz, lordum, buradan anlayabilirsiniz ne kadar sıkılmış olduğumu. Saygıdeğer hanımefendinin bu aralar Cumbershum'la ilgilendiğini düşünüyoruz. Bunun beni rahatlattığını söylediğim zaman Deverel da bana hak verdi. Ortak kullandığımız bir dilber yüzünden ikimiz de bazı zorluklarla karşılaşmaktan korkuyorduk. Daha önce yaptığım akılsızca planı hatırlarsınız, Colley ayin sırasında ona alık alık baktığından, HİÇ YOKTAN BİR SÜRÜ TANTANA ÇIKARIP bu Beatrice ve Benedict'i derin bir muhabbete sürükleme eğiliminde olduğumu yazmıştım size. Bunu Deverel'a anlattığımda önce hiç sesini çıkarmadan biraz düşündü, sonra bir kahkaha patlattı. Tam ben bu davranışının hoş olmadığını söyleyecekken, bütün nezaketiyle özür diledi. Yine de, ortada inanılmaz bir rastlantı olduğunu ve kimseye söylemeyeceğime söz verirsem yaptığı bir şakayı benimle paylaşacağını söyledi. Tam o sırada yanımıza başkaları geldiğinden şakanın içeriğini öğrenemedim, fakat öğrendiğim zaman yazacağımdan emin olabilirsiniz.

ALFA

Biraz ihmalci davrandım ve birkaç gün boyunca günlüğün yüzünü açmadım. Tuhaf bir uyuşukluk vardı üstümde. Güvertede dolaşmak, gönüllü olan herkesle içmek, yine güvertede dolaşmak, şu ya da bu yolcuyla biraz laflamak dışında yapacak hiçbir işim yoktu. "Anne" Broclebank'in kamarasından çıktığı zaman kızından bile genç göründüğünü size anlatmış mıydım? Hem ondan, hem de bu sıcakta insanın midesini kaldıracak kadar ışıl ışıl gezen güzel Zenobia'dan olabildiğince uzak durdum. Cumbershum pek nazik bir insan sayılmaz. Bu sıcak ve neredeyse tamamen rüzgârsız enlemlerde yolculuk etmenin sıkıcılığı, aramızdaki ruh birliğini fena halde zedeledi. Yolcuların tamamının bir listesini yazmayı düşündüm, ama sonra vazgeçtim. Sizi pek ilgilendireceğini sanmıyorum. Bırakalım [Yunanca yazı. S.122.Satır:15] kalsınlar. Asıl ilginç olan Colley'in yaptığı (ya da yapmadığı). O rezaletten sonra bir kez olsun kamarasından çıkmadı. Uşak Philips zaman zaman içeri giriyor ve sanırım Bay Summers da birinci subay olmanın gereği olduğunu düşündüğünden onu ziyaret etti. Colley gibi donuk bir adam, tekrar insan içine çıkmaktan elbette utanacaktır. Hanımlar onun lafı geçince suratlarını hemen asıyorlar. Kendi adıma, Colley'i bir insanoğlu olarak tamamen reddetme eğilimimi dizginlemek için, Deverel'ın deyimiyle *kaptanın adamı fena sıkıştırmış olmasını* yeterli sayıyorum.

Deverel ve ben, Broclebank'in pek namuslu bir kişi olmadığı kanaatine vardık. Sanat dünyasının bilinen ahlaki değerler çerçevesinde değerlendirilmesinin doğru olmadığını biliyorum, ama kerhanesini başka yere açmasını tercih ederdim doğrusu. Yine de, iki kamaraları var, biri ebeveynlere, öteki kızlarına ait; böylece görünüşü kurtarmak için küçük bir çaba gösterdiklerine ikna olabiliyorum. Görünüş kurtarılıyor ve herkes mutlu, Bayan Granham bile. Bay Prettiman'a gelince, bana kalırsa hiçbir şeyin farkında değil. Yaşasın yanılgı, diyorum bu durumda. Gelin uygarlığın tüm faydalarıyla birlikte bunu da ihraç edelim kolonilerimize!

(60)

Şimdi yolcu salonundan döndüm, Summers'la uzun süre oturup sohbet ettik. Konuştuklarımızın yazmaya değer olduğunu düşünsem de, beni yer yer kötü göstereceğini hissettiğim için pek rahat değilim. Bu gemide Majesteleri'nin verdiği görevi hakkıyla yerine getiren tek kişinin Summers olduğunu söylemeden geçemeyeceğim. Deverel daha ince bir adam olmasına karşın görevine onun kadar bağlı değil. Diğerlerine gelince, süprüntü diye bir kenara atılmaya değerler ancak. Aralarındaki bu farkı uzun süredir düşünüyordum, ama içinde bulundukları konumdan yukarılara çıkmış insanların topluma ne kadar faydalı olduğunu dile getirmeye çalışırken sanırım biraz fazla küstahça davrandım. Bu düşüncesizliğime biraz sert bir dille cevap verdi.

"Bay Talbot, bunu nasıl söyleyeceğimi ya da söylesem mi söylemesem mi bilemiyorum... ama insanın ilk konumunun bir daha çıkmamak üzere alnına yazılmış olduğunu yanlış anlamaya meydan vermeyecek bir şekilde söyleyen siz değil miydiniz?"

"Yapmayın, Bay Summers... Ben öyle bir şey söylemem!"

"Hatırlamıyor musunuz?"

"Neyi hatırlayacağım?"

Bir süre sessiz kaldıktan sonra devam etti:

"Anlıyorum. Sizin açınızdan bakınca durum gayet açık. Neden hatırlayasınız ki?"

"Neyi hatırlayacağım?"

Bir kez daha sessizliğe gömüldü. Sonra başını çevirdi ve söyleyeceklerini bölme perdesinden okuyormuş gibi konuşmaya başladı:

Pekâlâ, Summers, içine doğmuş olduğun koşulları aşıp daha yüksek bir mevkie geldiğiniz, bu mevkiin gerektirdiği davranışlara ve konuşma biçimine büyük bir başarıyla uyum sağladığınız için sizi kutlarım.

Şimdi sessiz kalma sırası bana gelmişti. Adamcağız haklıydı. Lort cenapları isterlerse bu günlüğün önceki sayfalarını araştırıp bu sözleri aynen bulabilirler. Ben de öyle yaptım ve ilk karşılaşmamıza dair yazdıklarımı tekrar okudum. İçine düştüğüm şaşkınlığın ve utancın Summers'ın gözünde

pek önemli olduğunu sanmam, ama bu kelimeler... Hepsi de aynen yazıyordu!

"Beni bağışlayın, Bay Summers. Bu... katlanılmaz bir durum."

"Ama doğru, efendim" dedi Summers, acı bir sesle. "Bizim ülkemizin tüm büyüklüğüne rağmen başaramadığı tek şey, belli bir sınıfa ait olan kişinin başka bir sınıfa kusursuz çevirisini yapmaktır. Bir dilden diğerine kusursuz çeviri mümkün değildir. İngiliz dili de tam olarak bu çeviri yapılan sınıftır."

"Yapmayın, bana inanmıyor musunuz? Bir dilden diğerine kusursuz çeviri mümkündür ve buna örnek de gösterebilirim. Keza bir smıftan diğerine de kusursuz çeviri mümkündür."

"Kusursuzluğa öykünme..

"Aksine, kusursuz, en az sizin beyefendiliğiniz kadar..."

Summers kıpkırmızı kesildi ve yüzünün her zamanki esmerliğini alması epey uzun sürdü. Konuyu değiştirmenin zamanı gelmişti.

"Yine de, sevgili dostum, çevirinin tamamen başarısız olduğu bir örnek de var çevremizde."

"Herhalde Bay Colley'den bahsediyorsunuz. Ben de tam bu konuyu açacaktım."

"Yükselişini haklı kılacak hiçbir hünere sahip olmadan konumunun üstüne çıkmaya kalktı."

"Eski konumundan nasıl buralara geldiğini bilemiyorum, çünkü eski konumunun ne olduğu konusunda hiçbir fikrimiz yok."

"Yok canım. Görünüşünden, konuşmasından ve en önemlisi de boyun eğme alışkanlığından ayan beyan belli oluyor. Köylülükten kim bilir kimlere dalkavukluk ederek sıyrılmayı başardı. Mesela beni ele alalım -Bates, konyak lütfen!- istediğiniz kadar konyak içebilirim ve hiç kimse, özellikle de bayanlar, Bay Colley'in bizi eğlendirip onları gücendiren tavırlarını göremez bende. Baş kasarada Colley'e içki sunduklarında -yani en azından onların sunduğunu varsaymalıyız- ne reddedecek gücü gösterebildi, ne de içkinin etkilerine karşı kendini koruyabildi."

"Bu değerli bilgileri bir kitapta toplamalısınız."

"İstediğiniz kadar gülün, beyefendiciğim. Bugün size hiçbir şekilde darılmayacağım bilmelisiniz."

"Fakat benim konuyu açmak istememin nedeni başkaydı. Sizin de bildiğiniz gibi, gemide doktor yok ve adam fena halde hasta."

"Nasıl olur? Genç ve kuvvetli, rahatsızlığı da içkinin yarattığı mide bulantısından başka bir şey değil."

"Hâlâ mı? Uşakla konuştum. Kamaraya girip kendi gözlerimle gördüm. Bunca yıllık meslek hayatımızda ne Phillips, ne de ben böyle bir şey gördük. Yatak pislik içinde, ama adam ara sıra nefes almasına rağmen hiç kıpırdamadan yatıyor. Yüzünü yastığa gömerek saklamış. Yüzüstü yatıyor, bir eliyle yatağı kavramış, ötekiyle de kalaslardan birine çakılı duran halkayı tutuyor."

"Böyle bir manzarayı gördükten sonra yemek yiyebilmeniz harika."

"Bununla kalsa iyi! Onu sırtüstü çevirmeye çalıştım."

"Çalıştınız mı? Başarmanız gerekirdi. Siz ondan üç kat daha güçlüsünüz."

"Bu durumda değilim."

"Colley'in hayatında pek fazla aşırılık görmediğimi itiraf etmeliyim, Bay Summers. Ama herkesin duyduğu o hikâyeyi bilirsiniz. Benim okuduğum okuldaki başpapaz ayinden önce yemeyi içmeyi biraz fazla kaçırıyor. Oturduğu sıradan kalkıyor, yalpalaya yalpalaya kürsüye gidiyor, bir an tökezleyip pirinç kartal heykeline tutunduğunda şöyle mırıldandığı duyuluyor: 'Şu kör olası Dodo olmasa düşebilirdim.' Ama siz o hikâyeyi hiç duymadınız herhalde"

Bay Summers başını iki yana salladı.

"Genelde yurtdışındaydım" dedi ciddi bir sesle. "O olay benim görev yaptığım yerde pek az yankı uyandırmıştı."

"Yerinde bir söz, çok yerinde bir söz. Hiç merak etmeyin genç Colley kafasını o yastıktan kaldıracak."

Summers gözlerini dolu kadehine dikti.

"Tuhaf bir gücü var. Sanki Newton Kanunları yön değiştirmiş. Halkayı tutan eli çelikten yapılmış gibi. Orada kendi pisliğinin içine perçinlenmiş gibi yatıyor."

"Bırakın kalsın orada öyleyse."

"O kadar basit mi, Bay Talbot? Siz de bu adamın kaderi karşısında diğerleri kadar umursamaz mısınız?"

"Ben bu geminin subayı değilim!"

"Bu şekilde yardımınız daha çok olur."

"Nasıl?"

"Sizinle açık konuşabilirim, değil mi? Pekâlâ - adama nasıl davranıldı?"

"İlk başta tek bir kişinin nefretini kazanmıştı, sonra genel bir kayıtsızlık başladı ve son çılgınlığından daha önce hor görmeye dönüşmekteydi."

Summers başını çevirip bir süre pencereden dışarıyı seyretti. Sonra tekrar dönüp gözlerimin içine baktı.

"Karakterinizi yanlış değerlendirdiysem, şimdi söyleyeceklerim beni felakete sürükleyebilir."

"Karakter? Benim karakterim mi? Benim karakterimi mi incelediniz? Siz kendinizi..."

"Beni bağışlayın. Size hakaret etmek en son aklıma gelecek olan şeydir, durumun bu kadar umutsuz olduğunu bilmesem..."

"Ne durumu, Tanrı aşkına?"

"Varlıklı bir aileden geldiğinizi, gelecek vaat eden bir konumda olduğunuzu biliyoruz... hem erkekler, hem de kadınlar, valinin takdirini kazanmak için size dalkavukluk edecektir..."

"Yarabbim... Bay Summers!"

"Hayır, hayır! Beni anlamadınız, Bay Talbot... bundan kesinlikle şikâyet etmiyorum."

"Nedense şikâyet eden bir adama aşırı derecede benziyorsunuz."

Bu sırada oturduğum yerden hafifçe doğrulmuştum, ama Summers neredeyse "yalvarış" diyebileceğim bir şekilde elini uzatınca geri oturdum.

"Çok lazımsa devam edin bakalım."

"Kendi çıkarım için konuşmuyorum."

Bir an ikimiz de sessiz kaldık. Sonra Summers kocaman bir yudum su içer gibi yutkundu.

"Efendim, aileden gelen asaletinizi ve gelecek vaat eden konumunuzu, bu gemide daha fazla saygı görmek ve rahat etmek için kullandınız... Hayır,

yakınmıyorum; buna cüret edemem! Ben kimim ki toplumun geleneklerini ya da doğanın kanunlarını sorgulayayım? Kısacası, konumunuzun getirdiği ayrıcalıklardan yararlandınız. Benim sizden istediğim, konumunuzun getirdiği sorumlulukları da omuzlamanızdır."

Belki yarım dakika boyunca... Gerçi bir gemide zamanın ne önemi var ya da Bay Colley'in gösterisi sırasında tüm benliğimi saran o tuhaf mecazı tekrarlamak gerekirse, bir tiyatroda zamanın ne önemi var? Bu süre içinde sayısız duygu hissettim; öfke, karmaşa, kızgınlık, eğlence ve beni en çok huzursuz eden şey: Utanç. Çünkü Bay Colley'in durumunun ne kadar ciddi olduğunu o zaman anladım.

"Bu yaptığınıza küstahlık denir, Bay Sununers!"

Algılarım tekrar çalışmaya başladığında adamın esmer teninin altında belirgin bir solgunluk olduğunu fark ettim.

"Durun bir nefes alayım. Garson! Bir konyak daha!"

Sesim biraz yüksek çıkmış olmalıydı ki, Bates koşa koşa getirdi konyağı. Hemen başıma dikmek yerine, dolu kadehe gözlerimi dikip düşünmeye başladım.

Asıl mesele, adamın söylediği her şeyin sonuna dek doğru olmasındaydı.

Bir süre sonra tekrar konuştu.

"Sizin gibi birinin böyle bir adamı ziyaret etmesi..."

"Ben mi? O lağım çukuruna mı girecekmişim?"

"Bu duruma çok uygun bir deyiş vardır, efendim: *Noblesse oblige."*

"Ah, şu sizin berbat Fransızcanız, Bay Summers! Ama ben söyleyeceğimi söyledim, anlayıp anlamamak size kalmış! Ben kurallara göre oynarım!"

"Buna bir itirazım yok."

"Demek öyle? Ne kadar da cömertsiniz, size müteşekkirim!"

Bir süre ikimiz de sustuk. Ardından gayet sert bir sesle tekrar söze girdim.

"Evet, Bay Summers, haklıydınız, öyle değil mi? İhmalci davrandım. Ama okul dışında başkalarma ders vermeye kalkanların minnettarlık beklememesi gerektiğini biliyor olmalısınız."

"Bundan korkum yok."

Bu kadarı fazlaydı ama.

"Neden korkasınız ki efendim! Siz beni cimri, kinci, beş para etmez biri mi sanıyorsunuz? Değerli kariyerinize bir zararım dokunmaz, emin olun. Yok yere düşmana hizmet etmek istemem."

Tam bu sırada Deverel yanında Broclebank ve diğerleriyle birlikte çıkıp gelince ister istemez konuyu değiştirdik. İlk fırsatta konyağımı alıp kamarama çekildim ve oturup ne yapacağımı düşünmeye başladım Wheeler"ı çağırıp bana Phillips"i göndermesini istedim Onu ne için istediğimi sorma terbiyesizliğinde bulununca da haddini bildirip odadan çıkardım. Çok geçmeden Phillips geldi.

"Phillips, Bay Colley'i ziyaret etmeliyim. Hasta odasının görüntüsüne ve kokusuna katlanmak istemiyorum. Şimdi gidip kamarayı ve mümkün mertebe ranzayı temizleyiniz. işinizi bitirdiğiniz zaman gelip bana haber verin."

Bir an karşı koyacak gibi oldu, ama sonra fikrini değiştirerek sessizce çıkıp gitti. Wheeler tekrar kapıdan başını uzattı, ama bu kez öfkemi ona kusarak zamanı o kadar çoksa gidip Phillips'e yardım etmesini söyledim. Bunu duyunca hemen ortadan kayboldu. Aradan yaklaşık bir saat geçtikten sonra Phillips kapımı tıklatıp *elinden geleni yaptığını* bildirdi. Adamın eline üç beş kuruş sıkıştırdım ve olabilecek en kötü manzaraya kendimi hazırlayarak koridora çıktım. Phillips yanımdaydı, ama Wheeler da sanki Phillips'in hizmetlerinden yararlanmama izin verdiği için kendisine de bir kaç kuruş vermemi bekler gibi koridorda dolaşıyordu. Vaftiz törenlerinden, evliliklerden ve cenazelerden para alan vaizler kadar berbat herifler bunlar! Bay Colley'in kapısında nöbet tutmaya niyetliydiler fakat ikisini de gönderdim ve gözden kayboluncaya dek arkalarından baktım. Ardından içeri girdim.

Colley'in kamarası benimkinin tıpatıp eşiydi. Phillips kokuyu tamamen gideremediyse de, keskin ama pek fena olmayan bir parfümle bastırmıştı. Colley tıpkı Summers'ın tarif ettiği şekilde yatıyordu. Bir eliyle hâlâ hem Summers'ın, hem de Falconer'ın geminin gövdesine çakılmış bir halka olarak adlandırdığı şeyi tutuyordu. Küçücük kafasını yastığa gömmüş, yüzünü öbür yana çevirmişti. Ranzanın yanına dikilip öylece baktım. Hasta ziyaretleri konusunda pek deneyimli sayılmam.

"Bay Colley!"

Cevap gelmedi. Bir daha denedim.

"Bay Colley, birkaç gün önce sizinle daha fazla zaman geçirmek istediğimi söylemiştim. Ama sizi bir daha göremedim. Ne yazık, değil mi efendim? Bugün güvertede birlikte dolaşmayı önersem, kabul eder miydiniz acaba?"

Gayet güzel bir teklif yapmıştım, vicdanım tertemizdi. Adamın moralinin düzeleceğinden o kadar emindim ki, güvertede dolaşırken ne kadar canımın sıkılacağının hesabını yapmaya bile giriştim ve davetimi biraz daha muğlaklaştırmaya karar verdim. Ranzanın yanından biraz uzaklaştım.

"Nasıl isterseniz, efendim, ne zaman kendinizi hazır hissederseniz o zaman çıkarız! Haber vermenizi bekleyeceim.”

İşte şimdi saçmalamıştım. Resmen beni istediği zaman rahatsız edebileceğini söylüyordum adama. Kapıya doğru biraz daha geriledikten sonra arkamı döndüğümde Wheeler”la Phillips'in kapı aralığından telaşla çekilen kafalarım gördüm. Tekrar dönüp kamaraya bakındım. Benimkinden bile daha sade bir kamaraydı bu. Rafta bir İncil, bir dua kitabı ve açınca *Classes Plantarum* olduğunu gördüğüm, üçüncü elden alınmış ve biçimsizce ambalaj kâğıdıyla kaplanmış, pislik içinde, sayfa köşeleri kıvrılmış bir cilt vardı. İbadetle ilgili başka kitaplar da vardı; Baxter'ın *Azizlerin Sonsuz Uykusu* gibi. Masanın bir kenarına deste halinde el yazmaları yığılıydı. Kapıyı kapatıp kamarama geri döndüm.

Tam kapımı açarken Summers'ın hemen arkamda olduğunu fark ettim. Anlaşılan beni gözetliyordu. Çekilip içeri girmesi için yol verdim.

"Evet, Bay Talbot?"

"Hiç tepki alamadım. Fakat gördüğünüz gibi onu ziyaret ettim ve elimden gelenin en iyisini yaptım. Lütfedip bana hatırlatmış olduğunuz sorumlulukları yerine getirmiş olduğumu sanıyorum. Daha fazlasını beklemeyin."

Benim şaşkın bakışlarım altında bir kadeh konyağı dudaklarına götürdü. Herhalde saklamıştı ya da ben dikkat etmemiştim - böyle mutedil bir adamın elinde bir konyak kadehi olacağı kimin akima gelirdi ki?

"Summers... Sevgili Bay Summers! Siz alkolik mi oldunuz yoksa?"

Daha ilk yudumda öksürmeye başlamasından durumun pek de öyle olmadığı ortaya çıktı.

"Zamanla alışırsınız, dostum! Müsait olduğunuzda gelip Deverel'a ve bana katılın!"

Bir yudum daha içtikten sonra derin bir soluk aldı.

"Bay Talbot, bugün bana hiç kızmayacağınızı söylediğinizi size hatırlatırım. Belki şakaydı ama ben bunu bir beyefendinin sözü olarak aldım. Şimdi sizden bir şey daha isteyeceğim."

"Ama artık bu işten sıkılmaya başladım, beyefendiciğim.

"Sizi temin ederim Bay Talbot, bu son olacak."

Yelken bezinden koltuğumu çevirip içine gömüldüm.

"Söyleyin bakalım ne isteyecekseniz."

"Onun bu duruma düşmesinden kim sorumlu?"

"Colley'in mi? Kahrolası kendi sorumlu tabii! Kız kurusu rahibeler gibi hakikati görmezden mi geleceğiz? Anladığım kadarıyla sorumluluğu paylaştırmayı düşünüyorsunuz, haksız mıyım beyzadem? Kaptanı da işin içine sokacaksınız, ki buna itirazım yok; başka kim? Cumbershum mı? Deverel mı? Zatıâliniz mi? Sancak nöbetçisi mi? Yeryüzünde yaşayan herkes mi?"

"Durum gayet açık, efendim. En çok korktuğu kişiden, yani kaptandan nazik bir ziyaret, Bay Colley'in derdine derman olabilir. İçimizde kaptanı böyle bir şeyi yapmaya ikna edebilecek güce sahip tek kişi de sîzsiniz."

"O zaman cehenneme kadar yolu var, çünkü hayatta girişmem bu işe!"

"Sorumluluğu paylaştıracağımı siz söylemiştiniz. İzin verin şimdi yapayım bunu. Bu işten en çok sorumlu olan kişi sizsiniz..."

"Yüce İsa, Bay Summers, siz var ya..."

"Ne olur dinleyin!"

"Sarhoş musunuz siz, kuzum?"

"Açık konuşacağımı söylemiştim. Askerlik kariyerimin Fransızlardan çok sizin tehdidiniz altına gireceğini bilmeme rağmen bunu yapacağım efendiciğim. Ne de olsa onlar beni en fazla öldürür ya da sakatlarlar... Oysa siz..."

"Sen sarhoşsun, hiç şüphem yok buna!"

"Kaptana kıçüstü güvertesinde meydan okuyacak kadar cüretkâr ve düşüncesizce davranan siz değil miydiniz? Konumunuzu kullanarak onun

otoritesini sarsmaya kalkmasaydınız bunların hiçbiri olmazdı. Haşin bir adamdır, din adamlarından nefret eder; bunu hiçbir zaman da saklamamıştır zaten. Ama siz o gün öyle davranmasaydınız, ne birkaç dakika sonra öfke içinde Colley'i tersler, ne de sırf sizi ezemediği için sürekli onu ezmeye devam ederdi."

"Colley de Anderson'ın Daimi Emirler'ini okusaydı orada bulunmazdı..."

"Siz de onun gibi bir yolcusunuz. Siz okudunuz mu?"

Öfkemi dizginlemeye çalışarak düşündüm. Bir yere kadar doğruydu, ama hayır, bütünüyle doğru da değildi. İlk gün Wheeler emirler konusunda bir şeyler gevelemişti... kamaramın hemen dışında asılı olduklarını ve uygun bir zamanda onlara...

"Okudunuz mu, Bay Talbot?"

"Hayır."

Lort cenapları ayakta durmak yerine oturmanın insanı gereksiz bir sakinliğe sürüklediğini hiç fark etmişler midir? Öfkemin tamamen kaybolduğunu söyleyemem, ama kontrol etmekte zorlanmıyordum. Summers, her ikimizin de sakin olmasını istermiş gibi, ranzanın kenarına oturup yüzünü hafifçe bana döndü. O anki duruşumuz *didaktik* bir konuşmayı kaçınılmaz kılıyor gibiydi.

"Kaptanın Daimi Emirler'i size en az onun kişiliği kadar sert görünebilir. Ama aslında her maddesi bir zorunluluktan doğar. Yolcularla ilgili olanlar da aynı derecede zorunlu ve önemlidir."

'Tamam, tamam, anladım!"

"Siz hiç gemiyi acil durumlarda görmediniz. Yelken faça olduğunda[44] birkaç dakika içinde suyun dibini boylayabiliriz. Yolu tıkayan bilinçsiz yolcular, zorunlu bir emrin verilmesini geciktirenler, duyulmasını engelleyenler..."

"Daha fazla anlatmanıza gerek yok."

"Umarım öyledir."

"Ters giden her şeyden benim sorumlu olmadığımdan emin misiniz peki? Bayan East'ın düşük yapması da pekâlâ benim suçum olabilir."

"Kaptanımız hasta bir adama ilgi ve alaka göstermeye ikna edilebilirse..."

"Söylesenize, Summers... neden Colley için bu kadar endişeleniyorsunuz?"

İçkisini bitirip ayağa kalktı.

"Oyunun kuralları, *noblesse oblige.* Benim öğrenimim sizinki gibi olmadı, efendiciğim, tamamen uygulamaya yönelikti. Ama bildiğim bir terim var ki her iki deyimi de... Nasıl denir?., kapsıyor. Umarım bu terimi kendiniz bulursunuz."

Bunu söyledikten sonra kamaradan hışım gibi çıkıp gitti ve beni türlü türlü duyguyla baş başa bıraktı. Öfke, evet, utanç, evet - en çok da bir günde aynı hocadan iki ders almanın acıklı heyecanı. Bu işgüzarlığına önce lanet okudum, ama sonra hemen yumuşayıverdim, halktan olsun olmasın, cana yakın bir adam. Gerçi benim görevimin ne olduğu onu ne ilgilendirir ki?

Neydi kastettiği terim? Hakikaten acayip bir adam bu. En az sizinki kadar iyi bir çeviri, efendimiz! Bir gemiden ötekine kim bilir kaç fersah gezip dolaşmış! Onu önce güvertede emirler yağdırırken - sonra yolcu salonunda içki içerken görmek... Bir an saf gemici diliyle konuşurken hemen sonrasında beyefendilerin arasında gayet kibarca konuşabiliyor. Öfkem biraz dindiği için benimle öyle konuşurken mesleki olarak kendini nasıl bir tehlikeye attığını düşündüğü daha açık olarak gözlerimin önüne geldi ve gülmekten kendimi alamadım. Tiyatro terimlerimize geri dönersem onun için şöyle diyebiliriz: İyi Adam girer!

İyi Adam'larla çocuklar arasında ortak bir nokta vardır; ikisini de hayal kırıklığına uğratmamamız gerekir. İstediği bunaltıcı işin henüz yarısını yapabilmiştim. Hastayı ziyaret etmiştim - şimdi Colley'le asık suratlı kaptanımız arasındaki sorunları çözmek için konumumun getirdiği gücü kullanacaktım. Olacakların beni biraz korkuttuğunu itiraf etmeliyim. Yolcu salonuna geri dönüp biraz konyak içerek oyalandıktan sonra yapmam gerekeni yapmak için hiç gücüm kalmadığına kanaat getirdim. Sanırım bunu kasıtlı yapmıştım, zorlu olacağım bildiğim konuşmayı ertelemenin çabası içindeydim. En son sallana sallana ranzama kadar gittiğimi ve WheeleR"ın yardımlarıyla yatağıma girdiğimi hatırlıyorum. Fena sarhoş olmuştum, derin bir uykuya daldım ve bir süre sonra baş ağrısı ve biraz da mide bulantısıyla uyandım. Cep saatime baktığımda henüz sabah olmadığmı fark ettim. Bay Brodebank horluyordu. Yandaki kamaradan gelen gürültüleri, güzel Zenobia'nın başka bir sevgiliyle ya da deyim

yerindeyse müşteriyle ilgilenmekte olduğuna yordum. O da mı validen bir şeyler bekliyordu acaba? Günün birinde yanıma yaklaşıp Bay Broclebank'in valinin portresini yapması için yardımımı isteyecek miydi? Summers'ın dürüstlüğüne bulanmışlığımla, sabahın o saatinde can sıkıcı düşüncelere kapılmıştım. Bir kez daha lanetler okudum ona. Kamaradaki hava ağırlaşmıştı, bu yüzden paltomu sırtıma alıp terliklerimi ayağıma geçirdim ve karanlıkta el yordamıyla güvertenin yolunu buldum. Güvertedeki ışık, deniz, gemi ve gök arasındaki ayrımı seçmeye ancak yetiyordu. Yeni bir mide bulantısıyla Colley namına kaptanla konuşmaya kârar vermiş olduğumu hatırladım. Çakırkeyif olduğum sırada sadece can sıkıcı bir iş gibi görünüyordu, ama şimdi iyice bunaltıcı bir hale gelmişti. Kaptanın şafak vakti kıçüstü güvertesinde yürüyüş yaptığı yolundaki söylentiyi hatırladım, ama şimdi ne yeri, ne de zamanıydı.

Yine de, sağlıksız olduğu bilinen sabah havası başımın ağrısını, midemin bulantısını, hatta yapacağım konuşmadan duyduğum huzursuzluğu alıp götürmüştü. Bu ferahlamayla kıç güvertesinin merdiveniyle ana direk arasında volta atmaya başladım. Yürürken bir yandan da durumu her yönüyle değerlendirmeye çalışıyordum. Kaptanımızla birlikte daha aylarca yol gidecektik. Kaptan Anderson'ı ne seviyor ne de ona değer veriyordum, onun aşağılık bir tiran olduğunu düşünmeden edemiyordum. Zavallı Colley'e yardım etmeye çalışmam, kaptanla aramızdaki sözsüz ateşkesin hemen ardında yatan nefreti daha da ateşlemekten başka bir işe yaramayabilirdi. Kaptan, lort cenaplarının vaftiz oğlu olarak konumumu kabullenmişti. Ben de onu majestelerinin gemilerinden birinin kaptanı olarak kabullenmiştim. Yolcuların gözünde ne kadar saygın olduğu belirsizdi, ama öte yandan benim onun üstleri üzerindeki etkinliğimin derecesi de belirsizdi! Düşmanının çevresinde dönerek sürekli onun açığım kollayan köpekler gibi sakıngan davranıyorduk. Şimdiyse nefret ettiği bir mesleğin aşağılık bir üyesine karşı tavırlarını değiştirmeye çalışacaktım! Yani çok dikkatli davranmadığım takdirde ona borçlu konumuna düşebilirdim. Bunun düşüncesine bile katlanamıyordum. Durumu uzun uzadıya gözden geçirirken kaç kez çaresizlik içinde lanetler okudum kim bilir! Hakikaten de, bu işten tümüyle vazgeçip vazgeçmemek arasında kararsız kalmıştım.

Bu enlemlerin nemli ama ılık havası, insan sağlığı üzerindeki uzun vadeli etkileri ne olursa olsun, baş ağrısına ve mide bulantısına gerçekten iyi geliyordu! Zaman içinde kendime geldikçe verdiğim karan yerine getirme

ve harekete geçme isteğim arttı. Devlet işlerine girmeye niyet eden ya da doğduğu sınıf nedeniyle böyle işlerle meşgul olması gereken kişiler, bizimki gibi bir yolculukta kendilerini sınasalar çok iyi ederler! Hiç aklımdan çıkmıyordu lort cenaplarının büyük bir cömertlik göstererek yeni kurulan, henüz biçimlenmemiş bir toplumun içinde bana bir görev vermekle kalmayıp oraya yapacağım yolculukta da bol bol düşünmeye ve zekâmı keskinleştirmeye vakit bulacağımı söylediği. Nihayet *en az kuvvet kullanma ilkesi* doğrultusunda hareket etmeye karar verdim. Kaptan Anderson'ı istediğim şeyi yapmaya nasıl teşvik edebilirdim? Kendi çıkarlarından daha üstün bir davası var mıydı? O zavallı küçük adam, Bay Colley! Olaylarda Summers'ın söylediği gibi benim payım olsun ya da olmasın, kaptanın ona zulmettiği açık seçik ortadaydı. Bir aptal olması ya da kendini rezil etmesi ayrı bir konuydu. Deverel, küçük Tommy Taylor, Summers... hepsi de Kaptan Anderson'm kasıtlı olarak vaizin hayatını dayanılmaz bir hale geldiğini ima etmişlerdi. Summers'ın *"Noblesse Oblige*"si ya da benim "Oyunun Kuralları" ın kapsayan tek bir kelime vardı aslında: "Adalet". Okyanusun ortasındaki bir kaya gibi çıkmıştı karşıma okul kitaplarından fırlayan bu sözcük! Liseden, üniversiteden çıkıp bir savaş gemisinin güvertesine, yani küçük bir tiranın güvertesine inmiş olduğundan bir tür dehşet de duyuyordum bu sözcüğü düşünürken. Peki benim kariyerim ne olacak?

Gerçi Summers'ın yeteneklerime inanması ve adalet anlayışıma güven duyması içimi rahatlatmıyor değildi. Biz nasıl yaratıklarız böyle! Daha birkaç hafta önce annem arkamdan ağlıyor diye kendimi yüceltirken, şimdi bir subayın iyi duygularmın ateşinde ellerimi ısıtıyordum!

Yine de, ne yapacağımı bulmuştum.

(61)

Yıkanmış, tıraş olmuş ve özenle giyinmiş olarak kamarama döndüm. Birkaç saat yolcu salonunda kadehleri yuvarlayarak bizim düşkünezenin önüne çıkmaya hazırlandım. Yapacağım konuşmadan pek umutlu

olmadığımı itiraf etmeliyim. Ben ne kadar gemide bir konum edinmişsem, kaptanın da bir o kadar konumu olduğu su götürmez bir gerçekti. Aslında o, bizim geminin Moğol'uydu. Bu uğursuz düşüncelerin beni yıldırmasına izin vermeden, merdivenleri üçer beşer çıkıp kıçüstü güvertesine ulaştım. Kaptan Anderson, rüzgârın esmekte olduğu sancak tarafına geçmiş, esintiye yüzünü dönmüştü. Bu onun ayrıcalığı; herhalde sebebi de gemicilerin eskiden beri söyleyegeldiği, "Tehlike rüzgârüstündedir" sözü, gerçi aynı gemiciler daha nefes almadan dünyadaki en tehlikeli şeyin "rüzgâraltındaki kıyı" olduğunu belirtirler. Sanırım birincisi muhtemel bir savaş gemisi saldırısı, İkincisi de mercan kayalıkları ya da benzeri doğal tehditler için söylenmiş. Ama kaptanın bu ayrıcalığının sebepleri konusunda benim tespitimin daha doğru olduğunu düşünüyorum: Geminin gittiği her yere taşıdığı o leş kokusunun duyulmadığı tek yer rüzgârüstü tarafıdır. İdrar ve dışkı kokusundan değil, geminin gövdesinden ve safra niyetine taşıdığı yıllanmış kum ve çakıldan yükselen kokudan söz ediyorum. Belki demir safralı modern gemiler daha güzel kokuyordur, ama bana kalırsa yine de kaptanlar, Nuh’tan devraldıkları mirası koruyarak, rüzgâr durup küreklere geçilse bile rüzgârüstünde durmaya devam edeceklerdir.

Tiranlar leş kokusundan mümkün olduğunca uzak tutulmalıdır.

O sırada bunları düşünememiş olmamı, henüz sarhoşluktan kurtulamamış olmama bağlıyorum. Konuya girmek için kendimi topladığım o anları, yazarken yeniden yaşıyorum şimdi.

Evet, parmağımı hafifçe şapkama doğru kaldırmak dışında hiçbir samimiyet gösterisine girişmeden güvertenin diğer tarafına doğru ilerledim. Son zamanlardaki neşesi ve yüksek morali sayesinde önce onun bana yanaşacağım düşünüyordum. Yanılmamıştım elbette. Beni görür görmez otuz iki sapsarı dişini göstererek sırıtmasından, keyfinin hâlâ yerinde olduğu hemen anlaşılıyordu.

"Gününüz aydın olsun, Bay Talbot."

"Sizin de, efendim, sizin de. Bu enlemlerde normal sayıları bir hızda mı seyrediyoruz acaba?"

"Bir iki gün içerisinde yirmi dört deniz mili ortalamasının üstüne çıkacağımızı umuyorum."

"Yirmi dört deniz mili mi dediniz?”

"Kesinlikle öyle, efendim. Yaygın kanının aksine savaş gemileri genelde daha yavaş gider."

"Bu enlemleri öncekilerden çok daha ılımlı bulduğumu itiraf etmeliyim efendiciğim.- Ah keşke Britanya adalarını dünyanın bu yanına çekip getirebilseydik, toplumsal sorunlarımızın çoğundan bir çırpıda kurtulurduk eminim! Tek yapmamız gereken kucağımızı açıp mangoların düşmesini beklemek olurdu."

“Çok hoş bir hayal doğrusu. İrlanda'yı da getirmeyi düşünüyor musunuz?

"Hayır efendim. Onlan Amerika Birleşik Devletleri'ne hibe etmeyi düşünüyorum."

"Bırakalım dertlerine yansınlar, diyorsunuz ha, Bay Talbot?"

"Ne de olsa *Hibernia*,[45] New England kıyılarına daha çok yakışır. Biz de kollarımızı kavuşturur izleriz neler olacağını!"

“Tayfanın yarısı denize atlayıp oraya dek yüzerdi ama."

"Değer, efendim, değer. Güneşin hemen alnındaki bir okyanus ne soylu bir manzaradır! Gün batımı ve gün doğumunda görebildiğimiz o tanımlanamaz Renk Cümbüşü, yalnızca güneş tepedeyken kaybolur gibi olur."

"Bu manzaraya öyle alışmışım ki, farkında bile değilim artık. Aslını isterseniz okyanuslara başka bir niteliklerinden dolayı minnettarım, gerçi minnettarlık ne kadar anlamlı bilemiyorum."

"Neymiş bu nitelik?"

"İnsanı diğerlerinden tamamen ayırması."

"Sadece kaptanları, efendiciğim. Denizde bulunan insanlığın geri kalanı sürü halinde kalmalıdır. Denizin onlar üzerindeki etkisinin çok iyi olduğu söylenemez. Kirke'nin[46] görevine, en azından kurbanlarının mesleği mani olmamalıdır!"

Tam olarak böyle dedim ve ne kadar yaralayıcı olabileceği ancak sonrasında aklıma geldi. Ama kaptanın yüzündeki ifadesizlik ve ardından hafifçe kaşlarını çatması, o isimdeki bir gemiye neler olduğunu düşünmekte olduğunu gösteriyordu.

"Sürü halinde mi?"

"Bir arada, desem daha doğru olurdu. Hava ne kadar da güzel! Şimdi aşağı inip günlüğüme devam etmek adeta tahammül edilmez görünüyor bana."

Kaptan Anderson ayağını taşa vurmuş gibi irkildi "günlük" sözünü duyunca. Farkına varmamış gibi davranıp neşeyle sözlerime devam ettim.

"Kısmen eğlence, kısmen görev diyebiliriz, kaptan. Sanıyorum siz buna 'seyir defteri' adını veriyorsunuz."

"Böyle bir yolculukta yazacak pek az şey bulduğunuza kuşku yok."

"Aslında yanılıyorsunuz. Yolculuktaki ilginç olayları ve karakterleri tanıtmak, onlar üzerine gözlemlerimi yazmaya ne zamanım yetiyor ne de kâğıdım. Bakın - işte Bay Prettiman! Alın size bir karakter! Kötü fikirlerle dolu bir kişi, haksız mıyım?"

Ama Kaptan Anderson gözlerini dikmiş dikkatle beni inceliyordu.

"Karakterler mi?"

"Doğrusunu isterseniz," dedim gülerek, "lort cenapları özellikle istememiş olsalar bile günlük tutmaktan kendimi alamazdım. Bay Gibbon[47] gibi bir eser yazmanın hayalini hep kurmuştum, üstelik insanın vaftiz babasına verebileceği en güzel hediye bu."

Bizim tiran gülümsemek istedi, ama acı kaynağının içeride kalmasındansa dişinin çekilmesinin daha iyi olduğunu bilen bir adam gibi titriyordu.

"Demek hepimiz ünlü olacağız" dedi. "Böyle bir şeyi istediğimden pek emin değilim."

"Geleceğe bir iz bırakmak için. Ne yazık bize ki lort cenaplarının gut hastalığı azmış durumda. Yolculuğumun ve içinde bulunduğum topluluğun kişisel de olsa dürüstçe bir anlatımının onu biraz oyalayacağmı umuyorum."

Kaptan Anderson çevik adımlarla güvertede bir tur attıktan sonra gelip tam karşıma dikildi.

"İçinde yolculuk ettiğiniz geminin subayları böyle bir anlatımda epeyce yer kaplıyor olmalı."

"Karada yaşayanların ilgisini ve merakını cezbedecek karakterler olduklarına kuşku yok."

"Özellikle de kaptan herhalde."

"Siz mi? Bunu düşünmemiştim. Fakat ne de olsa siz bu yüzen topluluğun kralı ya da imparatoru sayılırsınız, adaletin ve inayetin gücü sizin elinizde. Evet, bu açıdan haklısınız, günlüğümde epeyce yer alıyorsunuz ve almaya da devam edeceksiniz."

Kaptan Anderson topuklarının üstünde dönerek uzaklaştı. Arkasının bana dönük olmasına dikkat ederek esintinin geldiği yönde durdu. Başının omuzları arasına gömüldüğünü ve ellerini arkasında kavuşturduğunu gördüm. Suratındaki somurtkanlığı geri getirmek için dudaklarını hafifçe aralayıp çenesini öne çıkarıyor olmalıydı. Sözlerimin etkili olduğu ortadaydı, ya onun üstünde ya da benim! Çünkü tıpkı birinci subayın Bay Edmund Talbot'a meydan okumaya kalktığında yaptığı gibi titremeye başladığımı hissediyordum. Seyir nöbetini almış olan Cumbershum'la ne olduğunu hatırlamadığım bir şeyler konuştum. Sıkıntılı görünüyordu, çünkü bu yaptığım, tiranın Daimi Emirlerine açıkça karşı çıkmaktı ve göz ucuyla baktığımda kaptanın arkasında kavuşturduğu ellerini öfkeyle sıkmış olduğunu fark ettim. Artık bu işi uzatmanın bir anlamı yoktu. Subaya iyi günler dileyip kıçüstü güvertesinden ayrıldım. Kamarama döndüğümde derin bir soluk aldım, ama ellerim hâlâ kontrolüm dışında titremeye devam ediyordu! Bu yüzden kalbimin yeniden normal bir şekilde atmaya başlaması için ranzama oturup epeyce beklemem gerekti.

Nihayet kendime geldiğimde kaptanın nasıl bir yol izleyeceği üzerine uzun uzun düşündüm. Bir *devlet adamının* tüm başarısı başka insanların geleceğini etkileme gücünde yatmaz mı; keza bu güç de doğrudan onların davranışlarını tahmin etme yeteneğine bağlı değil midir? İşte acemice girişimimin başarılı olup olmayacağını görmek için bir fırsat! Üstü kapalı tehdidime nasıl bir tepki verecekti? Gerçi pek de üstü kapalı sayılmazdı; öte yandan, sorularının dolaysızlığından aslında pek basit bir yaratık olduğu sonucunu çıkarmıştım. Belki de Bay Prettiman ve onun aşırı fikirlerinden söz açmamın altında yatan imayı görmekten acizdi! Yine de günlükten söz etmemin onu geriye bakmaya, bütün yolculuğu gözden geçirip nasıl bir görüntü çizdiğini değerlendirmeye iteceğinden kuşkum yoktu. Er ya da geç Colley meselesine takılacak ve adama nasıl muamele ettiğini bir kez daha düşünecekti. Her ne kadar onu kışkırtan ben olsam da, Colley'e ne kadar haksızlık ettiğinin ve ona karşı fazlasıyla zalim davrandığının farkına varacaktı.

Peki bunun üzerine ne yapacaktı? Summers bana bu işteki sorumluluğumu hatırlattığında ben ne yapmıştım? Yüzen tiyatromuzda sahneye konabilecek birkaç olasılık canlandırmaya çalıştım zihnimde. Anderson kıçüstü güvertesinden inebilir, adamın durumunu merak ettiği anlaşılmasın diye sudan bir bahane uydurarak koridordan içeri girebilirdi. Belki durup artık etkinliğini kaybetmeye başlamış Emirlerini inceleyebilir, eğitimli bir el tarafından güzel harflerle yazılmış panonun karşısında bir süre oyalanabilirdi. Ardından uygun bir anı kollayarak, kimse görmeden... Ah, hayır, olur mu hiç! Birileri görmeliydi ki ben günlüğüme geçirebileyim! Colley'in yattığı kamaraya kadar gidecek, içeri girip arkasından kapıyı kapatacak. İki adam gözyaşları içinde kucaklaşana kadar onunla konuşmaya çabalayacaktı. Neden olmasın, Anderson'ın kamaraya girişi bir başpiskoposun, hatta Majesteleri'nin girişi kadar coşku vericiydi! Nasıl olur da Colley böyle samimi bir tenezzül karşısında ayağa kalkmazdı? Mesela kaptan bir iki yıl önce kendisinin de benzer bir ahmaklık yaptığını itiraf edebilirdi...

Bunları hayalimde canlandıramıyordum, işte yalın gerçek bu. Tüm hayal ettiklerim gerçek dışıydı. Böyle bir davranış Anderson'ı fersah fersah aşardı. Ne bileyim, belki sadece aşağı inip Colley'in kamarasına girer, kaba davrandığını kabul eder ama bir geminin kaptanının başka türlü davranamayacağını da ekleyip işin içinden çıkıverirdi. Gerçi büyük ihtimalle aşağı inecek, ama bunu sadece Colley'in ranzada yüzükoyun yatmakta olduğundan ve kibarca bir konuşmayla ayağa kalkmayacağından emin olmak için yapacaktı. Hiç aşağı inmemesi bile mümkündü. Ben kimdim ki bir adamın ta içlerine girecek, ruhunun sularını elekten geçirecek, bu cerrahlara yaraşır araştırmanın sonunda adalet duygusunu nasıl dışavuracağını bilecektim? Günlüğümün başına oturdum, politikacı rolüne soyunup başkalarını yönetme girişimimin ne kadar aptalca olduğunu düşünerek kendimi paylamaya koyuldum, insanları harekete geçirme konusundaki bilgilerimin henüz kuluçka döneminde olduğunu kabul etmeliydim. Öte yandan keskin bir zekânın böyle sorunlarla uğraşırken yalnızca insana destek olabileceğini fark ediyordum. Daha fazlası gerekiyordu, belki de deneyimin damıtılması zorunluydu bu yoğunlukta, ağırlıkta ve düzensizlikteki koşullarda yapılanların sonuçlarını hesaplayabilmek için.

Ama sonra, lort cenapları tahmin edebilir mi ben bunları düşünürken ne olduğunu? İşte en hoş gelişmeyi bu kısma saklamıştım! Kaptan aşağı indi.

Sanki tahminlerim onu müthiş bir büyüyle aşağı çekmiş gibi gözlerimin önünde koridora girdi! Bir büyücüyüm ben! En azından büyücü çırağı sayılabileceğimi kabul etmelisiniz! Onun aşağı geleceğini söylemiştim ve gerçekten de aşağı geldi! Gözetleme deliğinden bakarak onun hızlı ve gaddarca koridora girişini, tam ortada duruşunu izledim. Tek tek kamaraları gözden geçirdi, tam zamanında delikten çekilerek gözlerinden fışkıran alevlere maruz kalmaktan, yakıcı bakışıyla bir anda yanıp kül olmaktan kurtuldum! Ama sonra cesaretimi toplayıp yüzümü yeniden deliğe yaklaştırma riskine girdiğimde -çünkü adamın onu izlediğimi bilmesinin çok tehlikeli olduğuna dair nedeni belirsiz bir duyguya kapılmıştım- arkasını dönmüş olduğunu gördüm. Colley'in kamarasının önüne gitti ve kapıyı açıp bir süre içeriyi izledi. Arkasına kavuşturduğu ellerinden birinin yumruk olduğunu ve nasıl diğerine hırsla vurduğunu görebiliyordum. Ardından sabırsızca soluna döndü, bunu öyle bir tarzda yapmıştı ki, "Yaparsam kahrolurum!" diye haykırıyor gibiydi. Aceleyle merdivene doğru ilerleyip gözden kayboldu. Birkaç saniye sonra sert adımlarını başımın üstündeki güvertede duydum.

Kesin değilse de bir zafer sayılmalı bu! Aşağı geleceğini söylemiştim ve söylediğimi yaptı. Ama zavallı Colley'i avutmaya çalışırken göründüğü sahne ya kalpsizliği ya da politikadan anlamayışı yüzünden oynanamamıştı. Tükürdüğünü yalama anına yaklaştıkça daralmıştı boğazı. Ne olursa olsun, artık güvenebileceğim bir dayanağım olduğunu biliyordum. Bu günlüğün varlığı onu daima huzursuz edecek. Ayağına batan bir diken gibi sızlatacak içini. Geri gelecek...

BETA

Yine yanıldın Talbot! işte sana yeni bir ders evlat! Bak bu çiti aşayım derken tökezledin! Bir daha asla ilk başarının rehavetiyle gevşemeye kalkma! Kaptan Anderson bir daha aşağı inmedi. Onun yerine bir haberci gönderdi. Tam ben dikenle ilgili cümleyi yazarken kapı çaldı ve açtığım zaman bir de baktım ki karşımda Bay Summers duruyor! Onu içeri davet ettikten sonra, yazmakta olduğum sayfanın üstüne kurutma tozunu döktüm (gördüğünüz gibi pek başarılı olamadım), günlüğü kapayıp kilitledim ve ona koltuğu işaret ettim. Hayır anlamında başını sallayarak ranzamın bir kenarına ilişti, üç kenarlı şapkasmı da ranzanın üstüne koyarak düşünceli düşünceli günlüğe bakmaya başladı.

"Bir de kilitliyorsunuz!"

Bir şey söylemeden, yüzümde hafif bir gülümsemeyle gözlerine baktım. Anlayışlı bir şekilde başıyla beni onayladı... aslında gerçekten anladığı hissine kapıldım.

"Bay Talbot, bunun devam etmesine izin verilemez."

"Günlüğümü mü kast ediyorsunuz?"

Yaptığım şakayı duymazdan geldi.

"Kaptanın emriyle gidip adamın durumuna baktım."

"Colley'in mi? Ben de bakmıştım. Size hak verdiğimi hatırlarsınız."

"Adamın aklını yitirmesinden korkuyorum."

"Birkaç kadehin yaptıklarına bakın. Hâlâ bir değişiklik olmadı mı?"

"Phillips, adamın üç gündür kıpırdamadığına yemin ediyor."

Yok yere kâfirce bir şeyler söyledim. Summers yine duymazdan geldi.

"Beni dinleyin, adam aklını yitirmek üzere."

"Gerçekten de öyle görünüyor."

"Elimden geleni yapmam gerek, kaptanm emirleri böyle, siz de bana yardım edeceksiniz."

"Ben mi?"

"Aslında bana yardım etme emri almadınız, ama bana sizden yardım isteme ve tavsiyeleriniz doğrultusunda hareket etme emri verildi."

"Adam beni pohpohlamaya çalışmıyorsa ne olayım! Benim de bu sanatı öğrenme ve uygulama aşamasında olduğumu biliyor muydunuz, Summers? Başkalarının benim üzerimde çalışması aklıma en son gelecek şeydi doğrusu!"

"Kaptan Anderson sizin toplumsal meselelerde deneyimli ve uyanık olduğunuzu düşünüyor, tavsiyelerinizi değerlendirmeliymişiz."

İçtenlikle bir kahkaha attığımda Summers da bana katıldı.

"Yapmayın Summers! Kaptan Anderson böyle bir şey söylemez!"

"Haklısınız, efendim. Tam olarak böyle söylemedi."

"Ona ne şüphe! Beni dinleyin, Summers..."

Tam zamanında dilimi tuttum. Söylemeye niyetlendiğim pek çok şey vardı. Kaptan Anderson'ın birdenbire Bay Colley'le ilgilenmeye başlamasının benim ricam sayesinde değil, yetkililer tarafından okunacak bir günlük tutacağımı öğrenmesi sayesinde gerçekleştiğini söyleyebilirdim ona. Kaptanın Colley'in aklını başına getirmeyi zerre kadar umursamadığını, kurnazlık yapıp beni olayların içine katmaya çalıştığını, böylelikle konuyu bulandırmak ya da en azından lort cenaplarının içini burkacak ve canını sıkacak bir meseleyi biraz yumuşatmak istediğini anlatabilirdim. Ama artık öğreniyorum, değil mi? Bu sözler dilimin ucuna geldiğinde Summers için, hatta benim için ne kadar tehlikeli olabileceklerinin farkına vardım.

"Peki, Summers, elimden geleni yapacağım."

"Kabul edeceğinizden kuşkum yoktu zaten. Artık uygarlığın temsilcisi olarak, biz cahil gemiciler arasına katılmış bulunuyorsunuz. Sizce ne yapmalıyız?"

"Evet, elimizde bir vaiz var... Gerçi Bayan Granham'ı aramıza katsak daha iyi olmaz mıydı? O bir kanonun kızı ve din adamlarıyla uğraşmanın asıl ehli o olmalı!"

"Ne olur ciddi olun, efendim. Onu Bay Prettiman'a bıraksak daha iyi olur."

"Hayır! İnanamıyorum! Minerva'nın ta kendisi mi?"

"Dikkatimizi Bay Colley'e versek nasıl olur?"

"Pekâlâ. Elimizde bir din adamı var... Tüm gemiye maskara olmuş ve bu yüzden kahroluyor."

Summers dikkatle dinliyordu, hatta gözlerinde merak vardı diyebilirim.

"Nasıl maskara olduğundan haberiniz var mı?"

"Her şey gözlerimin önünde oldu! Zaten herkes gördü olanı biteni, kadınlar da dahil! Aslını isterseniz diğerlerinin görmediği bazı şeyler de gördüm ben."

"Lütfen devam edin."

"Ne kadar faydası olur bilemiyorum gerçi. Ama o gösterisinden birkaç saat sonra, elinde bir sayfa kâğıt ve çirkin suratında acayip bir gülümsemeyle *çukura* doğru sallana sallana gittiğini gördüm."

"Suratındaki o gülümseme size neyi düşündürdü?"

"Kör kütük sarhoş olduğunu."

Summers başıyla geminin baş tarafını işaret etti.

"Peki ya orası? Baş kasaranın içinde olup bitenler?"

"Nereden bilebilirim?"

"Gidip soralım."

"Bu akıllıca olur mu, Summers? O alt tabakadan insanların -bu deyişi bağışlayın!- çukur güvertede yaptığı gösteri tam da bize, yani onlar üzerinde otorite sahibi olması gereken kişilere yönelik değil miydi? Bunu onlara hatırlatmaktan sakınsak daha iyi olmaz mı sizce de?"

"Bir adamın delirmesinin önüne geçmekten söz ediyoruz, efendim. Biraz riske girmek zorundayız. Onu bu hale getiren kimdi? Baş kısımda sadece sıradan gemiciler değil, tanıdığım kadarıyla dürüst göçmenler de var. Onlar otorite sahibi kişilerle alay etmeyi bir an bile düşünmezler. Ama onların da diğerleri kadar bilgi sahibi olduğundan eminim."

Birdenbire o zavallı kızı ve elmacık kemiğinin altında yaşayan, hatta oradan beslenen gölgeyi hatırladım. Bir din adamından çok daha yüce bir

tavır bekleme hakkına sahip olmasına rağmen, Colley'in yaptığı iğrençlik onun da gözlerinin önünde gerçekleşmişti!

"Ama bu korkunç bir şey, Summers! Bu adamın mutlaka..."

"Geçmişte olanları değiştirenleyiz, efendim. Bir insanın akıl sağlığının söz konusu olduğunu hatırlatırım size. Tanrı aşkına, onu uyuşukluğundan kaldırmak için bir kez daha çaba gösterin!"

"Tamam tamam. Yani ikinci kez demek istiyorsun. Hadi gidelim."

Peşimde Summers”la koridoru hışım gibi geçtim, kamaranın kapısını açıp içeri girdim. Gerçekten de doğruydu. Adam hiç pozisyonunu değiştirmemişti, hatta şimdi daha da durgun görünüyordu. Halkayı tutan eli biraz gevşemişti ve parmakları herhangi bir kasılma belirtisi göstermeden halkaya asılı duruyordu.

Arkamda duran Summers usulca söze başladı.

"Bay Talbot geldi, Bay Colley, sizi görmeye geldi."

Perişan haldeki adamı doğru bir şekilde yüreklendirmenin yolunu bulamayışımı herhalde içimde kabaran karmaşaya ve bulantıya borçluyum. Görünüşü ve pislik içindeki bedeninden yükselen koku tiksindiriciydi. Gerçi duyularım geminin genel kokusuna dayanacak kadar sağlamlaşmıştı, ama onun bile zaman zaman dikkatimi çektiğini itiraf etmeliyim! Summers'ın bana sahip olmadığım bir yetenek addettiği ortadaydı, çünkü biraz geri çekilmişti ve artık topun bende olduğunu belirtmek istercesine başını sallıyordu.

Boğazımı temizledim.

"Evet Bay Colley, başınıza gelen talihsizliğin farkındayım, ama inanın bana fazla üzüyorsunuz kendinizi, içkiyi fazla kaçırmak ve bazı saçmalıklar yapmak her erkeğin başına hayatta en az bir kez gelir, yoksa nasıl anlayışla karşılardı başkalarının başına aynı şey geldiğinde, değil mi efendim? Güvertedeki rahat tavırlarınıza gelince... bir düşünsenize o güvertelerin neler gördüğünü! Şimdi uzaklarda kalmış olan vatanımızın huzurlu kasabalarında... Bay Summers'ın değerli hizmetleri sayesinde, sizin şu vaziyetinizde az da olsa bir payım olduğunu öğrenmiş bulunuyorum, Bay Colley. Kaptanımızı kızdırmamış olsaydım... Ama oldu işte! Bir itirafta bulunacağım, efendim. Üst kat pencerelerine dizilmiş birkaç genç adam, aşağıdan geçmekte olan huysuz ve sevilmeyen bir öğretmenin başından aşağı küçük su dökmüştü! Peki bu yaramazlığın neticesi ne oldu dersiniz?

Hiçbir şey, efendim, hiçbir şey! Adamcağız elini kaldırdı, kararmakta olan göğe doğru kaşlarını çattıktan sonra şemsiyesini açtı! Sizi temin ederim, efendim, o genç adamlardan bazıları günün birinde piskopos olacaktır! Birkaç gün sonra o günkü komik olaya sizinle birlikte gülüp geçeceğimize kuşkunuz olmasın, efendim. Önce Sydney Körfezi'ne, oradan da Van Diemen'ın Topraklan'na gitmeniz gerektiğini biliyorsunuz. Yarabbim! Size bir sır vereyim efendim. Onlar vaizlerin ayık olmasındansa sarhoş olmasını tercih ederlermiş. Şimdi tek ihtiyacınız olan biraz konyak, ardından midenizin alabildiği kadar bira. Bana güvenin, olaylara çok daha farklı bir gözle bakacaksınız dediğimi yapınca."

Cevap gelmedi. Bir tepki bekleyerek Summers'a baktım, ama o da dudaklarını sımsıkı kenetlemiş, gözlerini adamın üstündeki battaniyeye dikmişti. Yenilgiyi kabul ettiğimi göstermek için ellerimi iki yana açtıktan sonra kamaradan çıktım. Summers da peşimden geldi.

"Ne diyorsunuz, Summers?"

"Bay Colley ölmeye çalışıyor."

"Hadi canım!"

"ilkel kabilelerde böyle olaylar olduğunu duymuştum. Öylece yere uzanıp ölebiliyorlar."

Onu kamarama davet ettim, içeri girip ranzanın üstüne oturduk. O an aklıma geleni söyleyiverdim.

"Belki de aşın dindardır. İnancı bizim tahmin edemeyeceğimiz kadar derindir... yapmayın, Bay Summers! Bunda gülünecek bir şey yok! Yoksa benim tavsiyelerime gülüp geçerek emirlere karşı gelecek kadar asi misiniz?"

Summers ellerini yüzünden çekerek gülümsedi.

'Tanrı korusun, efendim! Düşman tarafından vurulmak, kişinin kendini dostlarından üstün görmesi tehlikesi olmadan da yeterince acı vericidir. Soylu vaftiz babanızın kibar vaftiz oğluyla bir dereceye kadar yakınlık kurma ayrıcalığına sahip olmanın benim için değerini ne kadar anlatsam azdır. Ama bir konuda kesinlikle haklısınız. Zavallı Colley söz konusu olunca gerçekten de ortada gülünecek bir şey yok. Bana kalırsa ya aklını çoktan yitirmiş ya da kendi dini hakkında hiçbir şey bilmiyor."

"O bir vaiz!"

"Vaiz kıyafetiyle ortalıkta dolaşmak kişiyi din adamı yapmaz, efendim. Bence o tam anlamıyla umutsuzluk içinde. Ben de bir Hıristiyanım ve her ne kadar dini bilgilerim konusunda ukalalık yapacak düzeyde değilsem de, bir Hıristiyanın umutsuzluk içinde olamayacağını biliyorum!"

"Ona söylediklerimin hiçbir anlamı yoktu demek?"

"Başka ne söyleyebilirdiniz ki? Ama ne yazık ki sözleriniz ona ulaşamadı."

"Size öyle mi geldi?"

"Size öyle gelmedi mi?"

Colley'in kendi sınıfından bir kişinin, eğitim ya da konumunun yükseltilmesiyle şımarmamış, gemide yolculuk eden halkın içinden birinin ona yaklaşmanın yolunu bulacağı düşüncesini bir süre kafamda evirip çevirdim. Fakat Summers'la daha önceki bir olay üzerine konuştuklarımızı hatırlayarak böyle bir meseleyi ona açmama nezaketini göstermeyi tercih ettim. Sonunda sessizliği bozan o oldu.

'Ne bir rahibimiz, ne de doktorumuz var.

Broclebank bir yıl kadar tıp öğrenimi gördüğünden söz ediyordu.

“Gerçekten mi? Onu çağırsak mı acaba?"

“Tanrı korusun... onun doktorluğu lafta! Doktorluktan ressamlığa geçişini 'Aesculapius'u bırakıp Musa'yı seçmek' olarak tanımlıyordu.

“Belki geminin baş tarafındaki yolcular arasında bir araştırma yapmalıyız.”

“Doktor bulmak için mi?”

“Neler olduğuna dair biraz bilgi edinmek için.”

“Olanı biteni kendi gözlerimizle görmedik mi zaten? Güvertede değil, baş kasara kamarasında ya da onun altında olanlardan söz ediyorum."

“Kör kütük sarhoş oluncaya dek içki içirilmişti adama. Summers'm gözlerini dikmiş yüzümü incelediğini fark ettim.

“Hepsi bu mu?”

"Başka ne var ki?"

"Anlıyorum. Artık gidip kaptana rapor vermeliyim, efendim.

“Perişan haldeki adamcağızın aklını başına getirmek için ne yapabileceğimiz üzerinde düşünmeye devam edeceğimi de bildirmeyi unutmayın.

"Elbette, elbette; ayrıca yardımlarınız için minnettarlığımı da belirtmeme izin verin."

Summers gitti, ben de düşüncelerim ve şu önümdeki günlükle baş başa kaldım. Benden ya da Deverel'dan pek büyük olmayan, Cumbershum'ın yaşına henüz ulaşmadığı açık seçik ortada olan bir insanın böylesine yoğun bir kendini yok etme isteğine sahip olduğunu düşünmek gerçekten çok tuhaf geliyor insana. Peki ya Aristoteles... La Broclebank'le geçirdiğim yarım saat... Hatta Prettiman'la Bayan Granham... işte bir dizi nedenden dolayı göğüslemek zorunda olduğum koşullar ve bu nedenlerden en sonuncusu da eğlence herhalde... ya sonra...

Tam o anda aklıma ne geldi biliyor musunuz? Colley'in masasının üstünde duran el yazmaları! Summers'la birlikte kamaraya girdiğimizde ne masaya, ne de üstünde duran kâğıtlara dikkat etmiştim; ama sonra, insan zihninin bilinmeyen yerlerinde işleyen bir mekânizma sayesinde kamaraya girişimi hayalimde canlandırdım ve akıl gözümle baktığımda masanın üstünün boş olduğunu gördüm! İşte tam bilim adamlarına göre bir konu! Nasıl oluyor da zihnimde olayları canlandırıp bir şeyi görmediğimi hatırlayabiliyorum? Ama olmuştu işte.

Kaptan Anderson benimle işbirliği yapmaya karar vermişti. Eh, artık işin içine soktuğu kişinin ne kadar yetenekli olduğunu görmesinin zamanı gelmişti!

Çabucak Colley'in kamarasına geçtim. Az önceki gibi uzanmış yatıyordu. Gerçi kamaraya girdiğimde içimde bir endişe dolaştı. Adamın iyiliği için uğraşıyordum ve kaptan adına hareket ediyordum; yine de biraz huzursuzdum. Galiba bu, kaptanın emri altında olmanın verdiği rahatsızlıktan kaynaklanıyordu. Bir tiran, iradesi dışında yapılan en ufak hareketi bile suç sayabilir; benim yaptığım da en azından onun Bay Colley'e kötü davranmasının kanıtlarını aramaktı. Seri bir şekilde kamarayı araştırdım. Mürekkep, divitler ve kurutma tozu olduğu gibi duruyordu, yatağın ayak ucundaki raflara dizilmiş kitaplar da öyle. Demek ki onların da faydası bir yere kadar! Son olarak adamın üstüne eğildim.

O anda görmesem de algıladım... Biliyordum, ama bilmemi sağlayacak bir şey yoktu...

Bir ara bedensel bir ıstırapla uyanmıştı, ama kısa zaman sonra bunun yerini zihinsel bir ıstırap almıştı. Acısı keskinleşirken, bilinci derinleşirken, belleği yerine gelirken öylece yatmış, bu sırada dünyamızdan uzaklaştıkça uzaklaşmış, nihayet yalnızca ölümü arzu eder olmuştu. Ne Phillips, ne de Summers onu kaldırmayı başarabilmişti. Bunu başaran sadece ben olmuştum... Sözlerim hassas bir yere dokunmuştu. İlk ziyaretimden sonra memnuniyetle dışarı çıktığımda, yeni bir acıyla ranzasından fırlayıp kalkmıştı! Sonra kendinden iğrenerek masanın üstündeki kâğıtları toplamıştı. Bir çocuk gibi hepsini alıp kıyamete kadar bulunmayacakları bir yarığın içine tıkmıştı! Tabii ya. Ranzayla geminin gövdesi arasında insan elinin girebileceği kadar bir aralık vardı. Elimi oradan içeri daldırdığımda, parmaklarım bir takım kâğıtlara değdi ve az sonra bir deste buruş buruş el yazmasını aralıktan çıkardım. Colley”le Anderson arasında geçenler konusunda bizim tiran aleyhine açık delililler bulduğumdan hiç kuşkum yoktu. Kâğıtları çabucak paltomun iç cebine koydum, hemen dışan çıkıp - Yüce Tanrım, ne olur kimse görmemiş olsun!- kendi kamarama geçtim. Kâğıt destesini yazı çantasının içine koyduktan sonra ganimetlerini saklayan bir hırsız gibi çantayı kilitledim. Ardından, sanki yasal bir dayanak arar gibi oturup yaptıklarımı günlüğüme yazmaya başladım! Ne komik değil mi?

Wheeler kamarama geldi.

"Size bir mesaj getirdim, efendimiz. Kaptan bir saat sonra yemekte kendilerine katılarak onu onurlandırmanızı rica ediyor."

"Kaptana teşekkürlerimi ve davetini memnuniyetle kabul edeceğimi ilet."

GAMA

Ne gündü ama! Biraz olsun neşeli başlamıştı ve sonuçta... Ama her şeyi ayrıntısıyla bilmek isteyeceksiniz! Sanki yıllar geçti üzerinden, her şey o kadar puslu! Bu pusu dağıtma çabamı da katıksız bir müşkülpesentlik, şımarıklık olarak görüyorum.

Summers'ın dediği gibi, suçun birazı da benim. Hepimiz bir ölçüde suçluyuz; ama hiçbirimiz tiranımız kadar suçlu olamayız bana kalırsa! İzin verin adım adım size de yaşatayım aynı olayları. Sizi temin ederim... yo, hayır, eğlence diyemem, ama en azından bir tür öfke ve benim değil de sizin yargılarınızın sınanması...

Üzerimi değişip Wheeler'ı gönderdiğimde, hayli şık görünen Summers'ın kapımda belirdiğini gördüm.

"Yarabbim, Summers, sen de mi yemeğe davet edildin yoksa?"

"Bu zevki sizinle paylaşacağım."

"Yanılmıyorsam, bu yeni bir şey."

"Oldmeadow da bize katılacak."

Saatimi çıkardım.

"Daha on dakikadan fazla zaman var. Böyle bir ziyaretin âdetleri nasıldır?"

"Ziyaret edilecek kişi kaptansa, çanın son çalışının ardından yanına çıkılır."

"Bu durumda onun beklentilerini boşa çıkarıp erken gideceğim. Artık beni tanıdığını ve geç geleceğimi sanıyor olmalı."

Kaptan Anderson'ın özel kamarasına girişim amirallere yaraşır bir törenle oldu. Kamara, daha doğrusu oda, yolcu salonu kadar, hatta subayların yediği salon kadar bile büyük değildi, ama yine de küçücük kamaralarımızla karşılaştırıldığında bir saray gibi kalıyordu. Kaptanın yatak odası, tuvaleti, özel mutfağı, bir amiralin tüm filonun işlerini görmesine yetecek küçük bir kamara sığsın diye gemi iki yanına doğru biraz genişletilmişti. Subayların yemekhanesinde ve yolcu salonunda olduğu gibi, arka duvar ya da gemici dilinde kıç perdesi, devasa bir pencereden oluşuyordu. Bu pencereden bakınca ufkun üçte birini görmek mümkündü. Gerçi bu pencerenin önü ilk başta ne olduğunu çıkaramadığım bir şeyler tarafından kapatılmıştı. Ben kapıda görünür görünmez kaptan, sanki bir tatil beldesine eğlenmeye gelmişiz gibi neşeyle seslendi.

"İçeri girin, Bay Talbot, içeri girin! Sizi kapıda karşılayamadığım için özür dilerim! Bahçemle uğraşırken yakaladınız beni."

Hakikaten de öyle yapmıştım. Pencerenin önünü kapatan şeyler, dikili oldukları saksıların durduğunu tahmin ettiğim karanlık kısımdan yükselen

kamışlara sarılmış sarmaşık türü bitkilerdi. Odanın loşluğuna gözlerim alışınca Kaptan Anderson'ın elinde bir ibrikle bitkileri sulamakta olduğunu ayırt ettim. Hanımların limonlukta kullandığı türden hoş süslemeleri olan bir ibrikti bu. Ya da büyük saksılara yerleştirilmiş ağaçları sulamak için kullanılan türden, ne olursa olsun, Tabiat Ana'nın yaratıcı ellerinden çıkma bir tuhaflık işte. Bizim huysuz kaptanın böyle bir şey yapmaktan hoşlandığını düşünmek zordu, ama yüzünü bana döndüğünde şaşkınlıkla gördüm ki hayli ılımlıydı, sanki onu ziyaret eden ben değildim de saygıdeğer bir hanımefendiydi.

"Özel bir cennete sahip olduğunuzdan haberim yoktu, kaptan."

Kaptan gülümsedi! Evet, gerçekten de gülümsedi!

"Düşünsenize, Bay Talbot, yetiştirdiğim bu masum ve lekesiz bitkinin çiçekleri, yaradılışının ilk gününde Havva'nın saçına taktığı çiçekler olabilir."

"Masumiyetin kaybının bir işareti sayılmaz mı bu, kaptan? Gelecekteki incir yaprağının bir habercisi olamaz mı?"

"Olabilir elbette. Ne keskin bir zekâ!"

"Hayal kurmaktan kim ölmüş!"

"Aklımdan geçenleri söylüyordum. Bu bitkiye çelenk çiçeği denir. Bembeyaz ve hoş kokulu çiçekler açar. Duyduğum kadarıyla eski insanlar bu çiçeklerden taç yapıp takarlarmış."

"Diyelim ki biz de Yunanlıyız ve yemek öncesi taçlandırıyoruz kendimizi."

"Bu geleneğin İngilizlere uygun olduğunu pek sanmıyorum. Bahçemde bu çiçeklerden üç tane olduğunu fark ettiniz mi? İki tanesini tohum halinde getirip dikmiştim hem de!"

"Sesinizdeki muzaffer tona değecek kadar zor bir iş mi bu?"

Kaptan Anderson neşeyle güldü. Çenesi öne çıkmış, yanakları kırışmış, gözlerinde bir ışık belirmişti.

"Sir Joseph Banks imkânsız olduğunu söylemişti! 'Anderson' dedi bana, 'kestiğiniz dalları eksenize! Şu tohumları da güverteye serpseniz daha iyi edersiniz!' Ama ben direttim ve sonuçta bir kutu fide elde ettim. Devlet adamlarını yemekten önce taçlandıracak olsalar, Lort Mayor'un verdiği ziyafetlere bile yeter bu kadarı. Ama hayal etmesi bile zor böyle bir şeyi.

Çiçekten taçlar Greenwich'teki Resimli Salon'da bile yersiz kaçacaktır. Bay Talbot'a servis yapın. Ne içersiniz, beyefendiciğim? Sadece özel günlerde bir kadeh içme alışkanlığında olsam da, her türlü içkimiz mevcuttur."

"Şarap alayım efendim."

"Hawkins, Bordo lütfen! Şu gördüğünüz sardunyanın yapraklarında bir hastalık var, Bay Talbot. Sülfür kullanmayı denedim ama bir işe yaramadı. Galiba kuruyup gidecek sonunda. Ama gemide bahçıvanlık yapmaya kalkışanlar böylesi kayıplara zamanla alışıyor ister istemez. İlk yolculuğumda bütün bitkilerimi kaybetmiştim."

"Düşman saldırısı yüzünden mi?"

"Hayır efendim, haftalar boyunca ne bir esinti, ne de yağmur gördüğümüz berbat bir hava yüzünden. Çiçeklerimi sulama imkânı bulamadım. Aksi takdirde isyan çıkabilirdi. Böyle bir deneyim yaşadığım için, şimdi bir çiçeği kaybetmeyi fazla önemsemiyorum."

"Üstelik Sydney Körfezi'nde yenisini alabilirsiniz."

"Neden böyle..."

Arkasını dönüp ibriği saksıların yanındaki bir sandığa koydu. Tekrar bana döndüğünde yanaklarındaki kırışıklıkların ve gözlerindeki ışığın geri dönmüş olduğunu gördüm.

"Daha önümüzde upuzun bir yol ve bol bol zaman var, Bay Talbot."

"Oraya ulaşmamızı pek istemiyormuş gibi konuşuyorsunuz."

Işık ve kırışlıklar bir anda siliniverdi.

"Henüz gençsiniz. Bazı anlamlarda yalnızlığın tadını... yo, daha ziyade zorunluluğunu görmenizi bekleyemem. Bu yolculuk sonsuza dek sürse de şikâyet etmezdim!"

"Fakat hiç kuşku yok ki insanın karayla bağları vardır... Toplum, aile..."

"Aile mi? Aile mi?" diye tekrarladı sesinde belirgin bir öfkeyle. "Aile olmadan yapamaz mıyız yani? Tanrı aşkına ne faydası var ailenin insana?"

"İnsan bir çelenk çiçeği değildir, kaptan, kendi tohumlarıyla çoğalmaz!"

Kaptanın uşağı Hawkins Bordo şarabını servis yaparken uzun bir sessizlik oldu. Kaptan Anderson yarıya kadar dolu kadehini nezaketle kaldırdı.

"En azından Avustralya'da yetişen bitkilerin ne kadar ilgi çekici olduğunu düşünerek avutabilirim kendimi!"

"Koleksiyonunuzu tümden yenileyebilirsiniz."

Yüzü yeniden aydınlandı.

"Doğanın o bölgede yarattığı harikaların büyük bir çoğunluğu henüz Avrupa'ya ulaştırılamadı."

Kaptan Anderson'ın yüreğine işleyemese de en azından onayını almamı sağlayacak bir yol buldum sonunda. Aniden aklıma *romancier*'lere yaraşır bir fikir geldi. Belki de cennetini terk etmek zorunda kaldığında yüzünde beliren karmaşa ve somurtkanlık tam da cennet bahçesinden sürülmüş Adem'in yüz ifadesiydi. Ben şarap kadehine gözlerimi dikmiş bunları düşünürken Summers ve Oldmeadow birlikte içeri girdiler.

"Gelin, baylar," diye seslendi kaptan. "Ne alırdınız, Bay Oldmeadow? Gördüğünüz gibi Bay Talbot şarapla yetindi... Siz de aynısından ister misiniz?"

Oldmeadow yakalarının arasına gömdüğü çenesini oynatıp gaklayarak sadece sherry istediğini belirtti. Hawkins dibi geniş bir sürahiyle ortaya çıkıp sanki ne içeceğini biliyormuş gibi önce Summers'ın kadehini, ardından da Oldmeadow'un kadehini doldurdu.

"Summers" dedi kaptan, "size sormayı unutmuşum galiba. Hastamız nasıllar?"

"Hâlâ aynı durumda, efendim. Bay Talbot lütfedip sizin ricanızı yerine getirdi. Ama onun sözleri de benimkilerden daha fazla etki uyandırmadı."

Kaptan, "Ne üzücü bir durum," dedikten sonra bana dönerek devam etti: "Seyir defterine hastanın -ki ona hasta demenin yerinde olduğunu sanıyorum- Bay Summers ve Bay Talbot tarafından da ziyaret edilmiş olduğunu yazmalıyım."

Kaptan Anderson'ın bizi kamarasına çağırmaktaki amacını ve Colley meselesi konusunda bulduğu yakışıksız çözümün ne olduğunu o zaman anladım. Şarap ve sohbetle gevşememizi beklemeden, bir anda konuyu açmakla epeyce erken davranmıştı. Ama erken öten horozu keserler!

"Hatırlatmak isterim ki, efendim" diye söze girdim, "bu perişan adamı hasta olarak değerlendireceksek, benim tavsiyelerimin hiçbir anlamı

olmayacaktır. Tıp konusunda herhangi bir bilgiye sahip değilim. Keşke benim yerime Bay Broclebank'e danışsaydınız."

"Broclebank mi? Kimmiş bu Broclebank?"

"Şu kırmızı suratlı ve yananda hanımlarla yolculuk eden saygıdeğer sanatçımız. Yo, yo, şaka yaptım. Tıp eğitimi almaya başladığını ama yarım bıraktığını söylemişti."

"Yine de doktorluktan anlar, değil mi?"

"Hayır, hayır! Gerçekten şaka yaptım. Bu adam... Siz de söylesenize Bay Summers! Korkarım nabız bile alamaz!"

"Ne olursa olsun... Broclebank demiştiniz, değil mi? Hawkins, gidip Bay Broclebank'i bul ve bir an önce gelip beni görmesini rica et."

Hemen gözümün önüne geldi -seyir defterinde şöyle yazacaktı: *Doktorluktan anlayan* bir beyefendi tarafından ziyaret edildi! Şu bizim kaptan incelikten yoksun da olsa kurnaz adamdı! Deverel'ın deyimiyle "seren cundasını serbest tutuyordu." Balon şimdi de nasıl zorluyor beni, günlüğüme onun adamcağızla nasıl ilgilendiğini; subayları, beni ve *doktorluktan anlayan* bir beyefendiyi onu ziyarete gönderdiğini yazmam için!

Bir süre kimse konuşmadı. Hastanın hatırlatılmasıyla ağırbaşlılığa bürünmüş gibi üç konuk sessizce kadehlerimizi seyre dalmıştık. Daha iki dakika geçmeden Hawkins geri geldi ve Bay Broclebank'in kaptana eşlik etmekten memnun olacağım bildirdi.

"Öyleyse artık oturabiliriz" dedi kaptan. "Bay Talbot, sağıma buyurun... Siz de şuraya geçin Bay Oldmeadow! Summers, siz de karşıma geçer misiniz? Tam bir aile gibi olduk, değil mi? Herkes rahat mı, baylar? Summers gayet rahat görünüyor. Gerçi geminin işleri dolayısıyla yanımızdan her an ayrılabileceğini düşünerek onun kapıya rahat ulaşmasını sağlamalıyız."

Oldmeadow çorbanın harika olduğunu söyledi. Summers ise onlarca baş kasarada geçirdiği yıllarda edindiği hırsla yemeğini yerken Bahriye'nin yemekleri konusundaki söylentilerin saçmalığından bahsetti.

"İnanın bana" dedi, "tonlarca yiyeceğin toplanıp getirildiği, depolanıp sunulduğu bir yerde mutlaka yakınacak bir şeyler bulunur. Ama asıl gerçek,

İngiliz gemicilerin denizdeyken karada bulabileceklerinden çok daha iyi yemekler yediğidir."

"Bravo!" diye lafa karıştım. "Summers, sizin meclis sıralarında olmanız gerekirdi."

"Sizin şerefinize içiyorum, Bay Summers" dedi kaptan. "Neydi o deyim? 'Dibini görelim' mi derler? Hepinizin şerefine içiyorum baylar! Ama biz Summers'a dönelim... Söyleyin bakalım, küpeşte kapağı olarak kullanılan peynir tekeri hikâyesine ne diyorsunuz? Peki ya biftekten yapılma enfiye kutusu teranesine?"

Göz ucuyla baktığımda kaptanm şarabı sadece kokladığını, sonra da içmiş gibi masaya geri koyduğunu gördüm. Sırf neler planladığını anlayabilmek için oyunu sürdürmeye karar verdim.

"Summers, neden cevap vermiyorsun kaptanın sorusuna. Enfiye kutularına ve küpeşte peynirlerine ne diyorsun?"

"Kapak peyniri demek daha doğru..."

"Peki ya yiğit gemicilerimize üzerinde etin yalnızca izi olan kemiklerin yemek diye verilmesine ne demeli?"

Summers gülümsedi.

"Galiba kemiği peynirle karıştırıyorsunuz, efendini; yanılmıyorsam az sonra kaptan sözünü ettiğiniz türden bir yemekle şaşırtacak sizi."

"Aynen öyle" dedi kaptan. "Hawkins, servis yap bakalım."

"Yarabbim" diye haykırdım yemeği görünce, "kaburga mı yiyeceğiz?"

"Herhalde Bessie'den" dedi Oldmeadow. "Hakikaten faydalı bir hayvanmış."

Kaptanm önünde hafifçe eğildim.

'Teslim oluyoruz efendim. Lucullus bile daha iyisini yapamazdı."

"Günlüğünüze yazmanız için size malzeme çıkarmaya çalışıyorum, Bay Talbot."

"Sizi temin ederim, kaptanm konukseverliğinin yanında bu mönü de tüm ayrıntılarıyla günlüğümde yerini alacaktır!"

Hawkins kaptanın kulağına eğildi.

"Beyefendi kapıdalar, efendim."

"Broclebank mi? İzin verirseniz kendisini bir dakikalığına büroma alacağım, baylar."

Tam bu noktada bir fars sahnesi yaşandı. Broclebank kapıda beklememiş, içeri girmiş ve masaya doğru yürüyordu. Kaptanın gönderdiği haberi davet olarak mı algılamıştı, yoksa sarhoş muydu bilemiyorum. Summers hemen sandalyesini geri itip ayağa kalktı. Sanki birinci subay yer göstermeye davranan üniformalı bir uşakmış gibi, adam gelip sandalyeye gömülüverdi.

"Sağ olun, sağ olun. Ooo! Kaburga değil mi bu? En sevdiğim yemek olduğunu nereden bildiniz, beyefendiciğim? Herhalde karım ya da kızım söylemiştir. Tanrı Fransızların cezasını versin!"

Summers'ın bardağını bir dikişte bitirdi. Sesinde öyle bir tatlılık vardı ki, kayısıyla erik arasında bir meyve getiriyordu aklıma. Serçe parmağını kulağına soktu, biraz kurcaladı, herkes sus pus izlerken parmağım çıkarıp inceledi. Uşak ne yapacağını şaşırmıştı. Broclebank Summers'a bir daha balonca onu yeni tanımış gibi sırıttı.

"Ya siz, Summers? Gelin oturun!"

Kaptan Anderson kendisinden beklenmeyecek bir zarafetle lafa karıştı.

"Evet, Summers, şuradaki sandalyeyi alıp bize katılın."

Summers masanın bir köşesine ilişti. Sanki koşu yarışma katılmış gibi soluk soluğaydı. Deverel'ın düşündüğü ve bana çıtlattığı o mesele konusunda bir fikri olup olmadığını anlamaya çalıştım... *Hayır, Talbot, mutluluk içinde yüzen bir gemi değil bu.*

Oldmeadow bana döndü.

"Bir günlükten söz edildi, Bay Talbot. Siz devlet adamları yazıp çizmeye çok meraklısınız bana kalırsa."

"Kendi adıma pek öyle diyemeyeceğim efendim. Ama genel olarak haklısınız. Hepsinin çalışma odaları tepeleme el yazmalarıyla doludur."

Kaptan yine içer gibi yaptıktan sonra bardağı masaya koydu.

"Gemilerin de tıka basa kâğıt dolu olduğu söylenebilir. Hemen hemen her şeyi yazarız, asteğmenlerin defterlerinden, bizzat benim tuttuğum seyir defterine kadar."

"Benimki biraz farklı bir durum, yazacağım olayın üstünden ancak bir iki gün geçtikten sonra günlüğün başına oturmaya vakit bulabiliyorum."

"Neleri yazıyorsunuz?"

"Gözüme çarpan şeyleri, tabii ki... Vaftiz babam boş zamanlarında okuyup oyalansın diye."

"Bize eşlik etmenizi sağladığı için lort cenaplarma ne kadar müteşekkir olduğumuzu da eklemeyi unutmazsınız umarım."

"Hiç unutur muyum!"

Hawkins, Broclebank'in bardağım üçüncü kez doldurdu.

"Bay... Broclebank" dedi kaptan, "sizin tıbbi bilgilerinizden faydalanmamız mümkün mü acaba?"

"Hangi bilgilerimden efendim?"

"Talbot... Sayın Bay Talbot," dedi kaptan sıkıntılı bir sesle, "Bay Talbot dedi ki..."

"Ne olmuş Bay Talbot'a? Yarabbim! Sizi temin ederim ki Zenobia, benim sevgili, açık yürekli kızım..."

"Şu anda bahis konusu olan meseleyle benim bir ilgim yok" diye hemen lafa karıştım. "Sayın kaptanımızın bahsettiği kişi Colley'dir."

"Yani şu vaiz mi? Yarabbim! Beni hiç alakadar etmediğini söylemeliyim. Bırakın eğlensinler demiştim -güvertede söylemiştim bunu- yoksa başka yerde miydi?"

Bay Broclebank hıçkırdı. Ağzının kenarından taşan birkaç damla şarap çenesine doğru süzüldü. Gözleri amaçsızca dönmeye başlamıştı.

"Sizin tıbbi bilgilerinize ihtiyacımız var" dedi kaptan; hırlamak üzere olduğu kolayca fark edilse de aslında yatıştırıcı bir ses tonuyla konuştuğunu sanıyor olmalıydı. "Bizim hiç tıp bilgimiz yok ve sizden de..."

"Benim de bilgim yok" dedi Broclebank. "Garson, bir kadeh daha!"

"Bay Talbot demişti ki..."

"Şöyle bir gitmiştim derslere, ama sonra dedim ki... Wilmot, dedim kendime, anatomi sana göre değil. Hakikaten de midem kaldırmıyordu. Aslında daha önce söylediğim gibi, Aescuiapius'tan geçip Musa'ya tutundum. Size de öyle dememiş miydim, Bay Talbot?"

"Demiştiniz efendim. En az iki kere demiştiniz. Kaptanın da mazeretinizi akla yakın bulacağından eminim."

"Hayır, olmaz" dedi kaptan hiddetle. "Beyefendinin deneyimi ne kadar az olursa olsun, bize faydası dokunacaktır."

"Fayda mı?" dedi Bay Broclebank. "Bana kalırsa Musa çok daha faydalıdır. İngiliz Toplumu'nun şaşırtıcı çürümüşlüğünün bana dayattığı aşırıya kaçma fırsatları ve cinsiyetimin avantajları sayesinde sıcakkanlı bir bünyeye sahip olmasam, çoktan zengin bir adam olmuştum..."

"Ben de olsam dayanamazdım doktorluk yapmaya" dedi Oldmeadow. 'Tüm o cesetler... Yüce Tanrım!"

"Çok haklısınız, efendim. Ölümlülüğü hatırlatan şeylerle arama mesafe koymayı tercih ederim. Lort Nelson'ın ölümünden sonra o meşhur olayın taşbasması resmini yapmak için meydana ilk giden kişi olduğumu biliyor muydunuz?"

"Orada bulunmuş olamazsınız!"

"Söyledim ya, böyle şeylerle arama mesafe koymayı tercih ederim. Zaten hiçbir sanatçı yoktu orada. O sıralar, Lort Nelson'ın güvertede öldüğüne inandığımı itiraf etmeliyim."

"Broclebank" diye araya girdim, "Ben de gördüm onu. Dog and Gun Meyhanesi'nin duvarında bir kopyası vardı! Muharebenin en şiddetli anında tüm o genç subaylar hüzün ve sadakatle Lort Nelson'ın çevresinde diz çökmeyi nasıl becerirler aklım almıyor, siz ne dersiniz?"

Adamın ağzının kenarından biraz daha şarap taşıp çenesine aktı.

"Sanatla gerçekliği karıştırıyorsunuz derim."

"Bana basbayağı saçma görünmüştü efendim."

"Aslında çok iyi sattı, Bay Talbot. O eserim sürekli olarak insanların gözdesi olmasaydı şimdi Queer Caddesi'nde pinekliyor olurdum, bunu saklamıyorum. Hiç değilse bana bir geçiş bileti sağladı gideceğimiz yere... Nereye gidiyorduk hatırlayamadım şimdi. Düşünsenize beyefendiciğim, Lort Nelson aşağıda, leş kokulu sintinede ölseydi, geminin feneri dışında hiçbir şey göremeseydi... Kim böyle bir şeyin resmini yapmak ister ki?"

"Rembrandt belki."

"Haa. Rembrandt. Evet, olabilir. Ama en azından resimde duman öğesini kullanmaktaki becerimi takdir etmelisiniz, Bay Talbot."

"Bunu biraz açıklayın efendiciğim."

"Asıl mesele dumanın yarattığı etkidir. Summers benim silahımı ateşlediğinde görmediniz mi? Yalnızca top ateşinin dumanı olsa olsa bir Gazete'de resmedilebilir. Bu yüzden, gerçekten hüner sahibi bir kimse dumam öyle bir temizler ki, sıkıntı... sıkıntı:.."

"Bir soytarı gibi."

"Sıkıntı..."

"Yapılması gereken bir işin kesintiye uğramasına neden olmasın diye."

"Sıkıntı... Kaptan, siz içmiyorsunuz?"

Kaptan bir kez daha içiyormuş gibi yaptıktan sonra sabırsızca bizlere baktı. Fakat Broclebank dirseklerini Summers'ın tabağının iki yanına koymuş vızıldamaya devam ediyordu.

"Dumanın uygun bir şekilde kullanıldığında gerçekten faydalı olduğunu savunmaktan hiç yılmadım. Düşmanla çarpışıp sağ kurtulma başarısını elde etmiş bir kaptan size gelebilir. Yaptığım o taşbasması resimden sonra bir tanesi gelmişti, hiç unutmam. Diyelim ki resminin bir firkateyn ve küçük bir şalopayla birlikte yapılmasını ister... Fransızlarla karşılaşır ve savaşmaya başlarlar... çok affedersiniz! Kitabede yazdığı gibi, 'Nerede olursan ol, bırak essin yelin, benimkini tutmak ölümdü zira/ Şimdi hayal etmeye çalışın neler olacağım... ve gerçekten de sevgili dostum, Fuseli, hani şu, Aşil'in kalkanı, bir de... hah, tamam. Düşünsenize!"

İçkimden aceleyle bir yudum alıp kaptana döndüm.

"Bana kalırsa efendim... Bay Broclebank..."

Nafile, adam bu imalı çıkışımı duymadı bile. Ağzını şapırdatarak konuşmaya devam etti.

"Düşünsenize... Kim ödüyor paramı? Yeterince para verselerdi hiç duman kullanmazdım! Öte yandan şiddetli bir çarpışmayı betimlemek gerek, kahrolasıcalar! Hani atış yapıyorlar ya!"

"Bay Broclebank" dedi kaptan hiddetle, "Bay Broclebank. .."

"Gösterdiği başarının ödülünü almış tek bir kaptan gösterin bana! Kıyamete kadar bir daha ağzımı açarsam ne olayım!"

"Hayır" dedi Oldmeadow yakalarının arasından, "Gerçekten yok!"

Bay Broclebank ona yıkıcı bir bakış fırlattı.

"Bana inanmıyor musunuz efendim? Öyle mi, çünki eğer öyleyse efendim..."

"Ben mi, efendim? Yarabbim, ne alakası var!"

"O diyor ki bana, 'Broclebank' evet, aynen öyle diyor. 'Bana kalsa beş kuruş vermem böyle bir şey için, ama annem, karım ve on beş kızım savaş sırasında gemimle birlikte yapılmış resmimi istiyorlar!' Dinliyor musunuz? Sonra elime bir gazete haberi tutuşturuyor, savaşı en küçük ayrıntısına kadar bana tarif ediyor ve bir deniz savaşının ne olduğunu iyi bildiği yanılgısıyla mutlu, çekip gidiyor!"

Kaptan yine kadehini kaldırdı. Bu kez bir yudumda içkisini bitirdi. Bay Taylor'ı geminin öbür ucuna kaçırtacak bir ses tonuyla Broclebank'e cevap verdi.

"Bana sorarsanız efendim, onunla aynı fikirdeyim!"

Bay Broclebank, ne kadar akıllı olduğunu göstermek için parmağını kurnazca burnunun yan tarafına değdirmek istedi ama burnunu tutturmayı başaramadı.

"Yanılıyorsunuz efendim. Gerçeğe benzemiş olması yeterli mi... hiç de değil. Sizce müşterim, yani kaparoyu veren kişi... ne de olsa denize açılabilir ve bir savaş sırasında başını kaybedebilir..."

Summers ayağa kalktı.

"Korkarım beni çağırıyorlar, efendim."

Kaptan gürültüyle güldükten sonra, belki de ilk ve tek zekice esprisini yaptı.

"Çok şanslısınız, Bay Summers!"

Broclebank onu da duymadı. Aslında hepimiz çıkıp onu yalnız bıraksak dahi monologuna devam edebilirdi.

"Sizce onun gemisine eşlik eden firkateyni de aynı canlılıkla çizebilir miyim? O firkateynin kaptanı kuruş vermiyor! işte duman da burada devreye giriyor zaten. Taslağı çizdiğim sırada onun az önce topunu ateşlemiş olduğunu ve çevresinin dumanla kaplanmış olduğunu farz ediyorum; peki ya kimliği belirsiz bir subay tarafından yönetilen küçük şalopaya ne demeli? Şöyle bir burnunu gösterebilirse kendini şanslı saymalı. Oysa müşterimin gemisinin çevresinde dumandan çok ateş vardır, sanki tüm düşman kuvvetleri aynı anda ona saldırmıştır."

"Neredeyse fırçanızla yarattığınız dehaya şahit olabilmek için Fransızların bize saldırmasını dileyeceğim" dedim.

"Buna imkân yok" dedi kaptan ciddiyetle, "kesinlikle imkân yok."

Bay Broclebank'i etkileyen belki de kaptanın ses tonu olmuştu, sarhoşlarda sık sık rastlandığı gibi, müthiş bir hızla neşeli ruh halinden sıyrılarak hüzünle doldu.

"Ama bunun bir sonu yok. Müşteriniz döndüğünde ilk sözü *Corrina* ya da Erafo'nun pruva direğinin resimdeki kadar uzun olmadığı ya da ana prasyada öyle bir makaranın bulunmadığı oluyor. Şimdiye kadarki en başarılı müşterim... tabii merhum Lort Nelson'ı haricinde... yani onun gibi bir kişiliği müşteriden sayarsak... gemisine eşlik eden firkateyne çizdiğim önemsiz hasarlara kafayı takmıştı. Gabya çubuğunun hiçbir zaman kırılmadığına yemin etmişti, yanılmıyorsam pruva direğinin gabya çubuğuydu sözünü ettiği, sebebi de firkateyne top atışlarının hiç isabet etmemesiymiş. Üstelik onun gemisinin kıçüstü güvertesine hiç hasar yapmamışım ve bu yanlış anlamaya yol açabilirmiş. İki lombar kapağını bire indirmeye, tırabzanların büyük bir kısmını silmeye zorlamıştı beni. Ardından şöyle demişti: 'Beni şurada çizseniz nasıl olur, Broclebank? Yanlış hatırlamıyorsam kırık tırabzanın hemen yanında duruyordum, mürettebatı yüreklendiriyor ve kılıcımı sallayarak düşmanı işaret ediyordum.' Ne yapabilirdim ki? Müşteri her zaman haklıdır, işte budur sanatçının ilk düsturu. 'Dediğiniz gibi yaparsam sizi çok küçük çizmem gerekir, Sir Sammel' diye cevap vermiştim. 'Bunun bir önemi yok' demişti o da, 'Gerekiyorsa boyumu biraz daha uzun yapabilirsiniz.' Önünde eğilerek cevap verdim: 'Eğer böyle bir şey yaparsam, Sir Sammel, karşıtlık yüzünden firkateyn küçük bir şalopa gibi görünecektir.' Atölyemde bir iki tur atarken tıpkı bizim kaptan gibi görünüyordu. Tamam, beni küçük çizin' diyerek teslim oldu sonunda. 'Nasıl olsa üç kenarlı şapkam ve apoletlerim sayesinde beni tanıyacaklardır. Yanlış anlamayın, Bay Broclebank, benim için fark etmez, ama karım ve kızlarım diretiyorlar.'"

"Sir Sammel" diye araya girdi kaptan. "Sir Sammel mi dediniz?"

"Evet öyle dedim. Artık konyağa mı geçiyoruz?"

"Sir Sammel'ı tanıyorum. Daha doğrusu tanıyordum."

"Devam edin kaptan" dedim konuyu değiştirme çabasıyla. "Aynı gemide mi görev yapmıştınız."

"Ben şalopaya komuta eden subaydım" dedi kaptan karamsarca,"ama sözünü ettiğiniz tabloyu görmedim."

"Kaptan! Ne olur siz anlatın bize" diye üsteledim. "Biz karada yaşayanlar deniz savaşlarım dinlemeye pek meraklıyızdır."

"Yarabbim, ş-şalopa ha? Gerçi ben di-diğer subayla karşılaşmıştım. Sizin resminizi de koymalıyız, kaptan. Dumanın birazını silip onun yerine savaşın orta yerinde sizi res-metmeliyim!"

"Başka nerede olabilir ki" diye araya girdim. "Onu savaşın başka bir yerinde düşünebiliyor musunuz? Çarpışmanın tam ortasındaydınız, değil mi kaptan?"

Kaptan Anderson dişlerini gösterdi.

"Çarpışmanın ortasında ha? Bir şalopayla? Firkateynlere karşı? Fakat kaptan -daha doğrusu Sir Sammel demeliyim- benim genç bir ahmak olduğumu düşünüyordu, çünkü konuşma borusundan gürleyerek aynen şöyle dedi bana: 'Çık aradan, geri zekâlı, ezer geçerim yoksa seni!'"

Kadehimi kaptana doğru kaldırdım.

"Size içiyorum efendim. Neyse ki başımza bir şey gelmemiş."

"Garson, konyak nerede kaldı? Sizi mutlaka resmetmeli-yim, kaptan, hem de çok az bir ücret karşılığında. Sizin kariyeriniz için..."

Kaptan Anderson yumruklarını masaya dayamış, sanki bir anda sıçrayacakmış gibi gerilmişti. Kadehi yuvarlanıp yere düşerek paramparça oldu. Biraz önce dişlerini göstermişti ama şimdi hakikaten kükrüyordu.

"Kariyer mi? Anlamıyor musun, seni geri zekâlı? Savaş bitti ve hepimiz kızağa çekildik, hepimiz!"

Broclebank'in bile ona olağandışı bir şeyler olduğunu fark etmiş göründüğü uzun bir sessizlik yaşandı. Adamın başı önüne düştü, sonra aniden irkildi ve bön bön çevresine bakındı. Ardından gözleri bir noktada sabidendi. Tek tek hepimiz o tarafa döndük.

Summers kapıda duruyordu.

"Efendim. Bay Colley'in yanından geliyorum. Anladığım kadarıyla adam ölmüş."

Ağır ağır yerlerimizden kalktık, öfke dolu bir gerginlik anından bambaşka bir âleme geçmiştik şimdi. Kaptanın yüzüne baktım. Öfkenin

verdiği kızıllık kaybolmuştu. Anlaşılmaz bir yüz ifadesi gelip oturmuştu onun yerine. Yüzünde ne endişe, ne rahatlama, ne üzüntü, ne de zafer duygusu vardı. Belki de gemi aslanıyla aynı malzemeden yapılmıştı yüzü.

İlk konuşan o oldu.

"Baylar. Bu üzücü olay yüzünden yemeğe bir son vermek zorundayım."

"Elbette efendim."

"Hawkins. Şu beyefendinin kamarasına kadar götürülmesini sağla. Bay Talbot, Bay Oldmeadow. Lütfen Bay Summers'la gidip hastamızın durumunu bir kontrol eder misiniz? Ben de size katılacağım. Korkarım adamcağız ayyaşlığının kurbanı oldu."

"Ayyaşlık mı efendim? Yalnızca bir kez içkiyi fazla kaçırmamış mıydı?"

"Ne demek istiyorsunuz, Bay Talbot?"

"Seyir defterine öyle mi yazacaksınız?"

Kaptanın kendini kontrol etmek için çabaladığı görülebiliyordu.

"Bildiğim kadarıyla buna karar vermesi gereken kişi benim, Bay Talbot."

Hiç sesimi çıkarmadan boyun eğdim. Oldmeadow'la birlikte çıktık, Broclebank de yarı taşınarak yarı sürüklenerek arkamızdan getirildi. Kaptan da körkütük sarhoş adamın arkasından geliyordu. Görünüşe göre gemideki her yolcu ya da en azından kıç tarafındakiler, koridora yığılmış sessizce Colley'in kamarasının kapısına bakıyorlardı. Görevde olmayan mürettebat, göçmenlerin birçoğu, güvertedeki beyaz çizginin oraya toplanmış çıt çıkarmadan bizi izliyorlardı. Donanımın arasından geçen rüzgâr ve geminin sularının yarışı bir miktar gürültü çıkarıyordu herhalde, ama ben hiçbir ses duymuyordum. Yolcular açılıp bize yol verdiler. Kapının önünde nöbet bekleyen Wheeler; yanlardan fırlamış bembeyaz saçları, kel kafası ve *ışıltılı* yüzüyle -dünyanın işleyişini ve acılarını gayet iyi algıladığım gösteren o ifadeyi başka türlü tarif edemiyorum- tıpkı bir azize benziyordu. Kaptanı gördüğünde bir ölü kaldırıcısının dalkavukluğuyla eğildi, sanki o zavallı itaatkâr Colley'in cüppesini devralmış gibi duruyordu. Böyle işleri Phillips'in yapması gerekirken, kapıyı açıp kenara çekilen Wheeler oldu. Kaptan içeri girdi. Bir saniye kadar içeride kaldıktan sonra çıkıp girmemi işaret etti ve yukarı çıkmak için merdivene yöneldi. İster istemez kamaraya girdim, ne yapabilirdim ki! Zavallı adamın parmaklan hâlâ halkaya takılıydı - yüzü yastığa gömülmüştü, ama battaniyesi biraz açılmış, yanağı ve boynu

meydana çıkmışta. Titreyen parmaklarımı yanağma koydum, ama ateşe dokunmuş gibi hızla geri çektim. Eğilip adamın soluğunu dinlemek istemedim, zaten buna gerek yoktu. Dışarıda sessizce bekleyenlerin yanına dönerek Bay Oldmeadow'a girmesini işaret ettim, solgun dudaklarını yalayarak kamaraya girdi. O da hemen çıktı.

Summers bana döndü.

"Ne diyorsunuz, Bay Talbot?

"Yaşayan hiçbir şey o kadar soğuk olamaz."

Bay Oldmeadow gözlerini yukarı kaldırdı ve sırtım dayadığı perdeden ağır ağır kayarak yere çöktü. Wheeler, yüzünde ilahi bir anlayış ifadesiyle yiğit subayın başını kolları arasına aldı. Tam bu sırada ortaya çıkabilecek en uygunsuz yaratık, Silen'den başka ne olabilirdi ki? Brodebank, biraz toparlanmış ya da iyice sarhoş olmuş bir halde kamarasından çıktı ve onu durdurmaya çalışan iki kadından silkelenip yanımıza geldi. Kalabalığın içindeki kadınlar önce çığlıklar içinde kaldılar, ama sonra ne için orada olduklarını hatırlayarak sus pus oldular. Adamın üzerinde gömlekten başka bir şey yoktu. Sallana sallana Colley'in kamarasına yöneldi ve Summers'ı iteleyerek adamcağızın duvara yapışmasına neden oldu.

"Biliyorum ne mal olduğunuzu" diye haykırdı, "hepinizi biliyorum! Ben bir sanatçıyım! Ölü değil bu adam, derin bir uykuda! Ateşi düşmüş, biraz içerse kendine gelir...

Adamı yakalayıp dışarı çektim. Summers arkamdaydı. Wheeler''a çarptık, Oldmeadow'a takılıp tökezledik... fakat ölüm ölümdür ve buna bile biraz saygı ve ciddiyet göstermeyeceksek… bir şekilde adamı koridora çıkardığımda kalabalık yine sessizleşti. Bazı durumlarda verilen hiçbir tepki uygun kaçmaz... Belki de en iyisi hepsinin kamaralarına çekilmesiydi. Adamı kamarasının kapısına kadar sürüklediğimiz sırada *ispirto, düşük ateş* gibi şeyler geveleyip duruyordu. Kadınlar şaşkın bir halde kalakalmış bizi seyrediyorlardı. Ben de mırıltıyla Broclebank'e cevap veriyordum.

"Kendinize gelin, dostum, ranzanıza geri dönün!

"Düşük ateş, diyorum..."

"Nedir bu kahrolası düşük ateş? Hadi içeri girin... içeri girin diyorum! Bayan Broclebank... Bayan Zenobia, ne olur yardım edin... Tanrı aşkına..."

Sonunda kendilerine gelip yardım ettiler de adamı içeri sokup kapıyı kapatabildik. Tam arkamı döndüğüm sırada, Kaptan Anderson merdivenlerden inmiş, koridora giriyordu.

"Evet, baylar?"

Hem Oldmeadow, hem de kendi adıma konuştum. "Kesinlikle eminim ki, Kaptan Anderson, Bay Colley ölmüş bulunuyor."

Küçücük gözlerini gözlerime dikti.

Birilerinin 'düşük ateş' gibi bir şeyler söylediğini duydum sanki.

Summers Colley'in kamarasından çıkıp kapıyı arkasından kapattı. Anlaşılmaz bir saygı gösterisi gibi göründü bana bu hareketi. Bir kaptana bir bana bakarak kapının önünde dikilmeye başladı. İster istemez konuştum... başka ne yapabilirdim?

Onu söyleyen Bay Broclebank'ti, ama korkarım pek kendinde değildi.

O anda kaptanın yanaklarının kırıştığına ve gözlerindeki ışığın geri döndüğüne yemin edebilirim. Çevresindeki tanıklara şöyle bir baktı.

"Yine de, Bay Broclebank doktorluktan biraz anlıyor!"

İtiraz etmeme meydan bırakmadan tekrar konuştu, bu kez bir tiranın sesiydi duyduğum.

"Bay Summers. Gerekli ayarlamaların yapılmasını sağlayınız.

"Baş üstüne, kaptan."

Kaptan arkasını dönüp hızla yürüyerek uzaklaştı. Summers da. tıpkı kaptan gibi sert bir sesle Bay Willis'e döndü.

“Bay Willis!"

“Evet, efendim!”

"Yelkenciyle yardımcısını, üç dört tane de güçlü kuvvetli adamı kıç tarafına getiriniz. Ayrıca görev yerini bırakıp bizi izlemekte olan mürettebatın bir listesini istiyorum."

“Baş üstüne!”

Meslek erbabı ölü kaldırıcılarda görülen sahte melankolinin izi bile yoktu yüzlerinde! Bay Willis koşa koşa baş tarafa gitti. Sonra birinci subay, sesinin tonunu değiştirerek çevresinde toplanmış duran kalabalığa seslendi.

"Baylar bayanlar, bundan sonrasını görmek isteyeceğinizi sanmam. Koridorun boşaltılmasını rica edebilir miyim? Kıç güvertesinin temiz havasına çıkmanızı öneririm."

Koridor yavaş yavaş boşaldı, sonunda sadece Summers, ben ve uşaklar kaldık. Broclebank'in kamarasının kapısı açıldı ve adam neredeyse çırılçıplak ortaya çıkarak gülünç bir ciddiyetle bize seslendi.

"Baylar. Düşük ateş yüksek ateşin tersidir. Size iyi günler dilerim."

Arkaya doğru sendeleyerek gözden kayboldu. Sonra da kamaranın kapısı kapandı. Summers bana döndü.

"Siz ne yapıyorsunuz, Bay Talbot?"

"Kaptanın ricasına uymaya devam ediyorum, iyi yapmıyor muyum?"

"Maalesef zavallı adamın ölümüyle birlikte bu ricanın da bir anlamı kalmadı."

"Noblesse oblige'den ve oyunun kurallarından konuşmuştuk. Bir ara baktım ki bu deyimleri tek bir sözcükte toplayabiliyorum."

"Nedir bu sözcük?"

"Adalet."

Biraz düşündü. "Mahkemeye çıkacak kişiyi de belirlediniz mi?"

"Siz belirlemediniz mi?"

"Ben mi? Bir kaptanın yetkisi... Kaldı ki benim bir hamim yok, efendim."

"O kadar emin olmayın, Bay Summers."

Ama mürettebatın içinden seçilen adamlar bize doğru geliyordu. Summers önce onlara, sonra da bana baktı.

"Kıç güvertesini önerebilir miyim?"

"Bir kadeh konyak daha iyi olur."

Yolcu salonuna gittiğinde, Oldmeadow'u elinde boş bir kadehle büyük kıç penceresinin altında bir sıraya yığılmış halde buldum. Derin derin nefes alıyor ve sürekli terliyordu. Ama yanaklarının rengi geri gelmişti. Mırıldanır gibi konuşmaya başladı.

"Ne aptalca bir şey yaptım. Bana ne oldu bilemiyorum."

"Savaş meydanında da mı aynı şeyi yapıyorsunuz, Oldmeadow? Ah, hayır, bağışlayın beni! Galiba ben de kendimde değilim. Daha kısa süre

önce gördüğüm şekilde yatarken ölmüş olması -sanki bir anda ayağa fırlayacak gibiydi- ama dokunduğum zaman katı ve soğuktu... nerede bu kahrolası garson? Garson! Bir kadeh konyak, ayrıca Bay Oldmeadov”un kadehini de doldur!"

"Ne demek istediğinizi iyi biliyorum, Talbot. Doğrusunu isterseniz hiç savaş meydanında bulunmadım, düşmana yöneltilmiş bir atış duymadım, tabii bir keresinde hasımımın üzerime ateş edip ıskalaması hariç. Tanrım, gemi ne kadar sessizleşti, değil mi?"

Salonun kapısına doğru bir bakış fırlattım. Gemiciler Colley'in kamarasına doluşuyorlardı. Sonra kapıyı kapatıp tekrar Oldmeadow'a döndüm.

"Kısa süre içinde hallederler. Oldmeadow... sizce hissettiğimiz şeyler doğal değil mi?"

"Kraliyet üniforması giyiyor olsam da, zincirlere ve yelken bezine sarılmış olanlar dışında hiç ölü bir beden görmemiştim. Bu gerçekten bunalttı beni - yani ona dokunmaktan söz ediyorum. Ben Comwall”luyum."

"Hem de böyle bir isimle mi?"

"Bizim orada aileler Tre, Pol ve Pen'den ibaret değildir. Tanrım, kalaslar nasıl da gıcırdıyor. Gemi yön mü değiştiriyor acaba?"

"Hiç sanmıyorum."

"Talbot, sizce de..."

"Efendim?"

"Yok bir şey."

Bir süre oturduk ve konyağın damarlarıma yayılan sıcaklığından başka hiçbir şey düşünmedim. Sonra Summers da bize katıldı. Açılan kapıdan baktığımda, birkaç adamın sarılıp sarmalanmış bir nesneyi güvertede taşımakta olduğunu gördüm. Summers'ın yüzündeki solgunluk henüz geçmemişti.

"Konyak ister misiniz, Summers?"

Başını iki yana salladı. Oldmeadow biraz canlanmıştı, ayağa kalktı.

"Artık kıç güvertesine gidip temiz hava almamın zamanı geldi, galiba. Ne aptalca bir şey yaptım. Gerçekten aptalcaydı."

Ardından Summers'la yalnız kaldık.

"Bay Talbot" dedi usulca, "adaletten bahsediyordunuz."

"Evet?"

"Bir günlük tutuyorsunuz."

"Eee?"

"Hepsi bu."

Manalı manalı başmı salladıktan sonra ayağa kalkıp çıktı. Beni ne kadar az anlamış olduğunu düşünerek olduğum yerde kalakaldım. Farkında bile değildi tam da o günlüğü kullanarak... Nereden bilecekti her şeyi eksiksiz olarak yazdığımı ve günlüğü okuyacak kişinin de kusursuz bir yargı ve dürüstlük...

Lütfedip bana pohpohlama sanatını öğrenmemi ve uygulamamı önerdiğinizi hatırlatırım lordum. Ama bunu her yapmaya kalktığımda anında niyetimi anlayacak bir kişi üzerinde bu sanatı uygulamamın ne faydası olabilir, sorarım size. Müsaade edin yalnızca bu konuda itaatkâr davranmayayım ve şu andan itibaren sizi pohpohlamayı bırakayım!

Pekâlâ, kaptanı gücünü kötüye kullanmakla suçladım; ayrıca Summers'ın beni de bu konuda kısmen suçlu bulduğunu da günlüğe yazdım. Adalet adına bundan fazlasını yapabilir miyim, bilmiyorum. Saat iyice geç oldu... Tam bu kelimeleri yazarken, *Colley El Yazmaları* geldi aklıma. Onların içinde vaftiz oğlunuzun suçlarının ve kaptanın zalimliğinin somut delilleri olabilir! Zavallı adamın yazdıklarına şöyle bir bakıp ondan sonra da uyuyacağım.

Hepsini okudum, Yarabbim, hiç okumamış olmayı dileyeceğim neredeyse. Zavallı, zavallı Colley, zavallı Robert James Colley! Billy Rogers, Summers'ın silahı ateşlemesi, Deverel ile Cumbershum, Anderson, tehditkâr, zalim Anderson! Eğer bu dünyada adalet diye bir şey varsa... kuşkusuz yazdıklarımı okuyunca siz de göreceksiniz bu durumun beni nasıl alt üst ettiğini... ben... ben!

Gözetleme deliğinden içeri ışık sızıyor. Demek ki sabah saatlerindeyiz. Ne yapacağım ben şimdi? Colley'in bu başlamamış, bitmemiş mektubunu kaptana veremem, her ne kadar yasal olarak yapmam gereken buysa da, böyle bir şeyin imkânı yok. Ne yapacağım peki? Gidip kendimi küpeşteden denize atıp dibe çökeceğim, Colley *düşük ateşten* ölmüş olacak ve olay kapanacak. Kendi payıma suçumun kefaretim ödemiş olacağım. Çok mu abartıyorum? Ne de olsa Anderson bir kaptan ve yaptığı her şeye bir bahane

uydurabilir. Summers”ı kendime sırdaş seçmeme de imkân yok. O değerli *kariyeri'nin* tehlikeye gireceğinden korkacaktır. Mektubu kamaradan almaya hakkım olduğunu kabul etse de, onu hasır altı etmemin doğru olmayacağım söyleyecektir.

Peki o zaman. Hasır altı etmeyeceğim. Adil olduğunu düşündüğüm şeyi yapacağım -kaptanın ya da mahkemelerin adaletini değil, doğanın adaletini tercih edeceğim- ve bu delili lort cenaplarma ileteceğim. Bizim kaptan "Kızağa çekilmiş" olduğunu söylüyordu. Siz de benim gibi, onun disiplinli olmanın ötesine geçip işi tiranlığa vardırdığına kanaat getirirseniz, tek bir sözünüzle ömrünün sonuna dek kızağa çekilmiş olarak kalır.

Ya ben? istediğimden çok daha dürüstçe yazdım bu günlüğü, buna şüphe yok! Konumuma uygun olan davranışın bu olduğunu düşünüyordum...

Tabii ya, tam da bu yüzden. Ben de...

Neden Edmund, neden? Bu tam Metodistlere göre bir bönlük! Duygusallıktan çok akla dayanan bir insan olduğuna inanmıyor muydun? Hissetmiyor muydun, yo, inanmıyor muydun, kaygısızca kabul ettiğin ahlak sisteminin duyguları değil de aklı temel aldığına? İşte göstermek yerine yırtıp atmayı isteyeceğin bir yığın kâğıt! Fakat gece boyunca okudum ve yazdım, biraz kendimi kaybetmiş olmam hoş karşılanmalı. Her şey gerçekliğini yitirdi ve şimdiden rüya görüyor gibiyim. Biraz tutkal bulup mektubu buraya yapıştıracağım. *Talbot El Yazmaları*'run bir parçası olacak bundan sonra.

Kız kardeşi hiçbir zaman öğrenmemeli. İşte mektubu ortaya çıkarmamak için bir sebep daha. Vaiz düşük ateşten öldü... Neden olmasın? Ön taraftaki zavallı kız da yolculuk bitmeden benzer bir hastalıktan ölüp gidecek. Tutkal mı dedim ben? Şuralarda biraz olacaktı. Bessie'nin toynağı. Wheeler bilir; her şeyi bilen, her yerde hazır ve nazır olan Wheeler. Sonra da daima kilitli tutmalıyım yazı çantasını. Bu günlük dolu bir tabanca kadar tehlikeli artık.

İlk sayfa ya da ilk birkaç sayfa gitmiş. Zilzurna sarhoş bir halde yürürken elindeydi o sayfalar; başı dimdikti, çoktan cennete ulaşmış gibi gülümsüyordu...

Sızıp kaldıktan bir süre sonra uyanmış olmalıydı... yavaş yavaş kendine geldi belki de. Bir süre kim olduğunu ya da ne iş yaptığmı hatırlayamadı herhalde... belleği yerine geldiğinde artık Muhterem Robert James Colley'di.

Hayır. Hayal etmek istemiyorum. Onu ilk kez ziyaret ettiğimde... Yoksa sözlerim ona kaybettiği şeyleri mi hatırlatmıştı? Kendine saygısı? Mesleğine duyduğu saygı? Benim dostluğum? Hamiliğim? Ardından, o derin acıyla yerinden kalkıp mektubu almış, avucunda buruşturmuş, belleğini yok etmek istercesine o aralığa tıkmıştı... en dibe kadar, düşüncesine bile katlanamaz olduğundan...

Hayal gücüm yanıltıyor beni. Bile isteye kendini öldürdüğü bir gerçek, ama bu yüzden değil, tek bir nedenden dolayı bunu yapmış olamaz...

Cinayet mi işlemişti... ya da konumunu unutup!..

Bu delilik, saçma sapan şeyler geliyor aklıma. Geminin *o kısmında* da böyle bir kadın olabilir mi?

Peki ya ben? Kendimi düşünmesem, canımın sıkılacağını düşünüp ondan kaçmasam kurtarabilirdim belki onu!

Lort cenaplarını eğlendirmek için günlüğe geçireceğimi söylediğim sağgörülü fikirler, ilginç bulgular, zekâ kıvılcımları... Onun yerine dümdüz bir anlatımla Anderson'm *eylemlerinden* ve benim *ihmallerimden* söz edip durdum.

Lort cenapları artık okuyabilirler...

COLLEY'İN MEKTUBU

...bu yüzden yaşadığım en can sıkıcı ve moral bozucu deneyimin üzerine bir sünger çektim. Bir türlü bitmek bilmeyen deniz tutması yüzünden ilk saatler ve günler belleğimde pek yer etmedi; gerçi hatırlasana da sana yazmak istemezdim havadaki ağır kokuyu, insanı şaşkına çeviren kaba davranışları, lakaytlığı, bir din adamı bile olsa gemideki her yolcunun kulağına ulaşan rastgele küfürleri! Midemin bulantısı biraz geçti ve nihayet kalem tutabilecek hale geldim, ne olursa olsun, gemiye ilk çıkışımda başıma gelenlerden bahsetmeden geçemeyeceğim. Sahilde bulutlar halinde dolaşan *adsız mahluklardan* kaçıp en masraflı yolu seçerek soylu gemimize ulaştım; izbiro denen bir şeyle güverteye alındığımda -domuz ahırlarınn ötesindeki kayın ağacına kurduğumuz salıncağın geliştirilmiş hali- elinde küçük bir teleskop tutan genç bir subay çıktı karşıma.

Bir beyefendinin başka bir beyefendiyi selamlaması gereken tarzda eğilmesi gerekirken arkadaşlarına dönüp şöyle dedi:

"Aman Yarabbim! Bir vaiz! Bizim takatuka pruva çanaklığına kaçacak şimdi!"

Başıma geleceklerin en hafifiydi bu. Sonrasını ayrıntısıyla yazmayacağım, çünkü Albion'dan ayrılalı günler geçti, benim sevgili kardeşim. Aynı zamanda hem dua rahlesi, hem masa, hem de kürsü olarak kullandığım bu küçük kapağın başına oturacak kadar toparlanmış olmama karşın, daha fazlasını yapacak kadar iyi hissetmiyorum henüz kendimi. İlk işim (elbette yüce görevimin gerektirdiklerinden sonra) gidip yiğit kaptanımıza kendimi tanıtmak olacak. Kendisi bizden iki kat, ya da burada dendiği gibi iki güverte yukarıda kalıyor. Yolculuk sırasında ters yöne giden bir gemiye rastladığımızda bu mektubu vererek sana en kısa zamanda haber vermemi sağlayacağmı umuyorum. Ben bunları yazarken, Phillips (uşağım) küçük kamarama biraz çorbayla girdi ve Kaptan Anderson'a erken bir ziyaret yapmamam konusunda beni uyardı. Biraz daha gücümü toplamam gerektiğini, burada çorbayla beslenmek yerine bir değişiklik yapıp yolcu

salonunda da yiyebileceğimi söylüyor; bacaklarımı açmak için koridorda yürümeli ya da *çukur güverte* dedikleri, en uzun direğin çevresindeki geniş alanda gezinmeliymişim.

Yemeği yiyemedim, ama yine de kamaramdan çıktım, ah, benim güzel kardeşim, bu zamana kadar halimden şikâyet etmekle ne büyük bir hata işlediğimi dışarı çıkınca anladım! Burası bir yeryüzü, hayır, bir okyanus cenneti! Güneş sıcacık ve bereketini hiç esirgemiyor. Deniz pırıl pırıl, İuno'nun kuşlarının (tavuskuşu demek istiyorum) kuyrukları gibi ışıldıyor, o kuşları hatırlarsın, hani Manston'ın mıntıkasındaki setlerde gezinenlerden. (Her fırsat bulduğunda ona elinden geldiğince destek olmayı ihmal etme) Hele bir de oturup yazmanın keyfim düşünürsen, böyle bir manzaranın insana verdiği zevk, ihtiyaç duyulan ilacın yerini rahatlıkla alabilir. Bir ara ufukta bir yelkenli göründü ve daima bağımlı olduğumuz Rabbin sağ salim hedefimize ulaşmamıza izin vermesi için küçük bir dua okunmasını önerdim. Mürettebatın buna tepkisi biraz sert oldu, ama ben biliyorum ki Kurtarıcımız'ın sevgisi ve kollaması, gemiye takılabilecek her türlü çapadan daha sağlamdır! İtiraf etmeliyim ki o tuhaf yelkenli ufukta kaybolurken -zaten hiç tam olarak ortaya çıkmamıştı- gündüz düşleri görmekte olduğumu fark ettim. Gemi bize saldırmıştı ve ben de cesurca bir hamleyle... Aslını istersen bir kilise papazından beklenebilecek bir hamle değil sözünü ettiğim. Küçücük bir çocukken bile İngiltere'nin Kahramanı'nın yanında yer alarak şöhret ve servet elde etme hayalleri kurardım! Bu bağışlanabilir bir günahtı, hemen farkına varıp tövbe ettim. İşte kahramanlar çevremdeydi, hizmet vermem gereken onlardı!

İşte böyle, neredeyse *onların* iyiliği için bir çarpışma olmasını dileyecektim! Arı gibi çalışıyorlar; esmerleşmiş güçlü kuvvetli gövdeleri yarı bellerine kadar çıplak, kimileri gür saçlarını örgü örgü yapmış, altlarındaki pantolon bacaklarına yapışıyor, ama paçaları geniş, öyle ki, uzaktan bakıldığında bir aygırın genişlemiş burun deliklerini andırıyor. Hiç erinmeden yirmi metre yukarı çıkıveriyorlar. Kötü niyetli ve Hıristiyanlıktan nasibini almamış kişilerin söylediklerine inanma, kimseye acımasızca muamele edilmiyor! Birinin kırbaçlandığını bir kez olsun ne gördüm, ne de duydum. Gördüğüm en şiddetli ceza, *genç bir beyefendiye* haklı olarak verildi ki, okulda olsaydı daha kötü bir ceza almazdı, zaten kendisi de anlayışla karşıladı bu cezayı.

Tanrı bilir kaç ay boyunca bir arada yaşayacak olduğum küçük topluluk hakkında sana biraz bilgi vereyim. Saygıdeğer kişiler olarak bizler, geminin kıç tarafındaki kasarada kalıyoruz. Çukur güvertenin öbür tarafında, iki giriş tarafından bölünen ve üzerinde iki de merdiven bulunan bir duvarın arkasında, Şen Gemicilerimiz ve alt tabakadan yolcular kalıyor - yani göçmenler ve diğerleri. Onların kaldığı yerin üzerinde baş kasara güvertesi ve o hayret verici cıvadra diyarı bulunuyor! Eminim sen de benim gibi cıvadrayı geminin ucunda duran bir çubuk sanıyordun (Mr. Wembury'nin şişedeki gemisini hatırlasana!) ilgisi alakası yok, cıvadra denen şey tastamam bir yelken direği, tek farkı, hemen hemen yatay vaziyette olması. Serenleri var, mistaçosu,[48] çarmıkları, hatta mandarları[49] bile var! Diğer direkleri bizimkilerin tırmandığı dallı budaklı ağaçlar sayarsak, cıvadrayı da bir yol sayabiliriz, biraz dik olmakla birlikte üzerinde yürünebiliyor, koşmak bile mümkün. Çapı yaklaşık bir metre. Direkler, yani diğer "çubuklar" da aynen onun gibi kaim! Saker Korusu'ndaki en büyük kayın ağacı bile bu korkunç boyutlardaki direkleri yapmaya yetmez. Düşman saldırısıyla ya da daha da dehşet vericisi, doğanın bir saldırısıyla bu direklerin kırılabileceği ya da havuç gibi yerinden çıkabileceğini düşününce müthiş bir korkuya kapılıyorum. Aslında kendi canımı düşünerek korkmuyorum! Öncelikle bu devasa savaş makinesinin görkemi karşısında dehşete düşüyorum, sonra bu duygu değişip genişliyor, Tanrının ve kralın hizmetinde böyle bir icadı çalıştırmayı görev ve zevk sayanların doğasına hayranlık duymaya başlıyorum. Sophokles de (Eski Yunan'dan bir trajedi yazarı) Philoctetes'te koroyu konuştururken böyle bir duygu içinde değil miydi? Ama konudan uzaklaşıyorum galiba.

Hava ılık, hatta bazen sıcak, güneş tüm gücüyle aydınlatıyor bizleri! Dikkat etmezsek başımıza geçmesi işten bile değil! Burada masamın başında otururken bile güneş ışınlarının etkisiyle yanaklarımın ısındığını hissediyorum! Bu sabah gökte çiğ bir mavilik var, ama engin okyanusun beyaz benekli mavisinden daha parlak ya da koyu değil göğün rengi. Cıvadranın, daha doğrusu cıvadramızın, incecik ufuk çizgisinin üstünde kaygısızca yöneldiği bu etkileyici manzara karsısında sevinçten ölebilirdim!

Ertesi gün

Gücüm biraz daha yerine geldi, bir iki lokma yemek de yedim. Phillips kısa süre içinde turp gibi olacağımı söylüyor. Gerçi hava da biraz değişti. Dün her tarafta mavilik ve parıltılar vardı, oysa bugün hemen hemen hiç rüzgâr yok ve çevremiz bembeyaz bir sisle kaplı. İlk günlerde gözümü dikip baktığımda midemin bulanmasına neden olan cıvadra, hiç kıpırdamıyor. Aslında sevgili ülkemiz dalgalar arasında yittiğinden, daha doğrusu dalgalar arasında yitiyormuş gibi göründüğünden bu yana küçük dünyamızın görünüşü en az üç kez değişti. Soruyorum kendi kendime, nerede şimdi ormanlar, bereketli tarlalar, çiçekler, seninle birlikte hayatımızı adadığımız taş kilise, kilise mezarlığında yatan sevgili ebeveynlerimiz -yo, sevgili ebeveynlerimizin dünyevi kalıntıları, onların yaptıkları iyiliklerin ödülünü cennette almış olduklarına kuşku yok- hayatımızın ayrılmaz parçaları haline gelmiş olan şeyler nerede şimdi? İnsan aklı böyle bir durumda yetersiz kalıyor. Şimdi bulunduğum yerle daha önce bulunduğum yeri bağlayan somut bir gerçeklik olduğunu söylüyorum kendi kendime, Yukarı Compton'la Aşağı Compton'ı birleştiren yol gibi bir şey... Aklım bunu kabulleniyor, ama *yüreğim* şüpheyle yaklaşıyor. Onu ikna etmek için Rabbin burada da yanımızda ve çevremizde olduğunu; ya da burada da olsam orada da olsam *onun gözlerinin* üstümde olduğunu söylüyorum kendi kendime.

Güverteye bir kez daha çıktım. Sis biraz yoğunlaşmış gibiydi, ama yine de hava sıcaktı. Gemideki insanların karaltıları görünüyordu sadece. Gemi hemen hemen hareketsiz durumdaydı, rüzgâr almayan yelkenler iyiden iyiye sarkmıştı. Ayak seslerim güvertede yankılanıyor gibiydi, ama pek umurumda değildi bu. Güvertede hiç yolcuya rastlamadım. Geminin gövdesinden hiç gıcırtı gelmiyordu, küpeşteden aşağı baktığımdaysa ne bir dalga, ne de suda bir köpük gördüm.

Evet! Artık tamamen kendime geldim - bunca zaman sonra!

Ilık ve nemli havaya çıkalı daha bir iki dakika olmuştu ki, kör edici beyazlıkta bir yıldırım az ötede sisi yırtarak denize düştü. Yıldırımın görünmesiyle gürlemesi bir oldu ve ses kafamın içinde yankılandı. Geriye dönüp kaçmama kalmadan başka gürlemeler de oldu ve yağmur başladı -

sağanak desek daha doğru! Bir çağlayan gibi başımdan aşağı dökülmeye başladı sular! Güverteye düşen devasa damlalar yağmurdan korunan yerleri de ıslatıyordu. Bulunduğum yerle koridor arasında sadece birkaç metre olmasına rağmen, kaçıp kurtuluncaya kadar sırılsıklam oldum. Üstümdekilerin büyük bir kısmını çıkarıp mektubun başına oturdum, ama kendimi gayet iyi hissediyorum. Son çeyrek saat boyunca -sanki saatim varmış gibi(!)- korkunç şimşekler çakmaya, yağmur yağmaya devam etti.

Şu anda fırtına hâlâ uzaklardan gürlemeye devam ediyor. Güneş çıktı ve koridorun içine vurdu. Hafif bir esinti sayesinde, köpükler içinde dalgaları yararak gıcırdaya gıcırdaya ilerlemeye başladık. Güneş çıktı demiştim, ama hemen battı.

Görüp duyduklarımın canlı hatırası dışında geriye kalan sadece O'nun Heybeti ve O'nun yarattıklarının görkeminin bende uyandırdığı hisler değildi. Gemimizin saçma sapan ayrıntılarla dolu bir tekne değil, ihtişamlı bir taşıt olduğunun bilincine varmıştım! Ayrı bir dünya gibi görüyordum onu; hayatlarımızı geçireceğimiz, sonrasında ödülümüzü alacağımız ya da cezamızı çekeceğimiz minik bir evren. Bu düşüncemin kâfirce olmadığını umarım! Tuhaf olmakla birlikte kuvvetli bir his.

Hâlâ bu hissin etkisinde olmalıyım, çünkü rüzgâr kesilirken dayanamayıp tekrar dışarı çıktım. Artık gece olmuştu. Devasa direklerin yıldızların altında nasıl göründüğünü, yelkenlerin tüm genişliklerine rağmen ne kadar hafif olduğunu, ay ışığıyla ışıldayan suların güvertenin ne kadar aşağısında göründüğünü anlatmaya çalışsam da beceremem. Küpeşteye yaslanıp kim bilir ne kadar zaman hareketsiz durdum. Ben oradayken esintinin son kalıntıları da yok olup gitti ve yıldızlarla pırıl pırıl parlayan göğün yerini dümdüz, kapkara bir boşluk aldı. Her şey bir sır perdesinin ardında kaldı. Dehşet içinde arkamı döndüğümde navigasyoncu Bay Smiles'la göz göze geldim. Phillips'in dediğine göre kaptandan sonra navigasyondan sorumlu olan ikinci kişi Bay Smiles'mış.

"Bay Smiles... bu suların ne kadar derin olduğunu biliyor musunuz?"

Doğrusu tuhaf bir adam. Uzun uzun düşünüyor, her şeyi enine boyuna inceliyor. Soğuk gülümsemesiyle tüm diğer meslektaşları arasından kolayca seçilebiliyor.

"Bunu kim bilebilir, Bay Colley?"

Sinirli sinirli güldüm. Biraz daha yakına gelip yüzümü incelemeye başladı. Benden bile daha ufak tefek bir adam, benim de pek uzun sayılamayacağımı biliyorsun.

"Bu sular bir mil ya da iki mil derinliğinde olabilir... tam derinliğini kim bilebilir ki? Gerçi iskandil edip ölçebiliriz, ama pek böyle şeyler yapmayız. Buna gerek yok."

"Bir milden daha derin ha?"

Neredeyse düşüp bayılacaktım. İşte halimiz bu, suyun altındaki toprakla gök arasında asılmış durumdayız, daldaki bir fındık ya da gölde yüzen bir yaprak gibi! O an hissettiğim dehşeti sana anlatmama imkân yok, sevgili kardeşim, ya da şöyle mi demeliyim, insanların bulunması için tasarlanmamış bir yerde duran zavallı ruhlar olduğumuz duygusunu!

Dün gece müsrifçe davranarak mum ışığında yazdım. Tutumlu davranmam gerektiğini biliyorsun. Ama burada kendi başıma kalmaya mahkûmum ve hiç değilse biraz ışığım olmasını istiyorum. İşte böyle durumlarda insanın, (içindeki iman duygusunun avutuculuğunu sonuna dek kullansa dahi) insanın, diyorum, bir dosta ya da arkadaşa ihtiyacı oluyor. Ne var ki geminin bu tarafındaki hanımlar ve beyler, tanışma girişimlerime pek de sıcak yaklaşmıyorlar. İlk başta onların, zaman zaman bir "vaiz"den çekindiklerini düşündüm. Bunun nedenini öğrenmek için Phillips'i birçok kez sıkıştırdım. Belki de bunu yapmamalıydım! İlgisi olmayan konulara onu sırdaş etmeme gerek yoktu. Ama yine de bana cevap verdi. Gemide bir vaiz bulunmasının balıkçı teknesinde kadın bulunmasından farksız olduğu düşünülürmüş, her ikisi de kötü şans getirirmiş. Bu bayağı ve ayıplanması gereken hurafenin gemimizdeki saygıdeğer hanımlar ve beyler üzerinde etkisi olmasına imkân yok. Kesinlikle mantıklı bir açıklama değil. Galiba bana karşı olan tanımlanamaz *kayıtsızlıklarının* sebebi konusunda dün bir ipucu yakaladım. Gemideki yolcular arasında Bay Prettiman adında ünlü ya da daha açık konuşmak gerekirse, kötü ünlü bir düşünür bulunuyor, Cumhuriyetçilerin ve Jakobenlerin yılmaz savunucusu! Kısa boylu ve tıknaz bir adam. Kel kafasının çevresinde karmakarışık saçlardan bir hale var -eyvah, ne kadar kötü sözcükler seçiyorum böyle-püskül püskül kahverengi saçlar kulaklarının arkasını ve ensesini kaplıyor. Tüm o kötü ve anlaşılmaz hareketleri, içindeki gazap kuyusundan fışkırıyor olmalı. Genç hanımlar ondan uzak duruyor, sadece Bayan Granham ona yakınlık gösteriyor - yaşını başını almış bir hanım, prensiplerine o denli bağlı ki,

eminim Bay Prettiman'ın en ateşli görüşlerinden bile etkilenmemeyi başaracaktır. Ayrıca gemide Bayan Broclebank adında çok güzel bir genç hanım daha var - ama başka bir şey demiyorum, yoksa çapkın olduğumu düşünürsün. Ama en azından onun da ağabeyine pek soğuk davranmadığını bilmelisin! Fakat sürekli annesinin rahatsızlığıyla meşgul oluyor, annesi hepimizden beter tutulmuş *mal de mer'e.*

Yolculuğun ilerleyen günlerinde dost olacağımıza inandığım, hatta bunun için dua ettiğim genç bir beyefendinin tarifini sona bıraktım. Bir aristokrat, soylu bir kan taşımanın gerektirdiği tüm saygınlığa ve soyluluğa sahip. Birkaç kez karşılaştık, cüret edip onu selamladığımda nezaket gösterip karşılık verdi. Onun bu davranışının diğer yolculara da örnek olmasını dilerim.

Bu sabah yine güverteye çıktım. Gece çıkan bir esinti epeyce yol almamızı sağlamışsa da sabah olunca dinmişti. Yelkenlerimiz sarkmıştı ve öğle olduğunda bile hava basık ve rutubetliydi. Yine beklenmedik bir şekilde sisin içinde şimşekler çaktı, bu seferkiler daha da korkunçtu üstelik. Bu amansız doğa olayının dehşetiyle kamarama kaçtım, insanın kanını donduracak derinlikteki suyun üstünde asılı durduğumuzu düşündükçe, dua etmek için iki elimi birleştirmeyi bile beceremiyorum. Yine de dışarıda gümbürtüler sürerken içeride yavaş yavaş kendime geliyordum. Daha önce yapmam gerekeni yapıp tek bir iyi ruhun, tek bir iyi davranışın, iyi düşüncenin, Cennetin Nuru'nun ufacık bir dokunuşunun dahi, tüm bu dönüp duran sisten ve nemden, ürpertici enginlikten, insanın yüreğine dehşet salan kuvvetten daha büyük olduğunu hatırlattım kendime. Bunu düşünmek biraz huzursuz edici olsa da aslında cehalet içinde ruhunu teslim eden kötü insanların, bu korkutucu manzarayı gördüklerinde azgınlıklarından soyunup akıllarım başlarına toplayacakları fikrine kapıldım. Görüyorsun ya sevgili kardeşim, çevremizdeki tuhaflık, bitmek bilmeyen mide bulantısının sebep olduğu zayıflık ve beni sürekli kabuğuma çekilmeye iten doğuştan çekingenliğim, geçici bir dağınıklık yarattı zihnimde. Sözünü ettiğim kayıp ruhlar gibi çığlık atan bir martı hayal ettim hiç yoktan! Sonra bu hayali bir gerçek sanmadan aklımı başıma getirdiği için alçakgönüllülükle teşekkür ettim Rabbime.

Nihayet kendimi uyuşukluktan kurtarmayı başardım. Bana karşı gösterilen kayıtsızlığın en azından bir sebebini buldum gibi. Henüz kaptanımıza kendimi takdim etmedim; bu yüzden onu görmezden

geldiğimi, küçümsediğimi düşünmüş olmalılar. Bu yanlış anlamayı en kısa zamanda düzeltmeyi umuyorum. Ayrıca, onun yanına gitmeli ve gemide benden başka din adamı olmadığından üstlenmem gereken pazar ayinini ihmal ettiğimden dolayı duyduğum üzüntüyü tüm içtenliğimle ifade etmeliyim. Gemiyi yakaladığımda ya da gemiye katıldığımda, subaylardan bir din adamının hak ettiği kadar saygı görmediğimi zihnimden silmeliyim ve sileceğim. Aslan yürekli Savunucularımız böyle bir şey yapmazlar, eminim. Kaptanla görüşmeye hazırlanmadan önce güverteye çıkıp biraz hırlayacağım. Yetkililerle konuşurken eskiden ne kadar çekingen olduğumu çok iyi bildiğinden, şimdi de hissettiklerimi aşağı yukarı tahmin ediyorsundur.

Çukur güverteye çıktım ve navigasyoncuyla bir kez daha sohbet ettim. Geminin sol yanında durmuş, yüzünde her zamanki ciddiyetiyle ufka bakıyordu; daha doğrusu, ufkun olması gerektiği yere bakıyordu diyebiliriz.

"Günaydın, Bay Smiles! Şu sis dağılsa ne güzel olurdu, değil mi?"

Yine aynı gizemli soğuklukla gülümsedi.

"Elbette, efendim. Ben hemen ilgilenirim."

Bu hazırcevaplığı beni güldürdü. Bu şakayla birlikte iyice kendime geldim. Dünyanın garipliğine dair tuhaf hislerimi içimden *söküp atmak* için geminin yan tarafına gidip korkuluğa (burada küpeşte diyorlar) yaslandım ve aşağı eğilip dev teknemizin kalaslarının, kapalı top yuvalarının olduğu yerlerde yaptığı çıkıntılarda şöyle bir göz gezdirdim. Gemimizin ağır ağır ilerleyişi denizde minik dalgalar yaratıyordu, ki deniz de buz gibiydi bana sorarsan. Derinliğini hissedişim... fakat nasıl tarif edebilirim ki bunu? Değirmen havuzunun ya da nehrin dirsek yaptığı bir yerin derinliğini defalarca görmüşümdür. Keza gemimizin suyu yararak geçtiği yerde ne bir iz ne bir leke, şair Homeros'un "Sürülmemiş Okyanus" unda ardımızdan kapanan bir saban izi. Ama yine de ben yeni bir muammanın içinde buldum kendimi... Homeros'un başına aynı şeyin geldiğini hiç sanmıyorum. (Genellikle tarihçiler Homeros'un kör olduğunu düşünürler.) Peki bildiğimiz şeffaf su, derinleştiğinde nasıl oluyor da içini göstermiyor? Renksiz ve şeffaf bir sıvı görüşümüzü nasıl engelliyor? Camdan, elmastan, kristalden baktığımızda öte yanını açıkça görmüyor muyuz? Başımızın üstünde asılı duran atmosferden baktığımızda güneşi, ayı, diğer ışık saçan cisimleri (yıldızlar demek istiyorum) görmüyor muyuz? Fakat gece karanlık ve parıltılı olan, korkunç fırtına bulutlarının altında kurşuniye dönen sular,

nihayet sisi delip geçmeyi başaran öğle güneşinin alnında mavi yeşil renkler alıyordu şimdi.

Peki neden ben, bir din adamı, Rabbin yeryüzündeki temsilcisi, hem geçen yüzyılın, hem de bu yüzyılın hatalı olsa da sağlam bulgularım tanıyan ve oldukları gibi gören bir kişi... Neden, diyorum, yerkürenin maddi yapısı bunca ilgimi çekiyor, beni endişelendiriyor ya da coşturuyor? *Gemileriyle birlikte denizin derinliklerini boylayanlar!* Sevgili Yurdum'u düşünürken her seferinde kendimi, ufka doğru bakarken değil de (hayalimde elbette), senin yaşadığın yöne, bizim -hâlâ bizim olduğunu düşünmek istiyorum- köyün bulunduğu yöne baktığımı varsayabilmek için aradaki su ve toprak kütlesini, korkunç derinliklerdeki kaya miktarını hesaplamaya çalışırken yakalıyorum. Tam olarak ufkun kaç derece altına bakmam gerektiğini öğrenmek için, açıları ve formülleri gayet iyi bilen Bay Smiles'a danışmalıyım. Ne kadar tuhaf geliyor şimdi; Avustralya'ya gittiğimde ayakkabımın burnuna (yanılmıyorsam aşağı yukarı orada olacaktır) bakıp seni... Beni bağışla yine hayaller kuruyorum. Bir düşünsene, orada başka yıldızlar olacak, ay baş aşağı duracak!

Bu kadar hayalcilik yeter! Şimdi gidip kendimi kaptanımıza takdim edeceğim. Belki sana anlattığım aylakça hayallerimi anlatarak onu biraz eğlendirme fırsatı bile bulabilirim.

Kaptan Anderson'ın yanına çıktım. Şimdi yapabilirsem yalın gerçekleri anlatacağım sana. Parmaklarım tir tir titriyor, kalemi zorlukla tutuyorum. El yazımın halinden de anlayabilirsin bunu.

Pekâlâ, her zamankinden daha büyük bir özenle kıyafetlerimi giydim, kamaramdan çıkarak kaptanın genellikle durduğu en üst güverteye doğru merdivenleri tırmandım. Bu güvertenin ön tarafında ve biraz aşağısında dümen ve pusula var. Kaptan Anderson ve Birinci Subay Bay Summers pusulaya bakıyorlardı. O anın uygunsuz olacağını düşünerek biraz bekledim. Bir süre sonra saygıdeğer beyefendilerin sohbeti bitti. Kaptan arkasını dönüp geminin kıçına doğru ilerlerken fırsat bu fırsat deyip peşine takıldım. Ama kıç tarafındaki korkuluğa varır varmaz geriye döndü. Ben de epeyce yaklaşmış olduğumdan bir sıçrayışla yana çekilmek zorunda kaldım, takdir edersin ki kutsal mesleğimin gerektirdiği saygıdeğerlikle pek uyuşmayan bir hareketti bu. Dengemi daha yeni sağlamıştım ki sanki suçlu o değil de benmişim gibi homurdandı. Kendimi tanıtmak için zorlukla

söylediğim bir iki kelimeyi de ağzından hırıltılar çıkararak cevapladı. Sonra da uygar insanlara hiç yakışmayacak şeyler söyledi bana.

"Yolcular kıçüstü güvertesine davet edildikleri takdirde gelirler. Yürüyüşümün bu şekilde kesilmesine hiç alışkın değilim efendim. Lütfedip baş tarafına gidin ve keneflerin orada kalın."

"Kenef mi dediniz, kaptan?"

Kabaca yana itildim. Genç bir beyefendi beni dümenin olduğu tarafa doğru çekerek Kaptan Anderson'dan uzaklaştırdı. Bir yandan da kulağıma fısıldıyordu: "Güvertenin rüzgâraltı tarafı sadece kaptana aittir." Evet, bir hata yapmıştım, ama daha önce hiç denize çıkmamış bir beyefendinin doğal olarak yapacağı bir hata değil miydi bu? Üstelik kaptanın bana karşı olan sert tavrının bu kadar kolay açıklanabileceğinden hayli kuşkuluyum. Bunun nedeni bağnazlık olabilir miydi? Böyle bile olsa, tüm günahkârları hayırseverce kucaklamak için kollarım açmış olan İngiltere Kilisesinin, daha doğrusu Katolik İngiltere Kilisesinin aciz bir kulu olarak böylesi bölücü bir inatçılığı üzüntüyle karşılamaktan başka seçeneğim yok. Fakat sorun bağnazlık değil de toplumsal anlamda hor görmeyse, durum aynı derecede ciddidir - yo, *hemen hemen* aynı derecede ciddidir. Ben bir din adamıyım, küçük de olsa şerefli bir görev almaya gidiyorum Avustralya'ya. Kaptanın kendini benden üstün görmeye hakkı yok; hele yüksek mertebedeki kilise büyüklerinden ya da efendimiz piskoposun masasında iki kez gördüğüm saygıdeğer din adamlarından üstün görmeye hiç hakkı yok! Bu yüzden artık üstüme başıma dikkat etmeye, kaptanın ve yolcuların karşısına ayin giysilerimle çıkarak bana saygı duymuyorlarsa bile kiliseyi temsil eden bu giysilere saygı duymalarını sağlamaya karar verdim. Bu konuda Bay Edmund Talbot'ın, Bayan Broclebank'in ve Bayan Granham'ın yardımlarını alacağımdan kuşkum yok. Tekrar kaptanın yanına gidip uygunsuz davranışım için en içten özürlerimi sunmam, sonra da pazar ayini meselesini gündeme getirmem gerekiyor. Hanımefendiler ve beyefendiler için bir ayin düzenlememe izin vermesini rica etmeliyim - elbette halktan kişiler de istiyorlarsa katılabilirler. Gemide sevgi ve saygı ortamının sağlanması için korkarım daha çok vaaz vermem gerekecek. Mesela her gün yapıldığını duyduğum ve mümkün olduğunca engellemek istediğim gündelik bir merasimleri var - efendimiz piskoposun alt tabakadan insanlarda sarhoşluğa nasıl gayretle karşı çıktığını bilirsin. Burada onun ne kadar haklı olduğunu görebiliyorum! Düzenli olarak gemicilere çok sert

içkiler veriliyor! Gemide ibadet edilmesine müsaade edildiği takdirde, bu konunun üzerine gidilmesi de mümkün olacak. Tekrar kaptanın yanma gitmeli ve onu yumuşatmaya çalışmalıyım. Herkesle aklınca konuşmak gerek!

Düşündüklerimi hayata geçirmeye çalıştım ve en kötü, en alçaltıcı şekilde başarısızlığa uğradım. Daha önce yazdığım gibi, niyetim kaptanın kamarasına çıkmak, kurallarını ihlal ettiğim için özür dilemek, onu biraz sakinleştirdikten sonra ayin konusunu gündeme getirmekti. Subaylara ve beyefendilere kendimi göstermek için iyi niyetle çıktığım yolda başıma gelen korkunç şeyleri satırlara dökmek ne kadar zor, bir bilsen! Yukarıdaki paragrafı yazdıktan sonra kıçüstü güvertesinin alçaktaki kısmına, subaylardan birinin dümen başındaki iki gemiciye komuta ettiği kısma çıktım. Şapkamı çıkararak subayı selamladım ve tatlılıkla konuştum:

"Hava epeyce düzelmiş beyefendiciğim."

Subay beni duymazdan geldi. Ama başıma gelecek en kötü şey bu değildi elbette. Geminin arka tarafından birinin kükrediğini duydum:

"Bay Colley! Bay Colley! Buraya geliniz!"

Beklediğim davet biçimi bu değildi aslında. Ne sesinin tonu, ne de kullandığı kelimeler hoşuma gitmişti. Ama kaptanın yanına yaklaştığımda söylenenlerin yanında gayet ılımlı olduklarını söyleyebilirim.

"Bay Colley! Tüm subaylarımı mahvetmek mi istiyorsunuz?"

"Mahvetmek mi, efendim?"

"Aynen öyle dedim efendim!"

"Bir hata olmalı, ben..."

"Hatayı yapan sizsiniz. Bir kaptanın gemide sahip olduğu yetkileri biliyor musunuz?"

"Elbette sonsuz yetkiniz olduğunu biliyorum. Ama ben de vaizliğe atanmış bir kişi olarak..."

"Siz bir yolcusunuz, hepsi bu. Üstelik diğerleri kadar terbiyeli davranmıyorsunuz."

"Nasıl olur?"

"Siz bir dert kaynağısınız, Bay Colley. Benim haberim olmadan gemiye bindiniz. Bir balya ya da varil bile gemiye alınırken daha kibarca davranır.

Ayrıca sizin okumayı bildiğinizi sanıyordum..."

"Okumak mı? Elbette okumayı biliyorum!"

"Fakat açık seçik yazılmış emirlerime rağmen, hastalığınızdan kurtulur kurtulmaz gelip iki kez subaylarımı rahatsız ettiniz..."

"Haberim bile yok, ben hiçbir şey okumadım..."

"Daimi Emirlerimden söz ediyorum, kamaralarınızın bulunduğu kısımda kolayca görülebilecek bir şekilde asılı duran emirler."

"Hiç dikkatimi çekmedi..."

"Bu çok saçma. Bir uşağınız var, emirlerim de hep oradaydı."

"Ama dikkatimi..."

"Cehaletiniz bahane olamaz. Diğer yolcuların geminin kıç tarafında faydalandıkları serbestlikten siz de faydalanmak istiyorsanız... Yoksa hanımefendiler ve beyefendiler arasında olmak istemiyor musunuz beyim? Gidin... emirlerimi okuyun!"

"Ama hakkım değil mi..."

"Gidin ve okuyun. Okuyup ezberleyin."

"Ne demek istiyorsunuz, efendim! Bana okul çocuğuymuşum gibi mi davranacaksınız?"

"İstersem size okul çocuğuymuşsunuz gibi davranırım beyim, istersem sizi zincire vurur, istersem kırbaçlattırır, istersem seren direğine asarım..."

"Nasıl olur! Siz nasıl böyle!.."

"Benim yetkilerimi mi sorguluyorsunuz?"

Şimdi daha iyi anlıyorum. Kaptan Anderson, tıpkı zavallı dostum Josh gibi -Josh'ı hatırlarsın- çıldırmıştı. Josh gayet sakin ve usludur, tabii kurbağalardan bahsetmediğiniz sürece. O zaman delirdiğini dünya âlem duyar, hatta sonrasında, ne yazık ki, dünya âlem görür. İşte Kaptan Anderson da böyleydi, normalde gayet aklı yerindeydi, fakat tam bir şanssızlık eseri deliliği yüzünden beni hor görülmesi gereken bir nesne olarak benimsemişti ve bunu aklına esriğince yapıyordu. O an için alttan almaktan, gülüp geçmekten başka çarem yoktu, zira deli olsun ya da olmasın, öfkesine kapılıp tehditlerinden hiç değilse bazılarını gerçekleştirebileceğine inanmıştım. Olabildiğince naif sözlerle, ama korkarım titrek bir sesle ona cevap verdim.

"Bu konudaki isteklerinizi yerine getireceğim, Kaptan Anderson."

"Emirlerime uyacaksınız."

Arkamı dönüp sessizce çekildim. Onun huzurundan ayrılırken tüm bedenimin ter içinde kalmasına rağmen tuhaf bir şekilde üşüdüğümü, öte yandan, yüzümün alev alev yandığını hissettim. Ne birisiyle yüz yüze gelmek, ne de kimsenin gözlerine bakmak istiyordum. Çünkü gözlerim... Ağlıyordum! Bu gözyaşlarının erkekçe bir öfkeden kaynaklandığını söylemek isterdim, ama heyhat, bunlar utanç gözyaşlarıydı. Karada yaşayan bir insan, en nihayetinde kral tarafından cezalandırılır. Oysa denizde, kralın yerine geçmiş olan kaptandır cezayı veren. Denizde insanın erkeklik onuru kırılır. Bir tür mücadele belki bu - ne tuhaf değil mi? Böylece insanlar... fakat çok dağıttım konuyu. Kamaramın bulunduğu kısma giden yolu adeta el yordamıyla buldum. Gözyaşlarını dinip de biraz kendime geldiğimde kaptanın emirlerini aramaya başladım. Gerçekten de kamaraların yakınındaki bir duvara asılmıştı! O an hatırladım hastalığımın yol açtığı şançılarla kıvrandığım sırada Phillips'in bana *Emirler'*den, hatta *Kaptan'ın Emirler*'inden bahsettiğini; fakat yalnız benim çektiklerimi çekenler anlayabilir gidip gelen benliğimde bu sözlerin ne kadar az iz bırakabileceğini. Fakat işte buradaydılar. "Talihsizlik" denebilir buna en azından. Emirler camlı bir çerçevenin içindeydi. Havadaki nemden dolayı cam iç taraftan biraz buhar yapmıştı. Ama yazılanları rahatça okudum ve önemli olan kısmını da buraya yazıyorum:

Yolcular, gemide bir işle meşgul olan subaylarla hiçbir koşulda konuşmayacaktır. Subayın açık daveti olmaksızın, yolcular görev yerinde olan seyir subayına kesinlikle seslenmeyecektir.

İşte o zaman anladım ne kadar korkunç bir durumda olduğumu. Seyir subayı denen kimse, büyük olasılıkla kaptanın yanında olan birinci subay, ikinci gidişimde de dümenin başında duran diğer subaydı. Her ne kadar kasıtsız olsa da bir hata yapmıştım. Kaptan Anderson'm bana karşı tavırları bir beyefendiye hiç yakışmamasına rağmen, hem ona, hem de görevlerini yapmalarına engel olduğum subaylara bir özür borçluydum. Soğukkanlı olmak mesleğimin bir zorunluluğuydu. Bu yüzden emri çabucak zihnime kazıdıktan sonra gemicilerin "Kıçüstü güvertesi" olarak adlandırdığı üst güverteye çıktım. Rüzgâr biraz kuvvetlenmişti. Kaptan Anderson yan tarafta bir ileri bir geri yürüyor, Bay Summers dümenin başında başka bir subayla konuşuyor, iki gemici de dalgalar üstünde kayan devasa gemimizin

dümeniyle meşgul oluyordu. Subayların arkasında duran genç bir beyefendi şapkasına dokundu ve benim çıkmış olduğum merdivenden çevik hareketlerle aşağı indi. Kaptana arkasından yaklaştım ve bana dönmesini bekledim.

Kaptan Anderson bana çarptı!

Aslında hakikaten çarpmış olmasını dilerdim - ama yine de bu abartı pek uygunsuz sayılmaz. Derin düşüncelere dalmış olmalıydı. Havada savurduğu koluyla önce omzuma vurdu, ardından göğsüyle yüzüme çarptı ve ben de dengemi yitirerek güvertenin tertemiz kalaslarının üstüne boylu boyunca uzandım.

Tekrar nefes alabilmek için epeyce çabalamam gerekti. Tahtaya vurduğum başım fena halde uğulduyordu. Hatta bir an için tepemde bir değil iki kaptan dikiliyormuş gibi geldi. Kaptanın bana seslendiğini neden sonra fark ettim.

"Kalkın efendim! Hemen kalkın yerden! Münasebetsizliğinizin bir sonu yok mu?"

Güvertede sürünerek başlığımı ve perukamı bulmaya çalıştım. Ona cevap vermeye dahi mecalim kalmamıştı.

"Kaptan Anderson... siz demiştiniz ki..."

"Ben size bir şey demedim. Size bir emir verdim."

"Özürlerimi..."

"Özürlerinizi istemiyorum. Karada değil denizdeyiz. Özür dilemeniz hiçbir şeyi değiştirmez..."

"Ama yine de..."

Bana her an vurabileceğini düşünmeme ve iyice ürkmeme neden olan bir ışık vardı gözlerinde, sanki tüm kanı yüzüne toplanmıştı. Yumruğunu havaya kaldırdığında birkaç adım geriye çekildiğimi itiraf etmek zorundayım. Fakat yumruğunu diğer avucuna indirdi.

"Güvertemde canı istediği zaman dolaşmak isteyen her cahil kara adamıyla tekrar tekrar uğraşmak zorunda mıyım ben? Öyle mi? Söylesenize!"

"Özürlerimi size... Asıl niyetim..."

"Ama benim sorunum niyetinizle veya zihninizde kurduklarınızla değil, yanlış zamanda yanlış yerde olma alışkanlığınızla... Dersinizi tekrarlayın bakalım!"

Yüzüm şişmeye başlamıştı. Ben de en az onun kadar kızarmış olmalıydım. Gittikçe daha çok terliyordum. Kafamın içinde bir çan çalıyor gibiydi. Subaylar şevkle ve dikkatle ufku inceliyorlardı. Dümen başındaki iki gemici bronzdan dökülmüş gibiydi. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım. Daha yeni okuyup zihnime yerleştirdiğim kelimeler uçup gitmişti. Gözyaşlarını yüzünden çevremi göremiyordum. Kaptan tepemde bir daha homurdandı, sesi biraz daha yumuşak mı çıkmıştı ne...

"Evet beyim. Dersinizi tekrarlayın!"

"Hatırlamama izin verin. Biraz zaman..."

"Pekâlâ. Dersinizi tekrarlamayı öğrenin de öyle gelin. Anladınız mı beni?"

Cevap yerine bir şeyler mırıldanmış olmalıyım, çünkü despotça kükreyişiyle son sözü söyledi:

"Peki beyim... Daha ne bekliyorsunuz?"

Bu kez kaçarcasına kamarama döndüm, ikinci merdivenlere geldiğimde Bay Talbot'ın ve yarımdaki iki genç beyefendinin -aşağılanmamın üç şahidi daha!- hızla koridora girdiklerini gördüm. Merdivenlerden yuvarlandım, sonra kendimi toplayıp kalan son gücümle kamarama girerek kendimi ranzama attım. Her yanım titriyor, dişlerim takırdıyordu. Zorlukla nefes alıyordum. Genç Bay Talbot'ın dışarıdaki genç beyefendilerden birine sert bir sesle söylediklerini duymasaydım, inanıyorum ki, yo, eminim ki o anda bayılabilir veya nöbet geçirebilir, hayatımı ya da aklımı kaybedecek kadar kötüleşebilirdim. "Durun bakalım beyim, bir beyefendi başka bir beyefendinin dertlerine gülmez!" gibi bir şeyler söyledi. Bunun üzerine gözyaşlarına boğuldum, ama bir yandan da iyileştirici bir boşalmaydı hissettiğim! Tanrı Bay Talbot'ı korusun! Bu gemide tek bir gerçek beyefendi var, hedefimize varmadan önce ona Dostum diyebilmek ve özenli davranışlarının benim için ne büyük bir anlam ifade ettiğini söyleyebilmek için dua edeceğim! Gerçekten de, yıkılmış olduğum ranzada dizlerimin üstüne kalktım, Bay Talbot gibi özenli ve anlayışlı birini gemimize bindirdiği, böyle soylu ve hayırsever bir insan evladını aramıza kattığı için Yaradana minnettarlığımı ilettim! ikimiz için dua ettim. Ancak ondan sonra

bu masanın başına oturmayı başardım ve mümkün mertebe akılcı bir soğukkanlılıkla durumumu düşünmeye başladım.

Olayları her gözden geçirdiğimde, tek bir şeyi gayet açık görebiliyordum. Bunu görür görmez tüm vücudumun yeniden ürperdiğini söylemeliyim. Hiç şüphe yoktu ki kaptanın kişisel olarak kin duyduğu bir nesneyi temsil ediyordum! Daha önce "bana çarptı" diye ifade ettiğim anı her seferinde tehlikenin yaklaştığını sezen bir hayvanın ürkekliğiyle tekrar tekrar zihnimde canlandırdım. Şimdi anlıyorum bunun bir kaza olmadığını. Bana vurduğu kolu yürürken olduğu gibi yanında sallanmıyordu, doğal olmayan bir biçimde açılmış ve bana doğru savrulmuştu; hemen ardından da göğsüyle beni iterek düşmemi sağlamıştı. Bana öyle geliyor ki, ya da içimden gelen bir sese kulak verdiğimde anlıyorum ki, Kaptan Anderson kasıtlı olarak düşürdü beni! O bir din düşmanı - tek neden bu olabilir! Ah ne kirli bir ruh!

Gözyaşlarını zihnimdeki bulanıklığı alıp götürdü. Bitkin düştüm, ama yenilmedim. İlk önce mesleğim geldi aklıma.

Mesleğimin itibarını sarsmaya kalkmıştı; ama böyle bir şey yapmaya hakkı yoktu. Benim itibarımı sarsmaya da hakkı yoktu, dini rütbem bir yana, sıradan bir insan olarak da ne bir hata ne de bir günah işlemiştim, tek yaptığım onun Emirlerini okumayı ihmal etmekti! Bunun için de benden çok beni yataklara düşüren hastalığı suçlaması gerekirdi! Gerçekten de aptalca davrandım ve gemideki subaylarla beyefendilere göre hor görülecek bir kimseyim, ama bu konuda Bay Talbot'ı dışarıda bırakıyorum. Fakat bana yaptıklarını aynı zamanda *Göklerdeki Babamız'a* yapmış olmuyorlar mıydı? O zaman anlamaya başladım, ne kadar acı ve haksızca görünürse görünsün, bu durumdan bir ders çıkarmam gerektiğini. Güçlü ve haşmetlinin karşısına acizi ve uysalı koyuyor. Komuta zincirine içkin olan merhametsiz güçler karşısında acizdim elbette. Bu yüzden de uysal olmak zorundaydım. Sevgili kardeşim...

Yine de tuhaf bir durum. Şimdiye kadar yazdıklarım ıstırap verecek sana. Biraz düzeltilmesi, değiştirilmesi, yumuşatılması gerek, ama yine de...

Kendi kız kardeşime değilse kime? *Sana* mı? Eski azizlerin (özellikle de Aziz Augustine) gibi ben de *sana* mı seslenmeliyim, ey *merhametlilerin merhametlisi Kurtarıcımız?*.

Uzun süredir dua ediyordum. O fikir aklıma gelince çökmüştüm dizlerimin üstüne - bir kez daha acı ve teselliyi bir arada hissettim. Yine de

artık meseleyi yukarı devretmeyi başarmıştım! Benim kırıştırmaya bile kıyamadığım kıyafetlerim, ah ne acıydı o ayakların altında çiğnenmeleri, ki buna şahit olmak... Artık kendimi ve durumumu açık açık görebiliyordum. Oturup ne yapacağımı düşünmeye başladım.

En nihayetinde duruma uygun iki şeyden birini yapmam gerektiği sonucuna vardım. Ya bir daha kıçüstü güvertesine dönmeyecek, yolculuk boyunca şerefimi gözeterek oradan uzak kalacaktım; ya da, kıçüstü güvertesine çıkıp Kaptan Anderson'ın Emirleri'ni ona ezberden okuyacak, sonra da soğukkanlılıkla, "Ve şimdi de, Kaptan Anderson, size bir daha dert olmayacağımı bildiririm," diyerek çekilecek, ne olursa olsun bir daha geminin o tarafına gitmeyecektim - tabii Kaptan Anderson tenezzül edip (ki hiç sanmıyorum) benden özür dilemezse. Fakat düşündükçe konuşmama meydan vermemesi daha büyük bir ihtimal gibi göründü gözüme. Kabalıkta ve karşısındakini bastırmada üstüne yok bu adamın. En iyisi birinci yoldan gitmek ve bana hakaret etmesi için sebep ya da fırsat yaratmamak.

Bu karara vardıktan sonra hayli rahatladığımı itiraf etmeliyim. Rabbin de yardımıyla yolculuğun sonuna dek uzak kalabilirdim ondan. Bir Hıristiyan olarak, tüm canavarlığına rağmen onu bağışlamak ilk görevimdi elbette. Bunu başarmak için epeyce dua etmem, eninde sonunda Tanrı katına çıktığında onu bekleyen korkunç kaderi düşünmem gerekti. Sonra onu birader bildim, kendimi onun koruyucusu saydım ve ikimiz için dua ettim.

Bu işi bitirdikten sonra, alelade edebiyattan bir örnek vermek gerekirse, tıpkı Robinson Crusoe gibi oturup hesaplamaya giriştim gemide bana kalan yerin, yani -kendi deyimimle- krallığımın sınırlarını. Krallığım kamaramdan, hemen dışarıdaki koridordan, aşağılanmamın tanıkları olan hanımefendilerin ve beyefendilerin huzurunda olmaya cesaret edebildiğim ölçüde yaşamsal ihtiyaçlarımı giderdiğim yolcu salonundan oluşuyordu. Geminin bu tarafında da yapabileceğim şeyler var, yoksa Phillips'in dediği gibi *çukur güvertede* mi demeliyim; krallığım ana direğin oradaki beyaz çizgiye kadar uzanıyor. Beyaz çizgi bizi halktan, yani gemicilerden ve göçmenlerden ayırıyor. Hava güzel olduğunda bu güverteye çıkabilirim. Orada aklı başında beyefendilerle -elbette *hanımefendilerle* de- görüşüp konuşabilirim. Bay Talbot'la olan dostluğumu geliştirmem mümkün olabilir. Yağmurlu ve rüzgârlı havalarda koridor ve kamaramla yetinmeliyim. Bu yerlerin dışına çıkamasam bile, önümüzdeki aylar boyunca çok rahatsız

olmadan yolculuğa devam edebilir, en ürkütücü şeyden, deliliğe kadar giden bir melankoliden uzak kalabilirim. Her şey yoluna girecek, eminim.

Hatıralarımdan hiç çıkmayan toprağımdan ayrıldığımdan beri yaşadığım her şeyden daha çok zevk aldığım bir karar, bir keşifti bu. Hemen dışarı çıkıp adamın -krallığımın!- çevresini şöyle bir dolaştım, gururla yürürken, topraklarının genişlemesini bir özgürlük işareti olarak gören tarihsel kişilikleri düşündüm, yani haklı bir nedenle bir şekilde mahkûm edilenleri, demek istiyorum. Her ne kadar görevim ve toplumdaki yerim itibariyle bulunmam gereken kısımdan, deyim yerindeyse, feragat etmiş olsam da, çukur güvertenin de bazı bakımlardan kıçüstü güvertesine tercih edilebilir olduğu kanaatindeyim. Bay Talbot'ın sadece beyaz çizgiye doğru yürümekle yetinmeyerek tam bir âlicenaplık, demokratik özgürlükçülük timsah gibi çizgiyi geçip halkın arasına karıştığını gördüm.

Sana en son yazdığımdan beri Bay Talbot'la olan tanışıklığımızı biraz daha ileri götürdük! Bunca insan arasında kapımı çalan tek kişi o oldu! Hakikaten dine bağlı bir insan kendisi! Kamarama geldi ve akşam olduğunda gemide bulunan insanlara kısa bir vaaz vermem için tüm açık yürekliliğiyle ricada bulundu! Yolcu salonunda istenen vaazı verdim. Saygıdeğer insanların söylediğim sözlere pek ilgi göstermediğini itiraf etmek zorundayım, üstelik gemi subaylarından yalnızca biri katılmıştı ayine. Bu yüzden verdiğim mesajları alabileceğini düşündüğüm insanlara seslenmeyi tercih ettim; çok dindar ve güzel bir genç hanımefendiye, bir de ibadeti yalnızca şahsını değil temsil ettiği sınıfın tümünü yücelten Bay Talbot'a. İngiltere'nin tüm soyluluğu ve saygıdeğerliği tek bir adamda damıtılmış gibi göründü bana!

Herhalde Kaptan Anderson'ın etkisi; belki de tavırlarındaki arınmışlıktan, hislerindeki incelikten dolayı görmezden geliyorlar beni; her ne olursa olsun, yukarıda kıçüstü güvertesinde görüp de çukur güverteden selamladığım hanımefendiler ve beyefendiler, nadiren selamımı alıyorlar! Gerçi son üç gündür, tabiri caizse, selam verilecek bir yer dahi yok - her taraf sırılsıklam olduğundan kimse açık kısımlara çıkmıyor. Geçen seferki kadar hasta olmadım, iyi bir denizci olacağım galiba! Fakat Bay Talbot fena halde hastalandı. Hastalığının ne olduğunu uşağım Phillips'e sorduğumda sesinde açık bir alaycılıkla cevap verdi: "*Herhalde yediği bir şey dokundu*!" Cesaretimi toplayıp sessizce koridoru geçtim ve kapısını çaldım, ama cevap gelmedi. İyice cesaret kazanıp kapı kolunu çevirerek içeri girdim. Genç

adam uyuyordu, sakalı ve bıyığı bir haftalık olmuştu -uyurken yüzünün almış olduğu hali görünce kapıldığım hisleri burada anlatamam- sanki hepimiz için acı çeken *birinin* yüzüydü. Karşı konulmaz bir şefkat duygusuyla üzerine eğildiğimde, hayır kendimi kandırmaya çalışmıyorum, nefesinde kutsallığın güzel kokusunu aldım sanki! Kendimi onun dudaklarına değer bulmadığımdan örtünün üstünde duran elini alıp saygıyla öptüm. İşte budur iyiliğin gücü, ardından sunaktan çekilir gibi uzaklaştım!

Hava yeniden düzeldi. Bir kez daha ben çukur güvertede, beyefendiler ve hanımefendiler kıçüstü güvertesinde gezinmeye başladık. Artık kendimi iyi bir denizci gibi görüyorum ve diğerleri gibi, güvertede gururla geziniyorum.

Kamaramdaki hava çok sıcak ve nemli. Hakikaten de, dünyanın en sıcak bölgesine yaklaşıyoruz. Burada yazı masamın başında yalnızca gömlekle ve adı söylenmeyeceklerle oturmuş mektup yazıyorum, ne kadar mektup denebilirse, ne de olsa tek dostum bu mektup oldu artık. Kaptanın beni aşağı atmasından bu yana hanımefendilerin karşısında utancımı yenemediğimi itiraf etmeliyim. Duyduğum kadarıyla Bay Talbot biraz kendine gelmiş ve birkaç kez dışarı çıkmış, fakat din adamları karşısında çekingen olduğundan mı, yoksa başıma gelen o olaydan sonra beni utandırmak istemediğinden mi bilinmez, biraz soğuk davranıyor.

Sana yazdıktan sonra yine çukur güverteye çıkıp dolaştım. Bu sefer ılık ve korunaklı bir yer olmuştu. Güvertede yürürken, karada yaşayanların hep merak ettiği cesur gemicilerimiz hakkında biraz fikir edinme imkânım oldu. Bu alt tabakadan insanları yakından gözlemledim. İşleri, gemimizin gitmesini sağlamak, halatları çekmek ve yukarıda yelkenlere tuhaf şeyler yapmak olan iyi insanlar; özellikle yelkenlere çıkmak çok tehlikeli olmalı, öyle yüksekteler ki! Gördüğüm kadarıyla geminin ilerlemesi için onların hiç durmadan çalışması gerekiyor. Daima temizliyor, süpürüyor, boyuyorlar. Sadece halat kullanarak harika yapılar kuruyorlar! Bu tür şeylerin halatla yapılabileceğini bilmezdim! Karadayken ağaç oymacılığının ustaları tarafından ağaçların halat biçiminde oyulup şekillendirildiğini görmüştüm; ama burada halatlar ağaç biçiminde oyuluyordu sanki! Üstelik buradaki insanlardan bazıları hakikaten ağaç oymacılığı yapıyor; hindistancevizi kabuğu, kemik, fildişi işlemekle uğraşıyor. Kimileri de limanlardaki hanlarda ya da meyhanelerde pencereye asılan türden gemi maketleri hazırlıyor. Hepsinin bir parmağında bin marifet.

Tüm bunları gönül rahatlığı içinde uzaktan, *ayrıcalıklı* yolcuların gezindiği yere çıkan merdivenlerin dayandığı tahta duvarın dibinden izliyorum. Çoğunlukla sessiz yukarısı, ya kimi zaman mırıl mırıl bir konuşma ya da sertçe haykırılan bir emir. Ama başta, beyaz çizginin ötesinde, insanlar çalışıyor, türküler söylüyor, çocuklar gibi masumca dans ederken kemana ayak uyduruyor. Sanki dünya tüm çocuksuluğunu onlara devretmiş. Tüm bunlar iyice zihnimi karıştırdı. Geminin baş tarafı daha kalabalık. Bir grup üniformalı asker, birkaç göçmen, en az erkekler kadar gösterişsiz görünen kadınlar. Fakat tüm diğerlerini görmezden gelip gemicileri izlediğimde, gerçekten hayretler içinde kalıyorum. Bir çoğu ne okumayı, ne de yazmayı biliyor. Subaylarımızın bildiği şeylerin birçoğundan haberleri bile yok. Ama bu yapılı, mert adamlar burada tam bir... Nasıl tarif etsem? "Uygarlık" diyemem, çünkü kentleşmeye geçememişler. Toplum olabilir belki, gerçi bazı bakımlardan subaylara bağlılar, gemicilerle onlar arasında da bir tabaka var aslında; çavuş deniyor bunlara. Ayrıca gemicilerin kendi aralarmda da konum farkları var. Peki ne diyeceğiz onlara, bu denli özgür ve bu denli bağımlı varlıklara? Onlar *denizci,* artık anlamaya başlıyorum bu sözcüğün ne manaya geldiğini. Mesaileri bittiğinde onları kol kola ya da birinin kolu diğerinin omzunda görmek mümkün. Kimi zaman güvertedeki silinip süpürülmüş kalasların üstünde uyuyorlar, bir bakıyorsunuz birinin göğsü diğerine yastık olmuş! Dostluğun lekesiz hazları... Ne yazık, ne kadar yabancıyım böyle şeylere... Yakınlaşmanın mutluluğu ya da iki kişi arasındaki bağ ki, Kutsal Kitap'ta yazdığı gibi, kadınlara olan sevginin dahi üstünde, bu insanları bir arada tutan da bu bağ olmalı. Daha önce şakacıktan "krallığım" dediğim yerden bakıldığında, geminin baş tarafındaki hayat kimi zaman çok daha iyi *mizananın ardındaki,* hatta *ana direğin ardındaki* bozuk düzenden! (Bu iki terimi uşağım Phillips'ten öğrendim.) Ah ne acı, mesleğim ve toplumdaki konumum, artık içinde olmak istemediğim bir yere çivilemiş benliğimi!

Hava yeniden kötüleşti... Gerçi çok kötü sayılmaz, ama hanımefendilerden çoğunun kamarasına hapsolmasına yetti. Bay Talbot da kamarasından çıkmıyor. Uşağım genç adamın deniz tutmasından rahatsız olmadığına yemin ediyor, ama yine de kilitli kapısının ardından garip sesler geldiğini duyuyorum. Ona hizmetlerimi sunma cüretini gösterdiğimde, ruhunu dua etmeye adadığını kabul etmeye zorladığımdan dolayı hem üzüldüm, hem de kaygılandım. Onu suçlamayı hiç, ama hiç istemem... yo, yo, onun hakkında böyle şeyler düşünemem! Ama *taşkınca* sesler

duyduğumdan eminim! Genç adamın, konumunun tüm saygınlığına rağmen, Kilisemizin hoş karşılamadığı aşın inanç sistemlerinden birinin kurbanı olduğundan korkuyorum. Ona yardım etmeliyim ve edeceğim! Ama bunu ancak kendine geldiğinde ve her zamanki gibi aramızda dolaşmaya başladığında yapabilirim. Onunki gibi tutkulu ibadet nöbetleri, bu iklimde yaşayanların ateşli hastalıklarından daha tehlikelidir. O bir din adamı değil, büyük bir mutlulukla görevimi yerine getirerek onu konumunun gerektirdiği iman düzeyine, tabiri caizse, İngiltere Kilisesi'nin dehası sayesinde öngördüğü düzeye geri çekeceğim!

Tekrar güverteye çıkmaya başladı, fakat coşkulu ibadeti sırasında yakalanmanın utancından olsa gerek, benden uzak duruyor. Bir süre için onu rahat bırakacağım ve birbirimizi daha iyi anlayıncaya kadar onun için dua edeceğim. Bu sabah kıçüstü güvertesinde gezindiği sırada onu uzaktan selamladım, ama görmemiş gibi yaptı. Ah, ne soylu bir delikanlı! Başkalarının yardımına koşmaktan hiç çekinmezken, kendi sorunları için yardım istemeye tenezzül etmiyor!

Bu sabah çukur güvertedeyken, bende hem hüzün hem de hayret uyandıran o merasime yine şahit oldum. Güverteye bir fıçı konuyor. Denizciler sıraya giriyor ve birer bardak içeceklerini alarak "Tanrı kralımızı korusun!" diye bağırdıktan sonra kafalarına dikiyorlar. Majesteleri bu manzarayı görse ne derdi acaba? İçtikleri şeyin şeytanın mayası olduğunu gayet iyi biliyorum; daha önce söylediğim gibi, alt tabakalara sert içki verilmemesi gerektiği konusundaki görüşümden zerre kadar uzaklaşmış değilim. Bira onlara çok bile... bira içmek nelerine yetmiyor!

Ama yine de burada, *burada* ana direk çizgisinde, çukur güverteye yığılmış esmer genç adamların yanında; tehlikeli işlerini mertçe yerine getirmekten kaskatı olmuş elleri ayakları, okyanusların fırtınalarıyla yıpranmış sert ama dürüst yüzleri, esintiyle alınlarında çırpman bukleleriyle bu fedakâr insanların huzurunda, *burada* görüşlerimi tamamen bir yana atmasam da en azından biraz değiştirmeli, azıcık yumuşatmalıydım. Özellikle bir delikanlıyı, ince belli, dar kalçalı, ama geniş omuzlu *Neptün'ün Oğlu*'nu izlerken, içeceğin içindeki kötülüğün, onu içen kimseye göre azalabileceği hissine kapıldım. Çünkü bu varlıklar, bu delikanlılar ya da en azından bazıları ve özellikle bir tanesi, devlerin soyundan geliyormuş gibi görünüyordu. Talos efsanesi geldi aklıma; kor halinde tunçtan gövdesi olan adam. Bana öyle geldi ki, yolunu şaşırmış bir iyilikseverlik ve idare

anlayışı sonucu denizde görevli olanlara sunulan bu ateşli içecek (yani rom), böylesine tanrısal, böylesine yiğit varlıkların damarlarında (antik Yunan tanrılarının kanı olduğu varsayılır) dolaşmaya layıktı! İçlerinden bazılarının bedenlerinde otoritenin izleri açık seçik görülebiliyor, bu yara izlerini umursamazlıkla, hatta gururla taşıyorlar! Kimilerinin bu izleri seçkinliğin işareti olarak gördüğü kanaatindeyim. Bazılarının vücudunda gerçekten gururla taşınması gereken izler var; kılıç yaraları, kurşun deliği izleri, toplara doldurulan demir parçalarının açtığı yaralar. Hiçbiri sakat değil; daha doğrusu ufak tefek özürleri var, kiminin parmağı, kiminin gözü, kiminin kulağı kopmuş ve bu kusurları birer madalya gibi duruyor üstlerinde. Benim gözde kahramanım olarak gördüğüm bir tanesi var ki, uysal yüzünün sol tarafında dört beş tane paralel yara izi bulunuyor. Tıpkı Herkül gibi vahşi bir hayvanla dövüşmüş adeta! (Efsaneye göre Herkül, Nemeia Aslanı'yla dövüşmüştür.) Yalınayak dolaşıyor ve bacakları... Benim kahramanımdan söz ediyorum, efsane olanından değil! Altına giydiği pantolon perçinlenmiş gibi yapışmış bacaklarına. İçeceğini kafasına diktikten sonra boş bardağı fıçıya bırakışındaki erkekçe nezaketten çok etkilendim. Eskiden kalma tuhaf bir hikâye geldi aklıma. Krallığımızın tarihini okurken bir yerlerde İskoç Kraliçesi Mary'nin krallığına ilk geldiğinde bir şölen düzenlendiğine rastladığımı hatırladım. Yazılana göre gırtlağı o kadar inceymiş, derisi o derece şeffafmış ki şarabı içerken lâl rengi sıvının boğazından geçtiği dışarıdan görülebiliyormuş! Çocuk aklımla nasıl da etkilenmiştim bu hikâyeden! Şimdi hatırlıyorum o sıralar gelecekteki zevcemin böylesine güzel bir kadın olacağını düşlediğimi - elbette aklın ve ruhun daha üstün güzelliklerine ek olarak. Fakat şimdi, Bay Talbot'ın da benden çekinmesiyle, koridordan, kamaramdan ve çukur güverteden oluşan krallığımda beklenmedik bir şekilde tahttan indirildiğimi, yerime yeni bir hükümdarın geçtiğini fark ediyordum! Çünkü damarlarında ateş dolaşan bu tunçtan delikanlıya - içkisini içerken bir fırın gibi gürüldediğini, ağzından alevler çıktığını sandım- ancak ve ancak krallık yaraşırdı. Hiç itiraz etmeden tahtımdan inmeye ve onun önünde diz çökmeye razı oldum. Tüm kalbimle arzulamaya başladım bu delikanlıyı Kurtarıcımız'ın yolundan götürmeyi; biçmek üzere gönderildiğim hasadın ilk ve belki de en güzel başağı olacak! Fıçının başından çekilip gitmesinden sonra da gözlerimi ondan alamadım. Fakat benim gidemeyeceğim bir yöne doğru yol aldı. Hemen hemen yatay duran dördüncü direk boyunca koştu; cıvadradan bahsediyorum, halatlardan, palangalardan, zincirlerden,

bumbalardan, yelkenlerden. Seninle birlikte tırmanmaktan hiç bıkmadığımız o yaşlı meşe ağacı geldi aklıma. Ama o (kral), cıvadranın ucuna kadar koştuktan sonra en ucunda durup aşağıdaki denize baktı. Bedenindeki tüm kaslar geminin hafif hafif sallanışına uygun olarak kasılıp gevşiyordu. Yalnızca omzunu bir halata dayamıştı, ama bir ağaca yaslanmış gibi rahat görünüyordu. Sonra geri döndü, birkaç adım attıktan sonra cıvadranın kalın kısmına tıpkı benim yatağıma yatarken yaptığım gibi kolayca uzandı! Herhalde hiçbir şey Majestelerinin, deyim yerindeyse, *yüzer ağaçlarından* birinin dallarındaki bir delikanlı kadar özgür değildir! Belki de yüzer ormanlar denmeli bunlara! işte kral orada bukleleriyle taçlanmış yatıyordu - ama yine hayal kurmaya başladım.

Ekvatora iyice yaklaşmış durumdayız. Bay Talbot hâlâ uzak duruyor benden. Geminin her tarafını dolaşıyor, aşağıya geminin karnına iniyor; rahatsız edilmeyeceği bir yer arıyor gibi, belki de kimse engellemeden ibadetine devam etmek istiyor. O gün kapısmı çalmamın hayli zamansız olduğundan ve yarardan çok zarar verdiğinden endişeleniyorum. Onun için dua ediyorum. Başka ne yapabilirim ki?

Denizin ortasında kalakaldık. Yüzeyde tek bir dalga dahi görünmüyor. Yukarıda gök yerine boğucu bir sis var, dört yanımıza dört perde gibi indi, ufku dahi görmemizi engelleyerek bizi daracık bir okyanus çemberine hapsetti. Çevremizdeki sular açık, ışıltılı bir mavilikte. Zaman zaman bir deniz yaratığı yüzeyi yırtıyor ve sıçrayıp düşerek sessizliği bozuyor. Hiçbir şey sıçramadığında dahi deniz titriyor, yüzeyinde tesadüfi kırışıklıklar, dalgalanmalar oluyor, sanki sular tüm deniz yaratıklarının yurdu olmamn ötesinde bir canlının, Leviathan'dan çok daha büyük bir canimin incecik derisi. Sıcak ve nem birleşince, yuvamızın bulunduğu o güzel vadiyi hiç terk etmemiş bir insan için hava inanılmayacak kadar dayanılmaz oluyor. Hareketsiz kalmamız -şimdi anlatacaklarımı deniz yolculuğu öykülerinde bulamazsın- geminin çevresindeki sulardan iğrenç kokular yükselmesine yol açıyor. Dün sabah hafif bir esinti çıktıysa da çok geçmeden kesildi. Kimseden ses seda çıkmadığından, geminin çanı çok daha yüksek ve ürpertici bir sesle çalıyor gibi. İnsanların zorunlu olarak kirlettiği sulardan çıkan kokular bugün katlanılmaz bir hal aldı. Filikalar indirildi ve gemi pis kokan yerden biraz uzaklaştırıldı, ama rüzgâr başlamazsa aynı şey yeniden başımıza gelecek. Üzerimde sadece gömleğim ve külot pantolonumla kamaramda oturuyor ya da yatıyorum, ama yine de havanın boğuculuğu yüzünden nefes almakta zorlanıyorum. Hanımefendiler ve beyefendiler de

tıpkı benim gibi kamaralarından çıkmıyorlar, onlar da yataklarına uzanıp bu iklimden kurtulmayı bekliyorlar. Yalnız Bay Talbot huzur bulamıyormuş gibi gezinip duruyor - zavallı genç adam! Tanrı ona yardım etsin ve onu korusun! Bir keresinde ona yaklaşmaya çalıştım, ama hafifçe başım eğdikten sonra uzaklaştı. Daha zamanı gelmedi galiba.

İnsanın erdemini koruması neredeyse imkânsız burada! Daima uyanık olmalı, sürekli kendini kollamalısm -ah sevgili kardeşim; sen, ben, tüm diğer Hıristiyanlar, Rabbin takdirine olan güvenimizi hiçbir zaman yitirmemeliyiz! Gemide kavga çıktı! Sandığın gibi geminin başındaki yoksul insanlar arasında değil, burada beyefendiler arasında, yo, bizzat huzuru koruması gereken subaylar arasında!

Olay şöyle gerçekleşti: Yazı masamın başında oturmuş bir tüyün ucunu kesiyordum ki koridorda önce bir itişme, ardından sesler duydum, ilk başta pek dikkatimi çekmedi ama sesler gittikçe yükseliyordu.

"Deverel, seni köpek! Gördüm kamaradan çıktığım!"

"Peki sen burada ne arıyorsun, Cumbershum, dolandırıcı seni!"

"Ver onu bana! T..... adına yemin ederim ki alacağım!"

“İki ucundan kapatmış bir de... Seni iki yüzlü köpek, okuyacağım. Ahdettim okuyacağım!"

İtişme sesleri iyice arttı. Üzerimde gömleğim ve külot pantolonumdan başka bir şey yoktu, ayakkabılarım ranzanın altındaydı, çoraplarım hemen onun üstünde duruyordu ve perukam da bir çivide asılıydı. Öyle küfürler ediyor, öyle pis sözler söylüyorlardı ki daha fazla dayanamadım. Kılığımı tamamen unutup yerimden kalkarak kamaradan dışarı fırladığımda, iki subayın bir mektup uğruna vahşice kavga ettiklerini gördüm. Hemen seslendim.

"Beyler! Beyler!"

Yakınımdakini omzundan yakalayıp kendime çevirdim. Kavgayı bırakıp ikisi birden bana baktılar.

"Bu kahrolası herif kim, Cumbershum?"

"Şu vaiz galiba. Hadi işinize beyim, bu bizim meselemiz!

"Şu anda işimi yapıyorum, dostlarım, Hıristiyan ruhunuza seslenerek bu yakışıksız davranışı sonlandırmanızı, bu uygunsuz sözleriniz için tövbe etmenizi, aranızdaki sorunu çözmenizi öğütlüyorum!"

Bay Deverel ağzı açık bakakaldı.

"Sen kim oluyorsun?"

Cumbershum adlı beyefendi -diğer subay- işaret parmağım bana doğru öyle bir salladı ki, geri çekilmesem gözüme sokacaktı.

"Bu gemide vaaz verme yetkisini hangi cehennemlik ruhtan aldın, ha?"

"Evet, Cumbershum, tam üstüne bastın."

"Bana bırak, Deverel. Evet, vaiz, eğer sahiden bir vaizsen yetki belgeni göster."

"Yetki belgesi mi?"

"Anlamazdan gelme be adam, atama belgesini kastediyorum!"

"Hangi atama belgesi?"

"Ona ruhsat derler, Cumbershum, vaaz verme ruhsatı. Evet vaiz, göster bakalım ruhsatını!"

Şaşırmıştım, yo, aklım karışmıştı. Böyle bir yolculuğa çıkacak her genç din adamına ibret olsun benim halim. Piskopos hazretlerinden aldığım ruhsatı diğer kişisel evraklarımla birlikte -yolculukta bir işime yaramayacaklarını düşünerek- sandığımın içine koymuştum ve sandığım da geminin karnında bir yerlere gömülmüştü. Subaylara bu durumu izah etmeye çalıştıysam da, Bay Deverel lafı ağzıma tıktı:

"Gözümün önünden çekilin beyim, yoksa sizi kaptanın karşısına çıkarırım."

Bu tehdidin dehşet içinde kamarama kaçmama neden olduğunu itiraf etmek zorundayım. İçeri girdikten sonra biraz düşündüğümde, öfkelerini dindirmekte başarılı olduğum hissine kapıldım, çünkü kahkahalar atarak uzaklaşmışlardı. Fakat bu pervasız -daha ağır konuşmayacağım- kimselerin daha çok kılığım konusunda yaptığım hataya ve bir tehditle sonuçlandırdıkları konuşmamıza güldükleri sonucuna vardım. Gerçekten de insanların önüne geleneklerin izin verdiğinden ve konumumun gerektirdiğinden farklı bir şekilde çıkmakla hata yapmıştım. Aceleyle giyinmeye başladım, bu sıcakta boynumu sıkan iki elden farksız olan şeritlerimi takmayı da unutmadım. Ayin kaftanımın ve kukuletamın sandıkta olmasına, daha doğrusu öbür eşyalarımla birlikte kaldırılmış olmasına canım sıkıldı. En nihayetinde, mesleğimin şerefini ve otoritesini

gösteren işaretleri bir şekilde edindikten sonra kamaramdan çıktım. Fakat iki subay çoktan ortalıktan kaybolmuştu.

Yerkürenin bu ekvatoral bölgesinde bulunmanın sonuçlarını hemen hissettim, daha birkaç dakika geçmeden kan ter içinde kalmıştım. Çukur güverteye çıktıysam da zerre kadar serinlik bulamadım. Biraz ferahlama umuduyla kamarama geri döndüğümde ne yapacağımı bilemedim. Mesleki giysilerim olmadan, bir göçmen sayılmam işten bile değildi! Hanımefendiler ve beyefendilerle görüşmem engellendiğine göre, halka hitap etmek dışında bir seçeneğim kalmamıştı. Ama İngiltere kırlarına uygun bir giysiyle sıcağa ve neme karşı koymak olanaksız görünüyordu. Hıristiyanlık konusundaki bilgimden çok, korkarım bilinen yazarların kitaplarından edindiğim bilgilerden kaynaklanan bir dürtüyle Kutsal Kitabı açtım ve ne yapacağıma karar vermeden önce bir tür *Sortes Virgilianae* yaptım, daha doğrusu vahiylere danıştım, aslında bu yaptığım, Rabbin en kutsal hizmetkârları tarafından yapıldığında bile şüpheli bir hareket gibi görünmüştür bana. Gözlerimin takıldığı sözcükler II. Tarihler 8: 7-8'dendi. "İsrail'den olmayan Hittilerden, Amorilerden, Perizzilerden, Hivilerden ve Yebusilerden..." Bu sözleri okur okumaz Kaptan Anderson, Bay Deverel ve Cumbershum'a uyguladım, ardından hemen dizlerimin üstüne çöküp bağışlanmayı diledim!

Bu önemsiz kabalıkları sana yazmamın tek nedeni, davranışlardaki acayiplikler, karşılıklı yanlış anlaşılmalar, kısacası dünyanın, tuhaf insanlarla dolu bu tuhaf bölgesinde ve beni hem taşıyan, hem de hapseden İngiliz meşesinden tuhaf yapının içinde olmanın tuhaflığını göstermekti.

Bir süre dua ettikten sonra, ileride *kutsal* kimliğime karşı bir günah işlemesini engellemek için ne yapacağıma karar verdim. Tekrar soyunup üzerimde sadece gömleğim ve külot pantolonumla kaldıktan sonra, tıraş olurken kullandığım küçük aynayı alıp görünüşümü incelemeye başladım. Bu işin pek kolay olmadığım söylemeliyim. Çocukken ahırdaki budak deliğinden Jonathan'ı ya da zavallı, iyiliksever annemizi, bazen de lort cenaplarının mübaşiri Bay Jolly'i gizlice izlediğimizi hatırlıyor musun? Orada beklemekten sıkıldığımızda başımızı hareket ettirerek dışarıdaki manzaranın olabildiğince büyük bir kısmım görmeye çakşırdık. Sonra her gördüğümüzü bize ait sayardık, tepenin zirvesine kadar yedi hektar arazi! Ben de aynen o şekilde aynayı kendime tutarak nasıl göründüğümü anlamaya çalışıyordum. Fakat ben kimim ki karşı cinsten bir insana aynayla

kendine bakmaktan ve görünüşüne hayranlık duymaktan bahsediyorum. Hayranlık duymak derken, kendimi tatmin etmekten çok uğradığım şaşkınlığı ve hayreti ifade etmek istiyorum. Gördüğüm şey hakikaten harikaydı, ancak tasvip edilecek türden değildi. Güneşin daha yakından ve dik geldiğinde bir erkeğin yüzüne bu kadar sert davranabileceğini o ana dek anlayamamıştım.

Senin de bildiğin gibi saçımın rengi açıktır, ama belirsiz bir tondadır. Ayrıldığımız gün saçımı -o an hissettiğimiz üzüntüden olsa gerek- pek düzgün kesememiş olduğunu gördüm. Geçen zaman içinde saçımdaki püsküller kaybolacağına daha çok meydana çıkmış, saçım kötü biçilmiş ekinlere benzemişti. Gemiye ilk bindiğimde deniz tutması yüzünden tıraş olamamıştım, daha sonraysa geminin sallantısından dolayı bir yerimi kesmekten çekinmiştim. En nihayetinde ağırdan almıştım işte, güneşten yanmış tenimin zarar göreceğinden korkmuştum. Şimdi sert kıllarla kaplıydı yüzümün alt tarafı. Neyse ki sakalım pek hızlı uzamaz, ama yüzümdeki kılların her biri farklı bir renkte gibiydi. *Ekinin bittiği iki tarla* arasında, yani başımla sakalım arasında kalan kısım güneşin amansız saldırılarına hedef olmuştu. Alnımda perukamla örtülen kısmın sınırları kolayca seçilebiliyordu. Aklimın alt tarafı neredeyse mora çalan bir renk almış, hatta bir yeri soyulmaya başlamıştı. Burnum ve yanakların ateşe tutulmuş gibi kıpkırmızıydı! Üzerimde gömleğim ve külot pantolonumdan başka bir şey olmadan, bu suratla insanların karşısına çıkarak mesleğimin gerektirdiği otoriteyi sağlayabileceğimi ummakla kendimi kandırmış olduğumu bir kez daha anladım. Karşısına çıktıklarım da insanları her şeyden önce üniformasıyla değerlendiren kimseler değil miydi? Benim naçizane "üniformam" ise Ruhani Kimselerin en sade süsleri olan ağartılmış şeritler ve ağartılmış saçların beyazlığıyla tezat oluşturan simsiyah giysimden oluşuyor. Bu geminin subayları ve yolcuları için, şeritleri ve perukası olmayan bir din adamı, dilenciden daha değerli değil.

Aslında inzivamı bozup dışarı çıkmama neden olan şey, dışarıdaki kavga sesleri ve benim iyi niyetle müdahale etmek isteyişimdi, ama yine de suç benim. Onların karşısındaki görünüşümü düşününce korku benzeri bir duyguyla nefesimi tuttum - perukasız, tıraşsız, güneş yanıklarıyla yamalı bir yüz, neredeyse çıplak! Üzüntü ve utançla hatırladım papazlık rütbesine atandığımda bana söylenenleri -o günün önemi ve benimle konuşanın azizlik mertebesinde bir papaz olması yüzünden kutsal saymam gereken sözlerdi: "Bu kadar hassas olma, Colley, ayrıca insanların karşısına daima

bakımlı bir halde çık." "Ekinlerin olgunlaştığı ve biçilmeyi beklediği" bir ülkeye çalışmaya giden bir emekçinin yüzü müydü hayal gücümün aynasında gördüğüm? Şu anda birlikte oturduğum insanların arasında saygıdeğer bir görünüş yalnızca *desideratum* değil, aynı zamanda *sine qua non* (yalnızca arzu edilen değil, aynı zaman zorunlu olan, demek istiyorum, tatlım.) Bir an önce gerekeni yapmaya karar verdim. Krallığım olarak tasarladığım yerde yürürken, Tanrının adamı olmakla kalmayacak, Tanrının adamı gibi görüneceğim!

İşler biraz yoluna girmiş gibi. Bay Summers gelip benimle konuşmak istedi. Ona kapının ardından seslenip girmemesini rica ettim, çünkü bir görüşme yapmak için henüz ne görünüşüm, ne de kıyafetim uygundu. Buna razı oldu, ama sanki başkalarının duymasından korkuyormuş gibi kısık sesle konuşuyordu. Yolcu salonunda başka ayin düzenlenmediği için üzüntülerini ve özürlerini bildirdi. Söylediğine göre yolcuları *yoklamış*, ancak pek niyetli olmadıklarını görmüş. Bay Talbot'la konuşup konuşmadığmı sorduğumda, kısa bir sessizliğin ardından Bay Talbot'ın kendi işleriyle fazlasıyla meşgul olduğu cevabını verdi. Ama kendisi, yani Bay Summers, gelecek Sebt Günü'nde *küçük bir toplantı* düzenlenebileceğini umuyormuş. Kendimi tutamayarak normalden daha hiddetli bir sesle cevap verdim.

"Tanrısız bir gemi bu!"

Bay Summers sesini çıkarmayınca devam ettim.

"Belli bir kimsenin etkisi yüzünden!"

Bay Summers bunu duyduğunda pozisyonunu değiştirdi, aniden çevresine bakınmış gibi geldi bana. Sonra fısıldayarak konuşmaya başladı.

"Yalvarırım böyle şeyler düşünmeyin, Bay Colley! Küçük bir toplantı, efendim. Bir iki ilahi, kısa bir vaaz, bir takdis duası..."

Bunu fırsat bilerek çukur güvertede bir sabah ayininin çok daha uygun olacağını belirttim; ama Bay Summers utancım bastırmaya çalışarak *bunun mümkün olamayacağı* cevabını verdi. Ardından çekilip gitti. Yine de, dinin küçük bir zaferi saymalı bunu. Kim bilebilir o korkunç taş yüreğin en sonunda yapması gerektiği gibi teslim olmaya ne zaman ikna edileceğini?

Benim Genç Kahraman'ın adını sonunda öğrendim. Billy Rogers denen hüzünlü bir genç, korkarım olgunlaşmamış yüreği henüz Tanrıyla tanışmamış. Bir fırsatını bulup onunla konuşmalıyım.

Son bir saati tıraş olarak geçirdim! Gerçekten canım yandı, elde ettiğim sonucun da verdiğim emeğe değdiğini pek söyleyemem. Ama işi bitirdim.

Tuhaf bir gürültü üzerine koridora çıktım. Tam adımımı dışarı atmıştım ki güverte ayaklarımın altında sarsıldı -gerçi çok hafifçe, ama dengemi kaybetmeme yetti! Neredeyse tamamen sakin geçen günler boyunca hareketi unutmuş, artık edindiğimi sandığım fırtınalı havada güvertede yürüme yeteneğimi yitirmiştim. Alelacele kamarama geri dönüp ranzama uzanmak zorunda kaldım. Yerime yerleşip ferahlayınca rüzgârın çıktığını, dalgaların üstünde kayarak ilerlemekte olduğumuzu ta iliklerime kadar hissettim. Tekrar yola koyulmuştuk; her ne kadar ayağa kalkacak kadar kendime güvenemesem de, bir süre engellendikten sonra hedefine doğru rahatça ilerlemeye başlayan her yolcu gibi benim de moralim düzelmişti.

Bu sözcüklerin yukarısına çektiğim çizgi bir günlük istirahatı anlatıyor! Dışarı çıkıp biraz dolaştım, ama yolculardan ve gemicilerden mümkün olduğunca uzak kalmaya çalışıyorum. Onlara tekrar tanıtmalıyım kendimi; başı açık bir soytarı gibi değil, Tanrının adamı gibi görünmeliyim. Gemiciler arı gibi çalışıyor, alışılmışın dışında bir gayretle kimisi halat çekiyor, kimisi topluyor. Suyun üstünde ilerleyişimizin çıkardığı sesi rahatça işitebiliyorum. Bir kara adamı olarak ben bile hissediyorum geminin hafiflediğini, sanki cansız bir nesne değilmiş de genel şenlik havasına katılıyormuş gibi. Her tarafta geminin uzuvlarına ve dallarına tırmanan gemiciler görülüyor. Esen yellerin bizi istediğimiz limana doğru götürmesini sağlayan donanımdan bahsediyorum. Güneye, daha güneye gidiyoruz, Afrika kıtası sol yanımızda ama oldukça uzakta. Gemiciler yelken yüzeyini artırmak için direklere küçük *serenler* eklediler (çubuklar da diyebiliriz). Buralara takılan yelkenler, normal *elbisemizden* daha hafif bir malzemeden yapılmış. (Çevremde konuşanları dikkatle dinleyerek denizcilerin diline alışmaya çalıştığımı fark ediyor olmalısın.) Yeni yelkenlerin eklenmesiyle hızımız arttı, hatta biraz önce genç bir beyefendinin ötekine seslendiğini duydum. "Baksana yaşlı ninemiz eteklerini toplamış nasıl da koşuyor!" Belki de bu ek yelkenlere "etek" deniyordur gemici dilinde. Gemicilerin, hatta subayların, geminin teçhizatının çeşitli parçalarma ne kadar yakışıksız adlar verdiğine şaşarsın. Bir din adamının ve bayanların huzurunda dahi bu konuşmalar devam ediyor; ne söylediklerinin hiç farkında değilmiş gibiler.

İki paragraf arasında bir gün daha geçti. Rüzgârın azalmasıyla önemsiz rahatsızlığımdan hemen hemen kurtuldum. Güzelce giyindim, hatta tıraş oldum ve bir süreliğine çukur güverteye çıktım. Diğer beyefendiler karşısındaki -hanımefendileri hiç saymıyorum- durumumu sana biraz anlatmaya çalışayım. Kaptan herkesin önünde beni aşağıladığından beri diğer yolculardan farklı, biraz tuhaf bir konuma geldim. Bunu nasıl tarif edeceğimi bilemiyorum, çünkü bana yapılan muamele gün be gün, an be an değişip duruyor. Uşağım Phillips ve birinci subay Bay Summers olmasa, kimseyle konuşamayacağım, çünkü zavallı Bay Talbot ya hasta ya da ruhunun huzursuzluğu yüzünden inancını sorgulamaya doğru ilerliyor, ki bu durumda ona yardım etmek benim için hem büyük bir zevk, hem de en önde gelen görevim, ama benden uzak duruyor. Sorunlarıyla başkalarını sıkmayacak kadar ince bir adam! Diğer yolculara ve subaylara gelince, Kaptan Anderson'ın tavırlarından etkilenerek beni ve kutsal mesleğimi saçma bir kayıtsızlıkla yok saydıklarından şüpheleniyorum bazen. Ama hemen sonra, yurttaşlarımız arasında pek sık görülmeyen bir nezakete sahip olduklarından benim üstüme düşmek istemedikleri hissine kapılıyorum. Belki -ama belki diyorum- beni kendi halime bırakmak ve hiçbir şey olmamış gibi davranmak istiyorlar. Elbette hanımefendilerin bana yaklaşması beklenemez, zaten böyle bir şey yapan bir hanım hakkında ben de iyi şeyler düşünmem. Fakat bu (şakacıktan krallığım olarak adlandırdığım yerle hareketlerimi sınırlandırmış olduğumdan), bir yerden sonra, beni düşündüğümden daha çok sıkıntıya sokan bir yalnızlığa itiyor. Bu durumu bir şekilde değiştirmeliyim! Kararımı verdim! Beni görmezden gelmelerinin nedeni ister kayıtsızlık olsun, ister nezaket, ben gözümü karartıp onlara yakınlaşmaya çalışacağım!

Yine çukur güverteye çıktım. Hanımefendiler ve beyefendiler, en azından kamaralarında olmayanlar, benim çıkmamın yasak olduğu kıçüstü güvertesinde geziniyorlardı. Onlarla görüşüp konuşmayı arzuladığımı göstermek için uzaktan onları selamladım, ama aramızdaki mesafe epeyce fazla olmalı, çünkü dikkatlerini çekemedim. Herhalde sis ve mesafe yüzündendi. Başka türlü olamaz. Gemi tamamen hareketsiz, yelkenler sarkmış ve kocamış insanların yanakları gibi kırışmış halde. Kıçüstü güvertesindeki tuhaf geçit törenini izlemeyi bırakıp -aslını istersen burada denizin ortasında her şey tuhaf görünüyor- geminin başına baktığımda, daha önce dikkatimi çekmeyen acayip bir şey gördüm. İlk bakışta tenteye benzeyen bir şey geriliyordu baş kasaranın önüne *(önüne* derken

bulunduğum yere, yani kıçüstü güvertesine çıkan merdivenlerin altındaki kısma göre); önce bunun güneşten korunmak için yapıldığını düşündüm. Fakat güneş artık tepemizde değildi, üstelik hayyanlarımızın hepsini yediğimiz ve kafesleri kırdığımız için korunması gereken bir şey de yoktu. Üstelik "tente" olarak kullanılan muşamba bu iş için fazlasıyla ağır görünüyordu. Küpeşteden küpeşteye uzatılıp halatlara asılmış, daha doğrusu halatlarla gerilmişti.

Yukarıdaki cümleyi yazdıktan sonra perukamı ve cüppemi alıp (bir daha giyimimde tek bir kusur olmayacak) çukur güverteye geri döndüm. Dünyanın bir ucundaki bu yerde meydana gelen anlaşılmaz olayların en tuhafı da şu anda gemimizde yaşanan değişim! Çıt çıkmıyor, yalnızca arada sırada birileri kahkahalara boğuluyor. Gemiciler, makaralara bağlı halatların ucundaki kovalarım neşeyle suya sallandırıyorlar. Sürekli yukarıya deniz suyu çekiyorlar -birkaç saattir hiç kıpırdamadığımızdan bu suyun çok pis olduğundan endişeleniyorum- ve muşambanın üstüne döküyorlar, bu ağırlık yüzünden muşambanın ortası çökmüş durumda. Bunu geminin ilerlemesi için yapıyorlarsa, işe yarayacağım hiç sanmıyorum; öte yandan gemicilerin bir kısmı (ne yazık ki Genç Kahramanım da aralarında) artık tenteden çok havuz haline gelmiş olan muşambanın içine ihtiyaçlarım gideriyorlar. Çevresi okyanusla sarılı olan bir gemide ihtiyaç gidermek için böyle yollar bulunması, zayıf doğamızın karada ortaya çıkardığı sorunlar için bulunan yollara tercih edilebilir. Yine de, gördüğüm manzaradan tiksinerek arkamı döndüm ve kamarama doğru yürüyordum ki, tuhaf bir olay meydana geldi. Phillips aceleyle yanıma yaklaştı ve tam konuşacaktı ki koridorun loş kısmından biri seslendi, daha doğrusu bağırdı:

"Phillips, kes sesini, seni köpek!"

Phillips arkasını dönüp gölgelerin içine baktığında, bir an için kendini gösteren kişi Bay Cumbershum'dan başkası değildi. Phillips çekilip gittiğinde Cumbershum'ın bakışlarını hâlâ üzerimde hissediyordum. O adamı hiç sevemedim ve sevemeyeceğim. Bana kalırsa o da başka bir Anderson, kaptanlık rütbesine gelseydi ondan hiç farkı olmazdı!

Vakit kaybetmeden kamarama girdim. Cüppemi, perukamı ve şeritlerimi çıkarıp dua etmeye başladım. Birkaç dakika sonra birisi çekine çekine kapımı tıklattı. Açtığım zaman Phillips'i karşımda buldum. Fısıldayarak konuşmaya başladı:

"Bay Coliey, efendim, yalvarırım..."

"Phillips, seni köpek! İn aşağı yoksa kırbaçlatırım seni!"

Şaşkınlıkla sesin geldiği yöne döndüm. Yine Cumbershum, bu kez yanında Deverel da vardı. İlk başta Cumbershum'ı sesinden, Deverel'ın tartışılmaz zarafetinden tanıdım, çünkü ikisinin de şapkası ya da ceketi yoktu. Bir daha görülmemeye ahdettiğim kılıkta beni görünce kahkahalar atmaya başladılar. Aslını istersen, kahkahalarında manyakça bir şeyler de sezinledim. İkisi de sarhoş gibi görünüyordu. Ellerinde tutukları şeyleri benden saklayarak, kabinime girdiğim sırada hiç de samimi görünmeyen bir biçimde eğildiler. Deverel bir beyefendi! Bana zarar vermeyeceğine eminim!

Gemide olağandışı bir sessizlik var. Birkaç dakika önce yolcuların hepsinin koridordan geçip merdivenleri tırmandığım ve başımın üstünden geçtiklerini duydum. Yanlış duymuş olamam. Geminin kıç tarafındaki yolcuların hepsi kıçüstü güvertesinde toplanmış durumda. Aralarında yalnız ben yokum!

Tekrar dışarı çıktım, giyim kuşam konusundaki tüm kararlılığımı bir yana bıraktım ve acayip bir şekilde aydınlanmış olan koridora süzüldüm. Koridor sessizdi. Yalnızca Bay Talbot'ın kamarasından anlaşılmaz bir mırıltı geliyordu. Ona gidip beni korumasını istemeyi düşündüm, ama dua etmekte olduğunu bildiğimden vazgeçtim. Sessizce koridordan çıkıp çukur güverteye çıktım. O an görür görmez taş kesildiğim manzara, ölünceye kadar aklımdan çıkmayacak. Geminin arkasında -kıç kısmındaki yükseltilmiş kısımlarda- yolcular ve subaylar birikmiş, hiç ses çıkarmadan başımın üstünden ön tarafa bakıyorlardı. Elbette bakacaklar! Böyle bir şey görülmemiştir. Ne bir tüy, ne bir kalem, ne de tarihin en büyük ressamının fırçası tasvir edebilir böyle bir manzarayı. Kocaman gemimiz hiç kıpırdamıyordu ve yelkenleri hâlâ sarkık duruyordu. Sağ yanda güneş kıpkızıl batıyor, sol yanda dolunay çıkıyordu, tam karşı karşıyaydılar. Sanki bu iki büyük küre gözlerini dikmiş birbirine bakıyor, ışıkları birbirine karışıyordu. Karada bu manzara o kadar net görülemez, çünkü tepeler, ağaçlar ya da evler bunu engeller, ama burada kıpırtısız gemimizde dört yanımız ufuk çizgisiydi. Burada Tanrının mucizesi açıkça görülebiliyordu.

Çifte ışık ağır ağır yok oldu ve ayın fildişi, abanoz renklerine kaldık, insanlar öne doğru ilerleyip donanımın çeşitli yerlerine fenerler astılar, böylece muşambadan tentenin biçimsiz göbeğinin arkasına piskopos kürsüsüne benzer bir şey inşa edilmiş olduğunu gördüm. Artık anlamaya

başlamıştım. Her yanım tir tir titriyordu. Yapayalnızdım! Evet, içinde sayısız insan bulunan bu koca gemide yapayalnızdım ve apansız korkmaya başladım Tanrının merhametiyle dindirilemeyen ilahi adaletten! Apansız ürktüm hem Tanrıdan hem insandan! Tökezleyerek kamarama döndüm ve titreye titreye dua etmeye başladım.

SONRAKİ GÜN

Kalemi zorlukla tutuyorum. Kendime gelip sakinleşmem gerek, bunu başarmalıyım. Kişi başkalarının yaptıklarıyla değil, kendi yaptıklarıyla kirlenir... Utancım ancak ve ancak bana zarar verir.

İbadet etmeyi bitirmiş, eski günleri düşünüyordum. Gömleğim dışında her şeyimi çıkarmıştım ki kamaramın kapısının kırılırcasma çalınmasıyla yerimde sıçradım. Zaten endişeliydim. Kapının gürültüyle çalınması korkumu ve şaşkınlığımı iyice artırdı. Kurban seçilmiş olabileceğim iğrenç törenler üzerine daha biraz önce düşünmüş olmama rağmen, geminin batmakta olduğunu, yangın çıktığım ya da düşman saldırısına uğradığımızı sandım. Bütün gücümle haykırdım, daha doğrusu öyle sanıyorum.

"Neler oluyor? Neler oluyor?"

En az kapının vurulması kadar güçlü bir ses cevap verdi.

"Aç şu kapıyı!"

Aceleyle, yo, panik içinde seslendim.

"Hayır, olmaz, giyinik değilim... Neler oluyor?"

Önce kısa bir sessizlik oldu sonra aynı ses ürkütücü bir cevap verdi.

"Robert James Colley, yargı günün geldi!"

Son derece beklenmedik ve korkunç olan bu sözler, iyice kendimi kaybetmeme neden oldu. Kapının dışındaki sesin bir insana ait olduğunu bilmeme karşın, yüreğimin sıkıştığını hissettim; o anda tırnaklarımı bütün gücümle göğsüme geçirmiş olmalıyım, çünkü sonradan kanamış olduğunu gördüm. Bu korkutucu çağrıya cevaben haykırdım.

"Hayır, hayır, daha hazır değilim... Yani demek istiyorum ki... giyinik değilim..."

Aynı korkunç ses daha da dehşet verici bir şekilde cevap verdi:

"Robert James Colley, tahtın karşısına çıkmaya çağrılıyorsun."

Bu sözler -ne olursa olsun, zihnimin bir parçası bunların bir kandırmaca olduğunun pekâlâ farkındaydı- nefesimin tamamen kesilmesine neden oldu. Sürgüyü itmek için kapıya atıldım, ama geç kalmıştım. Kapı hızla açıldı ve kocaman gözleri, kocaman ağızları, uzun dişleri olan iki devasa yaratık üstüme çullandı. Başıma bir torba geçirildi. Beni karga tulumba götürdüler, ayaklarım güverteye değmiyordu bile. Hızlı düşünen ve çabuk karar veren bir insan olmadığımı biliyorsun. Birkaç saniye için tamamen kendimden geçtim, ama sonra bağrış çağrışlar, şeytani kahkahalar eşliğinde uyandırıldım. Bir an aklım başıma geldiğinde sıkı sıkı tutulmuş götürüldüğümü fark edince, "Yetişin! Yardım edin!" diye bağırdım ve kurtulmak için Hz. İsa'ya yakardım.

Torba başımdan çekilip çıkarıldığında, fenerlerin ışığında her şeyi apaçık gördüm. Geminin baş kasara güvertesi insanlarla doluydu ve kenarlara beni kaçıranlara benzeyen korkunç yaratıklar dizilmişti. Tahtta oturan yaratığın ateşten sakalı ve yine ateşten tacı vardı, sağ elinde üç dişli kocaman bir çatal tutuyordu. Başımı çevirdiğim zaman geminin kıç tarafmı gördüm, benim *ait olduğum yer,* kıçüstü güvertesi *izleyicilerle* doluydu! Ama kimlerin orada olduğunu seçmeme yetmeyecek kadar yetersizdi fenerlerin sayısı; onlara arasında dost bir yüz görmek için zamanım da olmadı gerçi, çünkü beni kaçıranlar tarafından kıskıvrak yakalanmıştım. Şimdi daha iyi anlıyorum durumumu ve "şakanın" acımasızlığım, korkumun birazı utancın etkisiyle silinip gitti, çünkü hanımefendilerin ve beyefendilerin önünde yarı çıplaktım. Bir daha üzerimde Ruhani Kimselerin kıyafeti olmadan kimsenin karşısına çıkmamaya ahdetmeme rağmen! Tokat ve yumruk yağmuru altında zorla "tahtın" önünde diz çöktürüldüğüm sırada ciğerlerimde neredeyse hiç hava kalmamıştı. Ben sesimi duyurmaya çalışırken, bana öyle ağır bir soru soruldu ki, değil buraya yazmak, hatırlamak bile istemiyorum. Karşı çıkmak için ağzımı açar açmaz iğrenç kokulu pis bir şeyler tıktılar içine, şu anda bile kusacak gibi oluyorum. Ne kadar sürdüğünü bilmediğim bir zaman boyunca bunu yapmaya devam ettiler; ağzımı açmadığım zaman da pisliği yüzüme sürüyorlardı. Sorular ardı ardına gelmeye devam ediyordu, hiçbirini bu mektuba yazmaya cesaret edemem. Zaten en baştan çıkmış kullar dışında kimse cevap veremez bu sorulara. Yine de her soru bağrış çağrışlar ve düşmanlarımızı dehşet içinde bırakan o İngiliz haykırışıyla karşılanıyordu; işte o zaman anladım, korkunç gerçek bir anda ruhumu sardı: *Düşman bendim!*

Onları iyi şeylere yöneltmesi gereken kimseleri örnek alan halk, elbette böylesi aşırılıklara gidebilir! Nihayet şenliğin başını çeken adam tenezzül edip benimle konuştu.

"Sen alçak, pis bir adamsın ve iyice yıkamp temizlenmen gerek."

Istırabım gittikçe artıyor, midem bulanıyor, nefesim daralıyordu; onların bu zalimce oyununun kurbanı olarak hemen oracıkta öleceğimden korkuyordum. Tam sonumun geldiğini düşündüğüm sırada üzerime atılan bir kova dolusu pis suyla geriye fırladım. Bana tuhaf ve dehşet verici gelen başka bir şeydi yine de. Onlara bir zarar vermemiştim. Benimle canlarının istediği gibi oynamışlar, dilediklerini yapmışlardı. Şimdi de dışkıların, pisliklerin içinde ayağa kalkamaya çalışırken, Fransız Vahşeti'nin zavallı kurbanlarının son nefeslerinde duymuş olmaları gereken şeyi duyuyordum... Tanrım, bu Ölümden de kötü... bir insanın başkasına yapabileceği hiçbir şey bunların hırıltılı, şehvetli, saldırganca arzularıyla kıyaslanamaz...

Artık yaşamdan tümüyle ümidi kesmiş, sonuma kavuşmak için umutsuzca debeleniyordum, ruhumu teslim etmek üzere olduğumu hissetmeye başlamıştım ki kıçüstü güvertesinden birilerinin bağırdığını sonra da korkunç bir patlama olduğunu duydum. Birisi yüksek sesle emir verince çevremdekiler nispeten sessizleşti. Beni her seferinde yere yıkan eller beni kaldırmaya çalıştı. Ama o kadar güçsüzdüm ki, güverteye yığılıp orada öylece kaldım. Yeni bir sessizlik sırasında biraz kendimi toplayıp ardımda pislikten bir iz bırakarak sürünmeye başladım. Fakat başka bir emir verildi. Eller beni kaldırıp kamarama taşıdı. Birileri kapımı kapadı. Bir süre sonra -aradan ne kadar zaman geçtiğini bilemiyorum- kapı tekrar açıldı ve Hıristiyan ruhuna sahip biri ranzamın yanına bir kova sıcak su koydu. Belki Phillips'ti ama emin değilim. Kendimi kısmen temizlemeyi nasıl başardığımı anlatamayacağım. Uzaktan gelen seslerden anladığım kadarıyla geminin baş tarafındaki şeytanlar... yo, yo, onlara böyle dememeliyim... geminin baş tarafındaki gemiciler başka kurbanlar bulmuş onlarla eğleniyordu. Fakat bu sefer vahşice çığlıklar yerine neşeli bağırışlar vardı. Bunu sineye çekmek çok zordu. Başka bir gemide olsalar kendilerine kurban olarak bir "vaiz" seçebilirler miydi? Hayır, hayır, onlara kızmayacağım, onları bağışlayacağım. Onlar öyle hissetmeseler de, hatta ben öyle hissetmesem de onlar benim biraderlerim! Beyefendilere gelince... Hayır, onlara kızmayacağım; üstelik aralarından biri, belki Bay Summers,

belki de Bay Talbot, araya girdi ve her ne kadar geç kalmış olsa da onların bu gaddarca oyununu durdurdu.

Bitkinlik içinde uykuya daldığımda yargı günü ve cehennem üzerine korkunç kâbuslar gördüm. Bu kâbuslar karşısında kapıldığım dehşetle uyandım, Tanrıya şükürler olsun! Çünkü bu kâbuslar devam etseydi tamamen aklımı yitirebilirdim.

Ondan sonra uzun uzun dua ettim. Dua ettikten sonra da aklımı başıma toplayıp düşünmeye başladım.

Bir şekilde kendime gelmeyi başardım gibi. Artık *neler olduğunu* açık seçik anlayabiliyorum. En sağlıklısı da, *neler olduğunu*, diyerek geçmiş zaman kullanmam aslında. Zihnimdeki zararlı otları temizlemem, dehşetten, tiksintiden, öfkeden kurtulmam sayesinde doğru bir yargıya varmanın yolunu da açmış oldum. Kaptan Anderson'la ilk karşılaşmamızda bana karşı olan hoşnutsuzluğundan ortaya çıkan sonuçların kurbanı olmuştum. Dünkü maskaralık, onun onayı ya da kayıtsızlığı olmadan gerçekleşemezdi. Deverel ve Cumbershum ona aracılık ediyorlar. Anlıyorum ki utancım -acizliğin verdiği kızgınlık dışında- tamamen gerçekdışı ve kavrayışım bir şey ifade etmiyor. Ne söylersem söyleyeyim (her kötü söz için Hz. İsa'dan bağışlanmayı diledim), içimden gelen ses, hanımefendilerin ve beyefendilerin benim hakkımdaki görüşlerini daha iyi ifade ediyor. Aslında onların günahı benimkinden büyük, fakat vicdanımla hesaplaşmak, bağışlamayı en baştan öğrenmeliyim! Ey Tanrım, yok mu verdiğin derslerin bir sonu? Rabbin hizmetine koşanlara bu dünyada vaat edilenin ne olduğunu bir kez daha hatırlattım kendime. Böyle olması gerekiyorsa, bırakalım cefa olsun benim yüküm de. Yalnız değilim.

Bir kez daha şevkle dua ettikten sonra, artık daha alçakgönüllü ve erdemli bir adam olduğum inancıyla ayağa kalktım. Bana yapılan hakaretin, öbür yanağımı çevirmem gereken bir meydan okumadan başka bir şey olmadığını nihayet anlamıştım.

Ama yine de ortada yalnızca bana değil, benim aracılığımla, adını ağızlarından düşürmemelerine karşın akıllarından geçirmedikleri o yüce varlığa yapılmış bir hakaret vardı. Asıl hakarete uğrayan benim mesleğim, dolayısıyla naçizane bir neferi olduğum Yüce Ordu'ydu. Bu saygısızlık, bizzat Efendimiz'e yapılmıştı ve her ne kadar onun bağışlayıcılığına inansam da sessiz kalmak yerine bu işin sorumlusuna haddini bildirmek görevimdi.

Kendimiz için değil, Yarabbim, senin için!

Yukarıdaki satırları yazdıktan sonra nispeten huzurlu bir uyku çektim ve uyandığımda geminin yumuşak bir rüzgârla dalgaların üstünde kaymakta olduğunu hissettim. Galiba hava biraz serinlemişti. Dün akşamki olayları hatırlayınca aniden korkuyla ürperdim ve kendimi toparlamak için epeyce uğraşmam gerekti. Ama sonra yatmadan önce ettiğim duaların verdiği huzur içimi doldurdu ve Hıristiyanlık Dininin Yüce Doğruları'nı zihnimde pekiştirmiş olmanın verdiği coşkuyla ranzamdan kalktım, hatta atladım diyebilirim! Sabah ibadetim, her zamankinden çok, hem de çok daha uzun sürdü.

İbadetimi bitirdikten sonra kahvaltı ettim ve özenle tıraş oldum. Keşke saçlarımı biraz daha iyi kesmiş olsaydın! (Ama bunları okumamalısın! Durum gittikçe daha karışık bir hal alıyor, bir ara oturup yazdıklarımı sansürlemeliyim.) Yine özene bezene şeritlerimi, perukamı ve başlığımı taktım. Uşaktan sandığımın bulunduğu yeri göstermesini istedim, önce birtakım mazeretler öne sürdüyse de, sonunda beni gölgeler içindeki ambara indirmeye razı oldu. Kukuletamı, ayin kaftanımı sandıktan aldım, vaizlik ruhsatımı çıkarıp cüppemin içindeki cebe yerleştirdim. Artık, kendim için değil Efendimiz için gireceğim haklı mücadeleye hazırdım. Gemideki herkesle baş edebilirdim, hiçbiri bir zamanlar üstesinden geldiğim o haydut -hatırlıyorsun değil mi?- kadar korkutucu olamazdı ne de olsa. Böylece, önce kıçüstü güvertesine, oradan da Kaptan Anderson'm genellikle görüldüğü, geminin en sonundaki yükseltilmiş kısma doğru sert adımlarla çıktım. Durup çevreme bakındım. Kaptan Anderson, sancak tarafından esen sert rüzgârda volta atıyordu. Bay Talbot'ın, yanında bir iki beyefendiyle tırabzana yaslanmış hava almakta olduğu dikkatimi çekti, beni görünce hemen elini şapkasına götürüp yanıma geldi. Bu dostane yaklaşımı beni hayli sevindirmiş olsa da, selam vermekle yetinip durmaksızın yoluma devam ettim. Güverteyi kat edip Kaptan Anderson'ın karşısına dikilerek başlığımı çıkardım. Bu kez bana çarpmadı. Öylece durup dik dik yüzüme baktı, bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını açtı, ama sonra vazgeçti.

Bunun üzerine aramızda şöyle bir konuşma geçti.

"Kaptan Anderson, sizinle konuşmak istiyorum."

Bir an duraksadı. Sonra, "Tabii efendim. Konuşabilirsiniz" dedi.

Soğukkanlı ve ölçülü bir sesle devam ettim.

"Kaptan Anderson. Adamlarınız benim temsil ettiğim kuruma saygısızlık etmiş bulunuyor. Siz de aynı şeyi yaptınız, efendim."

Bir an için yanağı seğirdi. Önce çenesini yukarı kaldırdı, sonra geri indirdi. Ardından mırıldanır gibi bir cevap verdi.

"Biliyorum, Bay Colley."

"Demek itiraf ediyorsunuz, efendim?"

Yine mırıldandı.

"İstemeden oldu... Olaylar kontrolden çıktı. Size kötü davranıldığını kabul ediyorum."

Soğukkanlılıkla devam ettim.

"Hatanızı itiraf ettiğinize göre, sizi bağışlıyorum, Kaptan Anderson. Sizin emirleriniz doğrultusunda değil, sizi örnek alarak hareket ettiklerini kabul edebilirim; öte yandan, alelade gemicilerin yanında subayların da işin içine karıştığını düşünüyorum. Temsil ettiğim kuruma en büyük hakareti *onlar* yapmıştır! Kendilerini gizlemeye çalışmış olsalar da onları tanıyorum, Kaptan. Benim tatmin olmam için değil, kendi ruhlarını kurtarmak için hatalarını kabul etmeliler."

Kaptan Anderson güvertede hızlı hızlı bir tur daha attı. Sonra ellerini arkasında kavuşturarak karşıma dikildi. Bana baktığı zaman öfkeden kıpkırmızı kesilmiş olduğunu görerek hayrete düştüm. Ne tuhaf değil mi? Hatasını kabul etmişti, ama subaylarmdan söz edilince eski haline geri dönmüştü. Sert bir sesle cevap verdi.

"Kabul edecekler."

"Siz nasıl Kralın şerefini koruyorsanız, ben de Efendimizin şerefini koruyorum."

Bir süre ikimiz de konuşmadık. Çan çaldı ve nöbet değişimi yapıldı. Bay Summers'la Bay Willis, nöbeti Bay Smiles'la Bay Taylor'dan aldı. Nöbet değişimi her zamanki gibi merasimle oldu. Kaptan Anderson dönüp tekrar bana baktı.

"İlgili subaylarla konuşurum. Şimdi tatmin oldunuz mu?"

"İzin verin bana gelsinler, efendim, sizi bağışladığım gibi onları da bağışlayacağım. Ama bir şey daha var..."

O anda kaptanın ağzından küfür niteliğinde bir söz çıktığını söylemeliyim. Fakat güvercinin uysallığı yanında yılanın bilgeliğine de sahip olduğumdan bir seferliğine söylediğini duymazdan geldim. Küfür etti diye bir deniz subayını azarlamanın zamanı değildi. Onun da zamanı gelecek, dedim kendi kendime.

Konuşmama devam ettim.

"Geminin baş tarafındaki zavallı, cahil insanları da düşünüyorum. Onları ziyaret edip tövbe etmelerini sağlamalıyım."

"Siz delirdiniz mi?"

"Aslında hayır, efendim."

"Sizinle daha çok alay edeceklerinden çekinmiyor musunuz?"

"Sizin üniformanız varsa benim de var, Kaptan Anderson. Onlara üniformamla gideceğim, Ruhani Kimse'nin kıyafetiyle!"

"Üniforma ha?"

"Anlatamadım galiba efendim. Uzun çalışmalarım ve takdis törenim sonrasında layık görüldüğüm kıyafetten söz ediyorum. Sizin önünüze böyle çıkmıyorum, siz benim kim olduğumu biliyorsunuz."

"Evet biliyorum beyim."

"Teşekkür ederim, efendim. Peki baş tarafa gidip onlara seslenmeme izin veriyor musunuz?"

Kaptan Anderson arkasını dönüp küpeşteye yaklaştı ve denizi seyretmeye başladı. Yüzünü bana dönmeden cevap verdi.

"Bildiğiniz gibi yapın."

Onun sırtına bir selam verip arkamı döndüm. Birinci merdivenlere geldiğimde Bay Summers koluma dokundu.

"Bay Colley!"

"Söyleyin, dostum."

"Bay Colley, yapacağınız şeyi iyi düşünmenizi rica ediyorum." Sonra sesini alçalttı. "Bay Prettiman'ın silahını ateşleyip onları korkutmasaydım işlerin nereye varacağı belirsizdi. Size yalvarıyorum... İzin verin onları subayların gözetiminde toplayalım! Bazıları çok vahşi insanlardır... Göçmenlerden biri..."

"Meraklanmayın, Bay Summers. Ayin kıyafetiyle çıkacağım karşılarına. Kıyafetimi tanıyacak ve saygı göstereceklerdir."

"En azından romlarını içmelerini bekleyin. İnanın bana, ne söylediğimi biliyorum! Romlarını içince uysallaşırlar, sakinleşirler... Onlara söylediklerinizi anlamaları daha kolay olur... Size yalvarıyorum! Aksi takdirde sizi küçümserler, duymazdan gelirler... Hatta daha kötüsü de olabilir..."

"Onlara vermeyi düşündüğüm dersi anlamazlar, demek istiyorsunuz, onları doğru yola getirme fırsatını yitirmiş olurum."

"Aynen öyle efendim!"

"Pekâlâ, Bay Summers. Biraz daha bekleyeceğim. Şimdilik yazmam gereken şeyler vardı zaten."

Önünde hafifçe eğilip yoluma devam ettim. Bay Talbot yeniden yoluma çıktı. Çok sevimli bir tarzda, dostluğumuzu ilerletmek istediğini belirtti. Hakikaten de bulunduğu konumu onurlandıran bir delikanlı! Keşke ayrıcalıklar daima onun gibilerin elinde olsa, aslında önümüzdeki süreçte onunla dost olmayı ben de istiyorum, fakat o an için yoluma devam etmeliydim.

Kamaramda oturup yazmaya başladıktan bir süre sonra kapı çalındı. Gelenler Bay Deverel ve Bay Cumbershum'dı, dün geceki iki *şey (an!* Onlara sert sert baktım, çünkü bağışlanmadan önce biraz cezalandırılmayı hak ediyorlar. Bay Cumbershum konuşmadı, fakat Bay Deverel onun yerine de konuştu. Hata yaptıklarını ve gece biraz içkili olduklarını itiraf etti. Meseleyi bu kadar ciddiye alacağımı düşünmemişti, ama gemiciler ekvatoru geçerken böyle oyunlar oynamayı bir gelenek haline getirmişlerdi, tek sorun kaptanın genel iznini yanlış yorumlamış olmalarındaydı. Olanı biteni bir eşek şakası olarak görmemi istedi. Şu anda göründüğüm gibi olsam kimse böyle bir şeye cesaret edemezmiş... Kesinlikle kötü bir niyetleri yokmuş ve her şeyi unutacağımı umuyormuş.

Bir süre durup düşünüyormuş gibi yaptıysam da, nasıl tepki vereceğimi önceden hesaplamıştım. Uygun olmayan bir kıyafetle insanların arasına çıkmakla hata yaptığımı kabul etmenin zamam değildi. Aslında bu türden insanlar daima bir üniformaya ihtiyaç duyarlar; hem giymek, hem de görmek için!

"Efendimiz'in bana vermiş olduğu yetkiye dayanarak sizi bağışlıyorum, baylar. Gidin ve bir daha günah işlemeyin.”

Arkalarmdan kamaranın kapısını kapattım. Giderlerken, büyük ihtimalle Bay Deverel'ın uzun bir ıslık çaldığını duydum. İşitme mesafesinden çıkmalarından hemen önce Bay Cumbershum ilk defa konuştu.

"Kim acaba şu Efendisi? Kahrolası Filo Papazı'yla işbirliği mi yapıyor, dersin?"

Ardından sesleri duyulmaz oldu. Günlerdir ilk defa huzurlu hissediyordum kendimi. İşler yoluna girmeye başlamıştı. Bundan sonra yavaş yavaş mesleğimi icra etmeye başlayabilirdim; önce halkın içinde, sonra da görüntüyle desteklenmiş olan Söz'e kayıtsız kalmayacak, kalamayacak olan subaylar ve saygın yolcular arasında. Kaptan bile birtakım olumlu işaretler verdi, Tanrının inayeti ölçüsüzdür. Vaaz için hazırlanmadan önce çukur güverteye çıkıp nihayet özgürce nefes alabildim... Hiç kuşkusuz kaptan da kısa zaman içinde kıçüstü güvertesine çıkma yasağını kaldıracaktı. Küpeşteye yaklaşıp suya baktım; mavi, yeşil, mor deniz; bembeyaz köpükler. Geminin gövdesinin su altında kalan kısırıma yapışmış dalgalanan yeşil yosunları yepyeni bir güven duygusu içinde seyrettim. Dürülmüş yelkenlerimizde tuhaf bir güzellik var gibiydi. Artık zamanı geldi; adamakıllı hazırlandıktan sonra geminin baş tarafına gidip Yaradanın isyankâr ama cana yakın kullarını azarlamalıyım. O an her şeye, herkese karşı büyük bir sevgiyle doldu içim; deniz, gemi, gök, beyefendiler, gemiciler ve tabii hepsinin ötesinde Kurtarıcımız! İşte tüm dertlerimin ve sıkıntılarımın en güzel ödülü! TANRIYA ÖVGÜLER OLSUN!

Lort cenaplarının da bildiği gibi, Colley başka bir şey yazamadı. Artık öldü ve ardında başka bir şey bırakmadı. Hiçbir şey bırakmamalı! Bütün bu olanlardan sonra tek avuntum, zavallı kız kardeşinin hiçbir zaman gerçeği öğrenmemesini sağlayabilecek olmam. Sarhoş Brodebank, "Colley' i kim öldürdü?" diye kükreyebilir kamarasında, ama kızcağız onu hangi zaafın öldürdüğünü, ölümünde payı bulunanların -ben de dahil- kimler olduğunu asla bilmeyecek.

Kısa ve rahatsız bir uykudan sonra Wheeler tarafından uyandırıldığımda, sabahın erken saatlerinde bir soruşturma yapılacağını öğrendim. Summers ve kaptanla birlikte yapacaktık soruşturmayı. Bu sıcak iklimde cesedin gömülmesine karşı çıktığımda, Wheeler hiçbir şey söylemedi. Açıkça

ortada ki kaptan kendisinin ve bizim zulmümüzü resmi işlemlerden bir örtünün altına gizlemek istiyor. Kaptanın kamarasmda bir masanın başına oturduk ve tanıklar teker teker gelmeye başladı. Colley'e hizmet eden uşak bizden fazlasını bilmiyordu. Genç Bay Taylor adamın öldüğüne inanmakta güçlük çekiyordu, ama kaptandan korkusundan, Bay Colley'in kendi rızasıyla romun tadına baktığını tekrarlayıp durdu. Bunun nedenini anlamıştı, ama şimdi tam olarak hangi kelimeyi kullanması gerektiğini hatırlayamıyordu. Hatırlayamadığı kelimenin "yakınlaşma" olup olmadığını sorduğumda beni onayladı. Peki ya Bay Taylor pruvada ne yapıyordu? (Bunu soran Bay Summers'tı.) Bay Tommy Taylor zincir istifini denetliyordu, göz demirine bağlı zincirin uçtan uca rahat gidip gitmediğine bakıyordu. Bu etkileyici jargon denizci beyleri tatmin etmişti, sanki çocuk bildiğimiz İngilizce konuşmuş gibi ikisi de başlarını salladılar. Öyleyse Bay Taylor neden işinin başında değildi? Bay Taylor denetimi bitirmiş rapor vermeye gelirken, daha önce hiç o halde bir vaiz görmediğinden durup biraz izlemişti. Peki ya sonra? (Bunu soran da kaptandı.) Bay Taylor "kıça geliyormuş, Bay Summers'a haber verecekmiş" fakat "yolda Bay Cumbershum'a yakalanıp şişeyi yemiş."

Kaptan başını salladı ve Bay Taylor rahatlamış olarak dışarı çıktı. Summers'a döndüm.

"Ne şişesi, Summers? Ne yapıyorlar ki şişeyi?"

Kaptan homurdandı.

"Şişe derken azar işittiğinden bahsediyordu efendim. İzin verirseniz devam edelim."

Bir sonraki tanık, East soyadlı bir adamdı, saygın bir göçmen, sıska yüzünden çok etkilendiğim zavallı kızın kocası. Okuma yazması vardı. Bay Colley'i görmüştü ve muhterem beyefendiyi simaen tanıyordu. Gemicilerin deyimiyle "badger bag" sırasında onu görmediyse de ondan söz edildiğini duymuştu. Herhalde haberimiz vardı karısının ne kadar kötü durumda olduğundan, Bayan Roustabout'la birlikte sırayla onun başında bekliyorlardı. Bay Colley'i gemicilerin arasında yalnızca bir an görmüştü, onlarla birlikte içmeye başlamadan önce pek fazla konuşmuş olduğunu sanmıyordu. Peki ya duyduğumuz alkışlar ve kahkahalar? Beyefendi gemicilerle yakınlaştığı sırada söylediği birkaç kelime yüzündendi. Homurtular ve öfkeli haykırışlar? Bunlar hakkında bir bilgisi yoktu. Tek bildiği gemicilerin muhterem beyefendiyi yanlarında götürdükleriydi, hep

birlikte genç beyefendinin halatlar arasında bir şeyler yaptığı yere inmişlerdi. O sırada karısına bakmaya gittiğinden, başka bir şey söyleyemiyordu. Biz beyefendilerin saygısızlık olarak almasını istemezdi, ancak muhterem beyefendiyi götüren gemiciler dışında kimse başka bir şey bilmiyordu.

Çekilmesine izin verildi. Vaiz sarhoş olduğunda onu güverteye çıkaran ya da taşıyan adamın bizi aydınlatabilecek tek kişi olduğu yolundaki görüşümü belirttim. Colley'in ne kadar içtiğini ve içkiyi ona kimin verdiğini ya da kimin onu içmeye zorladığım biliyor olabilirdi. Kaptan Anderson bana katıldığını ve adamı çoktan getirtmiş olduğunu bildirdi. Ardından alçak sesle şöyle dedi:

"Muhbirimin dediğine göre bu tanığın üstüne gitmeliymişiz."

Kendimi zor zaptederek cevap verdim.

"Anladığım kadarıyla yaptığımız işi olduğundan zor göstermeye çalışıyorsunuz. Adam sarhoş edilmişti. Bu olanlar sayesinde, kimi insanların bir diğerinin öfkesiyle ölümcül bir yara alabilecek kadar hassas olabileceğini, Bay Broclebank'in küçük bir kabahat sayacağı bir şey yüzünden ölecek kadar nedamet duyabileceğini öğrenmiş bulunuyoruz. Hadi baylar! Onu öldürenin sarhoşluk olduğunu, ama onun sıhhatine gösterdiğimiz genel ilgisizliğin de bir ölüm nedeni olduğunu itiraf edemez miyiz?"

Cesurcaydı, değil mi? Bizim tirana hem kendisinin, hem de benim bu işte... Ama bana gözlerini dikmiş hayretler içinde bakıyordu.

"Kayıtsızlık mı dediniz?"

"Sarhoşluk, efendim" diye çabucak araya girdi Summers, "bırakalım olay böyle kapansın."

"Dur biraz, Summers. Bay Talbot. 'Genel ilgisizliğimiz' diye bir şeyden bahsettiğinizi duydum. Ama siz durumu arılamıyorsunuz. Sadece birkaç kadeh içkinin bir insanı..."

"Fakat bunu söyleyen sizdiniz; adamın hastalığını *düşük ateş* olarak değerlendirmemiş miydiniz?

"O dündü efendim! Size söylüyorum. Büyük ihtimalle adam körkütük sarhoş olduğu sırada suç sayılacak bir fiile maruz bırakıldı, belki bir, belki birkaç kişi tarafından. Onu öldüren bu korkunç aşağılanmaydı!"

"Yüce Tanrım!"

Öyle şaşırdım ki bir an gözlerim karardı. Birkaç dakika boyunca hiçbir şey düşünemedim. Ardından kaptanın konuşmasıyla kendime geldim.

"Hayır, Bay Summers. Hiçbir şeyi gizlemeyeceğim. Gemideki konumum ve yolculara davranışlarımla ilgili manasız suçlamalara da katlanmak istemiyorum."

Summers kıpkırmızı kesilmişti. "Benimki sadece bir fikirdi, efendim. Haddimi aştığımı düşünüyorsanız bağışlanmayı diliyorum."

"Pekâlâ Bay Summers. Devam edelim."

"Fakat kaptan" diye atıldım, "kimse böyle bir suçu üstlenmez."

"Siz daha gençsiniz, Bay Talbot. Bunun gibi bir gemide ne gibi bilgi kaynakları olduğunu hayal bile edemezsiniz, hem de kısacık bir sürede limandan toplanmış bir mürettebattan oluşmasına rağmen."

"Kaynaklar mı? Muhbiriniz mi?"

"Sorguya devam etsek iyi olur," dedi kaptan ciddiyetle. "Adamı içeri gönderin."

Summers dışarı çıkıp Rogers'ı getirdi. Colley'i geri getiren adam buydu işte. Hiç bu kadar etkileyici bir delikanlı görmemiştim. Belden yukarısı çıplaktı ve görünüşe bakılırsa şişmanlamaya müsait bir yapısı vardı. Fakat şimdiki haliyle Michelangelo'ya modellik yapsa yeriydi! Geniş göğsü ve kuğu gibi boynu koyu kahverengi renkteydi, keza geniş ve yakışıldı yüzü de; güzelliğini bozan tek şey yüzünde biraz daha açık renkteki paralel izlerdi. Kaptan Anderson bana döndü.

"Summers'ın dediğine göre insanları sorgulamakta epey iyiymişsiniz."

"Öyle mi dedi? Benim için mi?"

Lort cenapları bu üzücü olayların beni kötü etkilemiş olduğunu fark edeceklerdir. Kaptan Anderson gözleri parlayarak devam etti:

"Tanık sizin efendim."

Buna hazır değildim. Fakat yapacak bir şey yoktu.

"Evet, delikanlı. Bize adını bahşeder misin?"

"Billy Rogers, lordum. Pruva çanaklığı görevlisi."

Bana biçtiği şeref payesine sesimi çıkarmadım. Belki de bir işarettir bu!

"Senden bilgi istiyoruz, Rogers. Beyefendi o gün yanınıza geldiğinde neler olduğunu tüm ayrıntılarıyla öğrenmek istiyoruz."

"Hangi beyefendi, lordum?"

"Vaiz. Muhterem Bay Colley, yani merhum."

Arkamdaki büyük pencereden gelen ışık, Rogers'ı boylu boyunca aydınlatıyordu. Böylesine alık alık bakan tertemiz bir yüz hayatımda görmemiştim.

"Biraz fazla kaçırmıştı, lordum, ağır geldi herhalde."

Biraz oyun oynamanın zamanı gelmişti.

"Yüzündeki izler nasıl oldu?"

"Zamparalık yaparken, lordum."

"Vahşi bir kedinin peşine mi takıldın?"

"Hemen hemen, lordum."

"Olmazdan anlamadın, değil mi?"

"Efendim?"

"Sana karşı koyunca ona gününü gösterdin, yani."

"Ben böyle şeylerden anlamam, lordum. Tek bildiğim, zamanında yakalamasaydım paramı alıp kurşun gibi fırlayacaktı kapıdan."

Kaptan Anderson gülümseyerek bana yan yan baktı.

"İzin verir misiniz, lordum..."

Kahretsin, adam bıyık altından gülüyordu bana!

"Evet, Rogers. Boş ver şimdi kadınları. Erkekler konusunda ne diyeceksin?"

"Efendim?"

"Bay Colley baş kasarada saldırıya uğradı. Kim işledi bu suçu?"

Adamın yüzü tamamen ifadesizdi. Kaptan üsteledi.

"Hadi Rogers. Bu türden bir sapıklığın baş şüphelilerinden birinin de sen olduğunu söylesem şaşırmazsın herhalde."

Adamın duruşu değişiverdi. Biraz kamburlaşmış, bir ayağmı birkaç santim öne çıkarmıştı. Yumruklarını sıkıyordu. Çabuk çabuk yüzlerimize

baktı, ne kadar büyük bir belanın içinde olduğunu yüzümüzden okumaya çalışıyor gibiydi. Bir anda *düşman* bellemişti bizi.

"Hiçbir şey bilmiyorum, kaptan, hiçbir şeyden haberim yok!"

"Belki de bu işin seninle bir ilgisi yoktur, delikanlı. Ama kim olduğunu bildiğinden eminim."

"Kimin kim olduğunu, efendim?"

"Aranızdan biri ya da birileri merhuma suç sayılacak bir şey yaptı ve adam bu yüzden öldü."

"Bir şey bilmiyorum, hiçbir şey bilmiyorum."

Aklım tekrar başıma gelmişti.

"Hadi Rogers. Onun yanında gördüğümüz tek kişi sensin. Başka bir kanıta ihtiyaç duymadan ilk senden şüphelenebiliriz. Siz gemiciler ne yaptınız?"

Bir insanın bu kadar iyi şaşırmış taklidi yaptığını görmemiştim.

"Ne yapmışız, lordum?"

"Masum olduğunu doğrulayacak şahitler bulmak zor olmaz. Eğer masumsan suçluların adalet önüne çıkarılmasına yardımcı ol."

Ne cevap verdi, ne de duruşunu değiştirdi. Soruyu biraz değiştirdim.

"Bize bunu kimin yaptığını söyleyebilir, en azından bu suçu işlediğinden şüphelendiğin ya da bu türden eğilimleri olduğunu bildiğin kişilerin bir listesini verebilirsin."

Kaptan Anderson çenesini içeri çekti.

"Kulamparalık, Rogers. Kulamparalık demek istiyor."

Ardından başını öğe eğdi, masadaki kâğıtları karıştırıp kalemini mürekkebe batırdı. Bu arada sessizlik uzadıkça uzuyordu. En sonunda öfkeli bir sabırsızlıkla sessizliği bozan yine kaptan oldu.

"Hadi be adam! Bütün gün seni mi bekleyeceğiz!"

Yine bir sessizlik oldu. Rogers önce başını sonra bedenini bize döndürdü. Ardından dimdik kaptanın gözlerinin içine baktı.

"Emredersiniz!"

Ancak ondan sonra yüzü değişmeye başladı. Üst dudağını büzdü ve bembeyaz dişleriyle alt dudağını ısırdı.

"Subaylardan başlayayım mı, efendim?"

O anda kesinlikle kıpırdamamam gerekiyordu. Gözümün Summers'a ya da kaptana doğru hafifçe kayması, en küçük bir seğirme korkunç bir suçlama gibi görülecekti. Bu türden bir sapıklık söz konusu olduğunda, her ikisine de güvenim sonsuzdu. Keza onlar da birbirlerine güven duyuyorlardı, ama yine de onlar da en ufak bir harekette bulunmadılar. Hepimiz balmumundan heykellerdik. Rogers da balmumundan bir heykel olmuştu.

İlk hareketi kaptanın yapması gerekiyordu ve bunun farkındaydı. Kalemini kâğıtların yanına koyup ağır ağır konuştu.

"Pekâlâ, Rogers. Hepsi bu kadar. Görev yerine dönebilirsin."

Adamın yüzüne renk gelir gibi oldu. Uzun süredir tutmakta olduğu soluğunu bıraktı. Şöyle bir alnını sildi, gülümsemeye başladı, arkasını dönüp kamaradan çıktı. Biz üçümüz tek söz söylemeden, tek hareket yapmadan ne kadar durduk bilemiyorum. Kendi adıma tek endişem yanlış şeyi söylemek ya da yapmaktan ibaretti; ne de olsa "yanlış şey" yüksek bir makama yöneltilmiş olacaktı, korkulması gereken bir makama. Uzadıkça uzayan sessizlik sırasında, bu konuda herhangi bir şey düşünmeye kalkarsam yanaklarımın kızaracağından, terlemeye başlayacağımdan korkuyordum. Bütün gücümü harcayarak zihnimi boşalttım ve olacakları beklemeye başladım. Masanın başındaki üç kişi içinden konuşması gereken en son kişi bendim. Rogers bizi tuzağa düşürmüştü. Lort cenapları tahmin ediyorlardır daha o sırada zihnime kuşku tohumları düştüğünü, aklımın bir beyefendiden ötekine gittiğini.

Kaptan Anderson bizi uyuşukluğumuzdan kurtardı. Hiç yerinden kıpırdamadan, kendi kendine konuşur gibi söze başladı.

"Şahitler, soruşturmalar, suçlamalar, yalanlar, başka yalanlar, askeri mahkeme; adam biraz daha yüzsüz olsa hepimizi mahvedebilirdi, gerçi utanç duygusunun olduğunu da söyleyemem, çünkü işin ucunda ipe gitmek var. Böyle suçlamalar yalanlanamaz. Ne olursa olsun, neticede izi kalır."

Ardından Summers'a döndü.

"Evet, Bay Summers, soruşturmamız burada sona eriyor. Başka muhbirimiz var mı?"

"Bildiğim kadarıyla yok, efendim. Kimse kalmadı..."

"Kesinlikle. Bay Talbot?"

"Size bağlıyım efendim! Ama bir gerçeği unutmamak gerek. Adam köşeye sıkışmıştı ve son silahını çekti; yalancı şahitlik, hatta şantaj bile denebilir buna!"

Summers nihayet gülümseyerek, "Aslını isterseniz, bu soruşturmadan kârlı çıkan tek kişi, Bay Talbot oldu" dedi. "En azından geçici olarak asilzadeler sınıfına yükseltildi."

"Ayaklarım tekrar yere basmaya başladı. Nikah kıymaya ve cenaze töreni düzenlemeye yetkili olan Kaptan Anderson bile bana 'lordum" dedikten sonra..."

"Ha, evet. Cenaze, içki ister misiniz, baylar? Hawkins'i içeri çağırır mısınız, Summers? Yardımlarınız için teşekkür ederim, Bay Talbot."

"Korkarım pek bir faydam olmadı, efendim."

Kaptan kendisine gelmiş görünüyordu. Gözlerinin içi parladı.

"O zaman düşük ateş diyelim. Sherry?"

"Sağ olun. Her şey bitti mi? Hâlâ neler olduğunu bilmiyoruz. Az önce muhbirlerden söz etmiştiniz..."

"Bu sherry çok iyidir," diyerek lafı ağzıma tıktı. "Bildiğim kadarıyla siz bu saatlerde içmezsiniz, Bay Summers. İsterseniz talihsiz adamın denize gömülmesi için gereken ayarlamalarla ilgilenebilirsiniz. Sağlığınıza, Bay Talbot. Hazırlanacak rapora imza atmak istiyor musunuz?"

Biraz düşündüm.

"Bu gemide resmi olarak görevli değilim."

"Yapmayın, Bay Talbot!"

Biraz daha düşündüm.

"Fikrimi belirtip onu imzalayabilirim."

Kaptan Anderson kalın kaşlarının altından dik dik baktıktan sonra bir şey söylemeden başını salladı. Kadehi kafama dikip bitirdim.

"Muhbirler demiştiniz, Kaptan Anderson..."

Bir anda kaşlarını çattı.

"Öyle mi efendim? Hiç sanmıyorum!"

"Bay Summers'a sormuştunuz ya..."

"O da olmadığım söylemişti" dedi Kaptan Anderson sesini yükselterek. "Kesinlikle yok, Bay Talbot, tek bir kişi bile! Anlıyor musunuz, beyefendi? Bu gemide kimse muhbirlik yapmaz! Gidebilirsin, Hawkins!"

Hawkins, masaya koyduğum bardağı alıp kapıya doğru ilerledi. Kaptan onun odadan çıkmasını bekledikten sonra bana döndü.

"Uşakların kulakları vardır, Bay Talbot!"

"Kesinlikle haklısınız efendim! Bizim Wheeler'ın kulakları olduğundan hiç şüphem yok."

Kaptan acı acı gülümsedi.

"Wheeler! Hakikaten öyle! O adamın her yanı gözler ve kulaklarla kaplı..."

"Pekâlâ, ikindi vakti düzenlenecek törenden önce günlüğüme yazmam gereken şeyler var."

"Şu günlük. Yolcular için ne denirse densin, mürettebat söz konusu olduğunda burasının *mutlu* bir gemi olduğunu eklemeyi unutmayın, Bay Talbot!"

Saat üçte herkes çukur güvertede toplandı. Oldmeadow'un askerlerinden oluşan bir muhafız takımı hazır edilmişti; her birinin elinde birer çakmaklı tüfek ya da biçimsiz silahlarına her ne ad veriliyorsa ondan vardı. Oldmeadow üniformasını giymiş, kan görmemiş kılıcını beline takmıştı, diğer gemi subayları da öyle. Hatta genç beyefendilerimiz bile kamalarını takmış, yüzlerine saygılı bir ifade yerleştirmişlerdi. Gemiciler baş kasara güvertesine tek sıra dizilmişlerdi ve türlü türlü üst başlarının izin verdiği ölçüde şık görünüyorlardı. İri yapılı Bay Broclebank dimdik duruyordu, ama muhtemelen Bay Colley'i bir anda öbür dünyaya gönderecek kadar içmiş olduğundan rengi biraz sararmıştı. Adamın yüzünü incelerken, Colley'in hayatı boyunca içtiği kadar içse biraz karın ağrısı ve çakırkeyiflik dışında bir sorun yaşamayacağını düşündüm. İşte çevremdeki insanlar bu kadar farklı hamurlardan yoğrulmuştu! Yolculuğa hazırlandıkları sırada bu türden olaylarm yaşanabileceğini de göz önünde tutmuş olduklarını hayranlıkla fark ettiğim hanımlara gelince, istisnasız hepsi matem elbiselerini giymişlerdi, Broclebank'e iki yandan destek veren fahişeler de dahil. Bay Prettiman, bu *batıl merasime* Bayan Granham eşliğinde katılmıştı. Amansız tanrıtanımazlığı ve cumhuriyetçiliği, Exeter Katedrali kanonlarından birinin kızı karşısında sönüp gitmiş olmalıydı. Onun

huzursuz ve kendine hâkim olmaya çalışan halini görünce, kötü ünlü özgür düşünürümüze vereceğim nasihatleri Bayan Granham'a vermemin çok daha akıllıca olacağına karar verdim.

Colley'in mektubunun etkisinden biraz sıyrıldığımı siz de fark etmiş olmalısınız. Gelip geçmiş olaylara ya da kendi kasıtsız davranışlarıyla bir başkasının kasıtlı işlediği suç arasındaki incecik bağ üzerine sonsuza kadar düşünemez insan. Aslında bu bahriye merasiminin çok ilgimi çektiğini itiraf etmeliyim. Böyle yabancı bir yerde cenazeye katılma fırsatı kolay kolay ele geçmez. Merasimin alışılmışın dışında olması bir yana, kısmen gemici dilinde gerçekleştirilmesi de olayı daha bir ilginç kılıyor. Bu dili duymayı ne kadar sevdiğimi biliyorsunuz. Özellikle bazı hiç anlaşılmayan terimler sizin de dikkatinizi çekmiş olmalı, mesela şu *badger bag* deyimi; Servius da (umarım isim konusunda yanılmıyorumdur) *Aeneis* içinde hiçbir zaman çözülemeyecek beş kadar yer olduğunu, ne bir düzeltmenin, ne esinlenmenin, ne de akademik bir yöntemin yetmediğini söylemez mi? Pekâlâ, birkaç *bahriye terimi* daha kullanıp sizi eğlendireceğim.

Geminin çanı boğuk boğuk çaldı. Cenazeyi bir kalasın üstünde, bayrakla örtülmüş halde taşıyan bir grup gemici göründü. Cenazenin ayaklan sancağa bakıyordu, yani amirallerin ve seçkin insanların son yolculuklarına uğurlandığı tarafa. Ceset düşündüğümden daha uzun görünüyordu, ama sonradan bana söylediklerine göre ayaklarına az sayıdaki top güllelerinden iki tanesi bağlanmıştı. Göğsündeki altın ve gümüşlerle pırıl pırıl parlayan Kaptan Anderson, cenazenin yanında duruyordu. Yine daha sonra öğrendiğime göre hem o, hem de öbür subaylar, Bay Taylor'ın deyimiyle "bir gök kılavuzunu bulutlara üflerken" düzenlenecek merasim üzerine uzun uzun düşünmüşlerdi.

Hemen hemen bütün yelkenler indirilmişti ve *Denizcilik Sözlüğü*'ne göre, teknik olarak traverse çıkmış durumundaydık, yani denizin ortasında hareketsizdik. Ne olursa olsun, Colley'i öldüren içindeki oyunculuk ruhuydu. Kalas güverteye bırakıldığı sırada Bay Summers'ın Bay Deverel'a fısıldadığını duydum.

"Hiç kuşkun olmasın, Deverel, emir vermekte biraz daha gecikirsen yalpalamaya başlarız.

Daha sözlerini yeni bitirmişti ki geminin su altındaki kısmından ritmik bir gümbürtü gelmeye başladı, Sanki Davey Jones sabırsızlanıyor ya da karnının acıktığını bildiriyordu. Deverel, "*varraroohoovassst!"* emrini

verdi, denizciler yerlerinde sıçradılar, Kaptan Anderson elinde bir bomba gibi tuttuğu dua kitabıyla Summers'a döndü.

"Bay Summers! Dümeni sudan çıkarınız"

Summers bir şey söylemedi, ama gümbürtü kesildi. Kaptan Anderson'ın konuşması bir homurtuya dönüştü.

"İğnecikler nenemin dişleri gibi sallanıyor."

Summers cevaben başını salladı.

"Biliyorum, efendim. Fakat dümen tekrar asılıncaya kadar..."

"Rüzgârdan ne kadar erken kurtulursak o kadar iyi. Şu ayyaş herifler de işlerini doğru düzgün yapamazlar!"

Sıkıntılı bir şekilde önce bayrağa, sonra yukarıda onunla alay eder gibi tekrar şişen yelkenlere baktı. Bundan daha iyi bir diyalog olamazdı. Gerçekten de muhteşemdi, değil mi?

Nihayet kaptan çevresine bakındı ve sanki bizi ilk defa görüyormuş gibi başladı. *Ürkütücü bir çağrıya boyun eğerek oraya gelmiş suçlu bir yaratık gibi başladı*, demek isterdim, ama öyle yapmadı. Kurtulması gereken bir ceset olduğunu hatırlayarak hafifçe irkilen bir adam gibi başladı. Kitabı açarak ters bir sesle bizi dua etmeye davet etti. Bir an önce işi bitirmek istediği her halinden belli oluyordu, bir duanın bu kadar çabuk okunduğunu ilk defa duyuyordum. Hanımlar mendillerini çıkaracak zamanı güç buldular (ağlama mecburiyeti), biz beyler de her zamanki gibi kucağımızda duran şapkalarımıza diktik gözlerimizi. Fakat sonra bu alışılmamış merasimin görmeye değer olduğunu hatırlayarak tekrar başlarımızı kaldırdık. Oldmeadow'un takımının bir salvo atış yapacağım ummuştum, fakat sonradan bana söylediğine göre Bahriye'yle Savaş Bakanlığı arasında çıkan bir anlaşmazlıktan dolayı ne çakmak taşları, ne de barutları vardı. Yine de, ortalama bir uyumla esas duruşa geçtiler, subaylar da kılıçlarını çekti. Merak ediyorum - tüm bu gösteriş bir vaizin cenazesine uygun mudur, acaba? Bunu ne ben biliyorum, ne de onlar biliyorlar. Bir düdük çaldı ve bir davul ağır ağır gümbürdemeye başladı, bir uvertür ya da postlude mu demeliyim, herhalde *bitiş ezgisi* daha uygun düşer.

Richardson'ın benliğimi tekrar ele geçirdiğini fark etmiş olmalısınız, lordum; yoksa bereketsiz ve belki de yersiz bir pişmanlıktan kurtuldum mu demeliyim?

En sonunda (Kaptan Anderson hırıltılı sesiyle bizi denizin olmadığı bir zamanı düşünmeye çağırdığında) altı adam lostromo düdüğü çalmaya başladı. Lort cenapları bu düdükleri hiç duymamış olabilir, o yüzden kedilerin Mart ayındaki çığlıklarına benzeyen bir ses olduğunu söylemeliyim. Haşin ve tiz çığırtılar, kulakları tırmalayan, sustuktan sonra bile huzursuz edici bir tınlama bırakan sesleri, sanki sözlerin, dinin, felsefenin ötesinde bir şeydi. Bu yalnızca Ölüm'e ağlayan Hayat'ın sesiydi.

Duygularımın içtenliğiyle rahatlamaya zor zaman buldum, kalas küpeşteye dayanıp kaldırıldı. Muhterem Robert James Colley'in ölümlü bedeni bayrağın altından kayıp tek bir "cup" sesiyle suya girdi. Dalgıçların en hünerlisiymiş ya da kendi cenazesini önceden defalarca prova etmiş gibi ustaca gitti. Elbette top güllelerinin de yardımı olmuştur. Amaçları dışında kullanılmış olsalar da doğalarına aykırı bir duruma düşmemişlerdi. İşte böylece Colley'in cenazesi *iskandil kurşunundan* bile daha derine inerek dibi buldu. (Hayatımızın böylesi zorunlu ayinlerinde, başvuracak bir dua kitabınız yoksa, en iyisi Shakespeare'den yardım almaktır! Başka hiçbir şey işinize yaramaz.)

Yas tutanlar kiliseyi terk etmeden önce birkaç dakikalık sessizlik olacağını düşünebilirsiniz. Hiç ilgisi yok! Kaptan Anderson kitabı kapattı, düdükler bu kez bir aciliyeti belirtircesine öttü. Kaptan Anderson başıyla Cumbershum'a işaret verdi. Cumbershum elini şapkasına götürdükten sonra gürledi:

"*Leeeoonnawwll!"*

Uysal gemimiz ileriye doğru hareketlenirken bir yandan da dönmeye başladı ve hantalca normal rotasına girdi. Merasim için oluşturulmuş sıralar bozuldu, gemiciler donanıma tırmanmaya, yelkenleri açmaya başladılar. Kaptan Anderson elinde bombayla, yani dua kitabıyla, kamarasına doğru yürümeye başladı, yanılmıyorsam seyir defterine gereken notu düşecekti. Genç beylerden biri travers tahtasına bir şeyler karaladı ve her şey normale döndü. Nasıl bir rapor yazıp imzalayacağımı kararlaştırmak için kamarama döndüm. Kız kardeşine en az acı verecek şeyi bulmalıyım. Kaptanın istediği gibi *düşük ateş* yazmak akla uygun görünüyor. Lort cenaplarının ateşleyebileceği uygun bir yere, bir tutam barut koyduğumu kaptandan gizlemeliyim. Tanrım, bu olağan dışı gemide ne büyük çelişkiler var: doğum, ölüm, büyüme, nişanlanma, evlenme...

(&)

İşte! "Ve" işareti durumu biraz ilginçleştiriyor, değil mi? Ne tarihler, ne alfabenin harfleri, ne de yolculuğun tahmini günü! Bu bölümün başlığım "ek" olarak da koyabilirdim, ama sıkıcı olurdu, hem de çok sıkıcı! Artık sona gelmiş olduğumuzdan, söylenecek bir şey kalmadı. Demek istiyorum ki... elbette günlük notlar tutmaktan başka bir şey değil yaptığım, ama günlüğümü baştan sona şöyle bir karıştırdığımda, bilmeden bir dram yazmış olduğumu gördüm: Colley'in dramı. Artık zavallı adamın dramı sona erdi ve top güllelerinin üzerinde, millerce derinlerde yalnız başma, Bay Coleridge'in dediği gibi, *yalnız, kimsesiz.* Gerçi biraz basmakalıp oldu, fakat hiçbir dram olmadan gelip geçen şu günler de öyle değil mi zaten? Ama lort cenaplarının bana verdiği pahalı cildin arasında hâlâ boş sayfalar var, cenaze törenini uzatmaya çalıştım, son sayfaya kadar devam ettirmeyi umuyordum, tabiri caizse, *Robert James Colley'in Düşüşü ve Acıklı Sonu - Denizin Bağrına Defni'nin hikâyesi'ni.* Oysa ne yapsam nafile. Gerçek bir yaşamdan ve gerçek bir ölümden söz ediyoruz; nasıl biçimsiz bir ayak hiçbir çizmeye uymazsa, onun hikâyesi de hiçbir kitaba uymaz. Elbette günlüğüme bundan sonra da devam edeceğim; fakat Phillips'i gönderip veznedardan aldırdığım kilitsiz bir defterde. Bunları yazarken aklıma geldi, insanların veznedarla ilgili korkularının ve sessizliklerinin gayet basit bir açıklaması olduğunu öğrendim. Phillips'in dediğine göre, doğrusu Wheeler kadar ketum değil, kaptan da dahil olmak üzere tüm subayların veznedara borcu varmış! Phillips ona *haznedar* diyor.

Ha, bu arada, artık işlerimi Phillips görüyor, çünkü ne kadar seslendiysem bir türlü Wheeled bulmam mümkün olmadı. Şu anda onu arıyorlar.

Onu arıyorlardı. Summers biraz önce gelip durumu anlattı. Adam kaybolmuş. Denize düştüğü söyleniyor. Wheeler! Tıpkı bir rüya gibi kaybolup gitti. O bembeyaz saçları, pırıl pırıl parlayan keli, saf gülümsemesi, gemide olan biten her şey üzerine eksiksiz bilgisi, ağrı

kesicisi, parası ödendiği sürece bu koca dünyadaki her şeyi bulma kabiliyeti... Wheeler, kaptanın dediği gibi, *her yanı göz ve kulak* olan adam! Onu özleyeceğim, Phillips'in hizmetinden hiçbir zaman yeterince memnun kalmayacağım. Biraz önce çizmelerimi kendim çıkarmak zorunda kaldım, gerçi o sırada kamaramda olan Summers bana yardımcı oldu. Sadece birkaç günde iki ölüm!

"En azından bu ölümde parmağım olduğunu kimse söyleyemez, haksız mıyım?" dedim Summers'a.

Cevap veremeyecek kadar soluksuz kalmıştı. Ayağa kalkıp işlemeli terliklerimi giyişimi seyretti.

"Hayatın belli bir düzeni yoktur, Summers. Edebiyatın kusuru da ona bir düzen vermeye kalkmasıdır!"

"Pek öyle sayılmaz, efendim, çünkü gemide hem ölüm, hem de doğum oldu. Pat Roundabout..."

"Roundabout mu? ben 'Roustabout' sanıyordum!"

"İstediğiniz soyadıyla hitap edebilirsiniz. Ama bir kızı oldu ve ona geminin adını verdi."

"Vah zavallı çocuk! Demek duyduğum inlemeler oradan geliyordu, tıpkı ayağı kırıldığında Bessie'nin çıkardığı sesler gibi."

"Evet, efendim. Şimdi gidip nasıl olduklarına bakmalıyım."

Böylece çekip gitti ve bu sayfalar boş kaldı. Yeni haberler vereyim o zaman. Fakat ne var ki bundan sonra yazacaklarım Colley'le değil kaptanla ilgili olacak. Aslında çok daha önce yazılmalıydı; Dördüncü Perde'de, hatta Üçüncü'de. Oysa şimdi dramın ardından topallayarak gelen bir sahne oldu, trajik üçlemenin ardından gelen bir taşlama gibi. Sonuç'tan çok cılız bir ışık tutmaya benzetilebilir. Kaptan Anderson'ın din adamlarından nefreti! Hatırlayacaksınız. Pekâlâ, belki ikimiz de her şeyi biliyoruz.

Hişşt, durun kamaramın kapısını sürgüleyeyim.

Evet, bunları Deverel'dan öğrendim. Kadehleri art arda yuvarlıyordu, daima sarhoş gezdiğini göz önüne alırsak, normalden daha sarhoş olduğunu söylemeliyim. Anlaşılan o ki Kaptan Anderson -sadece benim günlüğümden değil, sinirleri çelik gibi olan Bayan Granham haricinde tüm diğer yolcuların "Zavallı ColIey"in kötü muameleye maruz kaldığını düşünmelerinden ürktüğü için- ne diyordum, Anderson iki adamı çok kötü

haşlamış, yani Cumbershum ile Deverel'ı. Fakat bir asilzade olan Deverel onun sözlerini çok ağır bulmuş olacak ki, içip içip derin düşüncelere dalıyor. Dün gece körkütük sarhoş bir halde kamarama geldi ve günlüğüme yazmam için kaptanın geçmişi hakkında birtakım gerekli açıklamalar yapacağını geveledi. Bunu yapmakla girdiği riskin farkına varmayacak kadar sarhoş değildi tabii. Gözünüzde canlandırmaya çalışın, mum ışığında, ranzamda yan yana oturduk, kulağımı ağzına yaklaştırdım ve kötücül bir sesle fısıldayışını dinledim. Görünüşe göre bir zamanlar, hatta şimdi de, soylu bir aile varmış -lort cenaplarının bu aileyi tanıyor olması ihtimal dahilindedir- ve bu ailenin toprakları Deverel'ların topraklarına komşuymuş. Bu aile, Summers'ın deyimiyle, konumlarının ayrıcalıklarını kullanmışlar, ama sorumluluklarını ihmal etmişler. Şimdiki genç lordun babası çok güzel, çok tatlı, biraz aklı kıt fakat ne yazık ki hayli doğurgan bir bayanı şatoya kapatmış. Kimi zaman ayrıcalıkların kullanılması insana pahalıya patlayabilir. Lort L. (tam Richard son'a göre, değil mi?) acil olarak bir servet edinme gereği duymuş. Servet kaynağını bulmuş, fakat bu kaynağın ailesi Wesley'ciliğin[50] etkisiyle haklı olarak tatlı bayandan kurtulmasmı istemiş, zavallı bayanın tek eksiği kilisede rahibin söylemesi gereken birkaç sözden ibaretmiş. Olay felakete doğru gidiyormuş. Konumunun tehlikeye girmesi tatlı bayanın sevimliliğini alıp götürmüş, ne de olsa terazinin öbür ucunda bir servet asılı duruyormuş! Deverel'ın kulağıma fısıldadığına göre, tam bu anda Takdir-i İlahi devreye girmiş, ailenin topraklarındaki üç din adamından biri ölmüş. Vârisin hocası, hem bu görevi, hem de tatlı bayanı, lanetli kargosuyla birlikte almayı kabul etmiş. Lort servete kavuşmuş, bayan bir kocaya, Muhterem Anderson da bir işe, bir eşe ve bedavadan bir vârise kavuşmuş. Daha sonra oğlan denize gönderilmiş, gerçek babasının birazcık desteği rütbesinin yükselmesine yetmiş. Ama sonra yaşlı lort ölmüş ve onun yerine geçen vârisi de üvey kardeşini pek sevmiyormuş!

Titrek bir mumun ışığında, Bay Prettiman'ın uykusunda huysuzca yakınmaları, öbür yanda Bay Broclebank'in horlamaları ve yellenmeleri. Bir de yukarıdaki güverteden gelen o haykırış:

"Sekiz çan ve her şey yolunda!"

Bu büyüleyici vakitte, Deverel sarhoşluğun verdiği bir samimiyetle kolunu omzuma atıp bunları anlatmasının sebebini açıkladı. Bana söylemeye niyetlendiği şaka buydu işte. Sydney Körfezi'nde ya da önce

orada durursak Ümit Burnu'nda, Deverel'ın niyeti -ya da tüm vücudunu dolduran alkolün niyeti- görevden ayrılmak, kaptanı düelloya çağırıp öldürmekti. Sesini biraz yükseltip titreyen sağ elini kaldırarak, "Çünkü, tek atışta sineği gözünden vururum ben!" dedi. Sırtımı sıvazlayıp bana sevgili Edmund diye hitap ederek zamanı geldiğinde onun yanında yer almamı istedi; eğer işin içine şeytan karışır da vurulan kendisi olursa, bunun bilgisi de eksiksiz olarak ünlü günlüğümde bulunmalıydı...

Tüm gemiyi ayağa kaldırmadan onu kamarasına göndermek kolay olmadı. Fakat işte vermek istediğim haber bu! Bir kaptan bu yüzden bir vaizden nefret ediyor! Gerçi bir lorttan nefret etse daha mantıklı olurdu! Yine de, artık şüphem kalmadı. Anderson bir lordun ya da bir vaizin ya da bizzat hayatın gazabına uğramıştı. Yüce Tanrım! Anderson'ı haklı çıkarmaya mı çalışıyorum ben?

Keza Deverel da haklı çıkarılmaya layık değil. Ona kıymet vermekle hata etmişim. Nasıl Bay Summers soylu bir ailenin ilk üyesi sayılabilirse, Deverel da soylu bir ailenin son düşmüş üyesi herhalde! İyice aklımı yitirdim. Az önce "Bir lordun gazabına uğrasam ben de Jakoben olurdum" gibisinden bir saçmalık geçti aklımdan. Ben? Edmund Talbot?

Ancak ondan sonra hatırladım Zenobia ile Robert James Colley'i birleştirerek olası bir utanç kaynağından kurtulmak için yaptığım fakat yarım bıraktığım planı. Deverel'ın şakasına o denli benziyordu ki, bir an nefret ettim kendimden. Onunla bu konuyu konuştuğumuzu ve beni dinlerken o "soylu aileyi" aklına getirmiş olabileceğini düşününce yüzüm utançla kızardı. Dertlerim ne zaman bitecek?

Ne olursa olsun, bir doğum iki ölüm etmez. Herkesin üstünde bir sıkıntı var, ne derseniz deyin, denize gömülmek, her ne kadar hafif bir tarzda size aktarmış olsam da pek öyle gülünecek bir durum değil. Wheeler”ın ortadan kaybolmasının da kimseyi sevindirmediğini eklemeliyim.

Summers'a terliklerimi giymeme yardım etmesini söylemekten çekinmemin ardından iki gün daha geçti. Subaylar pek boş kalmıyor. Summers çok fazla boş gezmemizin iyi olmadığını söylüyor, bir savaş gemisinde değil de ticaret gemisindeyiz sanki. Geminin kıç tarafındakiler olarak, baştakilere bir oyun sunmaya karar verdik! Kaptanın onayı alınarak bir komite oluşturuldu! Bu da ne yazık ki Bayan Granham'ın yanına düşürdü beni! Hakikaten ıslah edici bir deneyimdi. Bu güzel, iyi yetişmiş bakire hanımın, ortalama bir yurttaşın kanını donduracak fikirlere sahip

olduğunu öğrendim! Subaylarımızın giydiği üniformayla ilkel atalarımızın üstlerine sürdükleri söylenen çivit ya da güney denizlerinde ve belki de Avustralya latasındaki yerlilerin dövmeleri arasında en ufak bir ayrım gözetmiyor. Daha da kötüsü -en azından toplumsal açıdan- bir kanonun kızı olmasına karşın, Kızılderili büyücü, Sibiryalı şaman ve tam takım bir Katolik papazı arasında da bir ayrım yapmıyor! Biraz adil davranıp en azından bizim din adamlarımızı ayrı tutması için onu ikaz ettiğimde, başka beyefendilerden kendilerini görünüşte daha az farklı gösterebilmeleri dolayısıyla daha az küstah oldukları dışında hiçbir şeyi kabul etmedi. Konuşma beni öyle bunaltmıştı ki, ona cevap vermedim ve konuşmasındaki ürkütücü dürüstlüğün sebebini (yolcu salonunda akşam yemeğinden önce) Bay Prettiman ile resmi olarak nişanlandıktan ilan edilince anlayabildim. Nişanlısının beklenmedik desteğini yanında bulduğundan, canının istediğini söyleyebileceğini sanıyor! Fakat kim bilir bizi nasıl görüyordur! Onun yanında söylediğim şeyleri hatırlayınca, sınıfta oyun oynayan çocuklar gibi görüldüğümü düşünerek kızarıyorum.

Yine de, bu nişan haberi herkesin moralini yerine getirdi. Açık tebrikleri ve gizli fısıltıları siz de tahmin edebilirsiniz. Kendi adıma, Kaptan Anderson'ın, yani Hymenos'ların en sıkıcısının, onları gemide evlendirmesini isterdim; böylece beşikten mezara tüm ayinler düzenlenmiş olurdu. Birbirlerine yakışıyorlardı, tam onlara uygun tarzda âşık olmuşlardı! Bu arada, tek üzücü hatırlatmayı Deverel yaptı. Colley'in ölmesinin çok kötü olduğunu söyledi, yoksa nişanları bir vaiz tarafından yapılabilirdi. Genel olarak rahipler hakkındaki fikirlerini aciz kulunuzla paylaşmış olan Bayan Granham'ın bir şey söylemeyeceğini düşündüm. Fakat beni yanılttı ve hayret uyandırıcı bir yorum yaptı.

"Bana kalırsa o rezil bir adamdı."

"Yapmayın, hanımefendi" diye araya girdim, "ölünün ardından konuşulmaz! Sadece talihsiz bir sarhoşluk... Gayet zararsız bir insandı!"

"Zararsız mı" diye haykırdı Prettiman, olduğu yerde sıçrayarak, "zararsız bir rahip ha?"

"Ben alkol almasından bahsetmiyorum" dedi Bayan Granham o buz gibi, sesiyle, "başka bir günah işledi."

"Yapmayın, hanımefendiciğim... Buna inanamam... siz bir hanımefendi olarak..."

Bay Prettiman, "Demek siz bir hanımefendinin sözünden şüphe ediyorsunuz!" diye araya girdi.

"Yo, yo! Olur mu öyle şey! Hiçbir şekilde..."

"Sakin olun, sevgili Bay Prettiman, rica ediyorum."

"Olur mu, hanımefendiciğim. Bay Talbot sözünüzden şüphe ettiğini söyledi ve şimdi özür dilemeli."

"Ya!" dedim gülerek, "elbette özür dilerim, hanımefendi! Kesinlikle sizi..."

"Onun günahkârca alışkanlığını şans eseri öğrendik," dedi Bay Prettiman. "Bir rahip! Geminin direğinden halat merdivenlerle inen iki gemici aralarında konuşuyorlardı. Bayan Granham ve ben... hava karardıktı... o halat kalabalığının altında dinleniyorduk..."

"Zincirlik, ıskalarya... Summers, bizi aydınlatın!"

"Bunun bir önemi yok efendim. Bayan Granham ve ben gerçek özgürlüğün gerçek eşitliğe yol açması gerektiği üzerine tartışıyorduk... gerçi bunun da bir önemi yok. Gemiciler bizim orada olduğumuzu fark etmemişlerdi. Böylece her şeyi duyduk!"

"Sigara içmek kötü bir şeydir, Bay Talbot, fakat en azından beyefendiler bu kadarla kalır!"

"Sevgili Bayan Granham!"

"Vahşilerin geleneğidir efendim, renkli insanların yaptığı bilinen bir şey!"

Oldmeadow kulaklarına inanamayarak araya girdi. "Jüpiter adına, hanımefendi... adamın tütün çiğnediğini söylemeyeceksiniz herhalde!"

Hem yolcular, hem de subaylar arasında bir kahkaha fırtınası koptu. Genelde pek gülmeyen Summers bile onlara katıldı.

"Haklısınız" dedi gürültü biraz azalınca. "Kamarasını ilk ziyaretimde tavandan sarkan koca bir tütün balyası görmüştüm. Küflenmiş olduğunu fark edince küpeşteden fırlatıp attım tabii."

"Fakat Summers" diye atıldım. "Ben tütün falan görmedim! Üstelik böyle bir adam..."

"Emin olabilirsiniz, efendim. Siz onu ziyaret etmeden önceydi."

"Olsun, buna inanmam mümkün değil!"

"Bunu ispatlamak zor değil" dedi Bay Prettiman, sesinde her zamanki asabi tonla. "Uzun bir çalışma, doğal yeteneklerim ve sık sık kendimi savunmak zorunda kalmam sayesinde konuşulanları hatırlamakta bir uzman oldum efendim. Gemicilerin sözlerini aynen tekrarlayabilirim size!"

Summers ikaz edercesine ellerini kaldırdı.

"Yo, yo... hiç gerek yok, rica ederim! Zaten iş işten geçmiş durumda!"

"Bir saniye efendim, bir saniye... Bir hanımefendinin sözünden... Öylece bırakılamaz. Yan yana aşağı inerlerken bir gemici ötekine şöyle dedi: 'Billy Rogers sintine pompası gibi gülüyordu kaptanın kamarasından geldiğinde. Meğerse kenefe gidip onun yanına oturmuş. Dediğine göre hayatı boyunca çok şey görmüş, ama bir vaizin çiğneyebileceği hiç aklına gelmezmiş!'"

Bay Prettiman'ın yüzündeki muzaffer fakat saldırgan ifade, uçuşan saçları ve bir serseriyi taklit ederken konuşmasını tümden değiştirmesi dinleyenleri hayrete düşürdü. Felsefeci bunun üzerine daha da rahatsız oldu ve vahşice çevresini süzdü. Bundan daha absürd bir durum olabilir mi? Belki de genel havanın değiştiğini gösteren bir işaretti bu. Sebebi pek belirgin olmasa da, oyunumuzu oynama konusundaki kararlılığımız orada pekişti! Belki de sebep, Bay Prettiman'ın başarılı komedyenlik gösterisiydi... Evet, onu komedi oyuncusu olarak kullanmak kaçınılmaz görünüyor. Gerçi, şu toplum filozofu ve aciz kulunuz arasında, hangi oyunun sahneye konacağı, kimin yönetmenlik yapacağı, kimin hangi rolü alacağı konusunda ne gibi tartışmalar çıkacağını düşünün artık!

Daha sonra günlük yürüyüşümü gerçekleştirmek için çukur güverteye çıktım. Orada ne gördüm dersiniz? Baş kasara kamarasının önünde Bayan Zenobia ve Billy Rogers koyu bir sohbete dalmışlardı. "Gayrı bekleyemeyen gemici kahraman" oydu demek! O cahilce fakat ayrıntılı pusulayı hangi akla hizmet yazmıştı? Eh, artık kıça gelip onu ziyaret etmeye kalkarsa, bir güzel kırbaçlanmasını sağlayabilirim.

Bay Prettiman ile Bayan Granham da çukur güvertenin karşı tarafında ateşli ateşli tartışarak geziniyorlardı. Bayan Granham, özellikle duyabileceğim bir şekilde, Bay Prettiman'ın da bildiği gibi hükümetin henüz çürümemiş sayılabilecek kısımlarına destek vermenin öncelikli olduğunu söyledi. Arkasından yetişmeye çalışan Bay Prettiman -nişanlısından birazcık daha kısadır kendisi- ise onun sade olduğu kadar etkili görüşüne katıldığım başım hızlı hızlı sallayarak belirtti. Birbirlerini etkilediklerine kuşku yok, çünkü onlar gibi tuhaf insanlardan

beklenebileceği gibi, alabildiğine tutkun ikisi de. Evet, Bayan Granham, görüyorum ki göz kulak olmam gereken kişi Bay Prettiman değil sizsiniz! Sosyal tabakaları ayıran beyaz çizgiyi geçip pruvada East ve onun zavallı solgun karısıyla konuşmalarını izledim. Ardından geri dönüp doğruca sancak tarafına gerdiğimiz tentenin gölgesinde durduğum yere geldiler. Bayan Granham, Bay East'le görüş alışverişinde bulunduklarını söyleyerek beni hayretler içinde bıraktı. Görünüşe göre adam bir esnaf ve temsil ettiği sınıfın haklarını korumaya meraklı bir kimse! Gelecekte yapacağı işi düşünerek ona yanaştıklarına şüphem yok. Yine de, meselenin ilgimi çektiğini fark etmelerine izin vermeyerek konuyu sahneye koyacağımız oyuna getirdim. Kafası daima felsefeyle meşgul olan Bay Prettiman, gündelik hayatın tüm işlerine olduğu gibi bu konuya da kayıtsız kaldı. Toplumdaki kötülükler üzerine çok az yorum yaptığını öne sürerek Shakespeare'i kötülemeye kalktı! Gayet mantıklı bir şekilde, insanlardan oluşmayan bir toplum bulunup bulunmadığını sorduğumda, ya beni duymadı ya da sorgulanamaz zekâsıyla sağduyusu arasında kalın bir duvar olduğundan anlamadı. Yine nutuk çekmeye başladıysa da, Alman tiyatro yazarı Goethe'nin *Faust* adlı oyununu sahnelememizin uygun olduğunu belirten Bayan Granham tarafından ustaca yola getirildi.

"Gerçi bir dilin dahice oyunları bir başka dilde özelliğini yitirir" diye ekledi Bayan Granham.

"Ne dediniz, hanımefendi?"

Küçük beylerden biriyle konuşur gibi sabırla devam etti nişanlısı.

"Demek istiyorum ki bir dehanın yarattığı edebiyat eserini başka bir dile çevirmek mümkün değildir."

"Yapmayın, hanımefendiciğim" dedim gülerek, "en azından bu konuda bilgi sahibi olduğumu söyleyebilirim! Vaftiz babam Racine'in eserlerini İngilizceye çevirmişti; eleştirmenlere bakılırsa orijinaline denk, hatta kimi yerlerde onu gölgede bırakan bir çalışma yapmıştı kendisi."

Tuhaf çift tek bir kişiymiş gibi aynı anda durdu, gözlerini dikip yüzüme baktı. Bay Prettiman her zamanki ateşli konuşmasıyla cevap verdi.

"Öyleyse kesinlikle eşsiz olduğunu bilmelisiniz!"

Önünde hafifçe eğildim.

"Kesinlikle öyledir, beyefendiciğim."

Bayan Granham'a da bir selam vererek yanlarından ayrıldım. Onlan ezdim, değil mi? Fakat gerçekten de insanı kışkırtacak kadar görüş birliği içinde bir çift. Gerçi bana kışkırtıcı ve gülünç görünmelerine rağmen, diğerlerine ürkütücü göründüklerinden eminim! Ben bu satırları yazarken kamaramın önünden geçip yolcu salonuna gidiyorlardı; Bayan Granham'ın talihsiz bir kimse hakkında yorumda bulunduğunu işittim.

"Umarım zamanla öğrenir!"

"Konumuna ve yetişme tarzının kötülüğüne rağmen, zekâdan yoksun olduğu söylenemez."

"Size katılıyorum. Her seferinde konuştuğu kişiyi hafife alıp onunla alay etmeye çalışmak gibi bir kusuru var, aslını isterseniz onu kendi şakasına gülerken görünce insan gülümsemeden edemiyor. Fakat genel olarak görüşlerini ele alırsak... Ona uygun olabilecek tek kelime 'Barbarlık' olabilir."

Sonra işitme mesafesinden çıktılar. Deverel'dan söz ediyor olamazlar, bundan eminim; zira zeki olduğuna katılsam da konumuna ve yetişme tarzına diyecek yok, gerçi bunlardan faydalandığı pek söylenemez. Summers daha uygun bir aday.

Bunu nasıl yazacağımı bilemiyorum. Aradaki zincir çok ince gibi görünüyor, tek tek halkalar hayli zayıf; ama yine de içimdeki ses, bunların bir zincire ait halkalar olduğunda ısrarlı. Nihayet anladım o gülünç, sefil Colley'in başına ne geldiğini! Gecenin bir vaktiydi, sıcaktan uyuyamıyordum, fakat zihnimdeki ateş -düşük ateş diyebiliriz!- beni bir buhrana sürükledi ve tüm olan biteni yeniden yaşadım. Sanki belli bazı cümleler, deyimler, durumlar sırayla önüme kondu; alabildiğine gülünç, çirkin ve trajik gerçeğin ışığıyla aydınlandı.

Summers durumu sezmiş olmalıydı. Aslında tütün yoktu! Yalnızca ölmüş bir adamın hatırasını temiz tutmaya çalışıyordu!

Soruşturma sırasında Rogers'ın yapmacık bir hayretle söylediği söz: "Ne yapmışız, lordum?" O hayret gerçekten yapmacık mıydı? Belki de o şahane mahluk çıplak gerçeği söylemişti! Ve Colley'in mektubunda söylediği bir cümle: "Kişi başkalarının yaptıklarıyla değil, kendi yaptıklarıyla kirlenir..." Colley mektubunda yazıyordu, "adasının kralı" onu çılgına çevirmişti, onun karşısında diz çökmek istiyordu. Hayatında ilk kez sarhoş olduğu bir anda, geminin ambarında... Ne yaptığmı bilmeden, bilinçsiz bir taşkınlık... Rogers

kenefte itiraf etmiş hayatında pek çok şey gördüğünü ama *bir vaizin çiğneyebileceğini*n hiç aklına gelmediğini! Ah, elbette, adamı razı etmek için gülünç bir çocuk kandırmacasına başvurdu... Ama yine de *fellatio* yapan Rogers değil Colley'di ve zavallı ahmak bunu hatırladığı zaman kahrından öldü.

Zavallı, zavallı Colley! Arasından sıyrıldığı sınıfa sığınmaya zorlandı, ekvatoru geçerken aptal yerine kondu -onu kurtarabilecek durumda olmama rağmen, sırtımı döndüm-iyi niyeti ve birkaç kadeh içki yüzünden...

Onun maskara edilişini görmeyen tek kişi olmak, sahte bir gönül rahatlığı dahi vermiyor. Keşke görseydim de o çocukça zalimliğe karşı çıksaydım! O zaman dostluk teklifim içtenlikli olabilirdi ve...

Bayan Colley'e bir mektup yazmalıyım. Baştan sona yalanlarla dolu olacak. Ağabeyiyle yalan dostluğumuzu anlatacağım. Ona ne kadar hayran olduğumdan söz edeceğim. Düşük ateşten hasta düşüp öldüğünde kedere boğulduğumu yazacağım. Gerçek dışında her şey olacak bu mektupta! Kralımızın ve Ülkemizin hizmetindeki kariyerime nasıl başladığıma bir baksanıza!

Kızcağıza gönderilecek olan paranın miktarını biraz yükseltirsem belki daha iyi hissederim kendimi.

Günlüğünüzün son sayfasına gelmiş bulunuyoruz, lordum, "ve"nin son sayfası! Az önce derin bir üzüntüyle tekrar karıştırdım sayfaları. Yaratıcılık? Derin gözlemler? Eğlence? Aslında bir tür deniz hikâyesi oldu bu, ama ne bir fırtına, ne deniz kazası, ne batan bir gemi, ne kazazedeler, ne düşman gemisi, ne bordadan ateşlenen toplar, ne de kahramanlık, ödüllendirilme, mertçe savunma, yiğitçe saldırı! Hepsi hepsi karabinayla tek bir atış!

Yüreğindeki hangi güç tökezletti onu? Racine böyle derdi; ama gelin sizin cümlelerinizle söyleyelim:

Dinle! Erdem nasıl çıkarsa Olimpos'un sarp yamaçlarından

Günah öyle düşer Hades'in derin uçurumlarından.

Gerçekten de, aksi mümkün olabilir mi? İşte Broclebank'lerin bu dünyada yaşamasına, onlar dışında herkesi tiksindiren bir duruma gelmesine neden olan da buydu. Ama Colley bir istisnaydı. Tıpkı kabaralı ayakkabılarının kaymasıyla kıçüstü güvertesinden ve kıç güvertesinden çukur güverteye düşmesi gibi; iki bardak ateşli içecek onu

alçakgönüllülüğün aldatıcı yüksekliklerinden almış, temkinli kişiliğini rezaletin en kötüsü gibi görünen bir çukura itmişti. İnsanın insanlık bilgisinin yazıldığı bu pek de etraflı olmayan defterde şu cümle yer almalı: İnsan kahrından ölebilir.

Koca bir defteri doldurmamıza rağmen, ancak bir arpa boyu yol gidebildi!. Şimdi defteri kilitlemeli, yelken bezinden bir torbaya koyup elimden geldiğince ağzını dikerek kilitli çekmeceye kaldırmalıyım. Uykusuzluk ve bir anda pek çok şeyi çözmek galiba biraz çıldırtıyor insanı, tıpkı iç içe yaşayan, tam da bu yüzden güneşin ve ayın altındaki tüm korkunçluklara aşina olan diğer deniz insanları gibi.

Birinci Kitabın Sonu

Notlar

1 Fielding, Henry (1707-1754): İngiliz romancı, oyun yazarı ve savcı. İngiliz roman geleneğinin kurucularından sayılır.—çn.

2 Smollet, Tobias George (1721-1771): İskoçyalı yazar; en önemli eseri, bir İngiliz gemici hakkında yazdığı, kara mizah türündeki, *Roderick Randomun Maceralarıdır.*

3 Goldsmith, Oliver (1730-1774): İrlanda kökenli İngiliz oyun yazarı, romancı ve şair, en bilinen romanı *Wakefield Papazı'*dır.

4 Richarson, Samuel (1689-1761): İngiliz yazar; en önemli eseri, bir hizmetçinin iffetini koruma mücadelesini konu alan, mektup formunda yazılmış *Pamela'*dır.

5 Direğin çarmıklan araşma aralıklı olarak gerilen ve tayfanın serenlere tırmanmasını sağlayan halatlar.—çn.

6 Katranlı yelken bezinden giysi.—çn.

7 Ayak: Rüzgârın geldiği yöne doğru ilerleyen bir yelkenlinin değişik kontralarda giderek aldığı yol.—çn.

8 Yelkenleri, gemi rüzgâra döndükçe açılacak şekilde dümeni ayarlayıp gemiyi bir yerde tutmak.—çn.

9 Geminin baş tarafında, tayfaların kaldığı geniş kamaranın üstündeki güverte.—çn.

10 Güvertenin, kıçüstü güvertesiyle baş kasara güvertesi arasında kalan kısmı.—çn.

11 Rüzgârın geldiği taraf.—çn.

12 Geminin direklerini yandan destekleyen halatların oluşturduğu sabit arma.—çn.

13 Geminin rüzgârdan uzakta kalan tarafı.—çn.

14 Ana direkteki yelkenlerin rüzgâra göre doğru açıya getirilmesi için serenleri çekmede kullanılan halat.—çn.

15 Geminin direğini yatay ya da çapraz olarak kesen, üzerine yelken gerilen büyük tahta çubuk.—çn.

16 Gemiyi enine ya da boyuna bölümlere ayıran dikey bölme.—çn.

17 Alt direğin üstüne tutturulan, bütün olarak direğin üst kısmını oluşturan direk.—çn.

18 Yelkenli gemilerin rüzgârın geldiği yöne doğru zigzaklar çizerek ilerlemesi.—çn.

19 Geminin enlemesine en geniş yeri. Yön belirtmek için de kullanılır.—çn.

20 Geminin ön tarafı.—çn.

21 Rüzgârdan daha fazla yararlanmak için basılan ek yelken.—çn.

22 Yelkenin alt kısmının bağlandığı direk parçası. Kullanılmayan bumbaların konulduğu pruva direği ve ana direk arasındaki boşlukta filikalar, bumbaların üstünde durur.—çn.

23 Demir çekme gibi ağır işlerde kullanılan manivela.—çn.

24 Pruvadan ileriye doğru yatay uzanan direk.—çn.

25 Eskiden denizin derinliğini bulmak için kullanıllan navigasyon aracı.—çn.

26 Pusulaya göre kuzey veya güney ile ölçümün alındığı cismin yönü arasındaki açı.—çn.

27 Gemi tabanıyla geminin yan kısmındaki eğimli parçaların birleştiği yere sintine denir. Yağmur ve dalga serpintisi gemiye girdiğinde sintinede birikir.—çn

28 Denizde yatay ve dikey açılan ölçmede kullanılan navigasyon aleti.—çn.

29 Antik Yunanlı astronom ve coğrafyacı. Dünyanın evrenin merkezinde durduğunu öne sürmüştür.—çn.

30 Hıristiyanlık içindeki tarikatlardan biri olan Kuveykırcılık, Tanrıyla dolaysız bağ kurmayı öngörür ve Kutsal Ruhun rehberliğini benimser.-çn.

31 Dört kişiyle eşli olarak oynanan, "briç vist", "okşın briç", ve "kontrat briç" gibi iskambil oyunlarına verilen genel ad.—çn.

32 Bir katedrale bağlı din adamı, ayrıca katedral özel heyetinin üyeleri.

33 Samuel Johnson (1709-1784): Ingiliz şair ve yazar, ilk büyük İngilizce sözlüğün de yazandır.-çn.

34 Samuel Taylor Coleridge, *The Rime ofthe Anchient Mariner*—çn.

35 Age. Bir albatrosun vurulması üzerine gemidekilerin başma türlü felaketler gelir. Gemicilerin uğurlu saydığı bu kuşun öldürülmesi, Coleriage'in şiirinde, insanoğlunun doğaya saldırısını ifade eder.—çn.

36 Amiral Horatio Nelson (1758-1806): Ünlü İngiliz amirali, İngiltere'nin Kahramanı olarak ün yapmış ve bir deniz savaşında ölmüştür.

37 Isa'nın yedi cin çıkarmış olduğu ve daha sonra onuh dirildiğini ilk gören kişi.—çn.

38 On tarafta gözcünün durması için yapılmış çıkıntı.—çn.

39 Geminin, sualtında kalan dış kısımları.—çn.

40 Ambardaki eşya ıslanmasın diye alta ve yanlara döşenen tahta parçalan.—çn.

41 Bugünkü Tasmanya. Abel Tasman bu adayı keşfettiğinde oraya Van Diemen'in Topraklan adım vermişti.—çn.

42 Umulmadık, beklenmedik yardımcı.—çn.

43 Yeraltından çıkıp insanların peşine takılan kötü cinler.—çn.

44 Yelkenin rüzgârla ters taraftan dolması.—çn.

45 İrlanda'nın eski adı.—çn.

46 Kurbanlannı domuza çeviren büyücü tanrıça.—çn.

47 İngiliz tarihli (1737-1794): *Roma İmparatorluğu'nun Gerileyişi ve Çöküşü* adlı eserin yazan.—çn.

48 Cıvadrayı teknenin ön kısmının altına, yani bodoslama çenesine bağlayan halat ya da zincir.—çn.

49 Ucu serene bağlı olan, yelkeni yukarı çekmeye ya da indirmeye yarayan zincir ya da halat.—çn.

50 John Wesley (1703-1791): Ingiliz tanrıbilimci. Metodizmin babası sayılır.—çn.